

עֲזָרֵי מַעַם ה' עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֵּהָר

חֵלֶק ח'

וְהוּא סֵפֶר הַזֵּהָר שֶׁחִבֵּר הַתַּנָּא הָאֱלֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א
בְּלִשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ לְמַעַן יִרוּץ הַקּוּרָא בּוֹ
מִנְקֵד וּמְחוּלֵק לְלִמּוּד יוֹמֵי
לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה

מְזוּהָר פ' וִיצָא דף קס"ה ע"ד פ' וִישַׁב דף קצ

וּמְצוּרָף: 1. תִּיקוֹן הַכִּלְלִי, 2. תִּפִּילַת הַדֶּרֶךְ 3. תִּפִּילַת הַיּוֹדִיָּה
לְבוּרָא עוֹלָם, 4. תִּפְלָה לְפָנֵי וְאַחֲרֵי הַלִּימוּד, 5. תִּיקוֹן מַג, 6.
תִּיקוֹן מַח, 7. פְּתִיחַת אֵלֵיהוּ הַנְּבִיא

מוֹפֵץ לְלֹא מְטַרְת רֹוח כָּלֵל - לְקִירוּב הַגְּאוּלָּה בְּרַחֲמִים
וְכַן נְסִיִּים יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל אֶת סֵפֶר הַזֵּהָר הַקְּדוֹשׁ שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּהִלּוּלַת הַרְשָׁב"

יִוצָא לְאוּר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזֵּהָר הָעוֹלָמִי"
בְּעִיה"ק בֵּית שְׁמַשׁ תּוֹבֵב"א
שַׁבַּת תַּשַּׁע"ד לַפ"ק

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין-בית שמש
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

מפעל
**הזוהר
העולמי**
סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

נא לפרסם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשמחות ולכל החברים וידידים לזיכוי הרבים ולזכות ללמוד תורה לשמה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים, ועליו נאמר "אם תוציא היקר מזולל כפי תהיה", הוא מברך והקב"ה מסכים אתו אכי"ר.

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"
מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם
מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם
ל-15 מליון יהודים בחנם

האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים
לזכות בכסף קטן?

גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות
לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר
היומי, ספרים ועלונים בחינם: **0527-651911**

הַזֶּה עַל בְּחִירַת הַשֵּׁם הַזֶּה נִקְרָא, שְׁכַתּוֹב יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ. שְׁנֵי שְׁמוֹת נִקְרָא – יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל.
בְּרֵאשׁוֹנָה יַעֲקֹב, וְאַחַר כֵּךְ יִשְׂרָאֵל.

הַפֶּתֶר שֶׁל הַסֵּתֶר הַזֶּה, כְּשֶׁהִיָּה בְּהַתְחַלָּה בְּסוּף
הַזֶּה שֶׁל הַמַּחְשָׁבָה, שֶׁהוּא הַפְּרוּשׁ שֶׁל
תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְהִיא הַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. וְעַל כֵּן
נִקְרָא בְּאֵר, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים א) הוֹאִיל מֹשֶׁה בְּאֵר אֶת
הַתּוֹרָה. בְּאֵר הוּא לְאוֹתוֹ שְׁנִקְרָא שְׁבַע, שְׁכַתּוֹב
וַיִּבְנֶהוּ שְׁבַע שָׁנִים. וְהֵינּוּ קוֹל גְּדוֹל.

וְסוּף הַמַּחְשָׁבָה הַזֶּה הוּא בְּאֵר שְׁבַע. וַיַּעֲקֹב
נִכְנַס בְּרֵאשׁ הַזֶּה לְאַמוֹנָה. כִּיּוֹן שְׁנִדְבַק
בְּאַמוֹנָה הַזֶּה, הִצְרִיךְ לוֹ לְהַבְחִין בְּאוֹתוֹ הַמְּקוֹם
שְׁנִבְחָנוּ אֲבוֹתָיו, שְׁנִכְנְסוּ בְּשָׁלוֹם וַיֵּצְאוּ בְּשָׁלוֹם.

אָדָם נִכְנַס וְלֹא נִשְׁמַר, וְהַתְּפִתָּה אַחֲרֶיהָ, וְחָטָא
בְּאוֹתָהּ אִשֶׁת זְנוּנִים, הִנָּחַשׁ הַקְּדָמוֹנִי. נַח
נִכְנַס וְלֹא נִשְׁמַר, וְהַתְּפִתָּה אַחֲרֶיהָ וְחָטָא, שְׁכַתּוֹב
וַיִּשֶׁת מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְּגַל בְּתוֹךְ אֶהְלֶה. אֲבָרְהָם
נִכְנַס וַיֵּצֵא, שְׁכַתּוֹב וַיֵּרֵד אֲבָרָם מִצְרִימָה, וְכַתּוֹב
וַיַּעַל אֲבָרָם מִמִּצְרַיִם. יִצְחָק נִכְנַס וַיֵּצֵא, שְׁכַתּוֹב
וַיִּלֶּךְ יִצְחָק אֶל אַבְימֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים גְּרָרָה,
וְכַתֵּב וַיַּעַל מִשָּׁם בְּאֵר שְׁבַע.

יַעֲקֹב, כִּיּוֹן שְׁנַכְנַס בְּאַמוֹנָה, הַצֵּטְרָךְ לְהַכְנִיס
 מִנְחָה לְצַד הַהוּא, מִשּׁוֹם שְׁמִי שְׁנַצֵּל
 מִשָּׁם הוּא אֶהוּב וְנִבְחָר שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 מַה כָּתוּב? וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע, הַסֵּתֵר שֶׁל
 סוּד הָאֱמוּנָה. וַיִּלְךְ חֲרָנָה – הַצַּד שֶׁל אִשְׁתּוֹ זְנוּנִים,
 אִשָּׁה מְנַאֲפֶת.

סֵתֵר הַסֵּתֵרִים מִתּוֹךְ הַתְּקָף שֶׁל אוֹרוֹ שֶׁל יַצְחָק
 [יֵצֵא] מִתּוֹךְ שְׁמֵרֵי הַיֵּיז, יֵצֵאָה צוּרָה
 מִרְכַּבַּת אַחַת כּוֹלֶלֶת אֶחָד זָכָר וְנִקְבָּה, אֲדָמָה
 כְּמוֹ שׁוֹשְׁנָה, נִפְרָדִים לְכַמָּה צְדָדִים וּשְׁבִילִים.
 הַזָּכָר נִקְרָא סֵמָ"ל, וְנִקְבָּתוֹ כְּלוּלָה בְּתוֹכוֹ
 תָּמִיד. כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּצַד הַקְּדוּשָׁה, כֶּף גַּם בְּצַד
 הָאֲחֵר זָכָר וְנִקְבָּה כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה. הַנִּקְבָּה עִם
 סֵמָ"ל, נִחָשׁ, נִקְרָאת אִשְׁתּוֹ זְנוּנִים, קֵץ כָּל בְּשָׂר,
 קֵץ הַיָּמִים.

שְׁתֵּי רוּחוֹת רְעוּת נִדְבָקוֹת יַחַד. רוּחַ הַזָּכָר דִּקָּה.
 רוּחַ הַנִּקְבָּה בְּכַמָּה דְרָכִים וּשְׁבִילִים
 נִפְרָדֶת, וְנִדְבָקֶת בְּאוֹתָהּ הַרוּחַ שֶׁל הַזָּכָר.
 מִקְשָׁטֶת אֶת עֲצָמָה בְּכַמָּה תְּכַשִּׁיטִים, כְּמוֹ זוּנָה,
 מִרְחֶקֶת, עוֹמְדֶת בְּרֹאשׁ הַדְרָכִים וְהַשְּׁבִילִים
 לְפִתּוֹת בְּנֵי אָדָם.

השוטה שקרב אליה, מחזיקה בו ומנשקת אותו, מוזגת לו יין המשמר של מרורת פתנים. כיון ששונה, סוטה אחריה. אחר שרואה אותו סוטה אחריה מדרך האמת, מפשיטה את עצמה מכל אותם התקונים שהיתה מתקנת לשוטה הזו.

התקונים שלה לפתות בני אדם: שערוטיה מתקנים אדמים כשושנה, פניה לבנים ואדמים, באזניה תלויים ששה תקונים של אטון מצרים, תלויים על צנארה כל חילות ארץ קדם, פיה מתקן כפתיחה דקה יפה בתקניה, לשון חדה כחרב, דבריה חלקים כשמן, שפתותיה יפות אדמות כשושנה מתוקות בכל המתיקות של העולם, לבושה ארגמן, מתקנת בארבעים תקונים חסר אחד.

שוטה [זה] שסוטה אחריה ושונה מכוס היין ועושה עמה נאופים וסוטה אחריה, מה היא עושה? משאירה אותו ישן במטה, ועולה למעלה ומלשינה עליו, ונוטלת רשות ויורדת. מתעורר השוטה ההוא, וחושב לצחוק עמה כמו בראשונה, והוא מסירה את תקניה ממנה, וחוזרת לגבור חזק שעומד כנגדו, לבוש בלבוש

שֶׁל אֵשׁ לֹוֹהֶטֶת, בְּפֶחַד חֲזֵק מִרְתַּת עֲצָמָה וְנִפְשָׁה
 עֲרָמָה, מְלֵאָה בְּעֵינַיִם מִפְּחִידוֹת, חָרַב שְׁנוֹנָה
 בְּיָדוֹ [בְּיָדָהּ]. טְפוֹת מְרִירוֹת תְּלוּיֹת מֵהַחָרַב
 הֵהִיא. הוֹרֵג אֶת הַשּׁוֹטֵה הַהוּא, וְזוֹרֵק אוֹתוֹ
 לְתוֹךְ גִּיהֵנָם.

יַעֲקֹב יָרַד אֵלָיָה וְהִלֵּךְ לְמִקוֹמָהּ, שָׁנְאָמֵר וַיִּלָּךְ
 חָרָנָה, וְרָאָה אֶת כָּל תְּקוּן הַבַּיִת, וְנִצַּל
 מִמָּוֶה. הַזְכָּר שָׁלָה סְמָא"ל, הִרַע לְפָנָיו, וַיִּרַד
 לְעֶרְךָ בּוֹ קָרַב וְלֹא יָכַל לוֹ, שִׁכְתוֹב וַיֵּאָבֵק אִישׁ
 עִמּוֹ וְגו'. אֲזַי נִצַּל מִן הַכֹּל, וְהִשְׁתַּלֵּם בְּשִׁלְמוֹת,
 וְהִתְעַלָּה בְּדֶרֶגָה שְׁלֵמָה וְנִקְרָא יִשְׂרָאֵל. אֲזַ עָלָה
 לְדֶרֶגָה עֲלִיוֹנָה וְנִשְׁלַם בְּכֹל וְנִהְיָה הָעֵמוּד
 הָאֲמֻצָּעִי, וְעָלְיוֹ כְּתוֹב וְהִבְרִיחַ הַתֵּיכֵן וְגו'.

מֵהוּ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוּ? לוֹ לֹא יָכַל, אֲבָל נִגַע בְּכַף
 יָרְכוּ שֶׁהֵם נֹדֵב וְאָבִיָּהוּא שִׁיָּצְאוּ מִיָּרְכוּ שֶׁל
 אֶהְרֹן, [בְּסִפְתֵי אֵשׁ זָרָה. וְהָרִי הִתְעוֹרְרוּ לְשִׁמְרָךְ
 מֵאִשֵּׁה זָרָה וְגו', וְתִפְסָה אוֹתָם בְּרִשׁוֹתָהּ. בֵּא רָאָה
 מֵהַ כְּתוֹב בְּיַעֲקֹב הַשְּׁלֵם] [וְעַל יַעֲקֹב כְּתוֹב]
 וְהִבְרִיחַ הַתֵּיכֵן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרַח מִן הַקְּצָה
 אֶל הַקְּצָה.

וַיַּחֲלִים וְהָיָה סֵלֶם מִצָּב אֲרָצָה וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ
 הַשְּׁמִימָה. הַחֲלוּם, הַמְדִרְגָה הַשְּׁשִׁית

מֵאוֹתָן שְׁתֵּי דְרָגוֹת הַנְּבוּאָה עַד אוֹתָהּ הַדְּרָגָה, הֵן
 שֵׁשׁ דְּרָגוֹת, וְעַל כֵּן הַחֲלוּם אֶחָד מִשְׁשֵׁים דְּרָגוֹת
 שֶׁל נְבוּאָה. סֵלֶם, רָאָה אֶת בְּנָיו שֶׁעֲתִידִים לְקַבֵּל
 תּוֹרָה בְּהַר סִינַי. סֵלֶם זֶה סִינַי [בְּגִימָטְרִיא], מִשּׁוּם
 שֶׁהוּא נְעוּץ בְּאֶרֶץ וְחוֹשֵׁב בְּעֲלִיָּה לְשָׁמַיִם, וְכֹל
 הַמְּרַכְּבוֹת [הַקְּדוּשׁוֹת] וְהַמְּחַנּוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, כֻּלָּם
 יוֹרְדִים [יִרְדּוּ] לְשֵׁם עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁנֶּתַן
 לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה.

וְהַכֹּל רָאָה. רָאָה אֶת מִטְטְרוּ"ן זֶקֶן הַבֵּית
 שֶׁשׁוּלֵט בְּכֹל אֲשֶׁר לוֹ, שֶׁהוּא עוֹמֵד
 בְּשִׁלְטוֹן עַל הָעוֹלָם [הַזֶּה], בְּשִׁלְטוֹן שֶׁל שֵׁם
 שַׁד"י. וְעוֹלָה לְמַעְלָה בְּעֲלִיַת שֵׁם רַבּוֹנוֹ הוּי"ה,
 הַמְּקוּם שֶׁיַּעֲקֹב הַשְּׁלֵם בּוֹ לְאַחַר מִכֵּן. וְרֹאשׁוֹ שֶׁל
 שֵׁם שַׁד"י הוּא י', וְזֶה מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה. כִּיּוֹן
 שֶׁהַגִּיעָה וְעֲלֵתָה הָאוֹת הַזֹּאת לְמְקוֹם הַהוּא, הַשְּׁלֵם
 וְנִקְרָא בְּאוֹתוֹ שֵׁם שֶׁל רַבּוֹנוֹ הוּי"ה.

וְהַגִּיה מְלֶאכִי אֱלֹהִים עֲלִים וְיִרְדִים בּוֹ. אוֹתָם
 הַמְּלֶאכִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁקְּרוּבִים לְמַלְכוּת
 עוֹלָם, וְאוֹתָם הָאֲחֵרִים שְׂאִינָם קְרוּבִים יוֹרְדִים.
 וְעוֹד, בּוֹ הֵם עוֹלִים וְיִרְדִים. כְּשֶׁהוּא עוֹלָה,
 עוֹלִים עִמּוֹ. כְּשֶׁהוּא יוֹרֵד, יוֹרְדִים עִמּוֹ. מְלֶאכִי
 אֱלֹהִים - שְׁתֵּים עָשָׂר מְרַגְלִיּוֹת טוֹבוֹת, וְהֵן:

מיכא"ל, קדמיא"ל, פדא"ל, גבריא"ל,
 צדקיא"ל, חסדיא"ל, רפא"ל, רזיא"ל,
 סטורי"ה, נוריא"ל, יפיא"ל, ענא"ל. אַלְפֵי
 שְׁנָאָן, שְׁנָאָן - שׁוֹרֵר נְשׂוֹר אַרְיִי"ה. וְ אָדָם,
 כּוֹלֵל זְכָר וּנְקֵבָה. וְהֵם עוֹלִים כְּשֶׁהוּא עוֹלָה,
 וְאֵלוֹ יוֹרְדִים כְּשֶׁהוּא יוֹרֵד.

וְעוֹד, כָּל אוֹתָם שְׁשׁוּלְטִים בְּשִׁלְטוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה
 עוֹלִים עַל יְדוֹ, וְכָל אוֹתָם שְׁיֹרְדִים יוֹרְדִים
 עַל יְדוֹ, כְּלָם בְּסֵלֶם הַזֶּה. הוֹי"ה שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל,
 שְׁכָתוּב וְהִנֵּה ה' נָצַב עָלָיו. כְּשֶׁהִתְעוֹרַר, כְּתוּב אֵין
 זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם. בֵּית
 אֱלֹהִים וְדַאי, וְהוּא הַשְּׁעַר לְהַכְנִס פְּנִימָה, שְׁכָתוּב
 (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שְׁעָרֵי צְדָק אֲבוֹא בָם אוֹדָה יְהוָה
 זֶה הַשְּׁעַר לַה'. זֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם הַכֹּל אֶחָד.

וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בְּשָׂדֵה וְהִנֵּה שֵׁם שְׁלֵשָׁה עֲדָרֵי
 צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ. בְּאֵר - הַדְּרָגָה שֶׁל אֲדוֹן
 כָּל הָאָרֶץ. בְּשָׂדֵה - שְׂדֵה הַתְּפוּחִים הַקְּדוּשִׁים.
 שְׁלֵשָׁה עֲדָרֵי צֹאן - שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת
 קְדוּשׁוֹת מְתַקְנוֹת עַל אוֹתָהּ הַבְּאֵר, וְהֵן נְצַח
 וְהוֹ"ד וְהִסּוּד שֶׁל הָעוֹלָם. וְאֵלוֹ מוֹשְׁכוֹת מִים
 מְלַמְעֵלָה וּמְמַלְאִים אֶת הַבְּאֵר הַזֹּאת.

מִשׁוּם שֶׁהַמְקוֹר הֵהוּא, יִסוּד הָעוֹלָם, כְּשׁוֹרָה
 בְּבֵאֵר הַזֶּה, הוּא עוֹשֶׂה פְּרוֹת וְנוֹבֵעַ
 תָּמִיד, וְאוֹתָהּ הַבֵּאֵר מְתַמְּלָאת מִמֶּנּוּ. כִּיּוֹן
 שֶׁהַתְּמַלְאָה, וְדַאי כִּי מִן הַבֵּאֵר הֵהיא יִשְׁקוּ
 הָעֵדְרִים, אֵלוּ הֵם כֹּל הָאוּכְלוֹסִים וְהַמְּחַנּוֹת
 הַקְּדוֹשִׁים, שְׁכָלָם מְשָׁקִים וְשׁוֹתִים מֵהַבֵּאֵר הֵהיא,
 וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ.

וְהָאֵבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבֵּאֵר – זֶה הָאֵבֶן שֶׁמִּמֶּנָּה
 כּוֹשְׁלִים בְּנֵי הָעוֹלָם, אֵבֶן נֶגֶף וְצוֹר
 מְכֻשׁוֹל, שֶׁעוֹמְדַת תָּמִיד עַל פִּי הַבֵּאֵר הַזֶּה, עַל
 פְּקֻדָּתָהּ לְתַבֵּעַ הַדִּין שֶׁל כֹּל הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִרַד מִזּוֹן
 וְטוֹב לְעוֹלָם.

וְנֶאֱסָפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֵדְרִים. לֹא כְּתוּב וְנֶאֱסָפוּ
 שָׁמָּה הָעֵדְרִים, אֲלָא כָּל הָעֵדְרִים.
 הַמְּחַנּוֹת הַקְּדוֹשִׁים לְמַעְלָה וְהַמְּחַנּוֹת הַקְּדוֹשִׁים
 לְמַטָּה. אֵלוּ בְּשִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת לְמַעְלָה, וְאֵלוּ
 בְּתַפְלוֹת וּבִקְשׁוֹת לְמַטָּה. אֵלוּ וְאֵלוּ מִיַּד וְגִלְלוּ
 אֶת הָאֵבֶן מֵעַל פִּי הַבֵּאֵר. מְגִלְגְּלִים אוֹתָהּ
 וּמַעֲבִירִים אוֹתָהּ מִן הַקֹּדֶשׁ וּמְסַתְּלָקֶת מִן הַדִּין.
 מִיַּד וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֶּאֱן. נוֹסְעִים מְלֶאכִים עֲלֵיוֹנִים
 לְמַעְלָה, וְנוֹסְעִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה.

אַחַר כִּף וְהִשִּׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן, עַל פְּקֻדַּת הַבָּאָר
 הַזֶּה, שֶׁתְּהִיָּה מְעַטְרַת [מְזַמְנַת] לְפָנָיו
 וּלְתַבַּע הַדִּין שֶׁל הָעוֹלָם, לְהַנְהִיג הָעוֹלָם בְּדִין,
 וְכִף צָרִיךְ, שֶׁהָרִי אֵין הָעוֹלָם יְכוּל לְעַמֵּד אֶלָּא עַל
 דִּין, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה בְּאֵמַת וּזְכוּת.

בִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁלַם יַעֲקֹב, לֹא הִצְטַרֵּךְ לְאֶבֶן הַזֶּה
 סִיּוּעַ אַחֵר. מַה כָּתוּב? וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל
 אֶת הָאֶבֶן. וַיִּגַּל וַיְגַלְלוּ, וְלֹא כָתוּב וַיִּסֵּר וְהִסִּירוּ,
 אֶלָּא [וַיִּגַּל] וַיְגַלְלוּ, הֵינּוּ הָעֲרֵבּוּב שֶׁל הַשָּׁטָן
 שֶׁמְעַרְבְּבִים אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יוּכַל לְקַטְרֵג. וַיַּעֲקֹב
 לְבַדּוֹ, לֹא הִצְטַרֵּךְ לְסִיּוּעַ אַחֵר, אֶלָּא הוּא
 לְבַדּוֹ. שֶׁהָרִי יַעֲקֹב הָיָה בְּחִיר הָאֲבוֹת. שֶׁפִּיּוֹן
 שֶׁיְכוּל לַעֲשׂוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, יְכוּל לְמַעְלָה, וּבְכֹל
 צָרִיךְ מַעֲשֵׂה.

שְׁנַי עוֹלָמוֹת יִרְשׁ יַעֲקֹב - אֶחָד הָעוֹלָם שֶׁנִּגְלָה,
 וְאֶחָד הָעוֹלָם שֶׁהִתְכַּסָּה, כְּמוֹ שֶׁהֵם מִמֶּשׁ.
 מֵאֶחָד יֵצְאוּ שְׁשֵׁה שְׁבָטִים, וּמֵאֶחָד יֵצְאוּ שְׁנַי
 שְׁבָטִים. הָעוֹלָם הַמְכֻסָּה הוֹצִיא שְׁשֵׁה צְדָדִים,
 וְהָעוֹלָם הַמְגֻלָּה הוֹצִיא שְׁנַי שְׁנַי, וְאוֹתָם שְׁנַי
 הַכְּרוּבִים שֶׁתַּחֲתֶיהָ. וַיַּעֲקֹב נִמְצָא בֵּין שְׁנַי
 עוֹלָמוֹת, בְּדַמּוֹתָם מִמֶּשׁ, וּמִשּׁוּם כִּף כָּל דְּבָרֵי
 לְאֵה הָיוּ בְּנֻכְסָה, וְשֶׁל רַחַל בְּהַתְגַּלוּת.

משנה. בני עליון, קדושים עליונים, ברוכי
 [נבחרים] העולם, מח האגוז, התפנסו
 לדעת. הנה צפור יורדת בכל יום, מתעוררת בגן.
 שלהבת אש בכנפיה, בידיה שלש מגרפות
 שנונות פחרב, מפתחות של גנזים ביד ימין.

קורא בחיל ואומר: מי מכם שפניו מאירות,
 שנכנס ויצא והחזיק בעץ החיים, הגיע
 לענפיו, אחז בשרשיו, אכל מפריה המתוק
 מדבש, נותן חיים לנפש ורפואה לעצמו?

השמר מהרהור רע, מהרהור שמשקר בעץ
 החיים, מטמא הנהר והנחל המקור של
 ישראל, שנותן מות לנפש ושבר לעצמו, אין לו
 כלל קיום.

ההרהור שטמא אותו המקור שלו, עושה
 עץ של שקר, משום שאותו
 ההרהור עולה ומחליף נפש תחת נפש. עץ
 החיים מסתלק, ועץ המות מחזיק בו, מושך
 משם הנפש.

אוי לו שנעקר בהרהור שהוא מתוך עץ החיים
 ונדבק בעץ המות, אין בו ענפים, לא רואה
 טוב לעולמים, הוא יבש בלי לחות כלל, פריו מר

כַּלְעֵנָה, עָלְיוּ נֹאמֵר (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעָרְעָר כְּעָרְכָה
וְלֹא יֵרָאֶה כִּי יָבֹוא טוֹב וְגו'.

מִשּׁוּם שֶׁהָרְהוּר טוֹב עוֹלָה לְמַעְלָה, אוֹחֵז בְּעֵץ
הַחַיִּים, מַחֲזִיק בְּעַנְפָיו, אוֹכֵל מִפְּרִיו, כֹּל
הַקְּדוּשׁוֹת וְכֹל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ, מוֹרִישׁ
חַיִּים לְנַפְשׁ וּרְפוּאָה לְעַצְמוֹ, עָלְיוּ נֹאמֵר (שם) וְהָיָה
כְּעֵץ שְׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שָׂרְשָׁיו וְלֹא
יֵרָאֶה כִּי יָבֹא חֵם וְגו'.

כִּי דְבָרֵי הָעוֹלָם הוֹלְכִים אַחַר הַמַּחֲשָׁבָה
וְהַהֲרָהוּר, וְעַל כֵּן (ויקרא יא) וְהִתְקַדְּשִׁיתָם
וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים, מִשּׁוּם שֶׁכֹּל הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
מוֹצִיא וּמוֹשֵׁף בְּהָרְהוּר טוֹב.

מִי שֶׁנִּטְמָא בְּהָרְהוּר רַע, כְּשֶׁבֹא לְהַזְדַּוֵּג עִם
אִשְׁתּוֹ וְשֵׁם רְצוֹנוֹ וְהָרְהוּרוֹ בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת,
זוֹרֵעַ זֶרַע בְּהָרְהוּר אַחֵר, זֶהוּ שֶׁמַּחֲלִיף אֶת
הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁלְמַעְלָה, הַדְּרָגָה שֶׁל קִדְשׁ
בְּעִבּוּר הַדְּרָגָה שֶׁל הַטְּמֵאָה. כִּמוֹ שֶׁהָרְהוּר
שֶׁלוֹ עוֹשֶׂה חֲלוּפִים לְמַטָּה, אֵף כֵּן עוֹשֶׂה
חֲלוּפִים לְמַעְלָה.

כִּמוֹ שֶׁגּוֹפּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ בֵּן שְׁיולִיד נִקְרָא בֵּן
תְּמוּרָה, כֵּן גַּם בְּנַפְשׁ נִקְרָא בֵּן תְּמוּרָה,

שְׁהָרִי לֹא מוֹשֵׁף מְשִׁיכָה קְדוּשָׁה בְּהִרְהוּר הַהוּא,
וְנִפְשׁוּ מִתַּחֲלָפֶת בְּדַרְגָּה אַחֲרָת.

יַעֲקֹב הַשְּׁלָם שֶׁל הַכֹּל, גְּלוּי לִפְנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שְׁכָל דְרָכָיו הָיוּ בְּאַמֶּת, וְהִרְהוּר שֶׁל
אַמֶּת הִרְהוּר תָּמִיד בְּכֹל, בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה שֶׁשָּׁמַשׁ עִם
אֲשֶׁתוֹ לֵאמֹר, הִרְהוּר שְׁלוֹ הִיָּה בְּרַחֲלִי. מְשַׁמֵּשׁ עִם
לֵאמֹר וַחֲוֹשֵׁב עַל רַחֲלִי. וְהַמְקוֹר שְׁלוֹ הֵלֶךְ בְּהִרְהוּר
הַהוּא שְׁלוֹ.

וְלֹא לְדַעַת, שְׁהָרִי לֹא הִיָּה יוֹדֵעַ, מִשּׁוּם כֶּף לֹא
עָלָה רְאוּבֵן בְּשֵׁם. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהִיָּה
יוֹדֵעַ, הִרְאָה לּוֹ וְאָמַר, רְאוּ בֵּן שְׁנוּלָד בְּעוֹלָם.
וְעַל כֵּן כָּתוּב (ירמיה כג) אִם יִסְתַּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים
וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ. אֵל תִּקְרִי אֶרְאֶנּוּ אֶלֶּא אֶרְאֶנּוּ,
שִׁיִּסְתַּכְּלוּ בּוֹ. וּמִשּׁוּם שְׁהִתְגַּלָּה לִפְנֵי הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא שְׁהָרִי זֶה הִיָּה לֹא לְדַעַתוֹ וּבְדַרְךְ אַמֶּת
הִרְהוּר בְּרִצּוֹנוֹ יַעֲקֹב, לֹא נִפְסַל מִתּוֹךְ הַשְּׁבָטִים
הַקְּדוּשִׁים, שְׁאֵם לֹא כֶּף - הִיָּה נִפְסָל.

וּמִשּׁוּם שְׁהִרְהוּר הוּא עֵקֶר וְעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה,
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהִיָּה יוֹדֵעַ אוֹתוֹ
הִרְהוּר בְּמָקוֹם שְׁנֹדֵבֵק, בְּאוֹתָהּ הַטְּפָה
הִרְאִשׁוּנָה נִשְׁמָרָה לּוֹ הַבְּכוֹרָה, שְׁכָתוּב (ד"ה א-ב)

כִּי הוּא הַבְּכוֹר וְגו'. נִתְּנָה בְּכוֹרְתּוֹ לְיוֹסֵף. בְּאוֹתוֹ
מְקוֹם שֶׁהִרְהוֹר הֶלֶךְ וְנִדְבַק בַּטָּפָה הֵיחָא, שָׁם
נִדְבַק וְנִמְסְרָה אוֹתָהּ הַבְּכוֹרָה, וְנִטְּלָה הַבְּכוֹרָה
מֵרְאוּבֵן, וְנִמְסְרָה לְמְקוֹם שֶׁהִרְהוֹר נִדְבַק בָּהּ.
בְּרַחֵל הִרְהוֹר וְנִדְבַק הָרְצוֹן - בְּרַחֵל נִדְבְּקָה
הַבְּכוֹרָה, וְהַכֵּל חָזַר אַחַר הִרְהוֹר וְהִמְחִשְׁבָּה.
כְּמוֹ כֵּן הִרְהוֹר וְהִמְחִשְׁבָּה עוֹשִׂים מַעֲשֵׂה,
וְנִמְשַׁכְת מְשִׁיכָה בְּכֹל מָה שֶׁנִּדְבַק אָדָם
בִּסְתֵר, שְׁכָתוּב (דְּבָרִים כ"ה) לֹא תִהְיֶה אִשֶׁת הַיָּמִת
הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יְבָמָה יָבֵא עָלֶיהָ. וְכֵאן צָרִיף
הִרְהוֹר וְרְצוֹן לְהִתְדַבֵּק, וּבְאוֹתוֹ הָרְצוֹן וּמְחִשְׁבָּה
מוֹשֵׁף מְשִׁיכָה וְעוֹשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה שְׁצָרִיף, וְלֹא יִכְלֶה
שֵׁם הַיָּמִת מִן הָעוֹלָם.

וְיִסְתֵר זֶה, (אִיּוֹב ל"ד) אִם יֵשִׁים אֵלָיו לְבוֹ רִחוֹ
וְנִשְׁמְתוֹ אֵלָיו יֵאָסֵף. שֶׁהָרִי וְדָאִי הָרְצוֹן
וְהִמְחִשְׁבָּה מוֹשְׁכִים מְשִׁיכָה וְעוֹשִׂים מַעֲשֵׂה בְּכֹל
מָה שְׁצָרִיף. וְעַל כֵּן בִּתְפִלָּה צָרִיף רְצוֹן וְהִרְהוֹר
לְכוּן, וְכֵן בְּכֹל אוֹתָן הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא - הִרְהוֹר וְהִמְחִשְׁבָּה עוֹשִׂים מַעֲשֵׂה,
וּמוֹשְׁכִים מְשִׁיכָה בְּכֹל מָה שְׁצָרִיף.

וַיִּלְךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חֲטִים וַיִּמְצָא דוּדָאִים
בַּשָּׂדֶה וְגו'. שְׁנִינּוּ, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אֵין

מִתְבָּרַכַת אֶלָּא בְּצַד יְמִין, וּמְשׁוּם כְּף, בְּעוֹד
שְׁמֵתְעוֹרֵר הַיְמִין לְכוּס שֶׁל בְּרָכָה, הַשְּׂמָאל לֹא
תְסִיעַ לְשֵׁם, שְׁהָרֵי הַיְמִין מוֹצֵא עֲלֶיהָ בְּכוּס הַהֵיא
לְעוֹרֵר כְּלָפֵי הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן.

וְהַפְתָּר הַזֶּה, וַיִּלְךְ רְאוּבֵן, זֶה צַד הַדְּרוּם, מְשׁוּם
כְּף דִּגְלוּ בְּדְרוּם, שֶׁהוּא רֹאשׁ לְשָׁנִים
עָשָׂר הַתְּחוּמִים, וּתְשׁוּקָתוֹ שֶׁל צַד הַדְּרוּם לְמִצָּא
עֲלֶיהָ וּתְקוּבָת לְגִבְיָהּ לְבָרֵךְ אוֹתָהּ.

מַה כְּתוּב? וַיִּמְצָא דוּדָאִים בְּשָׂדֵה. הֵלֶךְ לְחַפֵּשׂ
בְּכָל אוֹתָם הַגְּנֻזִים שָׁלָה, וּמִצָּא בְּשָׂדֵה הַזֶּה
אוֹתָם הַדוּדָאִים, וְעֲלִיָּהֶם נֶאֱמַר הַדוּדָאִים נִתְּנוּ
רֵיחַ, וְאוֹתָם שְׁנֵי כְרוּבִים שֶׁהֵם הַתְּקוּנִים שָׁלָה,
לְהַעִיר הַתְּעוֹרְרוֹת לְמַעְלָה, שְׁהָרֵי בְּכָל אוֹתָם
הַתְּקוּנִים שֶׁל הַשָּׂדֵה הַזֶּה אֵין תְּקוּן שְׁיַעוֹרֵר כְּלָפֵי
מַעְלָה, רַק הַכְּרוּבִים.

מַתִּי צַד הַדְּרוּם מְתַעוֹרֵר אֵלֶיהָ לְמִצָּא עֲלֶיהָ לְבָרֵךְ
אוֹתָהּ? בֵּימֵי קִצְיָר חֲטִימִים, בְּזִמְן שְׁמַחֲלֶקֶת
חֶלֶק שָׁלָל לְאוּכְלוּסִיָּה, וְכָל קוֹצְרֵי הַשָּׂדֵה. מִיָּד –
וַיָּבֵא אֶתְּם אֶל לְאָה אִמּוֹ. מַעְלָה רֵיחַ
וְהַתְּעוֹרְרוֹתָם לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, הָעוֹלָם הַנִּכְסָה,
מְשׁוּם שְׁמַעִיר [שְׁיַעוֹרֵר] בְּרָכוֹת לְעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן.

וְכַאֲשֶׁר מִתְבָּרַכַת, אוֹתָם הַדּוֹדָאִים לוֹקְחִים
 וְנוֹתְנִים לְכָל הָעוֹלָמוֹת, שְׁכַתּוֹב
 הַדּוֹדָאִים נִתְּנוּ רִיחַ וְעַל פְּתַחֲנוּ כָּל מְגָדִים.
 כַּאֲשֶׁר הֵם נִתְּנוּ רִיחַ, אוֹתוֹ הָרִיחַ לוֹקֵחַ אוֹתוֹ
 צַד הַדְּרוֹם לְהִתְעוֹרֵר לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. מִיָּד –
 עַל פְּתַחֲנוּ כָּל מְגָדִים, וְכָל טוֹב לֹא חָסַר
 [הַכֹּל] מִהָעוֹלָם.

הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לֹא מִתְעוֹרֵר לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן,
 אֲלֵא כְּשֵׁאוֹתָם דּוֹדָאִים נוֹתְנִים רִיחַ
 לְיָמִין. כִּיּוֹן שֶׁהֵם נוֹתְנִים רִיחַ לְיָמִין, וְהַיָּמִין
 מִתְעוֹרֵר לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, מִיָּד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן
 מִתְעוֹרֵר לְשָׂאֵל מָה שְׁצָרִיךְ. מָה כְּתוֹב? וְתֹאמַר
 רַחֵל אֵל לֵאמֹר תְּנֵי נָא לִי מִדּוֹדָאִי בְּנֵךְ. תֵּן לִי
 בְּרָכוֹת מֵאוֹתָהּ הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל אוֹתָם דּוֹדָאִים
 שֶׁמִּתְעוֹרֵר לְצַד הַיָּמִין.

אִז הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּשִׂמְחָה, בְּשַׁעֲשׂוּעַ, מְשִׁיב
 אֵלֶיהָ, וְאוֹמְרַת הַמַּעַט קִחְתָּךְ אֶת אִישִׁי, כָּאִם
 אֵל בְּתָהּ. וְאִם כֵּן, בַּעֲלָהּ שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוּא
 יַעֲקֹב? לֹא כֵּן, אֲלֵא תְּשׁוּקַת הָאָב תְּמִיד אֵינָהּ
 אֲלֵא כִּלְפֵי הַבֵּת הַזֶּה, [שֶׁהִיא] שֶׁהַבֵּת הַזֶּה אֶהְבֵּתוּ
 אֵלֶיהָ תְּמִיד, מִשּׁוֹם שֶׁהִיא בֵּת יְחִידָה בֵּין שְׁשֵׁה
 בָּנִים, וְלִכְּל אוֹתָם שֵׁשֶׁת הַבָּנִים חֵלֵק לָהֶם חֲלָקִים

ואוצרות ומתנות, וְלָהּ לֹא חֶלֶק, וְאֵין לָהּ יִרְשָׁה
כָּלוּם, וְעַל כָּל זֶה הוּא מְשַׁגֵּיחַ בָּהּ בְּתִשְׁוֹקָה
וְאַהֲבָה יוֹתֵר מִן הַכֹּל.

בְּאַהֲבָה שְׁלוֹ הוּא קוֹרֵא לָהּ בֵּת. לֹא הִסְפִּיק לוֹ
זֶה, וְקָרָא לָהּ אָחוֹת. לֹא הִסְפִּיק לוֹ זֶה,
קָרָא לָהּ אִם בְּשֵׁם אִמּוֹ. לֹא הִסְפִּיק לוֹ זֶה, קָרָא
לָהּ בְּשֵׁמוֹ, שְׁכָתוֹב וְהִחְכְּמָה מֵאֵין תִּמְצָא, חֲכָמָה
וְדַאי. וְעַל כֵּן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן אוֹמֵר לָהּ, הִמְעַט
קִחְתָּךְ אֶת אִישִׁי, שְׁכָל אֶהְבְּתוֹ נִמְשָׁכָה לְךָ אֶלְיָךְ.
וְעַל זֶה, בְּשַׁעֲשׂוּעַ וְאַהֲבָה הָאֵם אֶל הַבֵּת.

מַה הִיא מְשִׁיבָה? לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה. בְּכָל
מָקוֹם לָכֵן הִיא שְׁבוּעָה. יִשְׁכַּב, מַה זֶה
יִשְׁכַּב? אֵלֹא שְׁכִיבָה בְּכָל מָקוֹם הִיא תִּקּוֹן הַנִּקְבָּה
לְזָכַר לְהַכְנִיס בָּהּ צִיּוֹר שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת. וְזֶהוּ
יִשְׁכַּב, י"ש כ"ב. י"ש זֶהוּ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, [כ"ב
סוּד] הַסּוּד שֶׁל הַתּוֹרָה, נִקְדָּה טְמִירָה
שְׁמֵתְעוֹרְרִים אֶלֶיהָ כ"ב אוֹתִיּוֹת. וְזֶהוּ יִשְׁכַּב.
י"ש - הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁכָתוֹב (מִשְׁלֵי א) לְהַנְחִיל
אוֹהֲבֵי יֵשׁ. כ"ב - נִקְדָּה עֲלִיוֹנָה שְׁמִכְנִיסָה כָּל
כ"ב הָאוֹתִיּוֹת, הַסּוּד שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ יִשְׁכַּב.
לֹא כָתוּב יִשְׁכַּב עִמָּךְ יַעֲקֹב, אֵלֹא יִשְׁכַּב עִמָּךְ,
אוֹתוֹ הַטְּמִיר שְׁרָאוּי לְהַתְעוֹרֵר אֶלֶיךָ, וְהַכֹּל

בְּהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל אוֹתָם [שְׁכַלְם] דּוֹדָאִים, וְהַכֹּל
כְּתוּב בְּאַהֲבָה.

וַיֵּבֵא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בְּעָרֵב. וַיָּבֵא יַעֲקֹב – זו
תְּפִאֲרַת הַקְּדוּשָׁה, מֵאוֹתָהּ הַשָּׂדֶה
שְׁלוֹקַחַת אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת, שְׁכָתוּב בּוֹ אֲשֶׁר
בְּרָכוּ ה' בְּעָרֵב, לָמָּה בְּעָרֵב? אֲלֹא בְּעָרֵב
שְׁכָתוּב (בראשית כד) וַיֵּצֵא יַצְחָק לְשׁוּחַ בַּשָּׂדֶה
לְפָנֹת עָרֵב. בְּזִמְן שֶׁהִתְעוֹרֵר יַצְחָק אָבִיו לַשָּׂדֶה
הַזֶּה וְלָקַח אוֹתוֹ, שֶׁהָרִי יַצְחָק לֹא מִתְעוֹרֵר
לַשָּׂדֶה הַזֶּה. כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּלַּק יַעֲקֹב מִשֵּׁם בְּעָרֵב,
הַשָּׂאִיר אֶת הַשָּׂדֶה הַזֶּה לְיַצְחָק אָבִיו, וְהוּא עָלָה
בְּאוֹתוֹ הַזִּמְן לְמַעְלָה.

מָה כְּתוּב? וַתֵּצֵא לָאָה לְקָרְאָתוֹ. הָאֵם
הַעֲלִינָהּ, לִבֵּן הַיְחִיד. וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא,
תַּחַת כְּנָפֵי, לְבָרֶךְ אוֹתְךָ וְלִהְרוֹת אוֹתְךָ
בְּתַפְנוּקִים וְעֵדוּנִים עֲלִיּוּנִים. הִנֵּה עֵת רְצוֹן וְעִנּוּג
לְתַת לְךָ נַחַת רוּחַ עֲלִיּוּנָה לְאוֹתָהּ הַשָּׂדֶה טָרַם
שִׁישָׁרֶף בַּחֲזֵק שֶׁל יַצְחָק.

כִּיּוֹן שֶׁלָּקַחָהּ אֶת יַעֲקֹב תַּחַת כְּנָפֵיהָ, אָז וַיִּשְׁכַּב
עִמָּה בְּלִילָהּ הוּא. הוּא – שְׁנִסְתֵּר מִן הַכֹּל.
הוּא – שְׁכַל הַבְּרָכוֹת וְכֹל הַקְּדוּשׁוֹת יוֹצְאוֹת

מַשֵּׁם. לֹא כָּתוּב יַעֲקֹב, אֲלָא הוּא, מִי שְׂרָאוּי
לְהַתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ.

וְטָרַם מְזַמֵּן אֵלֶיהָ תַּחַת כְּנַפֶּיהָ, מִי שְׁלֹקַח אוֹתָם
הַקְדוּשִׁים [הַקְדוּשׁוֹת] וְהַבְּרָכוֹת, לֹא
מִתְמַלֵּא מִהֶנְקֵדָה הַטְּמִירָה, הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן
הַהוּא. וְעַל כֵּן הַדּוֹדָאִים מְעוֹרְרִים הַכֹּל, וְהַכֹּל
כְּמוֹ שְׁסוּד עֲלִיוֹן. רְאוּבֵן, מַה זֶה רְאוּבֵן? הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא שֵׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ, שְׁכָתוּב (תהלים מו) לְכוּ
חֲזוּ מַפְעָלוֹת ה' אֲשֶׁר שֵׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ.

וַיִּקַּח לוֹ מִקַּל לְבָנָה וְגו'. מִשְׁנָה. הַרְצוֹן שֶׁל
הַמַּעֲשֵׂה, קִשְׂרֵי הָאֲמוּנָה, קוֹל הַקּוֹל שֶׁל
הַקּוֹלוֹת, מִתְעוֹרֵר מִמַּעֲלָה לְמַטָּה. אָנוּ הָיִינוּ
פְּתוּחֵי עֵינַיִם. הַגִּלְגָּל סוֹבֵב מִמַּעֲלָה לְכַמָּה
צְדָדִים, קוֹל שֶׁל גַּעֲיֵמוֹת הַתְעוֹרֵר. הַתְעוֹרֵרוּ
יְשָׁנִים נִרְדָּמִים שְׁשָׁנָה בְּנַחֲרֵיהֶם, וְלֹא יוֹדְעִים
וְלֹא מְסַתְּפָלִים וְלֹא רוֹאִים, אֲטוּמֵי אֲזַנִּים, כְּבָדֵי
לֵב, יְשָׁנִים וְאֵין יוֹדְעִים, הַתּוֹרָה עוֹמֶדֶת לְפָנֶיהֶם
וְלֹא מִשְׁגִּיחִים וְלֹא יוֹדְעִים בְּמָה מְסַתְּפָלִים,
רוֹאִים וְלֹא רוֹאִים. הַתּוֹרָה מְרִימָה קוֹלוֹת:
הַסְתַּכְּלוּ טַפְשִׁים, יִפְתְּחוּ הָעֵינַיִם וְתִדְעוּ. אֵין מִי
שִׁישְׁגִיחַ, אֵין מִי שִׁירְכִין אֲזַנוֹ. עַד מָתִי תִהְיוּ

בְּתוֹךְ הַחֲשֵׁכָה שֶׁל רְצוֹנְכֶם? הַסְתַּכְּלוּ לְדַעַת,
וַיִּתְגַּלֶּה לָכֶם הָאוֹר הַמַּאִיר.

בְּזִמְן שִׁיעֶקֶב הַשָּׁלֵם, מִתּוֹךְ הַצָּרָה שֶׁל הָאָרֶץ
וְרִשּׁוֹת אַחֲרֶת, בְּתוֹךְ דְּרָגוֹת זְרוֹת דְּחָה אֶת
כָּלָם, וּבָחַר חֵלֶק גּוֹרְלוֹ וּנְחָלָתוֹ, הָאוֹר מִתּוֹךְ
הַחֲשֵׁכָה, חֲכָמָה מִתּוֹךְ הַטְּפָשׁוֹת, וְכִבֵּד אֶת רְבוּנוֹ,
כְּשֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּתוֹךְ הָרִשּׁוֹת שֶׁל אֵל זֶר. עַל כֵּן
כָּתוּב (ישעיה כט) לֹא עָתָה יָבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה
פָּנְיוֹ יִחָרֹוּ.

וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב (בראשית ל), בָּחַר לוֹ לְחֻלְקוֹ
וּלְגוֹרְלוֹ, מִקַּל לְבִנְיָה לַח, צַד יָמִין, גּוֹן
לְבָן. לַח, הוּא צַד שֶׁל הַמַּיִם. וְלוֹז, זֶה צַד שֶׁל
הַשָּׁמַאל, אָדָם כּוֹרֵד. וְעַרְמוֹן, כָּלוּל זֶה בְּזֶה. וְכָלָם
אוֹחֲזוּ הַיָּמִין הַלְבָן בְּצַבְעוֹ וְעוֹלָה בָהֶם, שְׁכָתוּב
מִחֲשֵׁף הַלְבָן, שְׂאֵף עַל גַּב שְׂאוּחֲזוּ לְשֵׁנֵי הַצְּדָדִים,
לוֹקַח [נוֹטָה] חֻלְקוֹ לְצַד יָמִין, וּנְחָקֵק בְּכָלָם, בְּצַד
זֶה וּבְצַד זֶה, אִזּוּ נִקְרָא גְבֵר שָׁלֵם, שָׁלֵם בְּכָל.

מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? (שם) וְהָיָה בְּכָל יַחַם הַצֹּאֵן
הַמְקַשְׁרוֹת וְשֵׁם יַעֲקֹב אֶת הַמְקַלּוֹת וְגו'.
סֵתֵר הַסְתָּרִים לְחֲכָמֵי לֵב נִמְסָר. בְּתוֹךְ מַחֲנוֹת
עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים יֵשׁ מְדַרְגּוֹת עֲלִיוֹנוֹת אֵלּוּ עַל

אלו, אלו פְּנִימִיִּים וְאֵלֹהֵי לְבַחוּץ. אֵלֹהֵי הַפְּנִימִיִּים
 מִתְחַבְּרִים בְּמֶלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וּמִתְחַבְּרִים בְּיִשְׂרָאֵל,
 בְּנִים קְדוֹשִׁים לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵלֹהֵי נִקְרְאוֹת
 הַצֵּאֵן הַמְּקַשְׂרוֹת, מַחְנוֹת שֶׁל אֵלֹהֵי מְקַשְׂרוֹת,
 מַעֲלָה וּמְטָה.

בְּשִׁעָה שֶׁהַתְּשׁוּקָה שְׁלֵהֶם לְגַבֵּי הַזֹּהַר הָעֲלִיּוֹן
 שְׁלִמְעָלָה, עֲמוּד הָאֲמִצְעִי, יַעֲקֹב
 הַשְּׁלֵם לָקַח אוֹתָם הַמְּקֵלוֹת, תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ,
 בְּרֵהֲטִים, מְקוֹם וּמוֹשֵׁב, לְהִנָּחַת הַתְּפִלִּין. וּמִכַּאֲן
 לִוְקָחִים אוֹר וְזִיו כָּל הַחִילוֹת וּמַחְנוֹת הָעֲלִיּוֹנִים,
 אֵלֹהֵי שְׂמַתְקֻשְׂרִים לְמַעֲלָה וּמִתְקַשְׂרִים לְמְטָה.
 כִּיּוֹן שְׂאֵלֹהֵי לִוְקָחִים מִתּוֹךְ הַרְהֲטִים שְׂקֵתוֹת
 הַמֵּים, אֲזִי אֵלֹהֵי הָיוּ מְקוֹרוֹת וּנְבִיעוֹת לְהוֹרִיד
 לְמְטָה וּלְתַת לְכֻלָּם.

וּמִשׁוּם כֶּךָ הַפְּרִישׁ יַעֲקֹב בֵּין הַמְּדַרְגּוֹת
 הָעֲלִיּוֹנוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת לְמְדַרְגּוֹת
 הָאֲחֵרוֹת שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית
 6) וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבָדוֹ וְלֹא שָׂתָם עַל צֵאֵן לְבָן.
 [אֵלֹהֵי] עֲדָרִים הַפְּרִיד לוֹ לְעִצְמוֹ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ
 חֵלֶק בְּשְׂאָר הָאֲמוֹת, וּכְמוֹ שֶׁהַפְּרִישׁ לוֹ מְדַרְגּוֹת
 הָאֲמוֹנָה לְמַעֲלָה לְחֻלְקוֹ וּלְגוֹרְלוֹ, כֶּךָ צָרִיךְ

לְהַפְרִישׁ מִדְרָגוֹת שֶׁל מַחְנוֹת קְדוּשִׁים לְמַטָּה,
 לְקַשֵּׁר אוֹתָם עִמּוֹ בְּאֵלוֹ הַהִיכָלוֹת שֶׁל הַגְּבִירָה.
 וְכֵּן רְשׁוּמִים בְּסִימָן שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, כְּמוֹ
 שִׁישְׁרָאֵל רְשׁוּמִים לְמַטָּה בֵּין כָּל שְׂאֵר
 הָאֲמוֹת, אֲף מִדְרָגוֹת שֶׁל מַחְנוֹת עֲלִיּוֹנִים
 רְשׁוּמִים הֵם לְחֻלְקוֹ [שֶׁל הַקְּדוּשָׁה] שֶׁל הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בֵּין כָּל שְׂאֵר הַחִילּוֹת וּמַחְנוֹת עֲלִיּוֹנִים.
 וְעַל זֶה בֵּרַר יַעֲקֹב אֶת אֱלוֹ לְחֻלְקוֹ וְגוּרְלוֹ,
 רְשׁוּמִים לְחֻלְק [בְּסוּד] שֶׁל הָאֲמוּנָה, [מִשׁוּם כִּי
 כְּתוּב כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ. יְהוָה
 עֲלִיּוֹן הוּא, בֵּרַר חֻלְקוֹ וְגוּרְלוֹ סוּד הָאֲמוּנָה] אֲף
 כִּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בֵּרַר לוֹ מְכַל שְׂאֵר צְבָאוֹת
 וּמַחְנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם.

וּמַחְנוֹת עֲלִיּוֹנִים נִפְרָדִים אֵלּוֹ מֵאֵלּוֹ. בְּשַׁעַה
שִׁזְהַר שֶׁל אֵשׁ בְּהָאֶרֶת הַשְּׁכִינָה
 מִתְגַּלָּה, כָּל הַמִּדְרָגוֹת הָאֲחֵרוֹת הָאֵלּוֹ מִתְבַּיְשׁוֹת,
 וּמִתְכַּפְּסוֹת מִהַזְהַר הַהוּא, וְלֹא יִכְלוּ לְהִתְקַרֵּב
 אֵלָיו. וְכָל אֵלּוֹ הַתְּקוּנִים [מִדְרָגוֹת] הַקְּדוּשִׁים,
 שֶׁהֵם תְּקוּנִים שְׁלוֹ. בְּשַׁעַה שֶׁמִּתְגַּלָּה הַזְהַר הַהוּא,
 מִיָּד שְׂמֵחִים וְעוֹלִים לְהִתְקַרֵּב עִמּוֹ וּלְהִתְקַשֵּׁר
 אֵצְלוֹ, וְהוּא בָּהֶם נִתְקֵן, וְסוּד זֶה – (בְּרֵאשִׁית ל) וְהָיָה
 הָעֵטְפִים לְלֶכֶן וְהַקְּשָׁרִים לְיַעֲקֹב.

וְצָרִיף לְבָרַר [לְבָרַף] וּלְהַבְדִּיל מִדְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת
 [ס"א לְחֻלְקוֹ] שֶׁל חֻלְקוֹ מֵאֵלוֹ הַמְּדַרְגּוֹת
 שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, וּבְכָל־שָׁרְיָה יַעֲקֹב הַקְּדוֹשׁ
 [בְּכוֹר שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִתְקַרֵּב], וְעַל זֶה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּתַב בְּתוֹרָה, אָמוּנָה שְׁלוֹ,
 בְּתוֹף צְדָדִי [ס"א סְתָרִי] מְלִים אֵלוֹ. אֲשָׁרֵי חֻלְקוֹ.
 וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מְלֵאכֵי אֱלֹהִים.
 מִשְׁנָה. חֲזָקֵי הַשָּׁרִים זְקוּפִים מְלַמְעָלָה,
 וְלֵהִט הַחֶרֶב הַשְּׁנוּנָה מְמָנָה עַל כָּל [כַּמָּה]
 הַצְּבָאוֹת וְהַמְּחַנּוֹת.

אוֹתָהּ הַחֶרֶב הַלּוֹהֶטֶת הִיא חֶרֶב אֲדָמָה, שְׁכַתּוֹב
 (ישעיה לז) חֶרֶב לְה' מְלֵאָה דָם. הַחֶרֶב
 הַזֹּאת שְׁתְּלוּיָהּ בָּהּ הַהַפּוּף, הֵם שְׁמֵת־הַפְּכִים
 לְכַמָּה צוּרוֹת. הוּא נָשִׁים, הוּא גְבָרִים, בְּצְדָדִים
 רַבִּים, נִפְרָדוֹת הַצּוּרוֹת הָאֲחֵרוֹת לְכַמָּה דְּרָגוֹת.

מִהַצֵּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים הֵם יוֹצְאִים, שְׁמֵת־יַחֲדִים
 בִּיחוד בְּקֶשֶׁר. אֵלוֹ הַקְּדוֹשִׁים נִשְׁאָבִים
 תָּמִיד מִטַּל הַשָּׁמַיִם. הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים מִתְתַּקֵּן
 בָּהֶם. [וְעַל זֶה אָמַר מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְנִתְקַן]
 בְּאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם נַעֲשׂוּ לְעַמּוּדֵי
 הַכֶּסֶּא. כָּל־מַרְגְּלִיּוֹת וְאִיבָרִים וְעַמּוּדִים, לֹא

נִפְרָדִים לְעוֹלָם מִתּוֹךְ הַשֵּׁם הַזֶּה, הֵם הַקְּשָׁרִים
 שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁבָּחַר לְחַלְקוֹ וְנִקְשָׁרִים בַּשֵּׁם הַזֶּה,
 כָּלֵם יֵצְאוּ [בְּעָרֵב].

וַיַּעֲקֹב, כְּשִׁיצָא לְלַכֵּת לְדַרְכוֹ, הִקִּיפוּ אוֹתוֹ
 לְאַרְבָּעָה צְדָדִים. לְאַרְבַּע הַזְּווִיּוֹת שֶׁל
 הָעוֹלָם שָׁמְרוּ אוֹתוֹ. בְּשַׁעַת קָלָה הִתְרַגַּשׁ מִהַעֵץ
 [מִהַמָּקוֹם] שֶׁלֹּמַעֲלָה לְשֹׁמֵר אֶת הָעֵץ שֶׁלֹּמַטָּה,
 וְאָז וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִים מִחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה. אָז
 וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מִחֲנֵים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא רְאֵה אֶת שְׁלֵמוֹתוֹ שֶׁל
 יַעֲקֹב שֶׁלֹּא רָצָה לְלַכֵּת אֶלָּא בְּרִשּׁוֹתוֹ
 שֶׁל לָבֵן. וְאִם תֹּאמַר, בְּפַעַם אַחֲרַת לְמָה לֹא?
 אֶלָּא מִשּׁוּם שִׁיעֲקֹב פָּחַד שֶׁלֹּא יַעֲזֹב אוֹתוֹ,
 וַיִּשְׁתַּלְּמוּ שָׁנִים עֶשֶׂר הַשְּׁבַטִים בְּאַרְצָן אַחֲרַת.
 וְעַל כֵּן, כִּיּוֹן שָׂרָאָה שֶׁהִגִּיעָה הַשַּׁעָה שֶׁל
 בְּנֵי־מִינ, בָּרַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּבְרַח הוּא וְכָל
 אֲשֶׁר לוֹ. כִּיּוֹן שֶׁנּוֹלַד בְּנֵי־מִינ, נִקְשָׁרָה הַשְּׂכִינָה
 עִם כָּל הַשְּׁבַטִים, וְנִטְלָה אֶת הַבֵּית עִמָּם. וַיַּעֲקֹב
 הָיָה יוֹדֵעַ בְּרוּחַ הַחֲכָמָה, שֶׁכֹּאֲשֶׁר יִשְׁתַּלְּמוּ
 שָׁנִים עֶשֶׂר הַשְּׁבַטִים, שֶׁהַשְּׂכִינָה תִתְקַשֵּׁר עִמָּהֶם
 וְרַחֵל תָּמוּת, וְהִיא נוֹטֶלֶת אֶת הַבֵּית.

וְבֵא וּרְאֵה, כִּפֹּי לְמִדְנֹו, הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן רְאוּי לֹו
 לְיַעֲקֹב כְּמוֹ שְׂרָאוּי לְמִשָּׁה, אֲלֵא שְׂלֵא
 יְכַלֵּה עַד שְׁהִיּוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר שַׁבָּטִים בְּבֵית
 לְהַתְקַשֵּׁר עִמָּהֶם, וְאִזּוּ נִדְחַתָּה רְחֵל, וְהִיא נְטֻלָּה
 אֶת הַבַּיִת עִם כָּל הַשַּׁבָּטִים וְהִיתָה עֶקֶר הַבַּיִת,
 וְאִזּוּ (תהלים קיג) מוֹשִׁיבֵי עֶקְרַת הַבַּיִת. אָמַר יַעֲקֹב,
 הִנֵּה הִגִּיעַ הַזְּמַן שִׁישְׁתַּלְמוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַשַּׁבָּטִים,
 וְיִוְדָאֵי שְׁהָעוֹלָם שְׁלַמְעֵלָה יִרְדּוּ לֹו לְבַיִת וְיִתְקַשֵּׁר
 [הָעוֹלָם שְׁלַמְעֵלָה יִרְדּוּ לֹו בְּבֵיתוֹ וְהַתְקַשֵּׁר] בָּהֶם,
 וְהַעֲנִיָּה הַזֹּאת נִדְחִית לְפָנָיו. אִם תָּמוּת כָּאֵן, לֹא
 אֵצֶא מִכָּאֵן לְעוֹלָמַיִם. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא בְּאֶרֶץ הַזֹּו
 לֹא רְאוּי לְהַשְׁלִים אֶת הַבַּיִת. מִשׁוּם כִּפֹּי, (בראשית
 ל) וַיְהִי כִּפֹּי שְׂרָאוּי יִלְדָה רְחֵל אֶת יוֹסֵף, טָרַם
 שִׁישְׁתַּלְמוּ הַשַּׁבָּטִים.

שְׁמַע רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, וְיִוְדָאֵי שְׁכָל דְּבַרֵי רַבִּי
 יְהוּדָה יָפִים, וְזֶה עוֹלָה עַל הַכֹּל. וְאִם
 תֹּאמְרוּ, לָמָּה לֹא הֵלֵךְ לֹו לְדַרְכּוֹ מִיָּד? אֲלֵא כָּל זְמַן
 שְׂרָחֵל לֹא הִתְעַבְּרָה מִבְּנֵימִין, הִתְעַכַּב שָׁם. כִּיּוֹן
 שְׁהִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁל בְּנֵימִין, בָּרַח, וְלֹא בִקֵּשׁ רְשׁוּת,
 כִּדֵּי שְׂלֵא יִתְעַכַּב שָׁם, וְהַתְּחִבֵּר יַעֲקֹב עִם כָּל
 הַשַּׁבָּטִים בְּמָקוֹם שְׂצָרִיף. (ע"כ סתרי תורה)

פֶּרֶשֶׁת וַיִּשְׁלַח

(דף קס"ו ע"א - דף קעט' ע"א)

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מִלְאָכִים וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח,
 (תהלים צא) כִּי מִלְאָכָיו יִצְוֶה לָךְ לְשִׁמְרָךְ
 בְּכָל דְרָכֶיךָ. פָּסוּק זֶה בְּאֲרוֹהוּ הַחֲבָרִים, שְׁהָרִי
 בְּשַׁעַה שְׁאָדָם בָּא לְעוֹלָם, מִיַּד מְזַדְּמֵן עִמּוֹ יִצָּר
 הָרַע שֶׁהוּא מְקַטְרֵג לְאָדָם תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (בראשית ד) לִפְתַּח חַטָּאת רִבֵּץ. מִי זֶה חַטָּאת רִבֵּץ?
 זֶה יִצָּר הָרַע.

וְכַךְ גַּם דָּוִד קָרָא לוֹ חַטָּאת, (תהלים נא) וְחַטָּאתִי
 נִגְדִי תָּמִיד, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כָּל יוֹם
 לְאָדָם לְחַטָּא לְפָנָי רְבוּנוּ, וַיִּצָּר הָרַע הַזֶּה לֹא זָז
 מִבֶּן הָאָדָם מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד הָאָדָם לְעוֹלָמִים, וַיִּצָּר
 הַטּוֹב בָּא לְאָדָם מִיּוֹם שֶׁבָּא לְהִטָּהֵר.

וּמַתִּי בָּא אָדָם לְהִטָּהֵר? כִּשְׁהוּא בֶן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
 שָׁנִים, אִזּוֹ מְזַדְּדֵג הָאָדָם בְּשִׁנְיָהֶם, אֶחָד
 מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמָאל. יִצָּר טוֹב לְיָמִין, וַיִּצָּר הָרַע
 לְשְׂמָאל. וְאֵלֶּה הֵם שְׁנֵי מִלְאָכִים מִמָּשׁ מְמַנִּים,
 וְהֵם נִמְצְאִים תָּמִיד עִם הָאָדָם.

בֵּן אָדָם לְהִטָּהֵר - אוֹתוֹ יִצָּר הָרַע נִכְפָּה
 לְפָנָיו, וְשׁוֹלֵט הַיָּמִין עַל הַשְּׂמָאל. וּשְׁנֵי הֵם
 מְזַדְּדִים לְשִׁמּוֹר אֶת הָאָדָם בְּכָל דְרָכָיו שֶׁהוּא

עושה. זהו שכתוב כי מלאכיו יצוה לך לשמרך
בכל דרכיך.

רבי אלעזר מבאר את הפסוק הזה ביעקב,
שהקדוש ברוך הוא הזמין עמו מלאכים
מחנות ממנים, משום שהרי הוא בא שלם
בשבטים עליונים כלם שלמים כראוי, כמו
שנאמר ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי
אלהים, ונתבאר. וכאן, כיון שנצול מלכך והרי
נפרד ממנו, אז הזדווגה עמו שכינה, ובאו מחנות
קדושים להקיף אותו, ואז ויאמר יעקב כאשר
ראם וגו', ומאותם מלאכים שלח לעשו, זהו
שכתוב וישלח יעקב מלאכים. מלאכים ממש
היו ודאי.

סדר הלימוד ליום כד חשון [יום 54 בשנה]

פתח רבי יצחק ואמר, כתוב (תהלים לד) חנה
מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם. הרי
פרשה. אבל במקום אחד כתוב כי מלאכיו יצוה
לך, מלאכיו רבים, וכאן אחד, שכתוב חנה מלאך
ה' סביב ליראיו ויחלצם. אלא כי מלאכיו יצוה
לך – אלו שאר מלאכים. מלאך ה' סביב – זו
שכינה, כמו שנאמר (שמות ג) וירא מלאך ה' אליו

בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה. וְלִכֵּן חֲנָה מְלֵאָה ה' סְבִיב
 לִירֵאָיו, לְהַקִּיפוֹ בְּכָל הַצְּדָדִים כְּדִי לְהַצִּיל אוֹתוֹ,
 וּכְשֶׁהִשְׁכִּינָה שׁוֹרֵה בְּתוֹךְ הָאָדָם, כְּמָה מַחֲנֹת
 קְדוֹשִׁים כָּלֶם מְזַדְמָנִים לְשָׁם.

בא רֵאֵה, כְּשֶׁדוּד הַמֶּלֶךְ נִצַּל מֵאֲכִישׁ מֶלֶךְ גֵּת, אִז
 אָמַר אֶת זֶה, מִשּׁוֹם שֶׁהִשְׁכִּינָה הַקִּיפָה אוֹתוֹ
 וְנִצַּל מֵהֶם מֵאֲכִישׁ וּמַעֲמוֹ, כָּל אוֹתָם שֶׁהִתְקִיפוּ
 [שֶׁהַקִּיפוֹ] אוֹתוֹ. מַה כָּתוּב? (שְׁמוּאֵל-א-כא) וַיִּתְהַלֵּל
 בְּיָדָם, לְמָה וַיִּתְהַלֵּל? הֲיֵה צָרִיךְ לְכַתֵּב וַיִּשְׁתַּגַּע,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) כִּי הִבְאֵתָם אֶת זֶה לְהִשְׁתַּגַּע עָלַי.
אף חָזַר עַל אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁאָמַר דּוּד בְּתַחֲלָה,
 שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים עג) כִּי קִנֵּאתִי בַּהוֹלְלִים וְגו'.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: חֲיִיךְ עֲדִין אַתָּה
 צָרִיךְ אֶת זֶה. כִּיּוֹן שֶׁנִּכְנַס לְבֵית אֲכִישׁ וְהַחֲזִיקוּ
 בוֹ, מַה כָּתוּב? וַיִּתְהַלֵּל בְּיָדָם, כְּאוֹתָם הוֹלְלִים
 שֶׁקִּנְאוּ בָּהֶם בְּהַתְחַלָּה. וְאִז בָּאָה שְׁכִינָה וְשָׂרְתָה
 סְבִיב דּוּד.

ואם תֵּאמַר שֶׁהִשְׁכִּינָה לֹא שׁוֹרֵה כִּי אִם בְּנַחֲלָתָה,
 שֶׁהִיא הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה - וְדַאי לֹא שׁוֹרֵה
 בְּעֵבֹר [שִׁינְקִים] לִינֵק מִמֶּנָּה, אָבֵל שׁוֹרֵה כְּדִי
 לְהִגֵּן. וְכֵאן כְּשָׁבָא יַעֲקֹב מִבֵּית לָבָן, כָּל הַמַּחֲנֹת
 הַקְּדוֹשִׁים הַקִּיפוּ אוֹתוֹ, וְלֹא נִשְׁאַר לְבָדוּ.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִם כֶּף [ס"א שְׁכָל הַמַּחְנוֹת
הַקְדוּשִׁים בָּאוּ יַחַד עִמּוֹ וְהַשְׂכִּינָה עִמּוֹ],
לָמָּה כָּתוּב וַיִּוְתָר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וְגו' ? אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, מִשּׁוּם שֶׁהַכְּנִיס עֲצָמוֹ לְסַכָּנָה וְהָיָה רוֹאֶה
אוֹתָהּ סַכָּנָה בְּעֵינָיו, הֵם פָּרְשׁוּ מִמֶּנּוּ, וְאֵז אָמַר,
קִטְנִיתִי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֲמֹת, אֵלּוּ הֵם
הַמַּחְנוֹת הַקְדוּשִׁים שֶׁנִּפְרְדּוּ מִמֶּנּוּ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּדֵי לְהַשְׁאִירוֹ עִם אוֹתוֹ מִמְּנָה
שֶׁל עֲשׂוֹ שֶׁהָיָה בָּא בְּרִשּׁוֹת עֲלִיוֹנָה, וְאֵלֶּה
הֵלְכוּ לוֹמַר שִׁירָה, שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּם לְשַׁבַּח אֶת
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וְאַחַר כֶּף חֲזָרוּ.
זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קִטְנִיתִי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֲמֹת
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדְּךָ וְגו', וְעַתָּה הִיִּיתִי לְשָׁנִי
מַחְנוֹת. מַחְנֵה שְׂכִינָה, וְכָל בֵּיתוֹ. [ס"א מַחְנָה
אֶחָד הָיָה, שֶׁכָּתוּב מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה]. לְשָׁנִי
מַחְנוֹת - שֶׁהָיָה שָׁלֵם מִכָּל הַצְּדָדִים מִשְׁנֵי חֻלְקִים,
לְבָן וְאָדָם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הֲרִי נִתְבָּאָר אוֹתוֹ לִילָה שֶׁלְטוֹן
שֶׁל צַד שֶׁל עֲשׂוֹ הָיָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, שֶׁהֲרִי
כָּתוּב (בראשית א) יְהִי מְאֹרֶת חֹסֶר, וּמִשּׁוּם כֶּף וַיִּוְתָר
יַעֲקֹב לְבָדּוֹ, שֶׁנִּשְׁאָר יַעֲקֹב, שֶׁהוּא שְׁמֵשׁ לְבָדּוֹ,
שֶׁהִתְכַסְּתָה הַלְּבָנָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ. וְאִף עַל גַּב

שְׁשִׁמִּירַת [וְעַם כָּל זֶה הַשְּׁמִירָה שֶׁל] הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ מְכַל וְכָל, וְעַל זֶה לֹא יֵכַל
 לוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא כִּי לֹא יֵכַל לוֹ.

הַסֶּתֶפֶל יְמִינָה וְרָאָה אֶת אַבְרָהָם, הַסֶּתֶפֶל
 שְׁמֵאלָהּ וְרָאָה אֶת יִצְחָק, הַסֶּתֶפֶל
 בַּגּוֹף וְרָאָה שְׁנַכְלָל מֵצַד זֶה וְנַכְלָל מֵצַד זֶה, וְאָז
 וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ, בְּעֵמּוּד אֶחָד הַסְּמוּךְ לַגּוֹף, שֶׁהוּא
 מַחוּץ לַגּוֹף.

וַיִּבֶן חֲנָה מְלֶאכֶּה סָבִיב לִירְאִיו וַיַּחְלֹצֵם,
 הַקִּיפּוֹ בְּכָל צְדָדָיו כְּדֵי לְהַצִּילוֹ.
 וְכַשְׁשָׁרְתָהּ שְׁכִינָה בְּתוֹכוֹ [ס"א אֱלִיו], כְּמָה
 חִילוֹת וּמַחֲנוֹת בָּאוּ עִמָּהּ, וּמֵאוֹתָם מְלֶאכִים
 שָׁלַח לַעֲשׂוֹ.

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלֶאכִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְכִי מָה
 הוּא הַתְּעוֹרֵר אֶל עֲשׂוֹ? וְטוֹב הֲיָה לוֹ
 לְשִׁתְּק מִמֶּנּוּ. אֵלָּא, אָמַר יַעֲקֹב, יוֹדַע אֲנִי שֶׁעֲשׂוֹ
 חוֹשֵׁשׁ לְכַבוֹד אַבָּא וְלַעוֹלָם לֹא הִרְגִּיז אוֹתוֹ,
 וְהִרְיָנִי יוֹדַע, שֶׁהוּאֵיל וְאַבָּא קָיָם, אֵינִי פּוֹחַד
 מִמֶּנּוּ, אֲבָל עֲכָשׁוּ שְׁאַבָּא קָיָם, אֲנִי רוֹצֵה לְהַתְּפִיֵס
 עִמּוֹ. מִיָּד – וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלֶאכִים לְפָנָיו.

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלֶאכִים, רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר,
 (מְשִׁלֵּי יב) טוֹב נִקְלָה וְעָבַד לוֹ מִמֶּתְכַבֵּד

וְחָסַר לְחָם. פָּסוּק זֶה נֹאמֵר עַל יֵצֵר הָרַע, מְשׁוּם
שֶׁהוּא תָמִיד מְקַטְרֵג לְבְנֵי אָדָם, וַיֵּצֵר הָרַע מְרִים
לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּגֵאוּהוּ, וְהוֹלֵךְ אַחֲרָיו,
מְסַלֵּסל בְּשַׁעֲרוֹ וּבְרָאשׁוֹ, עַד שֶׁמִּתְגַּאֵה עָלָיו
וּמוֹשֵׁף אוֹתוֹ לְגִיּהֵנָם.

אָבֵל טוֹב נִקְלָה – אוֹתוֹ שְׁלֵא הוֹלֵךְ אַחֵר יֵצֵר
הָרַע וְלֹא מִתְגַּאֵה כָּלֵל וּמִנְמִיךְ רוּחוֹ וְלְבוֹ
וּרְצוֹנוֹ אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִזּוֹ אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע
מִתְהַפֵּךְ לוֹ לְעֶבֶד, שְׁלֵא יָכוֹל לְשַׁלֵּט עָלָיו, וְאוֹתוֹ
אִישׁ שׁוֹלֵט עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמֵר (בְּרֵאשִׁית ד') וְאַתָּה
תִּמְשַׁל בּוֹ.

מִמֵּת כְּבִיד – כְּמוֹ שֶׁאִמְרָנוּ, שֶׁהוּא מְכַבֵּד
עַצְמוֹ, מְסַלֵּסל בְּשַׁעֲרוֹ, מִתְגַּאֵה
בְּרוּחוֹ, וְהוּא חָסַר לְחָם – חָסַר אֲמוּנָה, כְּמוֹ
שֶׁנֹּאמֵר (ויקרא כא) לְחָם אֱלֹהֵיוּ וְגוֹ', (שם) לְחָם
אֱלֹהֵיהֶם הֵם מְקַרִּיבִים וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר טוֹב נִקְלָה וְעֶבֶד לוֹ – זֶה יַעֲקֹב
שֶׁהִנְמִיךְ רוּחוֹ לְעֵשׂוֹ כְּדִי שֶׁאַחֵר כֶּף יִהְיֶה
לוֹ עֶבֶד וַיִּשְׁלֵט עָלָיו וַיִּתְקַים בּוֹ (בְּרֵאשִׁית כז) יַעֲבֹדוּךָ
עַמִּים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְךָ לְאֲמִים וְגוֹ', וְעַדִּין לֹא הִיָּה
זְמַנוֹ כָּלֵל, אֲלֵא מְשׁוּם שֶׁהָעֵבִירוֹ יַעֲקֹב לְסוּף

הַיָּמִים. וְעַל זֶה הָיָה מִיַּד נִקְלָה, וְאַחַר כֵּן אוֹתוֹ שְׁמַתְכַבֵּד יִהְיֶה עֶבֶד לוֹ. אוֹתוֹ שֶׁהוּא חָסֵר לְחָם יִהְיֶה עֶבֶד לְאוֹתוֹ שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ רֵב דָּגָן וְתִירוֹשׁ.

בֵּא רָאָה, עַל זֶה, מִשּׁוֹם שִׁידַע יַעֲקֹב שֶׁהֶצְטַרֵּף לוֹ, עִכְשָׁו הִתְהַפֵּךְ לוֹ לְנִקְלָה, וְיוֹתֵר חֲכָמָה וְעִקְמוּמִיּוֹת עָשָׂה בְּזֶה מְכַל מַה שֶׁעָשָׂה לְעֵשָׂו. שְׁאֵלוֹ הָיָה יוֹדֵעַ עֵשָׂו חֲכָמָה זוֹ, יִהְרַג אֶת עֵצְמוֹ וְלֹא יֵבֵא לְיַדֵּי זֶה, אֲבָל הַכֹּל עָשָׂה בְּחֲכָמָה, וְעָלְיוֹ אָמְרָה חֲנָה (שְׁמוּאֵל-א ב) ה' יַחַתּוּ מְרִיבֹו וְגוֹ' וַיִּתֵּן עֹז לְמַלְכוֹ וְגוֹ'.

וַיֵּצֵאוּ אַתֶּם לְאֹמֵר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֹדְנֵי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עֶבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם לְבָן גִּרְתִּי וְאַחַר עַד עָתָה. מִיַּד פָּתַח יַעֲקֹב לְהִתְהַפֵּךְ לוֹ לְעֶבֶד כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּכֵּל עֵשָׂו בְּאוֹתָן בְּרִכּוֹת שֶׁבְּרָכוּ אָבִיו, שֶׁהָרִי יַעֲקֹב הֶעֱבִיר אוֹתָן לְסוּף, כְּפִי שֶׁאֶמְרָנוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָה רָאָה יַעֲקֹב שֶׁשָּׁלַח לְעֵשָׂו וְאָמַר עִם לְבָן גִּרְתִּי, וְכִי מָה עָשָׂה בְּשִׁלְיַחוֹתוֹ שֶׁל עֵשָׂו [שֶׁאֶמַר] דְּבָר זֶה? אֵלֶּא לְבָן הָאֲרָמִי, קוּלוֹ הֵלֶךְ בְּעוֹלָם, שֶׁלֹּא הָיָה אָדָם שֶׁיִּנְצֵל מִמֶּנּוּ, וְהוּא הָיָה מְכַשֵּׁף בְּכַשְׁפִּים וְגִדּוּל בְּקוּסְמִים, וְאָבִי בְּעוֹר הָיָה, וּבְעוֹר אָבִי בְּלַעַם,

שְׁכָתוֹב (יהושע יג) בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסִם, וְלִבָּן
 חָכָם בְּמִכְשָׁפִים וּבְקוֹסְמִים יוֹתֵר מִכָּלָם, וְעַם כָּל
 זֶה לֹא יִכַּל לַיַּעֲקֹב, וְרָצָה לְאַבְדֹת אֶת יַעֲקֹב בְּכַמָּה
 כְּלֵי זִינָן. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (דברים כו) אַרְמֵי אַבְדֹת אָבִי.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל הָעוֹלָם הָיוּ יוֹדְעִים שְׁלִבָּן
 הָיָה גְדוֹל הַחֲכָמִים וְהַמִּכְשָׁפִים
 וְהַקּוֹסְמִים, וּמִי שָׁרָצָה לְאַבְדֹת אוֹתוֹ בְּכִשְׁפָיו, לֹא
 נִצַּל מִמֶּנּוּ, וְכָל מֵה שִׁידַע בְּלַעַם – מִמֶּנּוּ הָיָה,
 וְכָתוּב בְּבְלַעַם (במדבר כב) כִּי יָדַעְתִּי אֶת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ
 מִבְּרָךְ וְאֲשֶׁר תִּאֲרֵי יוֹאֵר, וְכָל הָעוֹלָם הָיוּ פוֹחֲדִים
 מִלִּבָּן וּמִכְשָׁפָיו. וְדַבֵּר רֵאשׁוֹן שְׁשָׁלַח יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹ
 – אָמַר עִם לִבָּן גִּרְתִּי.

וְאִם תֹּאמַר שְׁמַעַט הָיָה, חֲדָשׁ אוֹ שָׁנָה – לֹא כֵן,
 אֲלֵא וְאַחַר עַד עָתָה, עֲשָׂרִים שָׁנָה
 הִתְאַחֲרְתִּי עִמוֹ. וְאִם תֹּאמַר שְׁלֹא עָלָה בְיָדֵי כָלוּם
 – וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחֲמוֹר. אוֹתָם שְׁנֵי גִזְרֵי דִין,
 שְׁכִשְׁשָׁנִיהֶם מִתְחַבְּרִים יַחַד, לֹא מִתְחַבְּרִים אֲלֵא
 לְהָרַע לְעוֹלָם, וְלִכֵּן כָּתוּב (דברים כב) לֹא תִחַרֵּשׁ
 בְּשׁוֹר וּבְחֲמֹר יַחַדוֹ.

צִיָּאן וְעַבְדֵי וְשִׁפְחָה – אֵלּוּ הֵם כְּתָרִים תְּחַתּוֹנִים
 שְׁהָרַג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִצְרִים, (שמות יב)

בְּכוֹר בְּהֵמָה, (שם) בְּכוֹר הַשְּׂבִי, (שם יא) בְּכוֹר
הַשְּׂפָחָה. זֶהוּ שְׂפָתוֹב צֶאֱן וְעֶבֶד וְשְׂפָחָה. מִיֵּד
הָיָה עָשׂוּ פּוֹחַד וַיֵּצֵא כְּנַגְדּוֹ, וּפְחַד הָיָה לוֹ מִיַּעֲקֹב
כְּמוֹ שֶׁהָיָה לִיַּעֲקֹב מֵעָשׂוּ.

לְאִישׁ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ. עַד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ, שָׁמַע
עַל לְסֻטִּים אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹרֵב בַּדֶּרֶךְ. פָּגַשׁ
אוֹתוֹ אִישׁ אַחֵר, אָמַר לוֹ: מִמִּי אַתָּה? אָמַר לוֹ:
אֲנִי מִלְּגִיּוֹן פְּלוֹנִי. אָמַר לוֹ: סִטָּה לָךְ מִלְּפָנַי, שְׂכַל
מִי שֶׁקָּרַב אֵלַי, אֲנִי מֵבִיא נֶחֱשׁ אֶחָד שֶׁהוֹרֵג אוֹתוֹ.
הֵלֶךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ לְאוֹתוֹ הַלְּגִיּוֹן. אָמַר לוֹ: אִישׁ
אֶחָד בָּא, וְכָל מִי שֶׁקָּרַב אֵלָיו, נוֹשֵׁף אוֹתוֹ נֶחֱשׁ
אֶחָד שֶׁהוּא מֵבִיא, וּמֵת.

שָׁמַע אוֹתוֹ לְגִיּוֹן וּפְחַד. אָמַר: יִפֶּה שְׂאֵלְךָ עִמּוֹ
וְאַתְּפִיס עִמּוֹ. עַד שֶׁרָאָה אוֹתוֹ אוֹתוֹ
הָאִישׁ, אָמַר: אוֹי וְאֲבוֹי שֶׁעֲכָשׁוּ יִהְרַג אוֹתוֹ
אוֹתוֹ הַלְּגִיּוֹן. הִתְחִיל לְהַשְׁתַּחֲוֹת וּלְכַרַע כְּנַגְדּוֹ.
אָמַר אוֹתוֹ לְגִיּוֹן: אֲלֵמְלָא הָיָה לוֹ בִּידוֹ נֶחֱשׁ
לְהַרְג, לֹא הָיָה מִשְׁתַּחֲוֵה כָּל זֶה כְּנַגְדִּי. הִתְחִיל
הַלְּגִיּוֹן לְהִתְנַאֲוֹת. אָמַר: הוּאֵיל וְכָל כֶּף כָּרַע
לְנַגְדִּי, לֹא אֶהְרַג אוֹתוֹ.

כֶּף אָמַר יַעֲקֹב, עִם לְבָן גִּרְתִּי וְאַחֵר עַד עֲתָה.
עֲשָׂרִים שָׁנָה הִתְאַחַרְתִּי עִמּוֹ, וְאֲנִי מֵבִיא

נחש להרג בני אדם. שמע עשו, אמר, אוי מי
יקום לפניו, שעכשו יהרג אותו יעקב בפיו.
התחיל לצאת כנגדו להתפייס עמו.

פיון שראה אותו מה כתוב? ויירא יעקב
מאד ויצר לו. פיון שקרב אליו, התחיל
לכרע ולסגד לפניו, זהו שכתוב וישתחו ארצה
שבע פעמים עד גשתו עד אחיו. אמר עשו,
אלמלא כל כף היה עמו, לא ישתחוה כנגדי.
התחיל להתגאות.

בא ראה מה כתוב בבלעם, (במדבר כב) ויבא
אלהים אל בלעם לילה. בלבן כתוב (בראשית
לא) ויבא אלהים אל לבן הארמי בחלום הלילה
ויאמר לו השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב
וגו'. פן תדבר? פן תעשה ליעקב רעה צריך
לכתב! אלא לבן לא רדף אחרי יעקב בכח
גבורים לערך בו קרב, שהרי חיל יעקב ובניו
גדול ממנו, אלא להרגו בפיו ולהשמידו את
הכל. זהו שכתוב ארמי אבד אבי.

ולבן כתוב פן תדבר ולא פן תעשה. וכתוב יש
לאל ידי לעשות. מנין היה יודע שיכלת
היתה בידו? אלא כמו שנאמר אלהי אביכם אמש
אמר אלי.

וְזוֹהֵי הַעֲדוֹת שְׁצוּהָ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲדוֹ,
 שְׁכָתוּב (דברים כו) וְעֲנִיתָ וְאָמַרְתָּ לְפָנָי ה'
 אֱלֹהֶיךָ אֲרַמִּי אָבִד אָבִי וְגו'. וְעֲנִיתָ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (שמות כ) לֹא תַעֲנֶה בְרַעְףָּ, (דברים יט) עֲנֶה בְּאֲחִיו.

כְּתוּב בְּבַלְעָם (במדבר כד) וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם
 לְקִרְאֵת נַחְשִׁים, שְׁכָף הוּא דִּרְכוֹ – שֶׁהוּא
 הָיָה מְנַחֵשׁ. בְּלִבְּךָ כְּתוּב (בראשית ל) נַחֲשֵׁתִי,
 שֶׁהַשְּׂגִיחַ בְּכַשְׂפָּיו וּבְקִסְמָיו בְּעֵסֶק שֶׁל יַעֲקֹב,
 וּכְשֶׁרָצָה לְהֶאֱבִיד אֶת יַעֲקֹב בְּנַחְשִׁים וּבְכַשׁוּפִים
 שְׁלוֹ, רָצָה לְאַבְדוֹ, וְלֹא עֲזָבוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 וְהִינּוּ שְׂאֵמֶר בַּלְעָם בֶּן בְּנוֹ, כִּי לֹא נַחֵשׁ בִּיעֲקֹב
 וְלֹא קִסַּם בְּיִשְׂרָאֵל. מִי יָכוֹל לָהֶם? שֶׁהֲרִי
 סָבִי רָצָה לְאַבֵּד אֶת אֲבִיהֶם בְּנַחְשִׁים וּבְקִסְמִים
 שְׁלוֹ וְלֹא עָלָה בִּידוֹ, שֶׁלֹּא הִשְׁאִירוּ לְקַלֵּל. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב כִּי לֹא נַחֵשׁ בִּיעֲקֹב וְלֹא קִסַּם בְּיִשְׂרָאֵל.

וּבְכָל עֲשֶׂרֶת מִיַּי כְּשִׁפִּים וּקְסָמִים מֵהָאֶרֶת
 הַכְּתָרִים הַתְּחַתּוֹנִים עֲשֵׂה לָּךְ כְּנֶגֶד
 יַעֲקֹב, וְלֹא יָכַל. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית לא) וַתַּחֲלֶף
 אֶת מִשְׁכַּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מַנִּים. שְׁכָלְם עֲשֵׂה לָּךְ כְּנֶגֶד
 וְלֹא עָלָה בִּידוֹ לְהִרְעוֹ לוֹ, שְׁכָתוּב (שם) וַהֲחִלֶּף אֶת
 מִשְׁכַּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מַנִּים וְלֹא נִתְּנוּ אֱלֹהִים לְהִרְעוֹ

עמדי. מה זה מנים? כתרגום מינים, וכתוב (ויקרא יז) לשעירם אשר הם זנים אחריהם. מונים – מינים כמשמעו. ועשרה מינים הם של כשפים וקסמים בפתרים התחתונים, וכלם עשה כנגדו. **עשרה מינים הם**, שכתוב (דברים יח) קסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וחבר חבר ושאל אוב וידעני ודרש אל המתים. הרי הם עשרה. **אמר רבי יוסי**, נחש וקסם הם שני מינים, ובדרגה אחת עולים, וכשבא בלעם, בקסם עשה כנגד ישראל, והינו שכתוב (במדבר כב) וקסמים בידם. וכנגד יעקב בא לבן בנחש. זה וזה לא עלה בידם. זהו שכתוב (שם כג) כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. כי לא נחש ביעקב – בתחלה בימי לבן. ולא קסם בישראל – אחר כך בימי בלעם.

אמר בלעם לבלק, בא ראה מי יכול להם, שכל הקסמים והכשפים שבפתרים שלנו מהארת המלכות שלמעלה [ומטה] מתעטרים, [שהרי] והוא התקשר בהם, שכתוב ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו.

אמר רבי יהודה, חס וחלילה שהיה יודע בלעם בקדשה שלמעלה כלל, שהרי

הקדוש ברוך הוא לא התרצה בעם ולשון אחר
 שישתמש בכבודו אלא בניו הקדושים, ואמר
 (ויקרא יא) והתקדשתם והייתם קדושים. מי שהם
 קדושים ישתמשו בקדושה. ישראל הם
 קדושים, שכתוב (דברים יד) כי עם קדוש אתה.
 אתה קדוש ולא עם אחר.

מי שהם טמאים, טמאה מזדמנת להם להטמא
 עליו. כתוב (ויקרא יג) טמא הוא בדם יושב
 מחוץ למחנה מושבו, וטמא לטמא קורא,
 שכתוב (שם) וטמא טמא יקרא. מי שהוא טמא
 לטמא יקרא, הכל הולך אחר מינו.

אמר רבי יצחק, נאה הוא ליעקב, שהיה קדוש,
 לומר שנטמא בלבן ובכשפיו, או שבח
 הוא שלו? אמר לו רבי יוסי, אף על גב שאמר
 רבי יהודה – אני מסייע לך, שהרי כתוב (בראשית
 כז) אנכי עשו בכרך. וכי יפה הוא לצדיק כיעקב
 להחליף שמו בשם טמאה? אלא אנכי, פוסק
 טעם, ואומר אנכי מי שאני, אבל עשו בכרך,
 והרי פרשוה.

אף כאן. ויהי לו שור וחמר. לומר, אל תשים
 לבך ורצונך לאותה ברכה שברכני אבא

שְׁהִתְקִימָה בִּי. הוּא בְּרַךְ אוֹתִי הָיָה גְבִיר לְאַחִיקָי
 וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ בְּנֵי אִמָּךְ – מִשׁוּם כִּךָ עֲבָדְךָ יַעֲקֹב
 לְאֲדָנִי לַעֲשׂוֹ. הוּא בְּרַךְ אוֹתִי בְּרֹב דְּגָן וְתִירוֹשׁ –
 הָרִי לֹא הִתְקַיַּים בִּי, שְׁלֹא אֶצְרִיתִי אוֹתָם, אֲלֹא וַיְהִי
 לִי שׁוֹר וְחֲמֹר צֹאן וְעֶבֶד, רוּעָה צֹאן בְּשָׂדֵהָ. הוּא
 בְּרַךְ אוֹתִי מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַיִ הָאָרֶץ – הָרִי לֹא
 הִתְקַיַּים בִּי, מִשׁוּם שֶׁהָרִי עִם לֶבֶן גִּרְתִּי, כִּגְר,
 שְׁלֹא הָיָה לִי בֵּית אֶחָד, כָּל שָׁכֵן מִשְׁמַיִ הָאָרֶץ.
 וְכֹל זֶה כְּדִי שְׁלֹא יִסְתַּכַּל בְּיַעֲקֹב עַל אוֹתָן בְּרִכּוֹת
 וַיִּקְטַּרְגַּ עִמּוֹ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כְּתוּב בְּיַעֲקֹב (שם כה) אִישׁ תָּם
 יֵשֵׁב אֶהְיֶים, גְּבַר שָׁלֵם, מִשׁוּם שֶׁהוּשׁ יוֹשֵׁב
 בְּשָׁנָיִ מִשְׁכָּנִים עֲלִיוֹנִים, וְהַשָּׁלִים לְצַד זֶה וּלְצַד
 זֶה. וְהוּא לֹא אָמַר שֶׁנִּטְמָא בְּכִשְׁפִּיּוֹ. אֲבָל עַל מַה
 שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִשׁוּם שֶׁלְבוֹ שָׁלֵם עַל טוֹב
 וְאִמַּת שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּל הָעוֹלָם
 יוֹדְעִים מַעֲשֵׂי לֶבֶן מַה הֵם וּמִי יְכוּל לְהַנְצִיל [ס"א
 מִמֶּנּוּ, כָּל עֲשָׂרִים הַשָּׁנִים שֶׁהֵייתִי עִמּוֹ] מִקְטָרוֹגוֹ,
 וְרָצָה לְאַבֵּד אוֹתִי [ס"א וְאֲנִי יִשְׁבַּתִּי וְעָשִׂיתִי עִמּוֹ
 עֲשָׂרִים שָׁנָה] וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִצִּילֵנִי מִמֶּנּוּ.
 וְהַכֹּל הָיָה כְּדִי שְׁלֹא יִסְתַּכַּל בּוֹ עֲשׂוֹ שֶׁהִתְקִימוּ בּוֹ
 אוֹתָן בְּרִכּוֹת וְלֹא יִשְׁמַר לוֹ טִינָה. וְעַל זֶה כְּתוּב

(הושע יד) כִּי יִשְׂרָאֵל דָּרְכֵי ה' וְגו', וְכָתוּב (דברים יח)
תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ.

וַיֵּשְׁבוּ הַמְּלָאכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֵל
אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הִלֵּךְ לְקִרְיַתְךָ
וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ. כִּי־נָּא שָׁאֵמַר בָּאנוּ אֵל
אָחִיךָ, לֹא יִדְעֶנּוּ שֶׁהוּא עֵשָׂו? וְכִי אָחִים אַחֲרִים
הָיוּ לְיַעֲקֹב? אֲלֹא בָּאנוּ אֵל אָחִיךָ. וְאִם תֹּאמַר
שֶׁחֲזַר בְּתִשְׁבּוּבָה וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ תְּקִינָה - לֹא כֵן,
אֲלֹא עֵשָׂו הִרְשַׁע כְּמוֹ מַעֲקָרוֹ. וְגַם הִלֵּךְ לְקִרְיַתְךָ.
וְאִם תֹּאמַר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְבָדוֹ - לֹא, אֲלֹא אַרְבַּע
מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ.

וְכֵן כֵּן לָמָּה? [אֲלֹא הֵם] אָמְרוּ לוֹ, מִשּׁוּם
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תָּמִיד מְרַצֶּה בְּתַפְלוּת
הַצְּדִיקִים וּמִתְעַטֵּר בְּתַפְלוּתֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ
שֶׁאוֹתוֹ הַמְּלָאךְ הַמְּמַנֶּה עַל תַּפְלוּת יִשְׂרָאֵל,
סוֹדֵלְפוּ"ן שְׁמוֹ, נוֹטֵל כָּל אוֹתָן תַּפְלוּת וְעוֹשֶׂה
מֵהֶם עֲטָרָה לְחֵי הָעוֹלָמִים וּבִאֲרוּהָ, וְכֵן שֶׁכֵּן
תַּפְלוּת הַצְּדִיקִים שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַרְצֶה
בָּהֶן, וְנַעֲשׂוֹת עֲטָרָה לְהִתְעַטֵּר בְּאוֹתָן תַּפְלוּת
לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאִם תֹּאמַר, מִחֲנוּת קְדוּשִׁים
הָיוּ בָּאִים עִמּוֹ, אִז לָמָּה פָּחַד? אֲלֹא צְדִיקִים לֹא

סומכים על זכויותיהם, אלא על תפלותיהם
ובקשותיהם לרבונם.

ובא וראה שאמר רבי שמעון, תפלת רבים עולה
לפני הקדוש ברוך הוא ומתעטר באותה
תפלה, משום שעולה בגונים רבים ונכללת
מכמה צדדים, ומשום שנכללת מכמה גונים,
נעשית עטרה, ומנחת על ראש צדיק חי
העולמים. ותפלת היחיד אינה כלולה ואינה אלא
בגון אחד, ועל כן תפלת יחיד אינה מתקנת
להתקבל [אלא בתפלה] כתפלת רבים. ובא
וראה, יעקב היה כלול, ועל כך תפלתו השתוקק
לה הקדוש ברוך הוא. מה כתוב? ויירא יעקב
מאד ויצר לו.

רבי יהודה פתח ואמר, (משלי כח) אשרי אדם
מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה.
אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה
בהם ונתן להם תורת אמת כדי לזכות בה לחיי
עולם, שכל מי שמשתדל בתורה, הקדוש ברוך
הוא מושף עליו חיים עליונים ומכניסו לחיי
העולם הבא, שכתוב (דברים ל) כי היא חייך וארך
ימך, וכתוב (שם לב) ובדבר הזה תאריכו ימים.
חיים בעולם הזה, וחיים בעולם הבא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל מִי שֶׁשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אֵין מִיתָתוֹ עַל יְדֵי יֵצֵר הָרַע, מְשׁוּם [שֶׁהוּא נֹחֵשׁ, וְהוּא מִלְּאֲפֵי הַמּוֹת, אֲלֵא מִיתַתֶּם בְּנִשְׁיָקָה, שְׁכָתוּב (שִׁיר א) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. כְּלוּמַר עַל פִּי ה'. וְהִיא הַנְּשִׁיקָה שֶׁהִיא דְּבִקּוֹת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ בְּעֶקֶר, וְאוֹתוֹ שֶׁשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה] שֶׁהִתְחַזַּק בְּעֵץ הַחַיִּים וְלֹא הִרְפָּה מִמֶּנּוּ, וְלִכֵּן צְדִיקִים שֶׁשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה לֹא נִטְמָא גּוֹפֶם [אֲלֵא הוּא טְהוֹר, כְּמוֹ אֲלִיהוּ בְּבֵית הַקְּבָרוֹת שֶׁמְצָאוּ אוֹתוֹ רַבָּנָן וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ, וְלֹא כִהֵן הוּא מֵר? אָמַר לָהֶם, צְדִיקִים לֹא טְמָאִים בְּמִיתַתֶּם, כְּמוֹ שֶׁשְׁנִינוּ, בְּיוֹם שְׁמַת רַבִּי בְּטָלָה כְּהִנָּה. כְּלוּמַר שֶׁהִתְעַסְקוּ בּוֹ] שְׁלֹא שָׁרְתָה עֲלֵיהֶם רוּחַ טְמָאָה.

יַעֲקֹב הִיָּה עֵץ הַחַיִּים, לָמָּה פָּחַד, שֶׁהָרִי לֹא יִכּוֹל לְשַׁלֵּט עָלָיו? וְעוֹד, שֶׁהָרִי כָּתוּב וְהִנֵּה אֲנֹכִי עֹמֵךְ וְגו', לָמָּה הִיָּה פּוֹחַד? וְעוֹד, שֶׁהָרִי כָּתוּב וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים, אִם מַחֲנֹת קְדוּשִׁים הָיוּ עִמּוֹ, לָמָּה הִיָּה פּוֹחַד?

אַתָּא הַכֹּל הִיָּה נְאֻה, וַיַּעֲקֹב לֹא הִיָּה רוֹצֵה לְסַמֵּךְ עַל גִּס שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְשׁוּם שֶׁחָשַׁב שֶׁאֵינוֹ כְּדַאי שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה לוֹ גִּס, מָה הֵטַעַם? מְשׁוּם שֶׁלֹּא עָבַד אֶת אָבִיו

וְאָמוּ כְּרֹאֵי וְלֹא הִשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה וְנִשְׂא שְׁתֵּי
 אַחֲיוֹת, וְאָף עַל גַּב שֶׁהִכַּל נִתְבָּאֵר. וְעַם כָּל זֶה
 צָרִיךְ לְאָדָם לִפְחֹד תָּמִיד וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּתַפְלָה, שְׁכַתּוֹב אֲשֶׁרִי אָדָם מִפְּחֹד
 תָּמִיד [וְלִפְחֹד תָּמִיד מִלְּפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא],
 וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ.

בא ראה, תפלת האבות העמידו עולם, וכל בני
 העולם עליהם עומדים וסמוכים, ולעולם
 ולעולמי עולמים לא נשכחת זכות האבות,
 משום שזכות האבות היא קיום של מעלה ומטה,
 וקיום של יעקב הוא קיום שלם יותר מכלם. ולכן
 בשעה שצרה לבני יעקב, הקדוש ברוך הוא
 רואה את דמות יעקב וחס על העולם, כמו
 שנאמר (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב. יעקוב"ב
 בוא"ו, למה בוא"ו? משום שהוא דמות של
 יעקב ממש.

בא ראה, כל מי שרואה את יעקב, כמי שמסתכל
 באספקלריה המאירה (תפארת), והרי נאמר
 שיפיו של יעקב כפיו של אדם הראשון. אמר
 רבי ייסא, אני שמעתי, שכל מי שמסתכל
 בחלמו ורואה את יעקב מעטף במלבושיו,
 מתוספים לו חיים.

רבי שמעון אמר, הרי נאמר שדוד המלך, עד שלא היה, לא היו לו חיים כלל, פרט לזה שאדם הראשון נתן לו שבעים שנה משלו, וכך היה קיומו של דוד המלך שבעים שנה היו, וקיום של אדם הראשון אלה שנה חסר שבעים. נמצאו באלה אלה שנים ראשונות אדם הראשון ודוד המלך.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים כא) חיים שאל ממך נתתה לו אך ימים עולם ועד. חיים שאל ממך – זה דוד המלך. שהרי כשברא הקדוש ברוך הוא גן עדן, הטיל בו נשמת דוד המלך, והסתכל בו וראה שאין לו חיים משלו כלום ועומד לפניו כל היום. כיון שנברא אדם הראשון, אמר, הרי ודאי קיומו. ומאדם הראשון היו שבעים שנים שהתקיים דוד המלך בעולם.

עוֹד האבות השאירו לו מחייהם כל אחד ואחד. אברהם השאיר לו, וכך יעקב ויוסף. יצחק לו השאיר לו כלום, משום שדוד המלך בא מצדו.

וְדַאי אברהם השאיר לו חמש שנים, שהיה לו להתקיים מאה ושמונים שנים,

והתקיים מאה ושבעין וחמש שנים, חסרים
 חמש. יעקב היה לו להתקיים בעולם כימי
 אברהם, ולא התקיים אלא מאה וארבעים ושבע
 שנים. חסרים עשרים ושמונה. נמצא שאברהם
 וינקב השאירו לו מחייהם שלשים ושלוש
 שנים. יוסף שהתקיים מאה ועשר שנים, היה לו
 להתקיים מאה וארבעים ושבע שנים כימי
 יעקב, וחסר מהם שלשים ושבע שנים. הרי
 שבעים שנים שהשאירו לדוד המלך להתקיים
 בהם, ובהם התקיים דוד בכל אותם השנים
 שהשאירו לו האבות.

ואם תאמר, למה יצחק לא השאיר לו כלום
 כאלה? משום שהוא חשף, ודוד בא
 מצד החשף, ומי שהוא בחשף אין לו אור כלל
 ואין לו חיים, ולכן לא היו לדוד חיים כלל.
 אבל אלה שהיה להם אור, האירו לדוד המלך,
 ומהם הצטרף להאיר ולהיות לו חיים, שהרי
 מצד החשף אין לו חיים כלל, ועל זה בא
 יצחק בחשבון.

ואם תאמר, למה יוסף יותר מכלם? אלא ודאי
 יוסף בלבדו כמו כלם, משום שנקרא
 צדיק, וזהו שמאיר ללבנה יותר מכלם, ולכן זה

הַשָּׂאִיר לְדוֹד הַמֶּלֶךְ יוֹתֵר מִכָּלֶם חַיִּים, שְׁכַתוֹב
(בראשית א) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם
לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

בא רֵאָה, יַעֲקֹב, תִּפְּלֹתוֹ הַגְּנָה עָלָיו מֵעֲשׂוֹ
מִשׁוֹם שָׂרְצָה לְהַעֲבִיר זְכוּתוֹ לְבָנָיו
אַחֲרָיו וְלֹא לְהוֹצִיא אוֹתָהּ עִכְשָׁו אֶצֶל עֲשׂוֹ,
וְעַל זֶה הִתְּפַלֵּל תִּפְּלֹתוֹ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא
סִמּוֹךְ עַל זְכוּתוֹ לְהַצִּילוֹ בְּגִלְגָּלָהּ.

ויאמר אִם יָבוֹא עֲשׂוֹ אֶל הַמַּחֲנֶה הָאֶחָת וְהִכְהוּ
וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפִלִיטָהּ. בֹּא רֵאָה
מֵה פְּתוּב, וַיִּחַץ אֶת הָעַם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן
וְאֶת הַבְּקָר וְהַגְּמָלִים לְשְׁנֵי מַחֲנוֹת. לְמָה לְשְׁנֵי
מַחֲנוֹת? מִשׁוֹם שָׂאֵמֵר, אִם יָבוֹא עֲשׂוֹ אֶל הַמַּחֲנֶה
הָאֶחָת וְהִכְהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפִלִיטָהּ.

בא רֵאָה שְׁשֻׁכִּינָה לֹא זָזָה מֵאֶהֱל לְאָה וּמֵאֶהֱל
רַחֵל. אָמֵר יַעֲקֹב, יִדְעֵתִי שְׁהָרִי שְׁמִירָה
לְאֵלָה מֵהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מָה עָשָׂה? וַיִּשֶׂם אֶת
הַשְּׂפָחוֹת וְאֶת יְלִדְיָהֶן רֵאשְׁנָה. אָמֵר, אִם יִהְרַג
עֲשׂוֹ – יִהְרַג אֶת אֱלֹהָ, אֲבָל אֱלֹהָ אֵינִי פּוֹחֵד מֵהֶם,
מִשׁוֹם שְׁשֻׁכִּינָה עִמָּהֶם, וְעַל זֶה – וְהָיָה הַמַּחֲנֶה
הַנִּשְׁאָר לְפִלִיטָהּ. כִּיּוֹן שֶׁעָשָׂה אֶת זֶה, תִּקַּן תִּפְּלֹתוֹ

עֲלֵיהֶם, מַה כְּתוּב? וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי
אֲבָרְהָם וְאֱלֹהֵי אָבִי יִצְחָק ה' הָאֵמֶר אֵלַי שׁוּב
לְאַרְצְךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וְאִיטִיבָה עִמָּךְ.

רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים קב) תִּפְלָה לְעֵנִי כִי
יַעֲטֹף וּלְפָנַי ה' יִשְׁפֹךְ שִׁיחוֹ. פֶּסוּק זֶה
בְּאֵרוֹהוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אֲלֹא דוּד הַמֶּלֶךְ אָמַר
אֵת זֶה כְּשֶׁהִסְתַּכַּל וְרָאָה בְּדַבְרֵי הָעֵנִי, וְהִסְתַּכַּל
בּו כְּשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וּבּוֹרַח מִלְּפָנָי חָמִיו אָמַר זֶה.
תִּפְלָה לְעֵנִי – זֹהֵי תִפְלָה שְׁמִבְּקֵשׁ הָעֵנִי לְפָנָי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזוֹ הַתִּפְלָה שְׁמִקְדִּימָה אֵת כָּל
תִּפְלוֹת הָעוֹלָם.

כתוב כָּאֵן תִּפְלָה לְעֵנִי, וְכְתוּב שָׁם (שם ז) תִּפְלָה
לְמִשָּׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים. מַה בֵּין זֶה לְזֶה?
אֲלֹא זוֹ תִפְלָה שֶׁל יָד, וְזוֹ תִפְלָה שֶׁל רֵאשׁ, וְאֵין
לְהַפְרִיד בֵּין הַתִּפְלָה לְעֵנִי הַזֶּה וּבֵין תִּפְלָה לְמִשָּׁה
אִישׁ הָאֱלֹהִים, וּשְׁתִּיחֵן שְׁקוּלוֹת כְּאַחַת.

ועל זֶה תִפְלַת הָעֵנִי מִקְדִּימָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְכַל תִּפְלוֹת הָעוֹלָם, מִשׁוּם שְׁכְּתוּב (שם
כב) כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקָּץ עֲנוֹת עֵנִי וְגו'. בֹּא רֵאָה,
תִּפְלָה לְעֵנִי זוֹ תִפְלָה שֶׁל יָד, שֶׁהָעֵנִי דְּבוּק בְּעֵנָיו
כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ מַעֲצָמוֹ כָּלּוּם.

דָּבָר אַחַר, תְּפִלָּה – זֶה מִשָּׁה, לְעֵנִי – זֶה דָּוִד, כִּי יַעֲטֹף – כְּשִׁמְתַּכֶּסֶה הַלְּבָנָה וּמִתְכַּסֶּה הַשָּׁמֶשׁ מִמֶּנָּה, וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָּךְ שִׁיחוֹ – כְּדֵי לְהִתְחַבֵּר עִם הַשָּׁמַשׁ.

בֹּא רְאֵה, הַתְּפִלָּה שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם תְּפִלָּה, וּתְפִלַּת הָעֵנִי הִיא תְּפִלָּה שְׁעוֹמֶדֶת לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשׁוֹבֵרֵת שְׁעָרִים וּפְתָחִים וְנִכְנָסֶת לְהִתְקַבֵּל לִפְנֵיו. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת כב) וְהָיָה כִּי יַצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חֲנוּן אָנִי, וְכָתוֹב שָׁמַע אֲשָׁמַע צַעֲקָתוֹ. וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָּךְ שִׁיחוֹ – כְּמִי שִׁמְתָרַעַם עַל דִּין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תְּפִלוֹת הַצַּדִּיקִים חֲדוּהָ לְכַנְסֶת יִשְׂרָאֵל לְהִתְעַטֵּר לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִשּׁוֹם זֶה חֲבִיבָה הִיא יוֹתֵר לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלִכֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תָּאֵב לְתְּפִלוֹת הַצַּדִּיקִים בְּשָׁעָה שְׁצָרִיף לָהֶם, מִשּׁוֹם שִׁיּוֹדְעִים לְרַצּוֹת אֶת רַבּוֹנָם.

מַה כְּתוֹב בְּיַעֲקֹב? אֱלֹהֵי אָבִי אֲבָרְהָם וְאֱלֹהֵי אָבִי יַצְחָק ה' הָאֵמַר אֵלַי שׁוֹב וְגו'. הַתְּעַטֵּר וּנְקָשֶׁר קָשֶׁר בְּקָשֶׁר אֶחָד כְּרָאוּנִי. אֱלֹהֵי אָבִי אֲבָרְהָם לְיָמִין, וְאֱלֹהֵי אָבִי יַצְחָק לְשְׂמָאל. הָאֵמַר

אלי - כאן תלה הדבר להתעטר למקומו
 ביניהם. שוב לארצה ולמולדתך ואיטיבה עמך.
 קטנותי מכל החסדים. למה היה צריך זה עם
 זה? אלא, אמר יעקב, אתה הבטחת לי
 להיטיב עמי, ואני ידעתי שכל מעשיך כלם הם
 על תנאי, הרי אני אין בי זכות, שהרי קטנותי
 מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את
 עבדך. וכל מה שעשית לי עד היום, לא בשביל
 זכותי היה, אלא בגללך הוא שעשית לי. ואותו
 טוב ואמת בגללך היו, שהרי כשעברתי בתחלה,
 שהייתי הולך מלפני עשו, יחידי עברתי את
 אותו נהר, ואתה עשית עמי טוב ואמת, והרי
 אני עכשו עובר אותו בשני מחנות, הם שני
 המחנות שחלק.

עד כאן סדור השבח של רבונו. מכאן ולהבא
 בקש מה שצריך לו, להראות לכל בני
 העולם שצריך לו לאדם לסדר שבח של אדונו
 בתחלה, ואחר יבקש בקשותיו. שכן עשה יעקב
 - בתחלה סדר שבחיו של קונו, ואחר שסדר
 השבח, אמר בקשתו שהצטרך לה.

זהו שכתוב: הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי
 ירא אנכי אתו פן יבוא והפני אם על בנים.

מִכָּאן, מִי שֶׁמִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ שְׁצַרְיָךְ לְפָרֶשׁ דְּבָרָיו
 כְּרָאוּי. הִצִּילֵנִי נָא. וְאִם תֹּאמַר שְׁהָרִי הִצִּילֵתִנִּי
 מִלְּבָן - מִיַּד אָחִי. וְאִם תֹּאמַר קְרוּבִים אַחֲרַיִם
 סִתְּמָם נִקְרְאִים אַחִים - מִיַּד עֲשׂוּ. מָה הַטַּעַם?
 בְּשִׁבִיל לְפָרֶשׁ הַדָּבָר כְּרָאוּי. וְאִם תֹּאמַר, אֲנִי
 לָמָּה אֶצְטָרֶךְ? כִּי יֵרָא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבֹוא וְהִפְנִי.
 כְּדֵי לְהוֹדֵעַ דָּבָר לְמַעַלָּה וּלְפָרְשׁוֹ כְּרָאוּי, וְלֹא
 יִסְתִּיר הַדָּבָר.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטֵיב עִמָּךְ וְגו'. וְאַתָּה
 אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטֵיב, מָה זֶה וְאַתָּה? כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאמַר (נחמיה ט) וְאַתָּה מַחֲיֶה אֶת כָּלֶם. אֵף כָּאֵן
 וְאַתָּה אָמַרְתָּ.

בֵּא רֵאָה, דְּוֹד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים ט) יִהְיוּ לְרִצּוֹן
 אֲמָרֵי פִי, אֵלֹו דְּבָרִים שֶׁהִתְפָּרְשׁוּ. וְהַגִּיזוֹן
 לְבִי - אֵלֹו דְּבָרִים נִסְתָּרִים שֶׁלֹא יָכוֹל בֶּן אָדָם
 לְפָרֶשׁם בְּפִיו, זֶהוּ הַגִּיזוֹן, שֶׁהוּא בִּלְבָב, שֶׁלֹא
 יָכוֹל לְהִתְפָּרֵשׁ.

וַעֲלֵ זֶה צָרִיךְ הַדָּבָר לְהִתְפָּרֵשׁ בְּפֹה, וְדָבָר שֶׁתְּלוּי
 בִּלְבָב, וְהַכֹּל סוּד הוּא. אֶחָד כִּנְגַד דְּרָגָה
 תַּחְתּוֹנָה, וְאֶחָד כִּנְגַד דְּרָגָה עֲלִיוֹנָה. דָּבָר
 שֶׁהִתְפָּרֵשׁ, כִּנְגַד דְּרָגָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁהִצְטָרֶךְ

לְהִתְפַּרֵּשׁ. אוֹתוֹ שֶׁתְּלוּי בְּלֵב הוּא כְּנֶגֶד דְּרָגָה
פְּנִימִית יוֹתֵר, וְהַכֵּל הוּא כְּאַחַד. וְעַל זֶה אָמַר יְהוֹ
לְרִצּוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיזוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ וְגו'.

כְּמוֹ זֶה אָמַר יַעֲקֹב. בִּתְחִלָּה פָּרַשׁ הַדָּבָר כְּרְאוּי,
וְאַחַר כֵּךְ הִסְתִּיר הַדָּבָר שֶׁתְּלוּי בְּהִגִּיזוֹן הַלֵּב
שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְפָרֵשׁ, שֶׁכְּתוּב (בראשית לב) וְשָׁמַתִּי אֶת
זְרַעְךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסְפָּר מֵרֵב. כָּאֵן הוּא
דָּבָר הַתְּלוּי בְּלֵב שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְפָרֵשׁ, וְכֵן צָרִיךְ כְּמוֹ
שֶׁאִמְרָנוּ, כִּדִּי לִיחַד יַחֲוֹד שָׁלֵם כְּרְאוּי. אֲשֶׁרִי
הַצְּדִיקִים שִׁינְדָעִים לְסִדֵּר שֶׁבַח רְבוּנָם כְּרְאוּי
וְלִבְקֶשׁ בְּקִשְׁתֶּם, וְלִכְן כְּתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי
עֲבָדִי אֲתָהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר. [ס"א כְּתוּב
גַּם אֶת הַשְּׁנִי גַם אֶת הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים
גַּם, רָמַז (ג"ם רְאִשֵׁי תְבוּת: גּוּאֵל מִשָּׁה. גּוּאֵל מְרָדְכִי. גּוּאֵל מְשִׁיחַ)
לְשֶׁלֶשׁ גְּאֻלוֹת עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה צְדִיקִים, מִשָּׁה
מְרָדְכִי מְשִׁיחַ, שְׁעֵתִיד לְגְאֻלָּנוּ בְּקָרוֹב].

סדר הלימוד ליום כה חשון [יום 55 בשנה]

וַיִּינָתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וְגו'. רַבִּי חֵיִיא פָּתַח וְאָמַר,
(תהלים צא) לֹא תֵאָנָה אֵלֶיךָ רָעָה וְנִגְעָ לֹא
יִקְרַב בְּאֵהָלֶךָ. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה בְּכֹל יוֹם וַיּוֹם מַעֲשָׂהוּ

הָרְאוּ לִי, וְהָרִי פְּרִשְׁוּהָ. וְנִתְבָּאָר, [וְאִם תֵּאמְרוּ] בְּיָוֵם הַרְבִּיעִי עֲשֵׂה מְאֻרוֹת, וְאִז נִבְרָאָה הַלְבָנָה חֲסָרָה, אֹר שֶׁהִקְטִינָה עֲצָמָה, וּמְשֻׁם שֶׁהִיא מְאֻרַת חָסֵר וְאִ"ו, נִתֵּן מְקוֹם לְשֵׁלֵט כָּל הַרוּחֹת וְהַשְּׂדִים וְרוּחֹת סְעָרָה וּמִזִּיקִים וְכָל רוּחֹת הַטְּמָאָה.

כְּלָם עוֹלָיִם וּמְשֻׁטְטִים בְּעוֹלָם לְהִסְטוֹת, וְנִתְמַנֵּוּ בְּמִקְוֹמוֹת חֲרָבִים וּבְשָׂדוֹת תְּזֻקִים וּבְמִדְבָּרוֹת חֲרָבִים, וְכָלֵם מִצַּד רוּחַ הַטְּמָאָה. וְהָרִי נִתְבָּאָר שֶׁהָרִי רוּחַ הַטְּמָאָה בָּאָה שְׂבָאָה מִנְחָשׁ הָעֵקֶלְתוֹן, הוּא רוּחַ טְמָאָה מְמֶשׁ, וְהוּא הַתְּמַנָּה בְּעוֹלָם לְהִסְטוֹת בֶּן אָדָם אֵלָיו, וְעַל זֶה יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם.

וְהוּא הַתְּמַנָּה אֶצֶל בְּנֵי אָדָם וְנִמְצָא עִמָּם, וּבְעֵקֶמּוּמִיּוֹת וּבְתַחֲבֻלוֹת בָּא אֵלֵיהֶם לְהִסְטוֹתָם מִדְּרָכֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. כְּמוֹ שֶׁהִסְטָה אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן וְגֵרָם מִן הַלְבָנָה לְכָל הָעוֹלָם, כֵּן גַּם מִסְטָה בְּנֵי אָדָם וְגֵרָם לְהֵם לְהַטְמָא.

וְכִי שְׂבָא לְהַטְמָא, מוֹשֵׁף עָלָיו אוֹתוֹ רוּחַ טְמָאָה וְנִדְבֵק עִמוֹ. וְכִמָּה הֵם שְׂמֻזְמָנִים לְטְמָא

אותו, ומטמאים אותו והוא טמא, ומטמאים אותו בעולם הזה ובאותו עולם, והרי נתבאר. ובשעה שבא בן אדם להטהר, אותו רוח טמאה נכפה לפניו ולא יכול לשלט עליו, ואז כתוב לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך. אמר [כשאמר] רבי יוסי, לא תאנה אליך רעה - זו לילית. ונגע לא יקרב באהלך - אלו שאר מזיקים, והרי פְּרִשׁוּהָ וּנְתַבְּאָר.

רבי אלעזר אמר, הרי אמרנו שלא יצא אדם יחידי בלילה, וכל שכן כשהלבנה נבראה והיתה חסרה, ובארוה שהרי אז רוח טמאה שולטת, וזוהי רוח רעה. מי רעה? זה נחש הרע, ונגע זהו מי שרוכב על הנחש. רעה ונגע הם כאחד.

ואף על גב ששנינו שנגע אלו נגעי בני אדם שיצאו מאדם, שהרי כל אותן שנים שלא קרב אדם לאשתו, רוחות טמאה היו באות ומתחממות ממנו ומולידות ממנו, ואלה נקראים נגעי בני אדם.

והרי נאמר, שכשבן אדם בחלומו ולא שולט בגופו והגוף שוכך, רוח טמאה באה

וְשׁוּרָה עָלָיו, וְלַפְעָמַיִם רוּחוֹת נִקְבוֹת טְמֵאוֹת
 בָּאוֹת וְקָרְבוֹת אֵלָיו וּמוֹשְׁכוֹת אוֹתוֹ אֶלֶיָּהֶן
 וּמִתְחַמָּמוֹת מִמֶּנּוּ, וּמוֹלִידוֹת אַחַר כֶּף רוּחוֹת
 וּמְזִיקִים [נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם],
 וְלַפְעָמַיִם נִרְאִים כְּמֵרְאָה בְּנֵי אָדָם, פָּרֵט לְזֶה
 שְׂאִין לָהֶם שְׁעָרוֹת בְּרֵאשׁ.

וּבְכַל יֵשׁ לְאָדָם לְהַשְׁמֵר מִלְּפָנֶיהֶם כְּדֵי שְׂיִלֵךְ
 בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְלֹא יִטְמָא עִמָּם, שְׁהָרִי אֵין
 לָךְ מִי שְׂיִשֵּׁן בְּלִילָה בְּמִטָּתוֹ וְלֹא טוֹעֵם טַעַם מוֹת
 וְיוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ, וְכִיּוֹן שֶׁנִּשְׁאָר הַגּוּף בְּלִי
 נִשְׁמָה קְדוּשָׁה, רוּחַ טְמֵאָה זְמִינָה וְשׁוּרָה עָלָיו
 וְנִטְמָא. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ דְּבַר, שְׂאִין לְאָדָם לְהַעֲבִיר
 יָדָיו עַל עֵינָיו בְּבִקּוּר, מִשּׁוּם שְׁהָרִי רוּחַ טְמֵאָה
 שׁוּרָה עָלֵיהֶם, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

בֵּא רָאָה שְׁהָרִי יַעֲקֹב, אָף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱהָב עַל יָדֵי
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁאָר לְבָדוּ,
 רוּחַ אַחֲרֵת נוֹעֵדָה לְהַזְדַּוֵּג עִמוֹ.

רַבִּי שָׁמְעוֹן אָמַר, בֵּא רָאָה מָה כְּתוּב בּוֹ
 בְּבַלְעָם הָרָשָׁע, וַיִּלֶךְ שָׁפִי. מָהוּ שָׁפִי?
 יְחִידִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שְׁפִיפּוֹן עָלַי אֲרַח. כְּנִחְשׁ
 הַזֶּה שֶׁהוּלֵךְ יְחִידִי וְאוֹרֵב עַל דְּרָכַי וְשִׁבְלִים,

כָּךְ גַּם בְּלַעַם הָיָה הוֹלֵךְ יְחִידִי. מֶה הַטַּעַם? כִּדִּי
 לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה. שָׁכַל מִי שֶׁהוֹלֵךְ
 יְחִידִי בְּזַמְנֵים יְדוּעִים אֲפֵלוּ בְּעִיר בְּמְקוֹמוֹת
 יְדוּעִים, מוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה.

לָכֵן בְּכָל זְמַן לֹא יֵלֵךְ אָדָם יְחִידִי בַדְרֹךְ וּבְעִיר,
 אֲלֹא בְּמָקוֹם שֶׁבְּנֵי אָדָם הוֹלְכִים וְשׁוֹבִים
 וְנִמְצָאִים שָׁם, וְעַל כֵּן לֹא יֵלֵךְ אָדָם יְחִידִי בְּלִילָה,
 הוֹאִיל וּבְנֵי אָדָם לֹא נִמְצָאִים, וְהֵינּוּ הַטַּעַם שֶׁלֹּא
 תָּלִין נְבִלְתּוֹ, שֶׁלֹּא לְהַחְזִיק גּוֹף מֵת בְּלֵי רוּחַ עַל
 הָאָרֶץ בְּלִילָה. מִשּׁוּם כֵּךְ אוֹתוֹ בְּלַעַם הַרְשָׁע הָיָה
 הוֹלֵךְ יְחִידִי כִּנְחָשׁ הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהוּ.

וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמוֹ. מֶה זֶה וַיֵּאבֶק? [שָׁאֵמַר רַבִּי
 יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי, מְלַמֵּד שֶׁהָעֵלוּ אָבֶק
 בְּרַגְלֵיהֶם עַד כֶּסֶא הַכְּבוֹד. כְּתוּב כִּאֵן בְּהָאָבֶקוּ
 עִמוֹ, וְכְתוּב (נְחוֹם א) אָבֶק רַגְלָיו. וְאוֹתוֹ מְלֵאָךְ
 שָׂרוּ שֶׁל עֵשׂוֹ הָיָה, וְהוּא סְמַא"ל, לְכֵן דִּינּוֹ הוּא
 שִׁיעָלָה אָבֶק רַגְלָיו עַד כֶּסֶא הַכְּבוֹד, שֶׁהוּא מְקוֹם
 הַמְּשֻׁפָּט]. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מִן אָבֶק. אָבֶק טָפַל
 לְעַפְרוֹ. מֶה בֵּין עַפְרוֹ לְאָבֶק? זֶה אָבֶק שֶׁנִּשְׁאָר
 מִהָאֵשׁ וְלֹא עוֹשֶׂה פְרוֹת [בְּעוֹלָם] לְעוֹלָמִים,
 עַפְרוֹ שֶׁכָּל הַפְרוֹת יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, וְהוּא כָּלֵל
 שְׁלֹמְעֵלָה וּמֵטָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֶּף, מֵה זֶה מְקִים מֵעֶפֶר
דֵּל? אָמַר לוֹ, כְּמִשְׁמְעוּ, אָבֵל בְּגוֹן זֶה
מְקִים מֵעֶפֶר דֵּל מִשּׁוּם שְׂאִין לוֹ מֵעֲצָמוֹ כְּלוּם,
וּמֵאוֹתוֹ עֶפֶר יֵצֵא דֵּל שְׂאִין בּוֹ כְּלוּם, וּמֵאוֹתוֹ עֶפֶר
כָּל הַפְּרוֹת וְכָל טוֹב הָעוֹלָם יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ וְבוֹ
נַעֲשִׂים כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שִׁכְתוּב (קהלת א)
הַכֹּל הִיָּה מִן הָעֶפֶר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֶפֶר.
וְשִׁנְיָנוּ, הַכֹּל הִיָּה מִן הָעֶפֶר – אֶפְלוֹ גִלְגַּל חֲמָה,
אָבֵל אָבֶק לֹא עוֹשֶׂה פְּרוֹת וְנִצָּנִים
[לְעוֹלָם] לְעוֹלָמִים, וּמִשּׁוּם כֶּף וַיֵּאבֶק אִישׁ, שִׁבָּא
בְּאוֹתוֹ אָבֶק וְרָכַב עָלָיו כְּדֵי לְקַטְרֵג לְיַעֲקֹב.
עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר, שֶׁנֶּעֱבַר שְׁלֹטוֹנוֹ וְהִתְחַלֵּף. וְכֶף
הוּא לְעֵתִיד לְבֹא, מִשּׁוּם שֶׁהַגְּלוּת עֲכָשׁוּ
דוּמָה לְלִילָה, וְהִיא לִילָה, וְשׁוֹלֵט אוֹתוֹ אָבֶק עַל
יִשְׂרָאֵל וְהֵם שׁוֹכְבִים לְעֶפֶר [אַחַר], עַד שִׁיעֲלָה
הָאוֹר וַיֵּאִיר הַיּוֹם, וְאִזּוֹ יִשְׁלֹטוּ יִשְׂרָאֵל, וְלָהֶם תִּנָּתֵן
הַמְּלָכוּת, שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים עֲלִיוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(דְּבָרִים ז) וּמְלָכוּת וְשְׁלֹטוֹן וּגְדָלָה שְׁמוּלְכַת תַּחַת כָּל
הַשָּׁמַיִם תִּנָּתֵן לָעַם קְדוֹשִׁים עֲלִיוֹנִים. מְלָכוּתוֹ
מְלָכוּת עוֹלָם, וְכָל הַשְּׁלִיטִים לוֹ יַעֲבֹדוּ וַיִּשְׁמְעוּ.
וַיֵּאמֶר שְׁלַחְנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֵּאמֶר לֹא
אֲשַׁלַּחְךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי. רַבִּי יְהוּדָה

פָּתַח וְאָמַר, (שיר ו) מִי זֹאת הַנְּשֻׁקָה כָּמוֹ שָׁחַר
 יָפָה כְּלַבְנָה בָּרָה כַּחֲמָה יָפָה כַּנְּדָגְלוֹת. פְּסוּק זֶה
 פֶּרְשׁוֹהוּ וְנִתְבָּאָר. אֲבָל מִי זֹאת הַנְּשֻׁקָה – אֵלוּ
 הֵם יִשְׂרָאֵל, בְּזִמְן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יָקִים אוֹתָם
 וְיוֹצִיאֵם מִן הַגָּלוּת, אֲזִי יִפְתַּח לָהֶם פֶּתַח שֶׁל אֹר
 [שֶׁהוּא] דְּקִיק קָטָן, וְאַחַר כֵּךְ פֶּתַח אַחֵר שֶׁהוּא
 גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִפְתַּח לָהֶם
 שְׁעָרִים עֲלִיוֹנִים פְּתוּחִים לְאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם.
 וְכֵן כָּל מָה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל
 וְלְצַדִּיקִים שְׁבָהֵם, כֵּךְ כָּלֵם וְלֹא בְּזִמְן אֶחָד.
 לְאָדָם שֶׁנִּתֵּן בַּחֲשֵׁן וְדִינָרוֹ הִיָּה תָמִיד בַּחֲשֵׁן,
 כְּשִׁירְצוֹ לְהָאִיר לוֹ, צְרִיכִים לִפְתַּח לוֹ אֹר קָטָן
 כְּעֵין הַמַּחַט, וְאַחַר כֵּךְ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, וְכֵךְ בְּכָל פַּעַם
 עַד שִׁיאִירוּ לוֹ כָּל הָאֹר כְּרָאוּי.

כֵּךְ הֵם יִשְׂרָאֵל, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג) מְעַט מְעַט
 אֲגַרְשֶׁנוּ מִפְּנֵיךְ עַד אֲשֶׁר תִּפְרָה וְגו'. וְכֵן לְמִי
 שֶׁהוּא בָּא לְהִרְפֹּא, אֵינוֹ בְּשַׁעַה אַחַת, אֲלֵא מְעַט
 מְעַט עַד שִׁיתְחַזֵּק. אֲבָל לַעֲשׂוֹ לֹא כֵךְ, אֲלֵא בְּפַעַם
 אַחַת מֵאִיר לוֹ, וְנֶאֱבָד מִמֶּנּוּ מְעַט מְעַט [וְלַעֲתִיד
 לְבֹא לְאֲמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה (ישעיה מב) ה'
 כַּגְּבוּר יֵצֵא] עַד שִׁיתְחַזְּקוּ יִשְׂרָאֵל וְיִשְׁמִידוּ
 [וְיִשְׁבוּ] אוֹתוֹ מֵהַכֵּל, מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמֵהָעוֹלָם

הבא. ומשום שמאיר בשעה אחת, יהיה לו השמדה מהכל. אבל ישראל, אור שלהם מעט מעט, עד שיתחזקו, ויאיר להם הקדוש ברוך הוא לעולמים.

וכלם שואלים אותם ואומרים, מי זאת הנשקפה כמו שחר, זוהי קדרות הבקר, וזהו אור דקיק. ואחר יפה כלבנה, משום שהלבנה, האור שלה מאיר יותר משחר. ואחר ברה כחמה, משום שאורה חזק ומאיר יותר מהלבנה. ואחר כך אימה כנדגלות, חזקה באור חזק כראוי.

בא ראה, בעוד שנחשף היום ומתכסה האור ובא הבקר, יואר בתחלה מעט מעט עד שיתרבה האור כראוי. שהרי כיון שהקדוש ברוך הוא יתעורר להאיר לה לכנסת ישראל, יאיר בתחלה כמו שחר, שהוא שחר, ואחר כך יפה כלבנה, ואחר כך ברה כחמה, ואחר כך אימה כנדגלות, כמו שנתבאר.

ובא ראה, כיון שעולה הבקר, שהרי לא כתוב כי בא השחר, אלא כי עלה, שהרי בזמן כי בא השחר, אז התחזק אותו ממנה והכיש את יעקב, משום שאותו ממנה הכיש את יעקב לתת כח להתחזק לעשו.

וּכְשֶׁעָלָה אוֹתוֹ שְׁחַר שֶׁל שְׁחַר וְנִרְאָה, בָּא הָאוֹר
וְהִתְחַזַּק יַעֲקֹב, שְׁהָרִי אֶז הַגִּיעַ זְמַנּוֹ
לְהִיּוֹת מוֹאָר, מַה כְּתוּב? וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר
עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְהוּא צִלַּע עַל יָרְכוֹ. וַיִּזְרַח לוֹ
הַשֶּׁמֶשׁ, שְׁהָרִי אֶז הַזְּמַן לְהִיּוֹת מוֹאָר.

וְהוּא צִלַּע עַל יָרְכוֹ. אֶז הוּא רָמַז, שְׁהָרִי בְּעוֹד
שִׂישְׂרָאֵל בְּגִלוֹת וְסוּבְלִים כְּאֲבִים וְצֶעַר
וְכַמָּה רְעוֹת, כְּשֶׁמְאִיר לָהֶם הַיּוֹם וַיִּבִּיא לָהֶם
מְנוּחָה, אֶז יִסְתַּכְּלוּ וַיִּכְאָבוּ בְּעֶצְמוֹתֵיהֶם מִכַּמָּה
רְעוֹת וְצֶעַר שֶׁסָּבְלוּ וַיִּתְמָהּוּ עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם כֶּף
וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. שְׁאוֹתוֹ זְמַן הַמְּנוּחָה, וְאֶז הוּא
צִלַּע עַל יָרְכוֹ, כּוֹאֵב וּמְצַעַר עֲצָמוֹ עַל מַה שֶּׁעָבַר.
וְהוּא, כְּשֶׁעוֹלָה קְדְרוֹת הַשְּׁחַר, אֶז מִתְחַזַּק וְנִאָחַז
בוֹ, שְׁהָרִי נִחַלֵּשׁ כַּחוֹ, שְׁאִין לוֹ שְׁלִטוֹן
אֶלָּא בְּלִילָה, וַיַּעֲקֹב שְׁלִטוֹנוֹ בַּיּוֹם. וְעַל זֶה אָמַר
שְׁלַחֲנִי כִּי עָלָה הַשְּׁחַר, שְׁהָרִי אֲנִי בְּרִשׁוֹתָךְ עוֹמֵד,
וְהָרִי נִתְבָּאֵר וּפְרָשׁוּהוּ.

[עַל כֵּן לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנֶּשֶׂה וְגו',
כִּי נִגַע בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנֶּשֶׂה. שְׁאֶפְלוּ
בְּהִנָּאָה אָסוּר, וְאֶפְלוּ לְתַת אוֹתוֹ לְכָלֵב. וְלָמָּה
נִקְרָא גִיד הַנֶּשֶׂה? כְּלוֹמַר, גִּיד שֶׁהוּא מְשַׁכֵּיחַ אֶת
בְּנֵי הָאָדָם מֵעֲבוּדַת רַבּוֹנָם, וְשֵׁם רוֹבֵץ הַיֵּצֵר הָרָע.

וְכִיּוֹן שֶׁנִּדְבַק עִם יַעֲקֹב, לֹא מָצָא מְקוֹם שֶׁיִּכּוֹל
 לְהִתְגַּבֵּר עַל יַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֵיבָרֵי
 הַגּוּף סִיעוּ לְיַעֲקֹב, וְכֹלָם הָיוּ חֲזָקִים וְלֹא הִיָּתָה
 בָּהֶם חֲלָשָׁה. מָה עָשָׂה? וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ בְּגִיד
 הַנָּשָׂה, בְּמִינוֹ שֶׁל יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא מִינוֹ לְמִקְוֹמוֹ,
 וּמִשָּׁם בָּא יֵצֵר הָרַע עַל בְּנֵי הָאָדָם.

וְלָכֵן אָמְרָה תּוֹרָה לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד
 הַנָּשָׂה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַחֲכָרִים בְּאֵיבָרֵי
 הָאָדָם שֶׁרְמוּז לְמַעְלָה, אִם טוֹב – טוֹב, וְאִם רַע –
 רַע. וְלָכֵן כָּל אֵיבָר מְחַזֵּק אֵיבָר. וְדַאי גִיד הַנָּשָׂה
 מְחַזֵּק אֶת יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא מִינוֹ, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא
 יֵאָכְלוּ אוֹתוֹ, שְׂאִינָם מְצַדּוֹ וּמִמִּינוֹ, אֲבָל עַמִּים
 עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה יֵאָכְלוּ אוֹתוֹ, שֶׁהוּא מְצַד
 וּמִמִּין הַמְּלֶאֶךְ שֶׁלָּהֶם, שֶׁהוּא סַמָּא"ל, כְּדֵי לְחַזֵּק
 לָבָם. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בְּאָדָם מְאֵתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה
 אֵיבָרִים כְּנֶגֶד מְאֵתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מְצוּוֹת
 הַתּוֹרָה שֶׁהֵם נִתְּנוּ לְהַעֲשׂוֹת, וּכְנֶגֶד מְאֵתִים
 אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מְלֶאֶכִים שֶׁהֵתְלַבְּשָׁה בָּהֶם
 שְׂכִינָה וְהֵשֵׁם שֶׁלָּהֶם כְּשֵׁם רְבוֹנָם.

וַיֵּשׁ בְּאָדָם שְׁלֹשׁ מְאוֹת שָׁשִׁים וַחֲמֵשׁ גִּידִים,
 וּכְנֶגֶדָם שְׁלֹשׁ מְאוֹת שָׁשִׁים וַחֲמֵשׁ מְצוּוֹת
 שֶׁלֹּא נִתְּנוּ לְהַעֲשׂוֹת וּכְנֶגֶד שְׁלֹשׁ מְאוֹת שָׁשִׁים

וַחֲמֹשֶׁה יָמוֹת הַשָּׁנָה. וְהָרִי תִשְׁעָה בָּאֵב אֶחָד
 מֵהֶם, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד סִמָּא"ל, שֶׁהוּא אֶחָד מֵאוֹתָם
 שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וַחֲמֹשֶׁה מִלְּאָכִים [יָמִים],
 וְלִכֵּן אָמְרָה תּוֹרָה לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד
 הַנֶּשֶׁה. אֲ"ת – לְרַבּוֹת תִּשְׁעָה בָּאֵב שֶׁלֹּא אוֹכְלִים
 בּוֹ וְלֹא שׁוֹתִים. וְלִכֵּן רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הַכֹּל, וְנִרְמַז בָּהֶם רְמִז לְיַעֲקֹב. וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ,
 בְּכָל יָמוֹת הַשָּׁנָה וּבְכָל אֵיבָרֵי יַעֲקֹב, וְלֹא נִמְצָא
 פָּרֵט לְאוֹתוֹ גִּיד הַנֶּשֶׁה. מִיָּד תִּשָּׂש כַּח יַעֲקֹב.
 וּבִימֹת הַשָּׁנָה מְצָא יוֹם תִּשְׁעָה בָּאֵב שֶׁבוֹ הִתְחַזַּק
 וְנִגְזַר דִּין עָלֵינוּ וְנִחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל מִי
 שֶׁאוֹכֵל בְּתִשְׁעָה בָּאֵב כָּאֵלוֹ אֶכֶל אֶת גִּיד הַנֶּשֶׁה].
 רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, אֲלֵמְלֵא לֹא נַחֲלֵשׁ כַּח [שֶׁל מְקוּם]
 זֶה שֶׁל יַעֲקֹב, הִיָּה מִתְקִים יַעֲקֹב אֱלִיוֹ, וְנִשְׁבַּר כַּח
 שֶׁל עֲשׂוֹ לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (יחזקאל לא) כְּמִרְאָה
 הַקִּשְׁתָּ אֲשֶׁר יְהִיָּה בְּעֵינַי בְּיוֹם הַגִּשְׁמִים כֵּן
 מִרְאָה הַנִּגְהָה סְבִיב הוּא מִרְאָה דְּמוֹת כְּבוֹד ה'
 וְאִרְאָה וְאֶפֶל עַל פְּנֵי וְגו'. פְּסוּק זֶה נִתְבָּאֵר. אֲבָל
 בֵּא רְאָה, שֶׁהָרִי כְּתוּב (דברים לד) וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד
 בְּיִשְׂרָאֵל כְּמִשֶׁה. מַה בֵּין מִשֶׁה לְשֶׁאֵר נְבִיאֵי
 הָעוֹלָם? מִשֶׁה הִסְתַּכַּל בְּאִסְפַּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה –

שְׁאָר הַנְּבִיאִים לֹא הָיוּ מְסַתְּכָלִים אֶלָּא
 בְּאַסְפֵּק לְרִיָּה שְׂאִינָה מְאִירָה. מִשֶּׁהָ הָיָה שׁוֹמֵעַ
 וְעוֹמֵד עַל רַגְלָיו וְכַחוֹ מִתְחַזֵּק וְהָיָה יוֹדֵעַ דְּבָר עַל
 בְּרִיו, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (במדבר יב) וּמְרָאָה וְלֹא בְּחִידוֹת
 – שְׁאָר הַנְּבִיאִים הָיוּ נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם וְנַחֲלֵשׁ
 כַּחֲם וְלֹא הָיוּ יְכוּלִים לַעֲמֹד עַל בְּרִיו שֶׁל דְּבָר. מִי
 גֵרַם לָהֶם אֶת זֶה? מִשּׁוֹם שְׂכָתוֹב כִּי נִגַּע בְּכַף יָרֵךְ
 יַעֲקֹב וְהוּא צִלַּע עַל יָרְכוֹ.

וְכֵן אוֹתָם נְבִיאִים לֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד עַל מֵה שְׁעֵתִיד
 לַעֲשׂוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹ, פָּרֵט
 לַעֲוֹבְדֵיהָ הַנְּבִיאָה שְׁהָיָה גֵר, שְׂבָא מֵצַד שֶׁל עֲשׂוֹ –
 זֶה עֲמֵד בְּקִיּוּמוֹ עַל עֲשׂוֹ וְלֹא נַחֲלֵשׁ כַּחוֹ.

וְעַל זֶה כָּל שְׁאָר הַנְּבִיאִים נַחֲלֵשׁ כַּחֲם וְלֹא הָיוּ
 יְכוּלִים לַעֲמֹד לְקַבֵּל דְּבָר עַל בְּרִיו כְּרֵאוּי.
 מֵה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם כִּי נִגַּע בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּגִיד
 הַנְּשֵׂה. שְׁלֵקַח וְשָׂאֵב כָּל כַּח הַיָּרֵךְ, וְעַל זֶה נִשְׁבַּר
 כַּח הַיָּרֵךְ וְנִשְׁאָר צוֹלַע עַל יָרְכוֹ, שְׁהָרִי כָּל נְבִיאֵי
 הָעוֹלָם לֹא יָכְלוּ לְהִדְבֵּק וְלַעֲמֹד בּוֹ.

בֵּא רְאֵה, כָּל הַנְּבִיאִים פָּרֵט לְמִשֶּׁהָ לֹא עֲמָדוּ
 בְּכַחֲם כְּרֵאוּי, וּמִי שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְאִין מִי
 שְׁתוּמֵךְ בּוֹ, לֹא נִמְצָא מִי שְׁמַטִּיל מְלֵאֵי לְכִיסוֹ

לְהִתְחַזֵּק. עַל זֶה הַתּוֹרָה מְשַׁתְּפַחַת בְּכָל דּוֹר וְדוֹר
וְנִחַלְשׁ כַּח הַתּוֹרָה כָּל יוֹם וְיוֹם, מִשּׁוּם שְׂאִין לָהֶם
לְאֵלוֹ שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה עַל מֵה שְׁסוּמְכִים,
וּמְלָכוֹת הָרְשָׁעָה מִתְחַזְּקֵת בְּכָל יוֹם וְיוֹם.

בא רֵאָה כִּמָּה גָרַם חֲטָא זֶה, וּמִשּׁוּם שְׂאִין [לוֹ]
מִי שִׁיתַּמְךָ בַּתּוֹרָה כְּרֵאוֹי, אוֹתָם עֲמוּדִים
חֲלָשִׁים, וְגוֹרְמִים לְהִתְחַזֵּק אֶת אוֹתוֹ שְׂאִין לוֹ
שׁוֹקִים וְרַגְלִים לְעֵמֵד עֲלֵיהֶם.

פְּתַח וְאָמַר, (כְּרֵאוֹשִׁית ב) וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים אֶל
הַנְּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אֲרוּר אַתָּה מִכָּל
הַבְּהֵמָה וְגוֹ' עַל גְּחֻנְךָ תֵּלֵךְ. מֵה זֶה עַל גְּחֻנְךָ
תֵּלֵךְ? שְׁנִשְׁבְּרוּ הַתּוּמְכִים שְׁלוֹ וְקִצְצוּ אֶת רַגְלָיו
וְאִין לוֹ עַל מֵה שִׁיעֵמֵד. כְּשִׁישְׂרָאֵל לֹא רוֹצִים
לְתַמְךָ בַּתּוֹרָה, הֵם נוֹתְנִים לוֹ תּוּמְכִים וְשׁוֹקִים
לְעֵמֵד וּלְהִתְחַזֵּק בָּהֶם.

בא רֵאָה כִּמָּה עֲקִימוֹת וְהִתְחַכְּמוֹת הַתְּחַכֵּם
בְּאוֹתוֹ לִילָה אוֹתוֹ הָרוּכֵב עַל הַנְּחָשׁ כְּנִגְד
יַעֲקֹב, שְׁהָרִי הוּא הָיָה יוֹדֵעַ שְׁכָתוּב (שם כז) הַקֵּל
קוֹל יַעֲקֹב וְהַיְדִים יָדֵי עֵשָׂו, וְאִם פּוֹסֵק קוֹל יַעֲב,
אֲזִי וְהַיְדִים יָדֵי עֵשָׂו. לְכֵן הִסְתַּכַּל לְכָל הַצְּדֻדִים
לְהִרְע לְיַעֲקֹב וּלְהַפְסִיק קוֹלוֹ.

וּרְאָה אותו חֲזַק בְּכָל; זְרוּעוֹת מֵצֵד זֶה וּמֵצֵד זֶה שֶׁהֵם חֲזָקֵי הַגּוֹף שֶׁמִתְחַזֵּק בֵּינֵיהֶם, וּרְאָה כַח הַתּוֹרָה שֶׁהִתְחַזַּק בְּכָל, אֲזִי וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ. מָה עָשָׂה? מִיָּד – וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוּ, שֶׁהִתְחַכֵּם כְּנִגְדּוֹ. אָמַר, פִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁבְּרוּ עֲמוּדֵי וְתוֹמְכֵי הַתּוֹרָה, מִיָּד הַתּוֹרָה לֹא מִתְחַזֶּקֶת, אֲזִי יִתְקַיֵּם מִה שֶׁאָמַר אָבִייהֶם הַקָּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדִים יָדֵי עֲשׂוֹ, וְהָיָה כִּפְאֶשֶׁר תָּרִיד וּפְרָקֶת עָלָיו מֵעַל צְוֹאֲרָךְ. (ס)

וּבְזֶה הִתְחַכֵּם כְּנִגְדֵי יַעֲקֹב. שֶׁהָרִי מִשׁוּם שֶׁנִּשְׁבְּרָה כַח הַתּוֹרָה, הִלָּךְ וְהִתְחַזַּק עֲשׂוֹ. וּכְשֶׁרְאָה שֶׁלֹּא יָכַל לַתּוֹרָה, אֲזִי הִחֲלִישׁ כַח אוֹתָם הַתּוֹמְכִים אוֹתָהּ. וּכְשֶׁלֹּא נִמְצָא מִי שֶׁסוֹמֵךְ אֶת הַתּוֹרָה, אֲזִי לֹא יִהְיֶה קוֹל יַעֲקֹב, וְיִהְיוּ הַיָּדִים יָדֵי עֲשׂוֹ.

וּכְשֶׁרְאָה יַעֲקֹב כִּי כִּשְׁעָלָה הַבָּקָר, הִחֲזִיק [יַעֲקֹב] בּוֹ וְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, עַד שֶׁהוּא בִּרְךָ אוֹתוֹ וְהוֹדָה לוֹ עַל אוֹתָן בְּרָכוֹת, וְאָמַר לוֹ, לֹא יַעֲקֹב יֵאמַר עוֹד שֶׁמָּךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל. לֹא יַעֲקֹב בְּעַקִּימוֹת, אֶלָּא בְּגִאוֹה וְכַח, שֶׁאֵין מִי שִׁיוּכַל לָךְ.

וּבֵא וּרְאָה, מִהֲנִחַשׁ הִזָּה כִּמָּה לַחֹת נִפְרָדִים לְכָל צֵד וְנִמְצָאִים בְּעוֹלָם אֶצֶל בְּנֵי אָדָם,

וְרוֹצִים לְקַיֵּם אוֹתוֹ גִּיד הַנְּשֵׁה. שְׂאָף עַל גִּב
שְׁקָרָב אֵלָיו אוֹתוֹ רוֹכֵב עַל נֶחֱשׁ, עוֹמֵד הוּא
וְהַתְּקִים בְּצוּרָה וְלֹא נִשְׁבֵּר.

וְכַח צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק בְּעוֹלָם וּלְהִרְאוֹת, כִּי
שְׂרִית עִם אֱלֹהִים וְעִם אֲנָשִׁים וְתוֹכֵל.
וְכִשְׂרָאָה שְׁהֲרִי לֹא נִשְׁבֵּר וְלֹא נֶאֱכַל אוֹתוֹ מְקוֹם,
אִז נִשְׁבֵּר כַּחוֹ וְחֻזְקוֹ וְלֹא יִכַּל לְהִרְע לְבַנְי יַעֲקֹב,
וְעַל זֶה לֹא צְרִיכִים לְתַת מְקוֹם לְבְרִיּוֹת הָעוֹלָם
לֶאֱכַל אוֹתוֹ וְלֹא לְהַנּוֹת מִמֶּנּוּ כָּלֵל.

רַבִּי יִיסָא הַזְּקֵן דְּרִשׁ, כִּי נִגַּע בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב –
כָּתוּב כָּאֵן כִּי נִגַּע בְּכַף, וְכָתוּב שָׁם (במדבר יט)
כֹּל הַנִּגַּע בְּמַת בְּנִפְשׁ הָאָדָם [יִטְמָא]. מַה לְהִלָּן
טְמֵאָה – אָף כָּאֵן גַּם טְמֵאָה, שְׁטֵמָא אוֹתוֹ מְקוֹם,
וּמִמְקוֹם טְמָא אֵין לָנוּ [לְהִתְתַּקֵּן] לְהַנּוֹת מִמֶּנּוּ
כָּלֵל. כֹּל שְׂכָן בְּמְקוֹם שְׁקָרָב אוֹתוֹ צַד הַטְּמֵאָה,
וְהַתּוֹרָה לֹא אָמְרָה אֵלָּא כִּי נִגַּע, וְכָתוּב וַיִּגַּע בְּכַף
יָרֵכוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם) וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַטְּמָא
יִטְמָא. בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁנִּתֵּן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל לְזִכּוֹת
בָּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁכָתוּב (משלי ג)
אֲרוּךְ חַיִּים בִּימֵינָהּ בְּשִׂמְלָהּ עֶשֶׂר וְכָבוֹד.

וְהוּא עֹבֵר לְפָנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה שְׁבַע פְּעָמִים
עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אַחִיו. רַבִּי אֶלְעָזָר פִּתַּח

וְאָמַר, (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי ה' קָנָא שְׁמוֹ. וְכִי יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִיר הָאָבוֹת, שֶׁנִּבְחַר חֵלֶק שָׁלֵם לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא הִתְקַרַּב אֵלָיו יוֹתֵר [ס"א וְנִשְׁלַם לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה], אֵיךְ הִשְׁתַּחֲוֶה לְאוֹתוֹ עֲשׂוֹ הַרְשָׁע שֶׁהוּא בְּצַד שֶׁל אֵל אַחֵר, וּמִי שֶׁסּוֹגֵד לוֹ – סוֹגֵד לְאֵל אַחֵר? אִם תֹּאמַר מִשּׁוֹם שֶׁאָמְרוּ, שׁוֹעֵל בְּשַׁעֲתוֹ הִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ – לֹא כֶּף, שֶׁהָרִי עֲשׂוֹ כְמוֹ אֵל אַחֵר הִיָּה, וַיַּעֲקֹב לֹא יִשְׁתַּחֲוֶה לְאוֹתוֹ צַד וּלְאוֹתוֹ חֵלֶק כָּלֵל.

[פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר], אֵלָּא כָּתוּב (שמואל-א כה) וְאָמַרְתֶּם כֹּה לְחַי וְאֵתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתָךְ שָׁלוֹם וְכָל אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם. וְהָרִי נִתְבָּאֵר שֶׁאֲסוּר [לוֹ] לְהִקְדִּים שָׁלוֹם לְרַשָּׁעִים, וְכִיּוֹן שֶׁאֲסוּר, אֵיךְ מְצָאנוּ שֶׁדוֹד אָמַר פְּסוּק זֶה לְנִבְל? אֵלָּא הָרִי פִּרְשׁוּהָ שֶׁאָמַר לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּדִי לְקַשֵּׁר אוֹתוֹ לְחַי, וְחָשַׁב נִבְל שֶׁעָלִיו אָמַר.

כְּמוֹ זֶה (בראשית מז) וַיִּשְׁתַּחֲוֶה יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמָּטָה, וְכִי אֵל בְּנוֹ הוּא הִשְׁתַּחֲוֶה? אֵלָּא לְמָקוֹם הַשְּׂכִינָה כָּרַע וְהִשְׁתַּחֲוֶה, אִף כָּאֵן וְהוּא עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. מַה זֶה וְהוּא? זוֹ שְׂכִינָה עֲלִיוֹנָה שֶׁהִיָּתָה הוֹלְכֶת לְפָנָיו [כָּרַע], וְזוֹהִי שְׂמִירָה

עֲלִיוֹנָה. כִּיּוֹן שְׂרָאָה יַעֲקֹב, אָמַר, הִנֵּה זְמַן
לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ עִמּוֹ.

כַּרְע וְהַשְׁתַּחֲוֶה שְׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו,
וְלֹא כְּתוֹב וַיִּשְׁתַּחוּ לַעֲשׂוֹ. אֲלֵא כִּיּוֹן שְׂרָאָה
שְׁהִיָּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ עִמּוֹ, אִזּוֹ הַשְׁתַּחֲוֶה
כְּגִדּוֹ, כְּדִי שְׁלֹא לָתֵת כְּבוֹד לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְאַחַר
פָּרֵט לוֹ, וְהֵכֵל הוּא כְּרֵאוֹי. אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים שְׁכָל
מַעֲשֵׂיהֶם שְׁעוֹשִׂים בְּשִׁבִיל כְּבוֹד רְבוּנָם הוּא,
וְכִדִי שְׁלֹא יִסְטוּ יְמִינָהּ וּשְׂמֵאלָהּ.

וַיִּרְיָן עֲשׂוֹ לְקִרְאָתוֹ וַיַּחֲבֹקְהוּ וַיִּפֹּל עַל צְנֹאָרוֹ.
צְנֹאָרוֹ כְּתוֹב חֶסֶד. וַיִּשְׁקֶהוּ וַיִּבְכּוּ. רַבִּי
יִצְחָק אָמַר, (ישעיה נז) וְהִרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ כִּי
הַשְּׁקֵט לֹא יוֹכֵל וַיִּגְרָשׁוּ מִיָּמִיו רַפֵּשׁ וְטִיט. פְּסוּק
זֶה נִתְבָּאָר. וּבְדַבְרֵי תוֹרָה יֵשׁ כַּמָּה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים
מִשְׁנִים זֶה מִזֶּה, וְהֵכֵל אֶחָד.

וְהִרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ כִּי הַשְּׁקֵט לֹא יוֹכֵל – זֶה
עֲשׂוֹ שְׁכָל מַעֲשָׂיו בְּרָשָׁע וּבַחֲטָא,
שְׁהִיָּה כְּשִׁבְא יַעֲקֹב אֵלָיו, מַעֲשָׂיו לֹא הָיוּ בְּשָׁלוֹם.
וַיִּפֹּל עַל צְנֹאָרוֹ – אֶחָד. צְנֹאָרוֹ זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, שְׁהִיא
צְנֹאָרוֹ שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. וַיִּפֹּל עַל צְנֹאָרוֹ וְלֹא עַל
צְנֹאָרָיו, מִשּׁוּם שְׁפַעֲמִים נִחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ –

אָחַד מִבְּכָל, וְאָחַד מִזְרְעוֹ שֶׁל עֵשׂו, שֶׁהַפִּיל עֲצָמוֹ
עָלָיו פַּעַם אָחַד וְהַחֲרִיבוֹ, וְעַל זֶה וַיִּפֹּל עַל צְוָאָרוֹ
– אָחַד.

וַיֵּשׁ"קְהוּ נִקּוּד לְמַעְלָה, כִּי לֹא נִשְׁקוּ בְרִצּוֹנוֹ.
וְשָׁנִינוּ, מָה זֶה שְׁפָתוֹב (מְשָׁלִי כו)
וְנַעֲתָרוֹת נְשִׁיקוֹת שׁוֹנָא? זֶה בַּלְעָם כְּשִׁבְרָךְ אֶת
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי לֹא בִרְכָם בְּרִצּוֹן הַלֵּב. אֵף כָּאֵן
נַעֲתָרוֹת נְשִׁיקוֹת שׁוֹנָא – זֶה עֵשׂו.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (תהלים ג) קוֹמָה ה'
הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהֵי כִּי הִפִּיתָ אֶת כָּל אֵיבֵי
לְחֵי שְׁנֵי רִשְׁעִים שִׁבְרָתָ. וְשָׁנִינוּ, אֵל תִּקְרִי
שִׁבְרָתָ אֲלֵא שִׁבְרָבְתָ, שֶׁהָרִי גָדְלוֹ שְׁנֵי וְחָשַׁב
לְנִשֵּׁךְ אוֹתוֹ וְכוּ'. וְעַל זֶה וַיִּבְכּוּ, זֶה בָּכָה וְזֶה
בָּכָה, וּבְאֵרוֹהַ הַחֲבָרִים.

בֵּא רָאָה כְּמָה הָיָה לְבוֹ וְרִצּוֹנוֹ שֶׁל עֵשׂו לִיעֶקֶב,
שֶׁהָרִי אָפְלוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה חָשַׁב לְאַרְךָ זְמַן
[בְּאֵרִיכוֹת הַיָּמִים] לַעֲשׂוֹת לוֹ רָעוֹת וּלְקַטְרֵג לוֹ,
וְעַל זֶה וַיִּבְכּוּ. זֶה הָיָה בּוֹכָה שְׁלֵא הָיָה חוֹשֵׁב
לְהִנָּצֵל מִיָּדוֹ, וְזֶה הָיָה בּוֹכָה מִשּׁוֹם שְׁאָבִיו הָיָה
קִיָּם וְלֹא יָכוֹל לוֹ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, וַדַּאי נִחְלַשׁ רַגְזוֹ שֶׁל עֵשׂו בְּשַׁעָה
שֶׁרָאָה אֶת יַעֲקֹב. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהָרִי

הסכים עמו אותו ממנה של עשו, ועל זה לא יכל
עשו לשלט ברגזו, שהרי כל הדברים של העולם
הזה תלויים למעלה, וכשהסכימו למעלה
בתחלה - הסכימו למטה. השלטון אינו למטה
עד שנתן השלטון למעלה, והכל תלוי זה בזה.
יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי
וגו'. אמר רבי אלעזר, הינו מה שאמרנו
בתחלה, שיעקב לא רצה עכשו אותן ברכות
ראשונות שברכו אביו, [משום שכתוב (איכה ג)
טוב לגבר כי ישא על בנעוריו, וכתוב (משלי לא)
ותשחק ליום אחרון] ועדין לא התקיימו בו אפלו
אחד מהם, משום שהעביר אותם לסוף הימים
בשעה שיצטרכו לבניו מול כל עמי העולם.
ולכן בשעה שאמר עשו נסעה ונלכה, ונחלק
העולם הזה כאחד ונשלט כאחד - מה
אמר יעקב? יעבר נא אדני לפני עבדו. יקדים
עשו שלטונו עכשו בעולם הזה, יעבר נא, כמו
שנאמר (מיקה ב) ויעבר מלכם לפנייהם וה'
בראשם, הקדם אתה שלטונך בתחלה בעולם
הזה - ואני אתנהלה לאטי, אני אעלה עצמי
לאותו עולם הבא ולסוף הימים, לאותם ימים
שהולכים לאט.

לְרַגְלֵי הַמְּלָאכָה - אֵיזוֹ מְלָאכָה? זוֹ אֶסְפֵּקְלָרְיָה
שֶׁלֹא מְאִירָה שְׁבָה נַעֲשֶׂה מַעֲשֵׂה הָעוֹלָם.
אֲשֶׁר לְפָנַי - זוֹהִי מְלַפְנֵי ה' בְּכָל מְקוֹם. וּלְרַגְלֵי
הַיְלָדִים - זֶהוּ סוּד שֶׁל הַכְּרוּבִים לְהִרְאוֹת סוּד
הָאֲמוּנָה שֶׁהוּא נִדְבֵק בָּהֶם.

עַד אֲשֶׁר אָבֵא אֶל אֲדֹנָי שְׁעִירָה - אֲנִי אֶסְבֵּל
גְּלוֹת שְׁלָף עַד שְׂיָבֵא וַיִּגִיעַ זְמַנִּי לְשִׁלֹּט
עַל הָרַע עֲשׂוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עוֹבְדֵיָה א) וְעָלוּ
מוֹשִׁיעִים בְּהָרַע צִיּוֹן לְשִׁפֹּט אֶת הָרַע עֲשׂוֹ, וְאִז
וְהִיִּתָּה לְה' הַמְּלוּכָה.

וַיַּעֲקֹב נִסַּע סִכְתָּה וַיִּבֶן לוֹ בַּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה
סִכְתַּת עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמְּקוֹם סִכּוֹת. רַבִּי
חֲזִיָּא פָתַח וְאָמַר, (תהלים קכז) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת
לְשִׁלְמָה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת וְגו', אִם ה' לֹא
יִשְׁמַר עִיר וְגו'. בֵּא רֵא, בְּשַׁעַת שְׁעָלָה בְּרִצּוֹן
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבְרָא עוֹלָם, הוֹצִיא מִתּוֹךְ
נִיצוּץ חֲזָק קָשֶׁר אֶחָד, וְהִתְלַהֵט מִתּוֹךְ הַחֲשָׁף,
וְנִשְׁאַר בַּעֲלֵיָה וַיִּרַד לְמִטָּה. אוֹתָהּ חֲשָׁכָה לְהִטָּה
[וְהִתְלַהֵטָה] בְּמֵאָה שְׁבִילִים דְּרָכִים דְּקִיקִים
גְּדוֹלִים, וְנַעֲשֶׂה בַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם.

בַּיִת זֶה הוּא בְּתוֹךְ אֲמִצַּע הַכֹּל. כְּמָה פְתָחִים
וְחֻדְרִים לוֹ סָבִיב סָבִיב, מְקוֹמוֹת עֲלִיוֹנִים

קְדוּשִׁים, שֵׁם מְקַנְנוֹת צְפָרַי הַשָּׁמַיִם כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד לְמִינוֹ. בְּתוֹכוֹ יוֹצֵא אֵילָן גְּדוֹל אֶחָד וְחִזְקוּ,
 עֲנַפָּיו וּפְרָיו רַב, מְזוּן לְכָל בּוֹ. אוֹתוֹ הָאֵילָן
 עוֹלָה לְעֲנַנֵי הַשָּׁמַיִם, וְנִטְמָן בֵּין שְׁלֹשָׁה הָרִים.
 מִתַּחַת לְשִׁלְשֵׁת הַהָרִים הֵלְלוּ יוֹצֵא, עוֹלָה
 לְמַעְלָה וַיּוֹרֵד לְמַטָּה.

הַבֵּית הַזֶּה מְשַׁקָּה מִמֶּנּוּ וּגּוֹנֵז בְּתוֹכוֹ כְּמָה גְּנוּזִים
 עֲלִיוֹנִים שֶׁלֹּא נוֹדְעוּ, בְּזֶה נִבְנָה בֵּית זֶה
 וְנִתְקַן. אוֹתוֹ הָאֵילָן מִתְגַּלֶּה בַּיּוֹם וּמִתְכַּסֶּה
 בַּלַּיְלָה. וְהַבֵּית זֶה שׁוֹלֵט בַּלַּיְלָה וּמִתְכַּסֶּה בַּיּוֹם.
בְּשַׁעַר שְׁנַכְנַס הַחֶשֶׁךְ וְנִקְשָׁר בּוֹ שׁוֹלֵט, וְכָל
 הַפְּתָחִים סְתוּמִים מִכָּל הַצְּדָדִים. אִז
 כְּמָה רוּחוֹת פּוֹרְחוֹת בְּאֹוִיר, תְּאֵבוֹת לְדַעַת
 וְלִהְפֹּנֵס בּוֹ, וְנִכְנָסוֹת בֵּין אוֹתָן צְפָרַיִם, וְלוֹקְחוֹת
 יַעֲדוֹת, וְשִׁטוֹת וְרוּאוֹת מֵה שְׁרוּאוֹת.

עַד שְׁמֵתְעוֹרֵר אוֹתוֹ חֶשֶׁךְ שְׁנִקְשָׁר בּוֹ, וּמוֹצִיא
 שְׁלֵהֶבֶת אַחַת, וּמְכָה בְּכָל הַפְּטִישִׁים
 הַחֲזֻקִים, וּפּוֹתַח פְּתָחִים וּבּוֹקֵעַ סְלָעִים. עוֹלָה
 וַיּוֹרֵד אוֹתָהּ שְׁלֵהֶבֶת וּמְכָה בְּעוֹלָם וּמְעוֹרֵרֶת
 קוֹלוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וְאִז כְּרוֹז אֶחָד עוֹלָה וְנִקְשָׁר בְּאֹוִיר וְקוֹרָא. אוֹתוֹ
 אֹוִיר יוֹצֵא מִתּוֹךְ עֲמוּד עֲנָן שֶׁל הַמְּזִבַּח

הַפְּנִימִי, וְכִשְׁיוּצָא מִתְּפֹשֵׁט לְאַרְבַּעַת צְדָדִי
הָעוֹלָם. אֶלֶף אֲלָפִים עוֹמְדִים מֵצַד שֶׁהוּא שְׂמֵאל,
וְרַבּוּא רַבְבוֹת עוֹמְדִים מֵצַד שֶׁהוּא יָמִין, וְהַכְּרוּז
עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ, קוֹרֵא בְּחֵיל וּמְכַרִּיז. אִז כִּמָּה אוֹתָם
שְׁמֵתִקְנִים שִׁירָה וְעוֹבְדִים עֲבוּדָה, וּשְׁנֵי פִתְחִים
נִפְתָּחִים, אֶחָד לְצַד דְּרוֹם וְאֶחָד לְצַד צְפוֹן.

עוֹלָה הַבַּיִת הַזֶּה וְנִתֵּן וּמִתְקַשֵּׁר בֵּין שְׁנֵי צְדָדִים,
וְשִׁירִים מְזַמְרִים וְתִשְׁבָּחוֹת עוֹלוֹת. אִז
נִכְנָס מִי שֶׁנִּכְנָס בְּלִחָשׁ, וְהַבַּיִת מִתְּלַהֵט בְּשֵׁשׁ
אוֹרוֹת מְאִירִים זִיו לְכֹל צַד, וְנִגְהָרוֹת בְּשָׁמַיִם
יוֹצְאִים וּמִשְׁקִים כָּל חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים קד) יִשְׁקוּ כָּל חַיֵּי שָׂדֵי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים
צִמָּאִם וְגו', וּמְזַמְרִים עַד עֲלוֹת הַבֶּקֶר. וְכִשְׁעוֹלָה
הַבֶּקֶר, אִז כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת הַשָּׁמַיִם וְחִילוֹתֵיהֶם,
כֻּלָּם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים שִׁירָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב
לח) בְּרֶן יַחַד כְּכַבִּי בִקֵּר וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

בא רְאֵה, (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שְׁוֹא
עָמְלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ, אִם ה' לֹא יִשְׁמֵר עִיר שְׁוֹא
שֶׁקֵּד שׁוֹמֵר. אִם ה' וְגו' – זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא
בּוֹנֶה אֶת הַבַּיִת הַזֶּה תָּמִיד וּמִתְקַן אוֹתוֹ. אֵימָתִי?
כִּשְׁעוֹלִים הִרְצוֹנוֹת וְהָעֲבוֹדוֹת מְלֻמָּטָה כְּרָאוּי.

אם ה' לא ישמר עיר, אימתי? בשעה שנתחשף הלילה והצדדים המזינים שורים ומשוטטים בעולם, והפתחים סתומים, ונשמר מכל הצדדים שלא יתקרב בו ערל וטמא, כמו שנאמר (ישעיה נב) לא יוסיף לבא בך עוד ערל וטמא, שעתידי הקדוש ברוך הוא להעבירם מן העולם.

מי ערל ומי טמא? אלא הכל אחד ערל וטמא. זהו שהתפתה בו והלך אחריו אדם ואשתו וגרמו מות לכל העולם, והוא המטמא את הבית הזה עד אותו זמן שיעבירו הקדוש ברוך הוא מן העולם. משום כך אם ה' לא ישמר עיר, שוא ודאי.

בא ראה, ויעקב נסע סכתה, נסע כנגד חלקו של האמונה. מה כתוב למעלה? וישב ביום ההוא עשו לדרך שיעירה, וכתוב ויעקב נסע סכתה. אלא כל אחד נפרד לצד שלו – עשו לצד של שעיר, מה זה שעיר? זו אשה זרה, אל נכר. ויעקב נסע סכתה, זו האמונה העליונה.

ויבן לו בית, כמו שנאמר (שם) בית יעקב. אמר רבי אלעזר, שתקן תפלת ערבית כראוי.

וּלְמַקְנֵהוּ עֲשֵׂה סִכּוּת, שְׁאֵר סִכּוּת לְשִׁמּוֹר אוֹתָם,
 וְזֶהוּ חִלְקוֹ. וְאִזּוּ וַיָּבֵא יַעֲקֹב שָׁלֵם – שָׁלֵם מֵהַכֹּל,
 וּבְאֲרוּהוּ. וְכָתוּב (תהלים עו) וַיְהִי בְשָׁלֵם סִכּוֹ וְגו',
 וּבְאֲרוּהוּ, וְהִכַּל סוּד אֶחָד.

סדר הלימוד ליום כו חשון [יום 56 בשנה]

אז הַתְּחִבְרָה עִמּוֹ הָאֲמוּנָה כְּשֶׁהִיא שָׁלֵם,
 כְּשֶׁהִתְעַטֵּר בַּמָּקוֹם שְׂרָאוּי לוֹ, וְאִזּוּ סִכָּה זוֹ
 הִתְעַטְרָה עִמּוֹ, שֶׁהִיא שָׁלֵם מֵהָאֲבוֹת, שֶׁהִיא
 שָׁלֵם מִבְּנָיו, וְזֶהוּ שָׁלֵם, שָׁלֵם לְמַעְלָה שָׁלֵם
 לְמַטָּה, שָׁלֵם בְּשָׁמַיִם שָׁלֵם בְּאָרֶץ. שָׁלֵם לְמַעְלָה
 – שֶׁהוּא כָּלֵל הָאֲבוֹת, תְּפֹאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. שָׁלֵם
 לְמַטָּה – בְּבָנָיו הַקְּדוּשִׁים. שָׁלֵם בְּשָׁמַיִם שָׁלֵם
 בְּאָרֶץ. וְאִזּוּ וַיְהִי בְשָׁלֵם סִכּוֹ, וּבְאֲרוּהוּ. מִיָּד מַה
 כָּתוּב? וַתֵּצֵא דִינָה בֵּת לָאָה, וּבְאֲרוּהוּ הַחֲבָרִים
בא רְאֵה כִּמָּה דְרָגוֹת וְצְדָדִים נִפְרָדִים לְמַעְלָה,
 וְכֵלָם מְשָׁנִים זֶה מִזֶּה, חַיּוֹת מְשָׁנוֹת אֵלוֹ
 מֵאֵלוֹ, אֵלֶּה מְקַטְרְגִים לְשֵׁלֵט עַל אֵלֶּה וּלְטָרֵף
 טָרֵף כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמִינוֹ. מִצַּד שֶׁל רוּחַ הַטְּמָאָה
 כִּמָּה דְרָגוֹת נִפְרָדוֹת, וְכֵלָם אוֹרְכִים לְקַטְרֵג אֵלֶּה
 כִּנְגֵד אֵלֶּה, שֶׁהֲרִי כָּתוּב (דברים כב) לֹא תַחְרֹשׁ בְּשׁוֹר
 וּבַחֲמֹר יַחֲדוּ, שְׁכַשְׁמַתְחַבְּרִים, מְקַטְרְגִים עוֹלָם.

וְבֵא וּרְאֵה, תְּשׁוּקַת הַדְּרָגוֹת הַטְּמְאוֹת אֵינָה
אֶלָּא לְקַטְרֵג בְּצַדִּים הַקְּדוּשִׁים. יַעֲקֹב,
שֶׁהוּא קְדוּשׁ, כָּלֵם אָרְבוּ לוֹ וְקַטְרְגוּ עִמּוֹ.
בַּתְּחִלָּה נִשְׁכּוּ נַחֲשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ.
עַכְשָׁו נִשְׁכּוּ חֲמוּר.

שָׁם הוּא עוֹמֵד אֶצֶל הַנְּחָשׁ. עַכְשָׁו שִׁמְעוֹן
וְלוֹי, שֶׁבָּאוּ מֵצַד הַדִּין הַקָּשֶׁה, עִמְדוּ
כְּלַפֵּי הַחֲמוּר וְשָׁלְטוּ עָלָיו בְּכָל הַצְּדָדִים וְנִכְפְּהוּ
לְפָנָיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵת חֲמוּר וְאֵת שָׁכֶם
בְּנוֹ הֶרְגוּ לְפִי חָרֵב. וְשִׁמְעוֹן שֶׁהִיָּה [שׁוֹר],
מִזְלוֹ [הוּא] שׁוֹר, בָּא עַל חֲמוּר וְקַטְרֵג בּוֹ
כְּדִי שְׁלֹא יִתְחַבְּרוּ כְּאַחַד, וְנִמְצָא שֶׁהוּא
מְקַטְרֵג שְׁלוֹ.

וְכֵלָם בָּאִים לְקַטְרֵג לְיַעֲקֹב, וְהוּא נֹצֵל, וְאַחַר כֵּן
הוּא שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם. אַחַר כֵּן בָּא שׁוֹר
וְנִשְׁלַם בְּחֲמוּרִים שֶׁכָּלֵם מֵצַד הַחֲמוּר – יוֹסֵף
שֶׁהוּא שׁוֹר, וּמְצָרִים שֶׁהֵם חֲמוּרִים, שֶׁכְּתוּב בָּהֶם
(יחזקאל כג) אֲשֶׁר בִּשְׂר חֲמוּרִים בְּשָׂרָם.

וַעֲלֵ זֶה אַחַר כֵּן בְּנֵי יַעֲקֹב נִפְלוּ בֵּין אוֹתָם
חֲמוּרִים, מִשּׁוֹם שֶׁהִזְדוּג שׁוֹר עִמָּם וְנִשְׁכּוּ
אוֹתָם עֲצָמוֹת וּבִשָּׂר, עַד שֶׁהִתְעוֹרַר לוֹי כְּמוֹ

מקדם ופזר אותם החמורים [שהזדוגו] לכפות אותם, ושבר כחם מהעולם, והוציא את השור משם. זהו שפכתוב (שמות יג) ויקח משה את עצמות יוסף עמו.

בא ראה, כשבא שמעון בהתחלה על אותו חמור, התעורר עליהם דם שנמולו, ואחר כך ויהרגו כל זכר. כמו זה עשה הקדוש ברוך הוא על ידי לוי, זה משה, באותם חמורים במצרים. בתחלה דם, אחר כך (שם) ויהרג ה' כל בכור בארץ מצרים וגו'. כאן בחמור הזה כתוב, ואת כל חילם ואת כל טפם ואת כל בהמתם וגו'. שם באותם חמורים כתוב, (שם) כלי כסף וכלי זהב ושמלת, וכתוב (שם) וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר וגו'.

ושמעון ולוי – זה עומד אצל החמור הזה, וזה עומד אצל כל אותם חמורים. כלם רצו להשתתף עם יעקב הקדוש ונתקנו לנשף אותו, והוא בבניו עומד לגביהם וכופה אותם תחתיו. עכשו שעשו נשף אותו ואת בניו, מי יקום מולו? יעקב ויוסף, זה מצד זה וזה מצד זה, שפכתוב (עובדיה א) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש וגו'.

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חַתַּת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר
 סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב.
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּלֶם הָיוּ מִתְּפַנְנָסִים, וּכְשֶׁהָיוּ
 חוֹגְרִים כָּלִי זֵינן לְקָרֵב, הָיוּ מְרַתְתִּים וְעוֹזְזִים
 אוֹתָם, וְלִכֵּן לֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב.

הַסִּירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֶּכֶר וְגו'. הַסִּירוּ אֶת אֱלֹהֵי
 הַנֶּכֶר - אֵלֶּה הֵם שֶׁנִּטְלוּ מִשְׁכָּם כָּלִי כֶסֶף
 וְזָהָב שֶׁהָיָה חֲקוּק עֲלֵיהֶם עֲבוֹדָה זָרָה שְׁלָהֶם. רַבִּי
 יְהוּדָה אָמַר, עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ מִכֶּסֶף וְזָהָב, וַיַּעֲקֹב
 הִטְמִין אוֹתָם שָׁם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ מִצַּד שֶׁל עֲבוֹדָה
 זָרָה, שֶׁאֲסוּר לְאָדָם לְהַנּוֹת מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִזְקִיָּה הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר
 רַבִּי חִזְקִיָּה לְרַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶה שֶׁכָּתוּב
 (שְׁמוּאֵל ב' יב) וַיִּקַּח אֶת עֵטְרַת מֶלֶכְךָ מֵעַל רֹאשׁוֹ
 וּמִשְׁקָלָהּ כֶּכֶר זָהָב וְאָבֵן יְקָרָה וַתְּהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד.
 וְשִׁנִּינוּ, שֶׁקוּץ בְּנֵי עֲמוֹן מִלְּכָם שָׁמוּ, וְזֶהוּ עֵטְרַת
 מֶלֶכְךָ. מָה הַטַּעַם וַתְּהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד, וּמָה הַטַּעַם
 כָּתוּב שֶׁקוּץ, שֶׁהָרִי בִשְׂאֵר אֱלֹהֵי הָעַמִּים עוֹבְדֵי
 עֲבוֹדָה זָרָה כָּתוּב אֱלֹהֵי הָעַמִּים, אֱלֹהִים אַחֲרִים,
 אֵל נֶכֶר, אֵל אַחֵר, וּבִזְזָה אָמַר שֶׁקוּץ אָחֵד.

אָמַר לוֹ, וּבְכָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה
 כִּף קָרָא לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב

(דברים כג) וַתִּרְאוּ אֶת שְׁקוּצֵיהֶם וְאֵת גְּלוּלֵיהֶם. וַמָּה שָׁאָמַר וַיִּקַּח אֶת עֶטְרַת מַלְכָּם, שֶׁהוּא מַלְכוּם – כִּךָּ הוּא וּדְאִי. אֲלָא אֲתִי הַגִּתִּי, עַד שְׁלַא הַתְּגִיר, אֲזִי הוּא שָׁבַר אֶת אוֹתָהּ עֶטְרַת שֶׁל אוֹתוֹ מַלְכוּם, אוֹתָהּ דְמוּת שְׁחֻקִּיקָה עֲלֶיהָ וּפְגַם אוֹתָהּ, אֲזִי הוּא עָשָׂה אוֹתָהּ הֵתֵר לְהַנּוֹת מִמֶּנָּה, וְהִיתָה עַל רֵאשׁוֹ. וּבֵא וּרְאֵה, שְׁקוּץ בְּנֵי עֲמוֹן, נָחַשׁ אֶחָד בַּחֲקִיקָה עֲמָקָה הָיָה חֻקוֹק עַל אוֹתוֹ כְּתָר, וְלִכְן נִקְרָא שְׁקוּץ, זֶה־מָא.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הִסִּירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֶּכֶר – אֵלוֹ שְׁאָר נָשִׁים שֶׁהֵיוּ מְבִיאוֹת בְּתוֹכָן כָּל עַדְיֵיהֶן, וְעַל זֶה כָּתוּב וַיִּתְּנוּ אֶל יַעֲקֹב אֶת כָּל אֱלֹהֵי הַנֶּכֶר, אֵלוֹ נָשִׁים וְכָל עַדְיִים וְכָל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל זָהָב וְכֶסֶף. וַיִּטְמְן אוֹתָם יַעֲקֹב, כְּדִי שְׁלַא יִהְיוּ מִצַּד שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה כָּלֵל.

בֵּא רְאֵה שֶׁיַּעֲקֹב אִישׁ שָׁלֵם בְּכָל הָיָה, וְהָיָה נִדְבֵק בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מֵה כָּתוּב? וְנִקְוָמָה וְנַעֲלָה בֵּית אֵל וְאַעֲשֶׂה שֵׁם מְזַבַּח לְאֵל הָעֵנָה אֲתִי בְיוֹם צָרְתִי וַיְהִי עֲמָדִי בַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הִלְכְתִּי. מִיָּד – וַיִּתְּנוּ אֶת יַעֲקֹב. מִכָּאן שְׁצָרִיף הָאָדָם לְשַׁבַּח אֶת הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְהוֹדוֹת לוֹ

עַל נְסִים וְעַל טוֹבוֹת שְׁעָשָׂה עִמּוֹ, זֶהוּ שְׁכָתוֹב
וַיְהִי עִמָּדֵי בַדְרֹךְ אֲשֶׁר הִלְכָתִי.

בא ראה, בהתחלה כתוב ונקומה ונעלה בית אל
וגו', הכליל בניו עמו, ואחר כך כתוב
ואעשה שם מזבח, ולא כתוב ונעשה, שהוציא
אותם מכלל זה. מה הטעם? משום שעליו היה
הדבר. יעקב תקן תפלת ערבית ודאי, והוא עשה
מזבח ועליו היה הדבר, ומשום שהוא עבר כל
אותן צרות מיום שפרח מלפני אביו, שכתוב
ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי, והם באו אחר כך
לעולם, ועל זה לא הכניס אותם עמו. רבי אלעזר
אמר, מכאן מי שנעשה לו נס, צריך להודות. מי
שאוכל לחם בשלחן, הוא צריך לברך, ולא אחר
שלא אכל דבר.

ויבן שם מזבח וגו'. בא ראה, כתוב ויבן שם
מזבח, ולא כתוב [באלו המזבחות]
שהעלה עליו נסכים ועולות, אלא משום שתקן
אותה דרגה הראויה להתקן. מזבח לה', לתקן
דרגה תחתונה לחברה בדרגה עליונה, ועל זה
ויבן שם מזבח - זו דרגה תחתונה. לה' - זו
דרגה עליונה. ויקרא למקום אל בית אל - שם

זֶה כַּשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן, מְשׁוּם שְׁכַשְׁהָאִירָה מֵהָאֵם, אָז
כָּאמָה בְּתָה וְהַכֵּל אֶחָד.

כִּי שָׁם נִגְלוּ אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים – מְשׁוּם שֶׁהֵם לֹא
נִמְצְאִים אֲלָא בַשְּׂכִינָה, שְׁהָרִי שְׁבָעִים הָיוּ
שֶׁהֵם נִמְצְאִים תָּמִיד עִם הַשְּׂכִינָה, וְשְׁבָעִים
קְתֻדָּאוֹת סָבִיב הַשְּׂכִינָה, וְעַל זֶה כִּי שָׁם נִגְלוּ
אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים, בְּמָקוֹם זֶה שֶׁהִתְגַּלָּה, שְׁהָרִי כְּתוּב
וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו.

וַיַּעַל מֵעָלָיו אֱלֹהִים בְּמָקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶתוֹ.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מִכָּאן שֶׁנֶּעֱשֶׂה מְרֻכָּבָה
קְדוּשָׁה עִם הָאֲבוֹת. וּבֵא וּרְאֵה, יַעֲקֹב הוּא
מְרֻכָּבָה קְדוּשָׁה עָלְיוֹנָה שְׁעוֹמֶדֶת לְהָאִיר
לְלִבָּנָה, וְהוּא מְרֻכָּבָה לְבָדוּ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיַּעַל
מֵעָלָיו אֱלֹהִים.

פְּתַח וְאָמַר, (דְּבָרִים ד) כִּי מִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ
אֱלֹהִים קְרִיבִים אֵלָיו בְּכֹל קְרָאָנוּ. אֵלָיו בֵּא
רְאֵה כִּמָּה הֵם חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לְפָנָי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׂאִין לָךְ עִם וְלָשׁוֹן בְּכֹל הָעַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוּדָה זָרָה שְׁבָעוּלָם שִׁישׁ לוֹ אֱלֹהֵי שִׁישְׁמַע
אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לְקַבֵּל
תְּפִלוֹת וּבִקְשׁוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכֹל שְׁעָה שֶׁהֵם

צְרִיכִים לְהַשְׁמִיעַ תְּפִלָּה שֶׁהֵם רוֹצִים בְּשִׁבִיל
אוֹתָהּ דִּרְגָה שְׁלֵהֶם.

בא רֵאָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לְיַעֲקֹב
יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב לֹא יִקְרָא שְׁמֶךָ עוֹד
יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ, וַיִּקְרָא אֶת
שְׁמוֹ. מִי וַיִּקְרָא? זֶה שְׁכִינָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וַיִּקְרָא
אֶל מֹשֶׁה. וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים, לְמַעַל בְּאַרְנוֹ
שְׁהָרֵי נִשְׁלַם בְּכָל כְּרָאוֹי, וְאִז הִתְעַלָּה בְּדִרְגָתוֹ
וַנִּשְׁלַם בְּשֵׁם זֶה, וְעַל זֶה וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ
יִשְׂרָאֵל, וְהָרֵי נִתְבָּאָר.

רבי אֶלְעָזָר וְרַבֵּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר
רַבֵּי יוֹסִי לְרַבֵּי אֶלְעָזָר, וְדַאי מַה שְּׁאַמְרַתְּ
שְׁיַעֲקֹב בְּחִיר הָאֲבוֹת הוּא, וְהוּא אָחוֹז לְכָל
הַצְּדִדִים, וְקָרָא שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב לֹא יִקְרָא
שְׁמֶךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ, וְכָתוּב
וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל, לָמָּה חָזַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא וַיִּקְרָא לוֹ יַעֲקֹב בְּכִמָּה פְּעָמִים, וְהַכֹּל קָרָאוּ לוֹ
יַעֲקֹב כְּמוֹ מְקַדְּם? אִם כֵּן, מַה זֶה וְלֹא יִקְרָא שְׁמֶךָ
עוֹד יַעֲקֹב?

אמר לוֹ, יָפָה אָמַרְתָּ. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מב) ה'
כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יַעִיר קִנְאָה,
פְּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ. אָבֵל בֵּא רֵאָה, כְּגִבּוֹר יֵצֵא?

גבור צריך לכתב! כאיש מלחמות? איש
מלחמות צריך לכתב!

אלא הרי נתבאר, ה' בכל מקום זה רחמים, ודאי
שהקדוש ברוך הוא, שמו הוא ה', שכתוב
(ישעיה מב) אני ה' הוא שמי. וראינו שלפעמים
נקרא שמו אלהים, והוא דין בכל מקום. אלא
בזמן שמתרבים הצדיקים בעולם, ה' שמו,
ונקרא בשם הרחמים. ובזמן שמתרבים הרשעים
בעולם, אלהים שמו, ונקרא בשם אלהים. כן
בזמן שיעקב לא היה בין שונאים ולא היה בארץ
אחרת, קרא לו ישראל. וכאשר היה בין שונאים
או בארץ אחרת, קרא לו יעקב.

אמר לו, עדין לא התישב הדבר שכתוב לא
יקרא, והרי אנו קוראים לו. ומה שאמרת
שכשהיה בין שונאים או בארץ אחרת קרא לו
יעקב - בא ראה, כתוב (בראשית לו) וישב יעקב
בארץ מגורי אביו בארץ כנען, והרי לא היה
בארץ אחרת?

אמר לו, הרי בתחלה נאמר כמו שהקדוש ברוך
הוא לפעמים נקרא ה' ולפעמים נקרא
אלהים, כן גם לפעמים נקרא ישראל ולפעמים

נִקְרָא יַעֲקֹב, וְהַכֹּל בְּדַרְגוֹת יְדוּעוֹת. וּמָה שֶׁנֶּאֱמַר
 לֹא יִקְרָא שְׁמֶךָ עוֹד יַעֲקֹב, לְהַתִּישׁב בְּשֵׁם זֶה.
אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, הֲרִי כָתוּב (שם יז) וְלֹא יִקְרָא
 עוֹד אֶת שְׁמֶךָ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם.
 אָמַר לוֹ, שֵׁם כָּתוּב וְהָיָה, וְעַל זֶה עוֹמֵד בְּאוֹתוֹ
 שֵׁם, אָבֵל כָּאֵן לֹא כָתוּב וְהָיָה, אֲלֵא כִּי אִם
 יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ, וְלֹא כָתוּב וְהָיָה שְׁמֶךָ
 יִשְׂרָאֵל, וְאִפְלוּ בְּפַעַם אַחַת מְסַפִּיק לוֹ, כָּל שְׁפָן
 שְׁלִפְעָמִים כֵּן וְלִפְעָמִים כֵּן. וְכִשְׁהִתְעַטְרוּ בָּנָיו
 בְּכֹהֲנִים וְלוּיִם וְהִתְעַלוּ בְּדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, אֲזַי
 הִתְעַטַּר בְּשֵׁם זֶה תָּמִיד.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי
 נִתְבָּאָר, הֲרִי נִתְבָּאָר שְׁכַשְׁמַתָּה רַחֵל, נִטְלָה
 הַבֵּית מִי שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְקַן בְּשָׁנִים עָשָׂר שְׁבַטִים
 כְּרֵאוּי. לָמָּה מִתָּה רַחֵל מִיָּד? אָמַר לוֹ, הֲרִי לְהִיּוֹת
 שְׁכִינָה מִתְעַטְרֶת כְּרֵאוּי וְלְהִיּוֹת אִם הַבָּנִים
 שְׁמַחָה, וְכוּ שׁוֹרָה [לְמַעְלָה] לְטַל הַבֵּית וְלְהִתְקַן.
 וְעַל זֶה בְּנִימִין הוּא תָּמִיד בַּמַּעֲרָב וְלֹא בַּצֵּד אַחֵר.
 וְכוּ שׁוֹרָה לְהִתְקַן בְּשָׁנִים עָשָׂר שְׁבַטִים, וְכוּ
 שׁוֹרָה מְלָכוֹת הָרְקִיעַ לְהוֹדֵעַ בְּאַרְץ. וְסוּד
 זֶה, שְׁכָל הַתְּחִלָּה שְׁבָאָה לְהִתְוֹדֵעַ, הִיא בְּקִשְׁיוֹת,
 וְעַל זֶה יֵשׁ בָּהּ דִּין שֶׁל מוֹת וּמִשָּׁם מִתִּישְׁבֶּת.

כָּאֵן כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְתַּקֵּן וְלִטַּל הַבַּיִת, נַעֲשֶׂה דִין בְּרַחֵל, וְאַחַר כֵּן הִתְתַּקְּנָה לְהִתְיַשֵּׁב. כְּשֶׁרוֹצֶה לְהוֹדִיעַ מַלְכוּת בְּאֶרֶץ, שׁוֹרֶה בְּדִין, וְלֹא מִתְיַשֵּׁבֶת הַמַּלְכוּת בְּמָקוֹם כְּרֹאוֹי עַד שֶׁמִּתְעוֹרֵר דִּין בְּשִׂאוֹל לְפִי מַעֲשָׂיו, וְאַחַר כֵּן הִתְיַשְּׁבָה הַמַּלְכוּת וְנִתְקַנְּנָה.

בֵּא רְאֵה, כָּל הַתְּחִלָּה קָשָׁה וְאַחַר כֵּן נוֹחָה. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַהִתְחִלָּה קָשָׁה, שְׁכָל הָעוֹלָם נִדוֹן כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַעֲשָׂיו, וְאַחַר כֵּן נוֹחָה, סְלִיחָה וְכַפּוּרִים. מִשּׁוֹם שֶׁהֲרֵאֲשִׁית הִיא מְשֻׁמָּל, וְעַל זֶה דִּינָיו קָשִׁים, וְאַחַר כֵּן מִתְעוֹרֵר הַיָּמִין, וְעַל זֶה נַעֲשִׂית נוֹחָה.

וְלַעֲתִיד לָבֵא עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִתְעוֹרֵר בְּשִׁלוּהוֹ עַל שָׂאֵר עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, וְאַחַר כֵּן יִתְחַזַּק עֲלֵיהֶם בְּדִין קָשָׁה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה מב) ה' כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יַעִיר קִנְאָה יִרְעֶה אֶף יִצְרִיחַ עַל אֵיבָיו יִתְגַּבֵּר. ה' בַּתְּחִלָּה, שֶׁהוּא רַחֲמִים, וְאַחַר כֵּן כְּגִבּוֹר וְלֹא גִבּוֹר, וְאַחַר כֵּן כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת וְלֹא אִישׁ מִלְחָמוֹת, אַחַר כֵּן יִתְגַּלֶּה הַחֹזֵק עֲלֵיהֶם וְיִתְחַזַּק לְהַשְׁמִיד אוֹתָם, שְׁכָתוּב יִרְעֶה אֶף יִצְרִיחַ עַל אֵיבָיו יִתְגַּבֵּר, וְכָתוּב (זכריה יד) וְיֵצֵא ה' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם

הֵהֱם כַּיּוֹם הִלְחֵמוּ בַּיּוֹם קָרֵב, וְכָתוּב (ישעיה סג) מִי
זֶה בָּא מֵאֲדוּם חָמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגוֹ'.

וַיְהִי בְּצֵאת נִפְשָׁה כִּי מָתָה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן אוֹנִי
וְאָבִיו קָרָא לוֹ בְּנִימִין. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח
וְאָמַר, (נחום א) טוֹב ה' לְמַעוֹז בַּיּוֹם צָרָה וַיֵּדַע חֲסִי
בוֹ. אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל הָאִישׁ שְׁמִתְחִזֵּק בְּקִדּוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, בְּשִׁבִיל שֶׁהִחֲזֵק שֶׁל הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הוּא חֲזֵק, וּבְאֲרוּהוּ טוֹב ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים
קמה) טוֹב ה' לְכֹל. לְמַעוֹז – זֶהוּ חֲזֵק שֶׁיֵּשׁ בוֹ
יְשׁוּעוֹת, שְׁכָתוּב (שם כח) וּמַעוֹז יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ
הוּא. בַּיּוֹם צָרָה – בַּיּוֹם שֶׁל מְצוּקָה שְׁמִצִּיקִים
שָׂאָר הָעַמִּים לְיִשְׂרָאֵל

בא רֵאָה מַה כָּתוּב, (משלי כד) הַתְּרַפִּיתָ בַּיּוֹם צָרָה
צַר כַּחֲכָה. מַה זֶה הַתְּרַפִּיתָ? מִי שְׁמֵרְפָה יָדָיו
מִהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא לְהִתְחִזֵּק בוֹ. וְאִיךָ
יִחֲזִיק הָאָדָם בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? יִחֲזִיק בַּתּוֹרָה.
שְׁכֹל מִי שְׁמִתְחִזֵּק בַּתּוֹרָה, מִחֲזִיק בְּעֵץ הַחַיִּים,
כְּבִיכּוֹל נוֹתֵן חֲזֵק לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל לְהִתְחִזֵּק. וְאִם
הוּא יִתְרַפֵּה מִהַתּוֹרָה מַה כָּתוּב? הַתְּרַפִּיתָ. אִם
הוּא הַתְּרַפֵּה מִן הַתּוֹרָה – בַּיּוֹם צָרָה צַר כַּחֲכָה.
בַּיּוֹם שֶׁתִּבְאֵ לוֹ מְצוּקָה, כְּבִיכּוֹל דוֹחֵק אֶת
הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא כָחוּ שֶׁל הָעוֹלָם.

דְּבַר אַחַר צַר כְּחֻכָּה – **בֹּא רְאֵה**, **בְּשַׁעַה שְׁבִין**
 אָדָם מִתְרַפֵּה מִן הַתּוֹרָה וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ לֹא
 כְּשֶׁרָה, כִּמְהַ בַּעֲלֵי רֵיב זְמִינִים לוֹ לְהִיּוֹת לוֹ
 קִטְגוּרִים בְּיוֹם צָרָה. וְאֶפְלוּ נִשְׁמַת הָאָדָם, שֶׁהִיא
 כַּח וְחֻזֵק שְׁלוֹ, הִיא יְרִיבָה שְׁלוֹ כְּנִגְדּוֹ, שְׁכָתוֹב צַר
 כְּחֻכָּה, מְשׁוּם שֶׁהוּא צַר אֵלָיו. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
 בְּשַׁעַה שְׁבִין אָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְכָל דְרָכָיו
 מִתְקַנּוֹת כְּרָאוּי, כִּמְהַ סְנִיגוּרִים עוֹמְדִים עָלָיו
 לְהִזְכִּירוֹ לְטוֹב.

פֶּתַח וְאָמַר, (איוב לג) **אִם יֵשׁ עָלָיו מְלֶאֶךְ מְלִיץ**
 אֶחָד מִנֵּי אֶלְפֵי לְהַגִּיד לְאָדָם יִשְׁרוּ וַיִּחַנְּנוּ
 וַיֹּאמֶר פְּדֵעָהּ מִרְדַּת שַׁחַת מְצֵאתִי כֹפֵר. בַּפְּסוּקִים
 הִלְלוּ יֵשׁ לְהַתְּבוֹנֵן, וְכִי לֹא גְלוּי הַכָּל לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא צָרִיךְ מְלֶאֶךְ שֶׁיֹּאמֶר לְפָנָיו טוֹב
 אוֹ רַע? אֶלָּא וְדָאֵי שְׁצָרִיךְ, שְׁכָאֲשֶׁר יֵשׁ לְאָדָם
 סְנִיגוּרִים לְהִזְכִּיר זְכוּת שְׁלוֹ לְפָנָיו וַאֲיֵן לוֹ [לְאָדָם]
 קִטְגוּרִים, אַז וַיִּחַנְּנוּ וַיֹּאמֶר פְּדֵעָהּ מִרְדַּת שַׁחַת
 מְצֵאתִי כֹפֵר.

בֹּא רְאֵה, בַּפְּסוּק הַזֶּה תִּמְצָא בְרוּר הַדְּבַר. כְּתוּב
 אִם יֵשׁ עָלָיו מְלֶאֶךְ. אִם לֹא כְּתוּב יוֹתֵר –
 יְפָה הוּא. אֲבָל מְלֶאֶךְ מְלִיץ אֶחָד מִנֵּי אֶלְפֵי
 כְּתוּב, וּמִיָּהוּ? זֶהוּ הַמְּלֶאֶךְ הַמְּמַנֶּה עִם הָאָדָם

בְּצַד שְׂמַאל, שְׁכַתּוֹב (תהלים צא) יִפֹּל מִצְדֵּךְ אֵלַי, וְזֶהוּ צֵד שְׂמַאל, שְׁכַתּוֹב אַחֲרָיו וּרְבִבָה מִימִינֶךָ. אֲבָל אֶחָד מִנֵּי אֵלַי, זֶהוּ יֵצֵר יֵצֵר הָרַע, שֶׁהוּא אֶחָד מֵאוֹתָם [שֶׁהוּא] אֵלַי שֶׁהָיוּ לְצַד שְׂמַאל, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא עוֹלָה לְמַעְלָה וְנוֹטֵל רְשׁוֹת. וְעַל זֶה, אִם בֶּן אָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע הוּא עֹבֵד לוֹ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שְׁכַתּוֹב (משלי יב) טוֹב נִקְלָה וְעֹבֵד לוֹ, אֲזִי הוּא עוֹלָה וְנִנְעָשָׂה סִנְגוֹר, וְאוֹמֵר לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זְכוּת עַל הָאָדָם, וְאֲזִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, פְּדֵעֵהוּ מִרְדַּת שַׁחַת. וְעַם כָּל זֶה לֹא חוֹזֵר רִיקָם, מִשּׁוֹם שֶׁנוֹתְנִים לוֹ אַחֵר לְשֵׁלֵט עָלָיו וְלִטֹּל מִמֶּנּוּ אֶת נִשְׁמָתוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁהַקְּדִים חֲטָאִי אוֹתוֹ הָאִישׁ וְהוּא כֹּפֵר עַל זֶה. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב מְצַאֲתִי כֹּפֵר, לְפָדוֹת אוֹתוֹ.

דְּבַר אַחֵר מְצַאֲתִי כֹּפֵר – אוֹתָהּ זְכוּת שְׁאֲמַרְתָּ, הִיא עָלָיו כֹּפֵר לְפָדוֹת אוֹתוֹ שְׁלֹא יִרְדַּ לְגִיּהֵנָם וְלֹא יָמוּת. וְלִכֵּן צָרִיךְ לְאָדָם לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת כְּדֵי שִׁיחֶיָהּ לוֹ הַקְּטָגוֹר סִנְגוֹר.

כְּמוֹ זֶה יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַכְּפוּרִים שֶׁנוֹתְנִים לוֹ שְׁעִיר וּמִתְעַסְקִים עִמּוֹ עַד שֶׁהוֹפֵךְ לְהִיּוֹת לָהֶם עֹבֵד, וְעוֹלָה וּמַעֲיֵד עֲדוֹת לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא וּנְעָשָׂה לָהֶם סַגּוּר. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה
הַמֶּלֶךְ, (שם כה) אִם רָעַב שִׁנְאָךָ הֶאֱכִילְהוּ לֶחֶם וְאִם
צָמָא הִשְׁקִיחוּ מַיִם, וְעַל הַיֵּצֵר הָרַע הַזֶּה זֶה נֹאמֵר.

וּמִשּׁוּם זֶה בְּיוֹם צָרָה, כְּשֶׁבֶן אָדָם מִתְרַפֵּה מִן
הַתּוֹרָה, כְּבִיכּוֹל דּוֹחֵק אֶת הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא עִם אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא נֹעֲשֶׂה
קִטְגוּר. צַר כְּחָכְהָ – צַר כַּח כְּהָ, מִשּׁוּם שֶׁהַתְּקַרְב
לְפָנָיו לְקִטְרֵג וְנַחֲלֵשׁ הַכַּח.

בא רֵאָה, טוֹב ה' לְמַעוֹז בְּיוֹם צָרָה, מֵה זֶה
בְּיוֹם צָרָה? זֶה יַעֲקֹב כְּשֶׁבֵּא עָלָיו עֲשׂוֹ
לְקִטְרֵגוֹ. וְיוֹדֵעַ חוֹסֵי בוֹ, כְּשֶׁבָּאָה עָלָיו צָרַת
דִּינָה. וּבֵא וּרְאָה, אֵין הַמְּקִטְרֵג נִמְצָא עַל הָאָדָם
אֲלֵא בְּשַׁעַת סִכְנָה.

ובא וּרְאָה, מִשּׁוּם שִׁיעֲקֹב אַחַר נִדְרוֹ שֶׁנִּדְרָה לְפָנָי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַתְּחִזֵּק הַדִּין עַל יְדֵי
הַמְּקִטְרֵג שֶׁקִּטְרֵג עַל יַעֲקֹב, וּרְצָה דִין בְּשַׁעַת
הַסִּכְנָה שֶׁהִיְתָה בָּהּ בְּרַחֲלֵי. אָמַר לְפָנָי הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְהָרִי יַעֲקֹב נִדְרָה נִדְרוֹ וְלֹא שְׁלָם,
וְהָרִיחוּ חֲזֵק מֵהַכֹּל בְּעֲשָׂר וּבְכַבְּנִים וּבְכָל מֵה
שֶׁצָּרִיךְ, וְלֹא שְׁלָם נִדְרוֹ שֶׁנִּדְרָה לְפָנָי, וְלֹא לְקַחַת
מִמֶּנּוּ עֲנֵשׁ?

מיד – ותלד רחל ותקש בלדתה. מה זה ותקש?
 שהתקשה הדין למעלה אצל מלאך המות.
 ונענש יעקב בזה, מה הטעם? משום שכתוב
 (משלי כב) ואם אין לך לשלם למה יקח משכבך
 מתחתידך, ועל זה מתה רחל ונמסר הדין על ידי
 מלאך המות.

ובא וראה, בשעה שבא עשו, מה עשה? וישם
 את השפחות ואת ילדיהן ראשנה ואת לאה
 וילדיה אחרנים ואת רחל ואת יוסף אחרנים. מה
 הטעם? משום שפחד על רחל שלא יסתכל אותו
 רשע ביפיה ולא יקטרג לו עליה.

עוד מה כתוב? ותגשנה השפחות הנה וילדיהן
 ותשתחוין ותגש גם לאה וילדיה וישתחוון.
 נשים מלפני גברים. אבל ברחל מה כתוב? ואחר
 נגש יוסף ורחל, יוסף מלפני אמו, והוא כסה
 עליה, ועל זה כתוב (בראשית מט) בין פרת יוסף בין
 פרת עלי עין, שהגדיל גופו וכסה על אמו. עלי
 עין – עלי עין של אותו רשע.

וכאן נענשה על ידי היצר הרע שקטרג בשעת
 הסכנה, ונענש יעקב על נדר שלא שלם,
 וזה קשה ליעקב מכל הצרות שעברו עליו. ומנין

לְנוּ שְׁמֹשׁוֹם יַעֲקֹב זֶה הִיָּה? שְׁכָתוֹב (שם מח) מִתָּה
עָלַי רַחֵל, עָלַי וְדָאֵי, עַל שְׂאֲחֵרְתִּי נְדָרֵי.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כָּתוּב (משלי כז) קָלִילֵת חָנָם לֹא
תָבֵא, וּבְאֲרוּהוּ לוֹ בְּוֹא"ו. שְׂאֵם קָלִילֵת
צְדִיק הִיא, אֲפָלוּ שְׁלֹא הִתְכַּוֵּן בָּהּ, כִּיּוֹן שְׂיִצְאָהּ
מִפִּיּוֹ נָטַל אוֹתָהּ אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע וְקִטְרֵג בָּהּ
בְּשַׁעַת הַסִּכָּנָה.

יַעֲקֹב אָמַר (בראשית לא) עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ
לֹא יִחִיָּה. וְאִף עַל גַּב שֶׁהוּא לֹא הִיָּה יוֹדֵעַ,
נָטַל אוֹתוֹ דָּבָר אוֹתוֹ שֶׁטָּן שְׁנִמְצָא תְּמִיד אֵצֶל בְּנֵי
אָדָם. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, לְעוֹלָם לֹא יִפְתַּח אָדָם פִּיּוֹ
לְשִׁטָּן, מִשּׁוֹם שֶׁנוֹטַל אוֹתוֹ הַדְּבֹר וּמִקְטֵרֵג בּוֹ
לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, כֹּל שֶׁכֵּן מְלָה שֶׁל חָכָם אוֹ מְלָה
שֶׁל צְדִיק, וְעַל שְׁנֵי אֵלֶּה נֶעֱנְשָׁה רַחֵל.

וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁה כִּי מִתָּה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְכִי
כִּיּוֹן שְׂאָמַר וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁה לֹא יִדְעֵנוּ
כִּי מִתָּה? אֲלֹא צְרִיךְ מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא חֲזָרָה לְגוֹפָהּ
יֹתֵר, וּמִתָּה רַחֵל מִיִּתֵת הַגּוֹף, מִשּׁוֹם שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי
אָדָם שְׁנִשְׁמָתָם יוֹצֵאת וְחוֹזֶרֶת לְמְקוֹמָהּ, כְּמוֹ
שְׁנִאָמַר (שמואל-א ל) וַתֵּשֶׁב רוּחוֹ [נִפְשׁוֹ] אֵלָיו,
(בראשית מב) וַיֵּצֵא לָבָם, (שיר ה) נִפְשֵׁי יִצְאָה בְּדַבְּרוֹ,

(מלכים-א יז) לא נותרה בו נשמה. אבל זו יצאה
נשמתה ולא חזרה למקומה ומתה רחל.

ותקרא שמו בן אוני, הקשיות של הדין שנגזר
עליה. ויעקב החזיר אותו וקשר אותו
לימין, משום שאת המערב צריך לקשרו לימין.
ואף על גב שהוא בן אוני, צד של הדין הקשה –
בן ימין הוא, שהרי בימין התקשרה, ונקברה
בדרך כמו שנתבאר, הרי התגלתה מיתתה
וקבורתה, אבל לאה לא התגלתה מיתתה
וקבורתה, ואף על גב שארבע האמהות הללו
סוד יש להם, ובארוהו.

ויצב יעקב מצבה על קבורתה. אמר רבי יוסי,
מה הטעם? משום שלא התכסה מקומה
עד היום שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות
מתים, כמו שנאמר עד היום, עד אותו יום ממש.

רבי יהודה אמר, עד יום שתחזור שכינה מגלות
ישראל באותו מקום, כמו שנאמר (ירמיה לא)
ויש תקנה לאחריתך נאם ה' ושבו בנים לגבולם.
וזו שבועה שנשבע לה הקדוש ברוך הוא,
ועתידים ישראל כשישובו מהגלות לעמד על
אותה קבורת רחל ולבכות שם, כמו שהיא

בְּכֹתֶהּ עַל גְּלוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה כְּתוּב (שם) בְּכִי
 יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילִם וְגו', וְכְתוּב (שם) כִּי יֵשׁ
 שָׁכָר לְפַעֲלָתָהּ. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה עֲתִידָה רַחֵל,
 שֶׁהִיא בַּדֶּרֶךְ, לְשֹׁמֵחַ בְּיִשְׂרָאֵל וְעַם הַשְּׂכִינָה,
 וּבְאַרוּהוּ הַחֲבָרִים.

וַיְהִי בְשָׁכֵן יִשְׂרָאֵל בְּאַרְץ הַהִיא וַיִּלְךְ רְאוּבֵן
 וַיִּשְׁכַּב אֶת בְּלָהָה פִּילְגָשׁ אָבִיו וַיִּשְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל וַיְהִי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשׂוֹר. רַבִּי אֱלֻעָזָר
 אָמַר, וַיְהִי בְשָׁכֵן יִשְׂרָאֵל בְּאַרְץ הַהִיא, שֶׁהָרִי לְאָה
 וְרַחֵל מֵתוּ, וְנִטְלָה הַבַּיִת מִי שְׁנַטְלָהּ.

וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתָּךְ שְׂרָאוּבֵן הֵלֶךְ וְשָׁכַב עִם
 בְּלָהָה? אֵלֶּא בְּכָל זְמַנָּן שֶׁל לְאָה וְרַחֵל,
 שְׂכִינָה שְׂרָתָה עָלֶיהֶן, וְעַכְשָׁיו שְׁמֵתוּ, שְׂכִינָה לֹא
 נִפְרְדָה מֵהַבַּיִת, וְשׁוֹרָה בַּבַּיִת בְּמִשְׁכַּן שֶׁל בְּלָהָה.
 וְאִם עַל גַּב שְׂשְׂכִינָה רָצְתָה לְטַל הַבַּיִת כְּרָאוּי,
 אֲלֵמָּלֹא יַעֲקֹב לֹא נִמְצָא בְּזוּוּג זָכָר וְנִקְבָה, לֹא
 שׁוֹרָה שְׂכִינָה בְּגֵלוּי בַּבַּיִת, וְעַל זֶה עֲמָדָה שְׂכִינָה
 בְּמִשְׁכַּן בְּלָהָה. וּבֹא רְאוּבֵן, מִשׁוּם שֶׁרָאָה שֶׁבְּלָהָה
 יִרְשָׁה מְקוֹם אָמוּ, הֵלֶךְ וּבִלְבָל הַמָּטָה, וְעַל
 שְׁעֲמָדָה שְׂכִינָה עָלֶיהָ כְּתוּב בּוֹ וַיִּשְׁכַּב אֶת בְּלָהָה.
 רַבִּי יִיסָא אָמַר, שִׁישָׁן עַל אוֹתָהּ מָטָה וְלֹא חָשַׁשׁ
 לְכַבּוּד הַשְּׂכִינָה, וּמִשׁוּם כֵּן לֹא נִפְגַּם

מחשבון השבטים, ובא הפסוק ועשה חשבון,
משום כך כתוב בכור יעקב ראובן, והפסוק עשה
אותו ראש לכל השבטים.

רבי יהודה פתח ואמר, (הושע יד) **כי ישרים דרכי**
ה' וגו' – כל דרכי הקדוש ברוך הוא כלם
ישרים ודרכי אמת, ובני העולם לא יודעים ולא
משגיחים על מה הם עומדים. ועל זה וצדיקים
ילכו בם – משום שהם יודעים דרכי הקדוש
ברוך הוא ומשתדלים בתורה, שכל מי
שמשתדל בתורה, הוא יודע והולך בהם שלא
סוטה ימינה ושמאלה.

ופשעים יכשלו בם – אלה הם הרשעים שלא
משתדלים בתורה ולא מסתכלים
בדרכי הקדוש ברוך הוא ולא יודעים לאן
הדרכים הולכות, ומשום שלא יודעים להסתכל
ולא משתדלים בתורה, הם נכשלים בהם באותם
דרכיו בעולם הזה ובעולם הבא.

בא ראה, כל אדם שמשתדל בתורה, כשיוצא מן
העולם הזה, נשמתו עולה באותם דרכים
ושבילים [שהם בתורה] של התורה, ואותם
דרכים ושבילים של התורה הם ידועים, ואותם

שְׂיֹדְעִים דְּרַכֵּי הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה יִלְכוּ בְּהֵם
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, כְּשֵׁי־צֵאוּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה.

וְאִם לֹא הִשְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא
יֹדְעִים דְּרַכֵּים וּשְׂבִילִים, כְּשֵׁי־צֵאוּ מִן
הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא יָדְעוּ לִלְכֹת בְּאוֹתָם דְּרַכֵּים
וּשְׂבִילִים, וְנִכְשְׁלִים בָּהֶם. וְאִזּוּ יִלְךְ בְּדְרַכֵּים
אַחֲרוֹת שְׂאִינָן דְּרַכֵּי הַתּוֹרָה, וַיִּתְעוֹרְרוּ אֵלָיו
בְּכַמָּה דִּינִים וַיַּעֲנֶשׂ בְּהֵם.

וְכִי שְׂמַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה מַה כָּתוּב? (משלי ו) בְּשֹׁכְבְךָ
תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקִּיצוֹתָ הִיא תִּשְׁיַחֲךָ. בְּשֹׁכְבְךָ
– בְּקִבְרֵךְ, הַתּוֹרָה תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ מְדִין אוֹתוֹ הָעוֹלָם.
וְהִקִּיצוֹתָ – כְּשֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲזֹר רִחוּת
וְנִשְׁמוֹת לְהַחֲיוֹת מֵתִים, אִזּוּ הִיא תִּשְׁיַחֲךָ, הִיא
תַּהֲיֶה סִגְנוֹר עַל הַגּוֹף בְּשִׁבִיל שְׂקוּמוֹ אוֹתָם
גּוֹפִים שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה כְּרֵאוּי, וְאֵלֶּה הֵם
שְׂקוּמוֹ בַתְּחִלָּה לְחַיֵּי עוֹלָם, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (דניאל יב)
וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפְרָיִם יִקִּיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם
וְגו'. וְאֵלֶּה הֵם לְחַיֵּי עוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהִתְעַסְקוּ
בְּחַיֵּי עוֹלָם שֶׁהִיא הַתּוֹרָה.

וְכֵן רָאָה, כֹּל אֵלּוּ שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה, אוֹתוֹ
הַגּוֹף יִתְקַיֵּם וְהַתּוֹרָה תִּגָּן עָלָיו, מַה

הטעם? משום שפאותה שעה יעורר הקדוש ברוך הוא רוח אחת שכלולה מארבע רוחות, ואותה רוח הפוללת ארבע רוחות תזדמן לכל אותם שהשתדלו בתורה להחיותם ברוח זו בשביל שיתקיים לעולמים.

ואם תאמר, הרי כתוב (יחזקאל לו) מארבע רוחות באי הרוח, למה לא התקיימו, שהרי כלם מתו כמקדם? בא ראה, אותו זמן שהקים הקדוש ברוך הוא על ידי יחזקאל אותם המתים, אותו [זמן העתיד] רוח, אף על גב שהיה מארבע רוחות, לא ירד לקיים בקיום, אלא להראות שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות מתים בפאותה צורה ולקיים ברוח שנכללה בצורה זו.

ואף על גב שחזרו העצמות בפאותה שעה כמו שהיה, הקדוש ברוך הוא רצה להראות לכל העולם שהוא עתיד להחיות מתים [מה כתוב? (ישעיה כו) יחיו מתיך נבלתי יקומון, על זה אותה רוח שעתידה לרדת בהם צדיקים] [ס"א ועל זה אותה רוח שעתידה לרדת בהם צדיקים מה כתוב? מארבע רוחות באי הרוח, רוח שנכללה בארבע], משום שהקדוש ברוך הוא עתיד לקיים אותם קיום שלם בעולם כראוי,

וְאוֹתָם שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, הִיא עוֹמֶדֶת עַל הָאָדָם וְנַעֲשִׂית סַנְגוֹרִיָּה לְפָנָי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כָּל אוֹתָם דְּבָרֵי תוֹרָה וְכָל אוֹתָהּ תוֹרָה שֶׁהִשְׁתַּדְּל בָּהּ הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָם דְּבָרִים וְאוֹתָהּ תוֹרָה עוֹמְדִים לְפָנָי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאוֹמְרֵת לְפָנָיו, וְהִיא מְרִימָה קוֹלוֹת וְלֹא שׁוֹכֶכֶת, וְלֹא אוֹתוֹ זְמַן הִיא תְּשִׁיחַ וְתֹאמַר כְּפִי שֶׁהִתְדַבֵּק בָּהּ הָאָדָם וְהִשְׁתַּדְּל בָּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל זֶה הֵם יְקוֹמוּ בְּקִיּוּם שְׁלָם לְחַיֵּי עוֹלָם, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, וּמִשׁוּם כֶּךָ (הוֹשֵׁעַ יד) כִּי יִשְׂרָיִם דְּרַכִּי ה' וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בָם וּפְשָׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (שְׁמוּאֵל-א ב) וְעַלִּי זָקֵן מְאֹד וְשָׁמַע אֶת כָּל אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן בְּנָיו לְכָל יִשְׂרָאֵל וְאֵת אֲשֶׁר יִשְׁכַּבְּן אֶת הַנְּשִׁים הַצְּבָאוֹת פָּתַח אֶהְיֶה מוֹעֵד. וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שְׁפִהְנִי ה' יַעֲשׂוּ מַעֲשֵׂה זֶה, וְהָרִי מִקְדָּם לְכֶךָ נֹאמַר וּפְרָשָׁה תוֹרָה אוֹתוֹ הַחֲטָא שְׁלָהֶם, שְׁכָתוּב (שם) כִּי נֹאצוּ הָאֲנָשִׁים אֶת מִנְחַת ה', וְכָתוּב וּמִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעָם כָּל אִישׁ זָבַח זָבַח וְגו', וְכָתוּב גַּם בְּטָרָם יִקְטְרוּן אֶת הַחֶלֶב וּבָא נַעַר הַכֹּהֵן וְאָמַר לְאִישׁ הַזָּבַח תָּנֵה

בְּשָׂר לְצִלוֹת לַכֹּהֵן וְגו', וְכָתוּב וְאָמַר לוֹ כִּי עָתָה תִּתֵּן וְאִם לֹא לְקַחְתִּי בַחֲזָקָה, וְעַל זֶה וַתְּהִי חֲטָאֵת הַנְּעָרִים גְּדֹלָה מְאֹד וְגו', וְכֹל זֶה לֹא הָיוּ נוֹטְלִים אֶלָּא מֵאוֹתָם חֲלָקִים שֶׁהָיוּ לַכֹּהֲנִים לֶאֱכֹל מֵהֶם, וְעַל שֶׁהָיָה הַקָּרְבָּן קָלִיל בְּעֵינֵיהֶם נִעְנְשׂוּ, וְכֹאן אָמַר אֵת אֲשֶׁר יִשְׁכַּבְּן אֵת הַנָּשִׁים הַצְּבָאוֹת?

אָלָּא חֵס וְחִלְיָה שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים עֲבָרָה זו, כָּל שֶׁכֵּן בָּאוֹתוֹ מְקוֹם קְדוֹשׁ, שֶׁלֹּא יִקוּמוּ כָּל יִשְׂרָאֵל וַיִּהְרָגוּ אוֹתָם. אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מְעַכְּבִים אוֹתָם לְהַכְּנִס לְמִקְדָּשׁ וּמוֹחִים בִּיְדֵיהֶם שֶׁלֹּא לְהַכְּנִס לְהַתְּפַלֵּל תְּפִלָּה עַד שֶׁהַקָּרְבָּנוֹת נִעֲשׂוּ, מִשּׁוּם שֶׁהֵן לֹא מְבִיאֹת קָרְבָּנוֹת לְטַל חֵלֶק מֵהֶם, וּמִשּׁוּם כֶּךָ מְעַכְּבִים אוֹתָן, וּמִשּׁוּם כֶּךָ אוֹתָן נָשִׁים הָיוּ מְבַקְּשׁוֹת מֵהֶם לְהַכְּנִס לְשֵׁם, וְעַל זֶה כָּתוּב אֵת אֲשֶׁר יִשְׁכַּבְּן אֵת הַנָּשִׁים, שֶׁמְעַכְּבִים אוֹתָן כְּמוֹ שְׂאֵמָרְנוּ.

כְּמוֹ זֶה וַיִּשְׁכַּב אֵת בִּלְהָה. חֵס וְשָׁלוֹם שֶׁהוּא שָׁכַב עִמָּה, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁעֲכַב אוֹתָהּ לְשִׁמְשׁ עִם אָבִיו שְׁמוֹשׁ שֶׁל מִצְוָה, וְזֶה הוּא בְּלִבּוֹל הַמָּטָה, וְעָשָׂה כְּנֶגֶד הַשְּׂכִינָה הַמְּעֻשָׂה הַזֶּה. שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֶׁשְׁמוֹשׁ מִצְוָה נִמְצָא, שְׂכִינָה שׁוֹרָה עַל אוֹתוֹ מְקוֹם וְנִמְצָאת שֵׁם, וּמִי שֶׁגִּירָם

לַעֲכָב שְׁמוֹשׁ שֶׁל מִצְוָה, גּוֹרֵם שְׁתַּסְתַּלֵּק שְׂכִינָה מִן הָעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית מט) כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ אֶז חִלַּלְתָּ יְצוּעֵי עָלָה. וּמִשׁוֹם זֶה כָּתוּב וַיִּשְׁכַּב אֶת בְּלָהָה פִּילֶגֶשׁ אָבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַיְהִי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר. כָּלֵם הָיוּ בַּמַּנִּין, וְלֹא נִגְרַעָה מִזְכוּת שְׁלָהֶם כָּלוּם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מָה הִטַּעַם בַּתְּחִלָּה יִשְׂרָאֵל וְאַחַר כֵּן יַעֲקֹב, שְׁכָתוּב וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַיְהִי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר? אֵלָּא כְּשָׁבָא רֵאוּבֵן וּבְלָבֶל אוֹתָהּ מְטָה, אָמַר: וּמָה שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים הָיוּ לְאַבָּא בְּעוֹלָם וְלֹא יוֹתֵר, וְעַכְשָׁו רוּצָה לְהוֹלִיד בְּנִים, אוּלַי אָנוּ פְּגוּמִים שֶׁהוּא רוּצָה לְהוֹלִיד אַחֲרִים כְּמוֹ מִקְדָּם. מִיָּד בְּלָבֶל אוֹתָהּ מְטָה וְהִתְעַכַּב אוֹתוֹ שְׁמוֹשׁ כְּאֵלוֹ עָשָׂה קְלוּן לְשְׂכִינָה שֶׁשָּׁרְתָה עַל אוֹתָהּ מְטָה, וְעַל זֶה כָּתוּב וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי בְּשֵׁם זֶה הִתְעַלָּה תוֹךְ שְׁנַיִם עָשָׂר שֶׁהִתְכַּסּוּ, שֶׁהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר נִהְרֹת אַפְרָסְמוֹן זָךְ.

וַיְהִי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר – אֵלוֹ שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים שֶׁהִשְׂכִּינָה הִתְתַּקְּנָה בָּהֶם, וּמִי הֵם? אֵלוֹ שֶׁהִתּוֹרָה חֲזָרָה וְעָשְׂתָה לָּהֶם חֲשִׁבוֹן כְּמוֹ מִקְדָּם, כָּלֵם קְדוּשִׁים, כָּלֵם רְאוּיִים לְשְׂכִינָה

לְהִסְתַּכֵּל בְּקִדְשַׁת רְבוּנָם. שְׁאֵלוּ עֲשֵׂה אוֹתוֹ
מֵעֲשֵׂה, לֹא יבֹא רְאוּבֵן בְּמַנְיָן.

וְעַם כָּל זֶה נֶעֱנַשׁ שְׁנֵטְלָה מִמֶּנּוּ בְּכוֹרְתוֹ וְנִתְּנָה
לְיוֹסֵף, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (דֵּה"א ה) וּבְנֵי רְאוּבֵן
בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא הַבְּכוֹר וּבַחֲלָלוֹ יִצְוְעֵי אָבִיו
נִתְּנָה בְּכוֹרְתוֹ [לְבִנְיָן] לְיוֹסֵף.

סדר הלימוד ליום כז חשון [יום 57 בשנה]

בֹּא רְאֵה, (דְּנִיאל ב) שְׁיִהְיֶה שֵׁם הָאֵל מְבָרַךְ מִן
הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. שְׁכָל מַעֲשָׂיו אִמְת
וּדְרָכָיו דִּין, וְכָל מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, הַכֹּל הוּא
בְּחִכְמָה עֲלִיוֹנָה.

בֹּא רְאֵה כִּמָּה גוֹרֵם מַעֲשֵׂה אָדָם, שְׁהָרִי כָּל מִי
[מָה] שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, נִרְשָׁם וְעוֹמֵד לְפָנָי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׁהָרִי יַעֲקֹב, בְּשַׁעַה שְׁנִכְנַס
לְלֵאָה, כָּל אוֹתוֹ הִלְיָלָה הָיָה רְצוֹנוֹ וְלִבּוֹ בְּרַחֵל,
שְׁחָשַׁב שֶׁהִיא רַחֵל, וּמֵאוֹתוֹ שְׁמוּשׁ וְטַפָּה
רֵאשׁוֹנָה וּמֵאוֹתוֹ רְצוֹן הִתְעַבְּרָה לְאָה, וּבְאֲרוּהוּ,
שְׁהָרִי אֶלְמָלָא שְׁיַעֲקֹב לֹא יָדַע, לֹא יַעֲלֶה רְאוּבֵן
בְּחֻשְׁבוֹן. וְעַל זֶה לֹא הִתְעַלָּה בְּשֵׁם יְדוּעַ, אֶלָּא
שְׁמוֹ סֵתָם רְאוּבֵן.

וְעַם כָּל זֶה חָזַר מַעֲשֵׂיוֹ לְמִקְוֹמוֹ, כְּמוֹ שְׂאוֹתוֹ
 רָצוֹן רֵאשׁוֹן נַעֲשֶׂה בְּרַחֵל, אוֹתוֹ רָצוֹן חָזַר
 בָּהּ, שֶׁהָרִי בְּכוֹרְתּוֹ חֲזָרָה לְיוֹסֵף בְּכוֹר רַחֵל, מְקוֹם
 שֶׁהָרָצוֹן הָיָה בְּרַחֵל, וְהַכֵּל עוֹלָה לְמִקְוֹמוֹ, מִשּׁוֹם
 שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵמֶת וְזָכוֹת.

רַבִּי חֲזַקְיָה מֵצֵא יוֹם אֶחָד אֶת רַבִּי יוֹסִי שֶׁהִיָּתָה
 נִשְׁמַטֶּת חֲתִיכַת בָּשָׂר לְתוֹךְ לְהַבּוֹת הָאֵשׁ,
 וְהָיָה עוֹלָה קְטוֹר הַעֲשָׂן לְמַעְלָה. אָמַר לוֹ, אֱלוֹ
 קְטוֹר הַעֲשָׂן שֶׁל הַקָּרְבָּן שֶׁהָיָה עוֹלָה עַל גְּבִי
 הַמִּזְבֵּחַ הָיָה עוֹלָה תָּמִיד כְּמוֹ זֶה, לֹא שׁוֹרָה רִגְזוֹ
 בְּעוֹלָם, וְיִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ גּוֹלִים מֵעַל הָאָרֶץ.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שיר ג) מִי זֹאת עֹלָה מִן
 הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עֲשָׂן מְקַטְרֶת מִר
 וּלְבוֹנָה מְכַל אֲבָקֶת רוּכֵל. מִי זֹאת עֹלָה? בֵּא רְאֵה,
 בְּזִמְן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל הוֹלְכִים בַּמִּדְבָּר, הַשְּׂכִינָה
 הָלְכָה לְפָנֵיהֶם, וְהֵם הָלְכוּ אַחֲרֶיהָ, שְׂכָתוֹב (שמות
 יג) וְה' הֵלֵךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לְנַחֲתָם
 הַדֶּרֶךְ וּלְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם וְגו'. וְלָכֵן
 פְּתוּב (ירמיה ב) כֹּה אָמַר ה' זְכֹרְתִי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ
 אֲהַבֵּת כָּלֹלְתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי בַמִּדְבָּר וְגו'.

וּשְׂכִינָה הִיָּתָה הוֹלְכַת וְכָל עֲנָנֵי הַכְּבוֹד עִמָּה.
 וְכִשְׁהִיָּתָה שְׂכִינָה נוֹסַעַת, הָיוּ נוֹסָעִים,

כַּפְתּוּב (במדבר ט) וּלְפִי הַעֲלוֹת הָעֲנָן מֵעַל הָאֹהֶל
 וְאַחֲרֵי כֵן יִסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. וְכִשְׁהִיא עוֹלָה,
 אוֹתוֹ עָנָן עוֹלָה עַד לְמַעְלָה, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם
 רוֹאִים וְשׂוֹאֲלִים וְאוֹמְרִים, מִי זֹאת עֹלָה מִן
 הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עֶשֶׂן.

אוֹתוֹ עָנָן שֶׁל הַשְּׂכִינָה שֶׁנִּרְאָה עֶשֶׂן. מָה הַטַּעַם
 הִיא עֶשֶׂן? מִשּׁוֹם שֶׁהָאֵשׁ שֶׁהִדְלִיקוּ
 אֲבָרָהֶם וַיִּצְחַק בְּנוֹ הֵיטָה אַחוּזָה בָּהּ וְלֹא זָזָה
 מִמֶּנָּה, וְכֹאֲשֶׁר נִאֲחָזָה אוֹתָהּ הָאֵשׁ בְּתוֹכָהּ,
 הֵיטָה עוֹלָה עָנָן [נ"א עֶשֶׂן].

וְעַם כָּל זֶה, מִקְטָרֶת מִר וּלְבוֹנָה. מָה זֶה
 מִקְטָרֶת? מִתְקַשְׂרֶת בְּשָׁנֵי צְדָדִים אַחֲרִים,
 עָנָן שֶׁל אֲבָרָהֶם לְיָמִין, עָנָן שֶׁל יִצְחָק לְשְׂמָאל.
 מְכַל אֲבָקֶת רוּכַל - זֶה יַעֲקֹב.

דְּבַר אַחַר - זֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק, מִשּׁוֹם שֶׁאַרוֹנוֹ
 שֶׁל יוֹסֵף הָיָה הוֹלֵךְ אֵלָיו. לָמָּה רוּכַל?
 מִשּׁוֹם שֶׁהָיָה רָכִיל אֶת אָחִיו לְאָבִיו. דְּבַר אַחַר
 לָמָּה רוּכַל - אֵלָּא מָה חֲנֻנִי זֶה שֶׁצְּרוּרוֹת עֲצֵי
 בְּשָׂמִים וְאַבְקוֹת עֲלִים מְרִיחִים כֻּלָּם בְּיָדוֹ - כִּף
 גַּם יוֹסֵף, הוּא קִיּוֹם הַתּוֹרָה, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא קָיָם
 אוֹתָהּ, מִשּׁוֹם שֶׁכָּל מְצוּוֹת הַתּוֹרָה קְשׁוּרוֹת
 לְשִׁמְרַת בְּרִית קֹדֶשׁ.

וְלִבְּנֵי שְׂכִינָה קְשׁוּרָה לְאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
 וְיוֹסֵף, כְּאַחַד הֵם, וְדַמוֹת אַחַת לָהֶם.
 זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית לז) אֱלֹה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף.
 וּמִשׁוֹם כֶּךָ מְכַל אֲבָקֶת רוּכַל, מִשׁוֹם שְׁמִמָּקוֹם
 שְׁהִנָּהָר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, הַכֹּל מִשְׁקִים וְכֹל
 הַפְּנִים מְאִירוֹת.

וּבֵא וְרָאָה, כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ וְהָיוּ מְקַרְיָבִים
 קְרַבְנוֹת, כָּלֵם הָיוּ מִתְקַרְבִּים לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא כְּרֵאוּי, וְכִשְׁקֶרְבֵן נַעֲשֶׂה וְהַעֲשֵׂן עוֹלָה בְּדֶרֶךְ
 יִשְׂרָאֵל, אָז הָיוּ יוֹדְעִים שְׁעֵשֶׂן הַמִּזְבֵּחַ הַדֶּלֶק
 מִנּוֹרָה שְׂרֵאוּיָה לְהַדְלִק, וְכֹל הַפְּנִים מְאִירוֹת
 וְהַמְּנוֹרוֹת דּוֹלְקוֹת.

וּמִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ אֵין לָךְ יוֹם וְיוֹם
 שְׂאֵין בּוֹ זַעַם וְרָגֶז, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ז)
 וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם, וּפְרָשָׁה הַחֲדוּהָ מִלְּמַעְלָה
 וּמִלְּמַטָּה, וְיִשְׂרָאֵל הוֹלְכִים בְּגָלוֹת, וְהֵם בְּרִשׁוֹת
 שֶׁל עֲבוֹדוֹת זָרוֹת אַחֲרוֹת, וְאֵז הַתְּקִים הַפְּסוּק
 שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים כח) וְעַבְדֵּת שָׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים.

וְכָל זֶה לָמָּה? מִשׁוֹם שְׁפָתוֹב (שם) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא
 עַבְדֵּת אֶת ה' אֱלֹהֵיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לְבָב
 מֵרַב כָּל. מַה זֶה מֵרַב כָּל? כֵּאֵן מֵרַב כָּל, וְשָׁם
 מַחֲסֵר כָּל.

עַד שִׁיתְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיִּפְדֶּה אוֹתָם מִבֵּין הָעַמִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתָךְ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבְּצֶךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. וְכָתוּב אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בַּקֶּצֶה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצֶךָ וְגו'.

וַאֲפֹּה תִּלְדוֹת עֲשׂוֹ הוּא אָדוֹם. בֵּא רְאֵה, בְּחַיֵּי יִצְחָק לֹא נִמְנוּ בְּנֵי עֲשׂוֹ כְּמוֹ שֶׁנִּמְנוּ בְּנֵי יַעֲקֹב, שֶׁהָרִי עַד שָׁלֹא מֵת יִצְחָק הֵם נִמְנוּ, אָבֵל בַּעֲשׂוֹ מַה כָּתוּב? וַיְגֹועַ יִצְחָק וַיָּמָת וַיֵּאֱסֹף אֶל עַמּוֹ זָקֵן וְשָׁבַע יָמִים וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ עֲשׂוֹ וַיַּעֲקֹב בְּנָיו. אַחֲרָיו מַה כָּתוּב? וְאֵלֶּה תִּלְדוֹת עֲשׂוֹ הוּא אָדוֹם. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ בְּחֻלְקוֹ וּבִירְשָׁתוֹ וּבְגוֹרָלוֹ, אֲלֵא יַעֲקֹב וּבְנָיו.

וַלָּבֵן יַעֲקֹב וּבְנָיו הֵם חֻלְקוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִכְנָסִים בְּחֻשְׁבוֹן. אָבֵל עֲשׂוֹ שֶׁאֵינוֹ בְּחֻלְקֵי שֶׁל צַד הָאֱמוּנָה, עֲשֵׂה חֻשְׁבוֹנוֹ אַחַר שְׁמֵת יִצְחָק, וְנִפְרָד חֻלְקוֹ לְמָקוֹם אַחֵר.

בֵּא רְאֵה, אַחֲרֵי שְׁמֵת יִצְחָק וְעֲשׂוֹ נִפְרָד לְצַד שְׁלוֹ, מַה כָּתוּב? וַיִּקַּח עֲשׂוֹ אֶת נָשָׁיו וְגו' מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו. שֶׁהַשָּׂאִיר לְיַעֲקֹב קָרַן וְרוּחַ שְׁעִבּוֹד מִצְרַיִם, וְהָאֲרֶץ, וּמִכַּר לוֹ חֻלְקוֹ בְּמַעֲרַת

המִכְפֵּלָה, וְהִלֵּךְ לוֹ מִן הָאָרֶץ וּמִן הָאָמוּנָה
וּמִחֻלְקוֹ, שֶׁהִלֵּךְ לוֹ מֵהַכֵּל.

בא רֵאֵה כִּמָּה הָיָה חֻלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב טוֹב בְּכֹל
מִשׁוֹם שֶׁלֹּא נִשְׁאַר עָשׂו עִמּוֹ וְנִפְרַד מִמֶּנּוּ
וְהִלֵּךְ לוֹ לְחֻלְקוֹ וּלְגוּרְלוֹ, וְנִשְׁאַר יַעֲקֹב אָחוֹז
בִּירֵשֶׁת אָבִיו וּבִירֵשֶׁת אָבוֹתָיו. וְעַל זֶה וַיִּלֶּךְ אֶל
אָרֶץ מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחוֹ. מַה זֶה מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחוֹ?
שֶׁלֹּא רָצָה חֻלְקוֹ וִירֵשֶׁתוֹ וְגוּרֵל הָאָמוּנָה שְׁלוֹ.
אֲשֶׁרִי חֻלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, עָלִיו כָּתוּב (דְּבָרִים ל"ב) כִּי
חִלַּק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֻבֵּל נִחְלָתוֹ.

וַאֲפֹּה הַמַּלְכִּים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאָרֶץ אֲדוּם לִפְנֵי
מֶלֶךְ מֶלֶךְ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי יִיסָא פָּתַח
וְאָמַר, (עוֹבְדֵיָה א) הִנֵּה קָטָן נִתְתִּיף בְּגוֹיִם בְּזוּי אֶתָּה
מְאֹד. בֹּא רֵאֵה, כִּשְׁעֵשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָם וְחִלַּק אֶת הָאָרֶץ לְשִׁבְעָה תְּחוּמֵי חֻלְקִים
כְּנֶגֶד שִׁבְעִים מְמַנִּים גְּדוֹלִים, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
חִלַּק אוֹתָם לְשִׁבְעִים עַמִּים, כֹּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֵאוּי
לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ל"ב) בְּהִנְחַל עָלֵינוּ גּוֹיִם
בְּהִפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם יַצַּב גְּבֻלַת עַמִּים.

וּמִכָּל הַמְּמַנִּים הַגְּדוֹלִים שֶׁנִּמְסְרוּ לְשֶׁאֵר הָעַמִּים
אֵין בָּהֶם בְּזוּי לִפְנֵי כְּמִנְהַ שֶׁל עָשׂו, מַה

הטעם? משום שהצד של עשו הוא צד הטמאה, וצד הטמאה הוא קלון לפני הקדוש ברוך הוא מאותן דרגות קטנות שאחר הריחים, שבא מהריקנות של המדות האדמות, ועל זה הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד, שכתוב (בראשית ג) על גחנך תלך ועפר תאכל כל ימי חייך. מאד, כמו שנאמר אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה.

בא ראה, בדרגות התחתונות יש דרגות על דרגות, כלם משנים זה מזה, וכל הדרגות נפרדות הן, וקשורות אלה באלה, ומלכות נפרדת זה מזה, ומלכות קשורה במלכות, זה נכנס וזה עולה, אחוזים בקשר אחד.

לאותו קשר יש קומה אחת, ושלשה קשרים לאותה קומה. בכל קשר וקשר עטרה אחת, ובכל עטרה ועטרה שליטה אחת, והתמנה בעטור שלמעלה, והתמנה וירד למטה, עד שהתקשרו בו פוכבים ומזלות. כל אחד ואחד נפרד בו פוכב אחד ומזל אחד, וכל הפוכבים מזמנים הם באותן דרגות שלמעלה. ועל זה כל דרגה ודרגה מתעטרת במקומות ידועים כראוי. **וכשנפרדות** הדרגות נמצא קשר המפסיק, עד שמתקשרים לצד שנראה להם,

וְהַצְדִּידִים שֶׁל דְּרָגוֹת הַטְּמְאָה שֶׁהֵם בְּצַד שְׂמֹאל,
כָּלֵם נִפְרָדִים לְכַמָּה דְרָכִים וּשְׁבִילִים מִצְדֵי
הַגְּבוּרוֹת הָאֲדָמוֹת, וְלִכְן תְּלוּיּוֹת הַגְּבוּרוֹת לְמִטָּה
לְאַלְף אֲלָפִים וְרַבּוּא רְבָבוֹת. וְעַל זֶה הִנֵּה קָטַן
נִתְתִּיף בְּגוֹיִם בְּזוּי אֶתְהָ מְאֹד, כְּמוֹ שְׂאֲמָרְנוּ.

בא רֵאָה, וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מְלָכוּ בְּאַרְץ
אֲדוּם, בְּאַרְץ – בְּצַד שֶׁל הַדְּרָגָה שְׁלוֹ שֶׁהִיא
דְּרָגַת עֶשׂוֹ, שְׁכֶתוּב עֶשׂוֹ הוּא אֲדוּם, וְכָלֵם בְּאִים
מִצַּד שֶׁל רוּחַ הַטְּמְאָה. לְפָנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לְבָנֵי
יִשְׂרָאֵל – מִשׁוּם שְׂאוֹתֵן דְּרָגוֹת שְׁעוֹמְדוֹת בְּבֵית
הַשְּׁעָרִים לְמִטָּה קוֹדְמוֹת.

וְלִכְן אָמַר יַעֲקֹב יַעֲבֹר נָא אֲדָנִי לְפָנֵי עַבְדּוֹ,
בְּשִׁבִיל דְּרָגוֹתָיו הָרֵאשׁוֹנוֹת הֵן לְהַכְּנִס,
וּמִשׁוּם כֵּן לְפָנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל. שְׁעַד
עַכְשָׁו טָרַם הַגִּיעַ זְמַנָּה שֶׁל מְלָכוֹת הַשָּׁמַיִם לְשֵׁלֵט
וְלְהֶאֱחֹז בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלִכְן אָמַר יַעֲבֹר נָא אֲדָנִי
לְפָנֵי עַבְדּוֹ.

וּכְשֶׁהִשְׁלָמוֹ דְּרָגוֹת אֱלוֹ בַּתְּחִלָּה, אַחַר כֵּן
מִתְעוֹרְרֵת מְלָכוֹת הַשָּׁמַיִם לְשֵׁלֵט
עַל הַתְּחִתּוֹנִים, וּכְשֶׁשׁוֹרָה, שׁוֹרָה בְּקָטָן שֶׁל כָּל
הַשְּׁבָטִים, שֶׁהוּא בְּנֵימִין, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר (תהלים סח)

שם בְּנִימִין צָעִיר רוּדִם וְגו'. וּבו שׁוֹרָה לְהִתְעוֹרֵר
הַמְּלָכוֹת. אַחַר כֵּן בָּאָה הַמְּלָכוֹת לְמִקוּמָהּ
וְעוֹמֶדֶת עִמּוֹ שְׁלֵא תִזְוֶי לְעוֹלָמִים.

רַבִּי חֲזִיָּא פִּתַח וְאָמַר, (ישעיה מד) וְעַתָּה שְׁמַע
יַעֲקֹב עַבְדֵי וְיִשְׂרָאֵל בְּחַרְתִּי בּוֹ. כֹּה אָמַר ה'
עֲשֵׂה וְיִצְרָךְ מִבְּטָן יַעֲזָרְךָ אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב
וְיִשְׂרוּן בְּחַרְתִּי בּוֹ. בֵּא רְאֵה כִּמָּה הִבְטִיחַ לָהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּכִמָּה מְקוּמוֹת [כְּדִין]
לְזִכּוֹתָם לְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהָרִי לֹא הִתְרַצָּה לְחַלְקוֹ
לְכָל עַם וּלְשׁוֹן פָּרַט לְיִשְׂרָאֵל לְבָדָם.

וְלָכֵן נָתַן לָהֶם תּוֹרַת אֱמֶת, לְזִכּוֹת בָּהּ וּלְדַעַת
דְּרָכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּדֵי שְׁיִירְשׁוּ אֶרֶץ
הַקְּדוֹשָׁה, שְׁכָל מִי שֶׁזִּזְכָּה בְּאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת,
יֵשׁ לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ס) וְעִמָּךְ
כָּלֶם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.
שְׁלֵשׁ דְּרָגוֹת כָּאֵן: בְּתַחֲלָה יַעֲקֹב, אַחַר כֵּן
יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כֵּן יִשׁוּרוּן.

בֵּא רְאֵה, יַעֲקֹב הָרִי כְּכֹר בְּאֵרוֹהוּ, יִשְׂרָאֵל אָף גַּם
כֵּן, וְאָף עַל גַּב שְׁדְּרָגוֹת אֵלּוּ כְּאַחַת. יִשׁוּרוּן
לָמָּה נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּשֵׁם זֶה? אֵלּא יִשְׂרָאֵל
וְיִשׁוּרוּן הַכֹּל אֶחָד. יִשׁוּרוּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לג)

יִשָּׂר עַל אַנְשֵׁים, מְשׁוּם שְׁנַטְל שׁוּרָה לְצַד זֶה וּלְצַד
זֶה, וּמְשׁוּם אוֹתָן שְׁתֵּי שׁוּרוֹת נִקְרָא יִשׁוּרוֹן, וְזֶהוּ
יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל עַל שְׁנַטְל גְּדֻלָּה וְתִקְוָה מִהַכֹּל.
יִשְׂרָאֵל [יִשׁוּרוֹן] עַל אוֹתָם חֲלָקִים שְׁנֵי צְדָדִים
שְׁתֵּי שׁוּרוֹת, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, וְהַכֹּל אֶחָד.

וְכָל אוֹתָם שְׁמוֹת עוֹלָיִם לְאֶחָד. יַעֲקֹב עֲבָדִי,
לְפַעֲמִים הוּא עֶבֶד, כְּמוֹ עֶבֶד שֵׁשׁ לוֹ מִצְוֹת
אֲדוֹנוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. וְכֵן יִשְׂרָאֵל בְּחַרְתִּי בּוֹ,
לְהַשְׁרוֹת עָלָיו, וְהַכֹּל הוּא בְּסוּד עֲלִיוֹן. כְּתוּב
(ישעיה מג) בְּרֹאֶךָ יַעֲקֹב וַיְצַרְךָ יִשְׂרָאֵל, וְכְתוּב כֹּה
אָמַר ה' עֲשֵׂךְ. כָּל הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ עוֹלוֹת לְאֶחָד,
וְהָרִי נֹאמֵר, בּוֹרֵא, יוֹצֵר, עוֹשֵׂה, וְכָל הַדְּרָגוֹת
אֵלָה עַל אֵלָה וְכֹלֵן אֶחָד.

אֲשֵׁרֵי חֲלָקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַתְּרַצָּה בָּהֶם מְכַל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, מְשׁוּם שֶׁבְּכָלֶם כְּתוּב (ירמיה י'
הֶבֶל הַמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתָעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֵאבְדוּ,
בְּשַׁעַת שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְבַעַר אוֹתָם מִן
הָעוֹלָם וַיִּשְׂאֵר הוּא לְבָדוֹ, כְּמוֹ שְׁנֹאמֵר (ישעיה ב'
וּנְשַׁגֵּב ה' לְבָדוֹ בַּיּוֹם הַהוּא.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שם מא) אֵל תִּירָאֵי תוֹלַעַת
יַעֲקֹב מִתֵּי יִשְׂרָאֵל אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ נָאִם ה'

וּגְאֹלְךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. בֹּא רְאֵה, כָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי
 עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא נָתַן אוֹתָם לְמַמְנִים שְׁלִיטִים יְדוּעִים כְּמוֹ
 שְׁנֶאֱמַר, וְכֹלֶם הוֹלְכִים אַחֲרַי אֱלֹהֵיהֶם, כְּמוֹ
 שְׁכָתוֹב (מיכה ד) כִּי כָּל הָעַמִּים יִלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם
 אֱלֹהָיו. וְכֹלֶם שׁוֹפְכִים דָּמִים וְעוֹרְכִים קִרְבוֹת אֱלֹ
 בָּאֵלוּ, גּוֹזְלִים רוֹצְחִים וְנוֹאֲפִים, וּמַעֲרָבִים בְּכַמָּה
 מַעֲשִׂים רָעִים, וּמִתְחַזְּקִים בְּכַחֵם לְהָרַע.

וַיִּשְׂרָאֵל אֵין תַּקְּףָּ וְכַח לְנִצַּח אוֹתָם פָּרַט לְפָה
 שְׁלָהֶם, כְּתוּלַעַת הַזֹּו שְׂאִין לָהּ תַּקְּףָּ
 וְכַח אֶלָּא בְּפִיָּהּ, וּבְפִיָּהּ הִיא שׁוֹבְרַת הַכֹּל, וְלִכֵּן
 נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹלַעַת.

עוֹד, אֵל תִּירָאֵי תּוֹלַעַת יַעֲקֹב - מַה תּוֹלַעַת
 אֵין בְּרִיָּה בְּעוֹלָם כְּמוֹ תּוֹלַעַת הַמָּשִׁי הַזֹּו
 שְׁטוּוֹים בּוֹ, שְׁמַמְנָה יוֹצְאִים כָּל לְבוּשֵׁי כְבוֹד,
 לְבוּשֵׁי הַמְּלָכִים, אַחַר כֵּן זוֹרַעַת זְרָעִים וּמִתָּה,
 וּמֵאוֹתוֹ הַזֶּרַע שְׁנֶשְׂאָר מְמַנָּה מִתְקַיֶּמֶת כְּמוֹ
 מְקַדֵּם וְהִרְיָה בְּקִיוֹם - כֵּן יִשְׂרָאֵל הֵם כְּמוֹ
 הַתּוֹלַעַת הַזֹּו, שְׂאָף עַל פִּי שְׁמַתִּים, יַחְזְרוּ
 וַיִּתְקַיְּמוּ בְּעוֹלָם כְּמוֹ מְקַדֵּם.

וְהִרְיָ נֶאֱמַר [שְׁכָתוֹב] (ירמיה יח) (כִּי) [הִנֵּה] כַּחֲמֹר
 בְּיַד הַיּוֹצֵר כֵּן אַתֶּם בְּיַד בֵּית יִשְׂרָאֵל.

מה זה כחמר? אלא זהו חמר של אותה זכוּכית, שאף על גב שנשבר - נתקן, ויש לו תקנה כמו מקדם.

מתי ישראל - זה עץ החיים. שמשום שישאל דבוקים בעץ החיים, לכן יהיו להם חיים ויקומו מן העפר ויתקומו בעולם ויהיו לעם אחד לעבד את הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר (צפניה א) לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד.

רבי אלעזר ורבי יצחק היו הולכים בדרך, והגיע זמן קריאת שמע, וקם רבי אלעזר וקרא קריאת שמע והתפלל תפלתו. אחר כך אמר לו רבי יצחק, והרי שנינו, שעד שלא יצא אדם לדרך, צריך לטל רשות מרבוננו ולהתפלל תפלתו.

אמר לו, משום שכשיצאתי לא היה זמן תפלה ולא הגיע זמן קריאת שמע. עכשו שהשמש מאירה, התפללתי. אבל עד שלא יצאתי לדרך, בקשתי ממנו ונמלכתי בו, אבל תפלה זו לא התפללתי.

שהרי אני עוסק בתורה מחצות הלילה, וכאשר הגיע הבקר, עד עכשו לא

הָיָה זְמַן לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה, מִשּׁוֹם שְׁאוֹתָהּ שְׁעָה
 שֶׁל קְדֻרוֹת הַשַּׁחַר נִמְצְאוּ אֵשׁ מִדְּבַרְתָּ עִם
 בְּעֵלָה וְהֵם בְּסוּד כְּאֶחָד, שֶׁהִיא רוֹצֵה לְלַכֵּת
 לְמִשְׁכְּנָה עִם עֲלְמוֹתֶיהָ שְׁיוֹשְׁבוֹת עִמָּה, וְלִכְן לֹא
 צָרִיךְ הָאָדָם לְהִפְסִיק דְבוּרָם כְּשֶׁמַּחְבְּרִים כְּאֶחָד
 וְלִהְכַנִּיס דְבַר אַחַר בִּינְיָהֶם.

וַעֲבָשׁוּ שֶׁהָאִיר הַשֶּׁמֶשׁ, הוּא זְמַן הַתְּפִלָּה
 לְהִתְפַּלֵּל, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהוּ, שְׁכַתּוֹב
 (תהלים עב) יִירְאוּךָ עִם שֶׁמֶשׁ. מֵהוּ עִם שֶׁמֶשׁ?
 לְשֹׁמֵר אֹר הַשֶּׁמֶשׁ עִמָּנוּ לְהָאִיר לָהּ, שֶׁהָרִי יִרְאֶה
 עִם הַשֶּׁמֶשׁ צָרִיךְ, וְלֹא לְהִפְרִידָם. וְכִשְׁלֹא מֵאִיר
 הַיּוֹם, הוּא לֹא יִרְאֶה עִם הַשֶּׁמֶשׁ, וְצָרִיךְ לְחַבֵּר
 אוֹתָם כְּאֶחָד, וְזֶהוּ עִם שֶׁמֶשׁ.

הִלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְבֵית שְׂדֵה אֶחָד יֵשְׁבוּ. זָקְפוּ
 עֵינֵיהֶם וְרְאוּ הֵר אֶחָד שֶׁהָיוּ עוֹלִים
 בְּרוֹמוֹ בְּרִיּוֹת מִשְׁנֹת. פָּחַד רַבִּי יִצְחָק. אָמַר לוֹ
 רַבִּי אֶלְעָזָר, לָמָּה אַתָּה פּוֹחֵד? אָמַר לוֹ, רָאִיתִי
 שֶׁהָהָר הַזֶּה קָשָׁה, וְרָאִיתִי אֶת הַבְּרִיּוֹת הַלְלוּ שֶׁהֵן
 מִשְׁנֹת, וּפְחַדְתִּי שֶׁלֹא יִצְרוּ לָנוּ. אָמַר לוֹ, מִי
 שֶׁפּוֹחֵד – מַחְטָאִים שֶׁבִּידָיו יֵשׁ לוֹ לְפָחַד. בֹּא
 רְאֵה, אֵין אֵלָה מֵאוֹתָן בְּרִיּוֹת קָשׁוֹת שֶׁהָיוּ
 נִמְצְאוּ בְּהָרִים.

פָּתַח וְאָמַר: וְאֵלֶּה בְּנֵי צַבְעוֹן וְאֵיהּ וְעֵנָה הוּא
 עֵנָה אֲשֶׁר מָצָא אֶת הַיָּמִם וְגו' . פְּסוּק זֶה
 בְּאֲרוּהוּ, אָבֵל בָּא רָאָה, אֵין אֵלֶּה אוֹתָם שְׁכָתוּב
 בָּהֶם (דברים ב) הָאָמִים לְפָנִים יִשְׁבוּ בָּהּ וְגו', וּבְנֵי
 עֵשׂוֹ יִירָשׁוּם וְגו' .

אָבֵל אֵלֶּה שְׁאָמַר הַכָּתוּב אֲשֶׁר מָצָא אֶת הַיָּמִם
 בְּמִדְבָּר, יָמִם כָּתוּב (חסר י'), אֵלוֹ הָיוּ
 בְּרִיּוֹת מְשֻׁנוֹת. שְׁכָאֲשֶׁר גִּרְשׁ קִין מֵעַל פְּנֵי
 הָאֲדָמָה, כְּכָתוּב (בראשית ד) הֵן גִּרְשַׁת אֶתִּי הַיּוֹם
 מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנִיָּהּ אָסַתְרָה, וְכָתוּב וַיֵּשֶׁב
 בְּאֶרֶץ נוֹד, וּבְאֲרוּהוּ.

מִבְּנֵי בְּנָיו בְּצַד שֶׁל רוּחוֹת וּסְעָרוֹת וּמִזִּיקִים
 וְאֵלֶּה עֲמָדוֹ, שֶׁהָרִי כְּשֶׁרְצָה לְהִתְקַדֵּשׁ יוֹם
 הַשַּׁבָּת, נִבְרָאוּ מֵאוֹתוֹ צַד רוּחוֹת קִיָּמוֹת
 מְעוֹפְפוֹת [מְאִירוֹת] בְּלֵי גוֹף, וְאֵלֶּה אֵינָם לֹא
 מִיּוֹם שַׁבָּת וְלֹא מִיּוֹם שֵׁשִׁי, וְנִשְׁאָרוּ אֵלוֹ יוֹמִים
 בָּהֶם בְּסִפְקָה, וְלִכֵּן לֹא הִתְקַיְּמוּ לֹא מִזֶּה וְלֹא מִזֶּה .

וְהִלְכוּ וְהִתְפָּשְׁטוּ בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁל קִין, וְהִתְלַבְּשׁוּ
 בְּאוֹתוֹ צַד, וְלֹא הִתְלַבְּשׁוּ לְהִתְקַיְּמוֹת,
 וְנִקְרְאוּ יָמִים חָסֵר, שֶׁלֹּא הִתְקַיְּמוּ לֹא בְּיוֹם זֶה
 וְלֹא בְּיוֹם זֶה, וְנִרְאִים לְבְנֵי אָדָם. וְהוּא מָצָא

אוֹתָם וְלַמָּדוֹ אוֹתוֹ לְהַבִּיאַ מִמְזֵרִים לְעוֹלָם, וְהֵם
הוֹלְכִים בֵּין הַהָרִים וְעוֹמְדִים בְּגוֹף פַּעַם אַחַת
בַּיּוֹם, וְאַחַר כֵּךְ מִתְּפַשְׁטִים מִמֶּנּוּ.

בא רֵאָה, הָעֵנָה הַזֶּה הִיָּה מִמְזֵר, שָׁבָא צְבֻעוֹן עַל
אִמּוֹ וְהוֹלִיד מִמְזֵר, וְזֶה בָּא מִצַּד רוּחַ
הַטְּמָאָה שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ, וְלָכֵן מִצָּא אוֹתָם וְלַמָּדוֹ אוֹתוֹ
כֹּל מִיַּנִּי צַד הַטְּמָאָה בְּשִׁבִיל זֶה.

ובא וְרֵאָה, אֵלֶּה הֵם וְכַמָּה אַחֲרֵיהֶם נִפְרָדִים אֵלֶּה
מֵאֵלֶּה, כֻּלָּם בָּאִים מֵאוֹתוֹ צַד וְהוֹלְכִים
בְּמַדְבָּר וְנִרְאִים שָׁם, מִשּׁוּם שֶׁהַמְדָּבָר הוּא מְקוּם
חֲרִב וְהוּא בֵּית מוֹשָׁבָם. וְעַם כָּל זֶה, כָּל אָדָם
שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְיֵרָא מֵהַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, לֹא פוֹחַד מֵהֶם. הֵלְכוּ וְנִכְנְסוּ בְּהַר.

אמר רַבִּי יִצְחָק, כִּמוֹ זֶה כָּל אוֹתָם הָרִים חֲרִיבִים,
מְקוּם מוֹשָׁב שְׁלֵהֶם הוּא. אָמַר לוֹ, כֵּךְ זֶה,
וְכָל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה כְּתוּב עֲלֵיהֶם
(תהלים קכא) ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע יִשְׁמַר אֶת נַפְשְׁךָ ה'
יִשְׁמַר צִאתְךָ וּבּוֹאְךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

פתח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (שם קיא) הַלְלוּיָהּ אוֹדָה
ה' בְּכָל לֵב בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה, פְּסוּק זֶה
פְּרֻשׁוֹהוּ, אֲבָל בֹּא רֵאָה, דָּוִד הַמֶּלֶךְ כָּל יָמָיו הִיָּה

מִשְׁתַּדֵּל בְּעִבּוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהָיָה קָם
בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וּמִשְׁבַּח וּמוֹדָה בְּשִׁירוֹת וּתְשַׁבְּחוֹת
כְּדִי לְתַקֵּן מְקוֹמוֹ בַּמַּלְכוּת שֶׁל מַעְלָה.

שְׁשֵׁשׁ מֵתְעוֹרֵר רוּחַ צְפוֹן בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, הָיָה
יודֵעַ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מֵתְעוֹרֵר בְּגַן עֵדֶן לְהִשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם
הַצַּדִּיקִים, וְהוּא הָיָה קָם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה וּמֵתְגַבֵּר
בְּשִׁירִים וּתְשַׁבְּחוֹת עַד שְׁעוֹלַת הַשַּׁחַר.

מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּגַן עֵדֶן,
הָרִי בְּאַרְנוֹ שֶׁהוּא וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּגַן,
כֻּלָּם מִקְּשִׁיבִים לְקוֹלוֹ, כְּכַתּוּב (שִׁיר ח) חֲבָרִים
מִקְּשִׁיבִים לְקוֹלֶךָ הַשְּׁמִיעֵנִי. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא חוּט
שֶׁל חֶסֶד מְשׁוּף עָלָיו בַּיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר,
שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים מ"ב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסֶדוֹ וּבַלַּיְלָה
שִׁירָה עִמִּי. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שֶׁאוֹתָם דְּבָרֵי תוֹרָה
שֶׁהוּא אוֹמֵר, כֻּלָּם עוֹלִים וּמֵתְעַטְרִים לְפָנָי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלִכֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה
מִשְׁתַּדֵּל בַּלַּיְלָה בְּעִבּוּדַת אֲדוֹנוֹ.

בֵּא רְאֵה, הַלְלוּיָהּ, בְּכָל אוֹתָן שִׁירוֹת וּתְשַׁבְּחוֹת
שְׁדוּד אָמַר, הָרִי שְׁנִינוּ שֶׁלְּמַעְלָה מִכָּלֵם הוּא
הַלְלוּיָהּ, וּבְאַרְוֶהוּ, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכוֹלֵל

הַשֵּׁם וְהַשְּׁבַח כְּאַחַד. מַה שֵּׁם וּמַה שְּׁבַח? שֵׁם זֶה י"ה. הַשְּׁבַח מֵהוּ? אֵלָא זֹו כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא (הלל בגימטריא ה"ס, שהוא אדנ"י) מְתַקְנַת שְׁבַח תָּמִיד לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא שׁוֹקֵטָת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם פג) אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל תְּחַרְשׁ וְאֵל תִּשְׁקֹט אֵל. מִשׁוּם שֶׁסְּדוּר הַשְּׁבַח הִיא מְסַדֶּרֶת וּמְשַׁבַּחַת תָּמִיד אֵלָיו, וְלִכֵּן שֵׁם וְשְׁבַח כְּאַחַד.

אוּדָה ה' בְּכָל יָלֵב, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהוּ – בִּיצֹר הַטּוֹב וּבִיצֹר הָרָע, מִשׁוּם שֶׁהֵם נִמְצְאִים תָּמִיד אֲצֵל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ו) בְּכָל לְבָבְךָ, וּבְאֵרוֹהוּ. בְּסוּד יִשְׂרָיִם וְעֵדָה – אֵלוֹ הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּל הַדְּרוֹגוֹת מִתְעַטְרוֹת בָּהֶם, כִּהְנִיִּם וְלוֹיִם, צַדִּיקִים וַחֲסִידִים, יִשְׂרָיִם. וְעֵדָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פג) נִצַּב בְּעֵדַת אֵל. וְהֵם סוּד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעַטֵּר בָּהֶם.

וְלִכֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְשַׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תָּמִיד, מִשׁוּם שֶׁהוּא מִתְרַצֶּה בְּשִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת, וּמִי שִׁוְדַע לְשַׁבַּח לוֹ לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּרֵאוּי, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ וּמְצִילוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם צא) אֲשַׁגְּבֶהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי וְגו', אַרְךָ יָמִים וְגו'.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שם לב) אֶתְּהָ סֵתֵר לִי מֵצַר
 תִּצְרְנִי רַנִּי פִּלְט תְּסוּבְּבֵנִי סֵלָה. אֶתְּהָ סֵתֵר
 לִי – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא סֵתֵר וּמִגֵּן לְאָדָם
 שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, וְהוּא מְסַתֵּתוֹ בְּצֵל כְּנַפָּיו,
 שֶׁלֹּא יְכוּלִים לְהִרְעֵ לוֹ. מֵצַר תִּצְרְנִי – מְלַמְעָלָה
 וּמְלַמְטָה. לְמַעְלָה יֵשׁ לְאָדָם יְרִיבִים, אִף לְמִטָּה
 כִּךְ גַּם, וּמִיָּהוּ? זֶהוּ יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא צָר לְמַעְלָה
 וְצָר לְמִטָּה, וְאֵלְמָלָא יֵצֵר הָרַע – לֹא נִמְצָא בְּעַל
 רִיב לְאָדָם בְּעוֹלָם. בְּשָׁבִיל כִּךְ מֵצַר תִּצְרְנִי.

רַנִּי פִּלְט תְּסוּבְּבֵנִי סֵלָה, הִיָּה צְרִיךְ לְכַתֵּב
 יְסוּבְּבֵנִי סֵלָה, מַה זֶה תְּסוּבְּבֵנִי? אֵלּוֹ
 שִׁירִים שֵׁיִשׁ בָּהֶם דְּרָגוֹת לְהַצְלָה, תְּסוּבְּבֵנִי בָּהֶם
 לְהַצִּילֵנִי בַּדֶּרֶךְ. וּפְסוּק זֶה הוּא גַם כְּסוּדֵר וְגַם
 לְמַפְרָע, מֵצַד זֶה וּמֵצַד זֶה.

בֵּא רְאֵה, בְּשִׁירִים וְתִשְׁבְּחוֹת הִלְלוּ שֶׁאָמַר דָּוִד
 יֵשׁ בָּהּ סוּדוֹת וּדְבָרִים עֲלִיוֹנִים בְּסוּדוֹת
 הַחֲכָמָה, מִשׁוּם שֶׁכֻּלָּם נֶאֱמָרוּ בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ,
 שֶׁהִיָּה שׁוֹרָה רוּחַ הַקְּדוֹשׁ עַל דָּוִד וְהִיָּה אוֹמֵר
 שִׁירָה, וְלִכֵּן כֻּלָּם נֶאֱמָרוּ בְּסוּדוֹת הַחֲכָמָה.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים קיח) דְּחַה דְּחִיתַנִּי
 לְנֶפֶל וְהוֹ עֲזָרְנִי. דְּחַה דְּחִיתַנִּי, דְּחַה דְּחִיתַנִּי

הָיָה צָרִיף לְכַתְּבִי! מַה זֶה דְּחָה דְּחִיתַנִּי? אֲלֵא זֶה
 צַד הָאֲחֵר שְׁדוּחָה אֶת הָאָדָם תְּמִיד וְרוּצָה לְדַחֹת
 אוֹתוֹ וּלְהִסְטוֹתוֹ מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ
 יֵצֵר הָרַע שֶׁנִּמְצָא תְּמִיד אֶצְל הָאָדָם, וּכְנַגְדּוֹ חִזֵּר
 דָּוִד וְאָמַר דְּחָה דְּחִיתַנִּי לְנִפְל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָיָה
 מִשְׁתַּדֵּל אֲלֵיו בְּכָל אוֹתָן צְרוֹת לְהִסְטוֹתוֹ מֵעַם
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעָלִיו אָמַר דָּוִד, דְּחָה דְּחִיתַנִּי
 לְנִפְל – בְּגִיּהֵנָם, וְה' עֲזָרַנִּי – שְׁלֵא נִמְסַרְתִּי לְיָדָךְ.
 וְעַל זֶה יֵשׁ לְאָדָם לְהִזְהַר מִמֶּנּוּ כְּדִי שְׁלֵא יִשְׁלַט
 עָלָיו, וְאִזּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ
 בְּכָל דְּרָכָיו, שְׁכָתוּב (מִשְׁלִי יג) אִזּוֹ תִלְךָ לְבָטַח
 דְּרָכָךְ וְרִגְלֶךָ לֹא תִגּוֹף, (שֵׁם ד) בְּלִכְתָּךְ לֹא יֵצֵר
 צַעֲדֶךָ וְאִם תִּרְוֹץ לֹא תִכָּשֵׁל, וְכָתוּב (שֵׁם) וְאִרְח
 צַדִּיקִים כְּאוֹר נִגְהַ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכוּן הַיּוֹם.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרִיָּהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
 וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁכָתוּב (יִשְׁעִיָּה ס) וְעִמָּךְ כָּלֵם צַדִּיקִים
 לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת וַיֵּשֶׁב (דף קעט' ע"א – דף קצב' ע"ב)

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנַעַן. רַבִּי
 חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) רַבּוֹת רַעוֹת

צַדִּיק וּמַכְלֵם יַצִּילֵנוּ ה' בֹּא רֵאָה כִּמָּה מְקַטְרָגִים
 יֵשׁ לוֹ לְאָדָם מִן הַיּוֹם שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן בּוֹ
 נִשְׁמָה [ד"א לְאָדָם] [לְהִתְקַיֵּם] בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 שְׂכִינָן שְׂאָדָם יוֹצֵא לְאוֹר הָעוֹלָם, מִיַּד מְזַדְמָן
 לְהַשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ יֵצֵר הָרַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שְׂכַתוֹב
 (בראשית ד) לַפֶּתַח חֲטָאת רִבְיָן וְגו', וְאִז מִשְׁתַּתֵּף
 עִמּוֹ יֵצֵר הָרַע.

וּבֹא וּרְאָה שְׂכָף הוּא, שְׁהַרִי הַבְּהֵמוֹת מִיּוֹם
 שֶׁנּוֹלְדִים, שׁוֹמְרִים אֶת עֲצָמָם וּבּוֹרְחִים
 מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וּמְכַל הַמְקוֹמוֹת הָרָעִים, וְאָדָם מִיַּד
 בֹּא לְזֶרֶק אֶת עֲצָמוֹ לְתוֹךְ הָאֵשׁ, מִשּׁוּם שֶׁיֵּצֵר הָרַע
 שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ, וּמִיַּד מְסִיט אוֹתוֹ לְדֶרֶךְ רָעָה.

וּבִאֲרָנוּ, שְׂכַתוֹב (קהלת ד) טוֹב יֵלֵד מִסְכֵּן וְחָכָם
 מִמְּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל אֲשֶׁר לֹא יָדַע לְהַזְהִיר
 עוֹד. טוֹב יֵלֵד – זֶהוּ יֵצֵר הַטּוֹב, שֶׁהוּא יֵצֵר טוֹב
 שֶׁהוּא יֵלֵד מִיָּמִים מוֹעֲטִים עִם הָאָדָם, שְׁהַרִי
 מִשְׁלָשָׁה עֶשֶׂר שָׁנִים וְאֵילָף [עֲמוֹן], כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָאֵר.

מִמְּלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל – זֶה הוּא יֵצֵר הָרַע,
 שֶׁהוּא נִקְרָא מְלֶךְ וְשִׁלֵּיט בְּעוֹלָם עַל בְּנֵי
 אָדָם. זָקֵן וּכְסִיל – שֶׁהוּא זָקֵן וְדַאי, כְּמוֹ
 שֶׁבְּאֲרוּהוּ, שְׂכַאֲשֶׁר אָדָם נוֹלֵד וְיוֹצֵא לְאוֹר

העולם, הוא מזדמן עם האדם, ועל כן הוא מלך זקן וכסיל.

אשר לא ידע להזהר עוד, לא כתוב להזהיר אלא להזהר, משום שהוא כסיל, ועליו אמר שלמה, עליו השלום, (קהלת ב) והכסיל בחשך הולך, שהרי מפסלת החשך הוא בא, ואין לו אור לעולמים.

רבי שמעון אמר, בא ראה, כתוב טוב ילד מסכן וחכם, מי זה ילד מסכן? הרי בארוה, ונתבאר שהוא יצר טוב. אבל טוב ילד, זהו שכתוב (תהלים לו) נער הייתי גם זקנתי, וזה הוא נער שהוא ילד מסכן, שאין לו מעצמו כלום. ולמה נקרא נער? משום שיש לו חדוש הלבנה שתמיד מתחדשת, ותמיד הוא ילד מסכן, כמו שאמרנו. וחכם, משום ששורה בו חכמה.

מפולך זקן – זהו יצר הרע, כמו שנאמר, שהרי מיום שהיה לא יצא מטמאתו לעולמים. והוא כסיל, שכל דרכיו הם לדרך רעה, והולך ומסטה את בני האדם ולא יודע להזהר, והוא בא עם אדם בעלילות כדי להסוותם מדרך טובה לדרך רעה.

בא ראה, על זה מקדים עם אדם ביום שנוֹלָד,
כדי שיֵאֱמִין לו, שְהָרִי כְשָבֵא יֵצֵר הַטּוֹב, לא
יכול האדם להֵאֱמִין לו, וְדוֹמָה עָלָיו כְּמַעֲמָסָה.
כמו זה שְנִינּוּ, מי הוא רָשָׁע עָרוֹם? זהו מי
שְמֻקְדִים לְטַעַן דְבָרָיו לְפָנֵי הַדִּין טָרֵם יבֵא חֲבֵרוֹ
בְעַל הַדִּין, כְּמוֹ שְנֵאֱמַר (משלי יח) צְדִיק הָרֵאשׁוֹן
בְרִיבוֹ וְגו'.

כמו זה [הוא נ"א הִזָּה] רָשָׁע עָרוֹם, כְּמוֹ שְנֵאֱמַר
(בראשית ג) וְהִנָּחַשׁ הָיָה עָרוֹם, וְהוּא מְקַדֵּם
וְשׁוֹרָה עִמוֹ שֶׁל אָדָם בְּטָרֵם יבֵא חֲבֵרוֹ לְשׁוֹרֵת
עָלָיו. וּמְשׁוֹם שֶׁהוּא מְקַדֵּם, וְהֵנָּה טוֹעֵן טַעֲנָתוֹ
עִמוֹ – כְּשָבֵא חֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא יֵצֵר הַטּוֹב, מֵרַע אֵת
הָאָדָם עִמוֹ וְלֹא יִכּוֹל לְזַקֵּף רֵאשׁוֹ כְּאִלּוּ הִטְעִין עַל
כִּתְפוֹ כֹּל הַמְשָׁאוֹת שֶׁל הָעוֹלָם בְּגִלְלֵי אוֹתוֹ רָשָׁע
עָרוֹם שֶׁהִקְדִים עִמוֹ. וְעַל זֶה אָמַר שְלֹמֹה (קהלת ט)
וּחְכַמַת הַמַּסְכֵּן בְּזוּיָהּ וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים,
מְשׁוֹם שֶׁהֵנָּה הִקְדִים אַחֵר.

וְעַל כֵּן, כָּל דִּין שֶׁמִּקְבֵּל מֵאָדָם דְּבַר בְּטָרֵם יבֵא
חֲבֵרוֹ, כְּאִלּוּ קִבֵּל עָלָיו תּוֹעֵבָה אַחֲרֵת
לְאִמוּנָה, אֱלָא (משלי שם) וּבֵא רֵעֵהוּ וּחְקֹרוּ, וְזֶה
הוּא דֶרֶךְ שֶׁל אָדָם צְדִיק. שְהָרִי הָאָדָם הַצְדִיק
הַזֶּה שֶׁלֹא הֵאֱמִין לְאוֹתוֹ רָשָׁע עָרוֹם שֶׁל יֵצֵר הָרַע

בְּטָרִם יִבֵּא חֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא יֵצֵר הַטּוֹב. וּמִשּׁוֹם זֶה
בְּנֵי אָדָם נִכְשָׁלִים לְעוֹלָם הַבָּא.

אָבִי אֹתוֹ צְדִיק שְׁפוּחַד מֵרַבּוֹנוֹ, כִּמָּה רָעוֹת
סוּבֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵאֱמִין וְלֹא
יִשְׁתַּתֵּף עִם אֹתוֹ יֵצֵר הָרָע, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִצִּיל אֹתוֹ מִכָּלֵם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים לד) רַבּוֹת
רָעוֹת צְדִיק וּמִכָּלֵם יֵצִילֵנוּ ה'. לֹא כָתוּב רַבּוֹת
רָעוֹת לְצְדִיק, אֲלָא צְדִיק, מִשּׁוֹם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְרַצֶּה בּוֹ, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְרַצֶּה מֵאוֹתוֹ הָאָדָם וּמִצִּיל אֹתוֹ מִן הַכֹּל בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ.

בֵּא רְאֵה כִּמָּה רָעוֹת עָבְרוּ עָלָיו עַל יַעֲקֹב כְּדֵי
שֶׁלֹּא יִתְדַבֵּק בְּאוֹתוֹ הַיֵּצֵר הָרָע וְיִתְרַחֵק
מִחֻלְקוֹ, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ סָבַל כִּמָּה עֲנָשִׁים וְכִמָּה רָעוֹת
וְלֹא שָׁקֵט. פֶּתַח וְאָמַר, (איוב ג) לֹא שָׁלוֹתִי וְלֹא
שָׁקֵטִי וְלֹא נַחֲתִי וַיִּבֵּא רִגְזוֹ. בֵּא רְאֵה כִּמָּה רָעוֹת
סוּבְלִים הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, רָעוֹת עַל רָעוֹת,
כְּאֲבִים עַל כְּאֲבִים, כְּדֵי לְזַכּוֹת אוֹתָם לְעוֹלָם הַבָּא.

יַעֲקֹב כִּמָּה רָעוֹת סָבַל, רָעוֹת עַל רָעוֹת תָּמִיד,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא שָׁלוֹתִי – בְּבֵית לְבָן, וְלֹא
יִכְלֹתִי לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ. וְלֹא שָׁקֵטִי – מִעֲשׂוֹ, מֵאוֹתוֹ

הַצֵּעַר שְׁצַעַר אוֹתִי הַמְּמַנֶּה הֵהוּא שְׁלוֹ, וְאַחַר כֵּן
הַפְּחַד שֶׁל עֲשׂוֹ. וְלֹא נַחְתִּי – מִן דִּינָה וּמִן שְׁכָם.

וַיְבֹא רַגְזוֹ – זֶה הַרְגֵזוֹ וְהָעֲרֹבֹבָיָה שֶׁל יוֹסֵף שֶׁהוּא
קָשָׁה מִן הַכֹּל, וּמִתּוֹךְ אֲהַבְתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֶל
יוֹסֵף, שֶׁהוּא סוֹד הַבְּרִית, נִכְנָס לְמִצְרַיִם, כִּי אַחַר
כֵּן כָּתוּב (שְׁמוֹת ו') וְאֶזְכָּר אֶת בְּרִיתִי, שֶׁתִּמְצָא
הַשְּׂכִינָה [נ"א שְׁמֵשׁ] שָׁם עִמּוֹ.

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגְוֵרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנַעַן. רַבִּי
יוֹסֵי פְתַח, (ישעיה נז) הַצְּדִיק אֶבֶד וְאֵין אִישׁ
שָׁם עַל לֵב וְאֲנָשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מִבֵּין כִּי
מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסָף הַצְּדִיק. הַצְּדִיק אֶבֶד, בְּזִמְנָה
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגֵּיחַ בְּעוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם
כְּרֹאוֹי, וּמִזְדַּמֵּן הַדִּין לְשֵׁרוֹת עַל הָעוֹלָם, אֲזַי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אֶת הַצְּדִיק שֶׁנִּמְצָא
בִּינֵיהֶם כְּדִי שִׁישְׁרָה הַדִּין עַל כָּל הָאַחֵרִים וְלֹא
יִמָּצָא מִי שִׁיגֵן עֲלֵיהֶם.

שְׂהָרִי כָּל זִמְנָה שֶׁהַצְּדִיק שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, הַדִּין לֹא
יָכוֹל לְשַׁלֵּט עַל הָעוֹלָם. מִיָּן לָנוּ?
מִמָּשָׁה, שְׁכָתוּב (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם לוֹלֵי
מִשָּׁה בְּחִירוֹ עָמַד בְּפִרְץ לְפָנָיו וּגְוִי. וּמִשׁוֹם כֵּן
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אֶת הַצְּדִיק מִבִּינֵיהֶם

וּמְסַלֵּק אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם, וְאֵז נִפְרַע וְגוֹבֵה אֶת שְׁלוֹ. סוּף הַפְּסוּק – כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצְּדִיק. בְּטָרִם תָּבֵא הָרָעָה לְשֵׁלֵט עַל הָעוֹלָם נֶאֱסַף הַצְּדִיק [ד"א כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף, טָרִם תְּשֵׁלֵט הָרָעָה בְּעוֹלָם]. דְּבַר אַחֵר כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה – זֶה יֵצֵר הָרָע.

סדר הלימוד ליום כח חשון [יום 58 בשנה]

בא רֵאָה, יַעֲקֹב הָיָה בְּחִיר הָאֲבוֹת, וְהוּא עוֹמֵד לְהִתְקַיֵּם בַּגְּלוּת, אָבֵל מִתּוֹךְ שֶׁהוּא צְדִיק, הִתְעַכֵּב הַדִּין שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בְּעוֹלָם, שֶׁהָרִי כָּל יָמֵי יַעֲקֹב לֹא שָׁרָה הַדִּין עַל הָעוֹלָם וְהָרָעַב הִתְבַּטַּל. **ואף** כֶּךָ בִּימֵי יוֹסֵף, שֶׁהוּא דְמוּת אָבִיו, [כִּיּוֹן שֶׁהוּא מֵת מִיָּד] לֹא שָׁרְתָה הַגְּלוּת [הַדִּין עַל הָעוֹלָם], מִשּׁוּם שֶׁהוּא הִגֵּן עֲלֵיהֶם כָּל יָמָיו. כִּיּוֹן שֶׁהוּא מֵת, מִיָּד שָׁרְתָה עֲלֵיהֶם הַגְּלוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת א) וַיָּמָת יוֹסֵף וְגו', וְסָמוּךְ לוֹ – הָבֵה נִתְחַכְמָה לוֹ. וְכָתוּב וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבָנִים וְגו'. כְּמוֹ כֵּן בְּכָל מְקוֹם שֶׁשְׂרׁוּי צְדִיק [עַל] בְּעוֹלָם, בְּשִׁבְלֵוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִגֵּן עַל הָעוֹלָם, וְכָל זְמַן שֶׁהוּא קַיָּם, הַדִּין לֹא שׂוֹרָה עַל הָעוֹלָם, וְהֵנָּה נִתְבַּאֵר.

בא ראה, וישב יעקב בארץ מגורי אביו, מה זה
מגורי אביו? כמו שנאמר (ירמיה ו) **מגור**
מסביב, שכל ימיו היה פוחד והיה בפחד. וישב
יעקב בארץ מגורי אביו. רבי אלעזר אמר,
שהתקשר וישב באותו מקום שנאחזו בחשך.
ארץ מגורי אביו דוקא, בארץ כנען, נקשר
המקום למקומו. מגורי אביו - זה הדין הקשה.
בארץ מגורי אביו, כמו שנאמר אותו הדין
הרפה, שהיא הארץ שנאחזה מן הדין הקשה,
ובו התישב יעקב ונאחז בו [ואותה ארץ היא
האספקלריה שאינה מאירה].

אליה תלדות יעקב יוסף וגו'. אחר שהתישב
יוסף עם יעקב והזדוג השמש עם הלבנה,
אז התחיל לעשות תולדות. ומי הוא שעושה
תולדות? חזר ואמר יוסף. שהרי אותו נהר
ששופע ויוצא הוא עושה תולדות, משום שאין
מימיו פוסקים לעולמים, והוא עושה תולדות
בארץ הזו וממנו יוצאים תולדות לעולם.

שהרי השמש, אף על גב שהתקרב ללבנה, לא
עושה פרות, רק אותה הדרגה שנקראת
צדיק, ויוסף הוא הדרגה של יעקב לעשות פרות

וּלְהוֹצִיא תוֹלְדוֹת לְעוֹלָם, וּמִשׁוּם כִּךָ כָּתוּב אֱלֹה
תְּלִדוֹת יוֹסֵף.

אֱלֹה תְּלִדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף – כֹּל מִי שֶׁהָיָה מְסִתְכֵל
בְּדַמוֹת יוֹסֵף, הָיָה אוֹמֵר שֶׁזוֹ הִיא דְמוּת
יַעֲקֹב. בֵּא רְאֵה שֶׁבְכָל בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כָתוּב אֱלֹה
תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב רְאוּבֵן, פְּרִט לְיוֹסֵף, שֶׁדַּמוֹתוֹ דוֹמֶה
לְדַמוֹת אָבִיו.

בֶּן שֶׁבַע עֲשָׂרָה שָׁנָה – אָמַר רַבִּי אַבָּא, רִמַּז לוֹ
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵנָּה כְּשֶׁנֶּאֱבַד מִמֶּנּוּ
יוֹסֵף הָיָה בֶּן שֶׁבַע עֲשָׂרָה שָׁנִים, וְכֹל אוֹתָם יָמִים
שֶׁנִּשְׁאַרוּ שְׁלֹא רָאָה אֶת יוֹסֵף, הָיָה בּוֹכָה עַל
אוֹתָם שֶׁבַע עֲשָׂרָה הַשָּׁנִים, וּכְמוֹ שֶׁהָיָה בּוֹכָה
עָלָיו – הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ שֶׁבַע עֲשָׂרָה
שָׁנִים אַחֲרוֹת שֶׁהִתְקִים בְּאַרְץ מִצְרַיִם בְּשִׁמְחָה,
בְּכַבוֹד וּבְשִׁלְמוֹת הַכֹּל. שֶׁבְּנֵי יוֹסֵף הָיָה מֶלֶךְ, וְכֹל
בְּנָיו הָיוּ לְפָנָיו. אוֹתָן שֶׁבַע עֲשָׂרָה שָׁנִים הָיוּ חַיִּים
אַצְלוֹ, וּמִשׁוּם כִּךָ בֶּן שֶׁבַע עֲשָׂרָה שָׁנָה הוּא הָיָה
כְּשֶׁנֶּאֱבַד מִמֶּנּוּ.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (אִיּוֹב ל"ד) לָכֵן אֲנִישֵׁי יִלְבַּב
שָׁמְעוּ לִי חֲלָלָה לְאֵל מִרְשַׁע וְשָׂדֵי מַעוֹל, כִּי
פַעַל אָדָם יִשְׁלַם לוֹ וּכְאֲרַח אִישׁ יִמְצָאנוּ. בֵּא

רָאָה, כְּשֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם,
עָשָׂה אוֹתוֹ עַל הַדִּין, וְעַל הַדִּין הַתְּקִים, וְכָל
הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָעוֹלָם הֵם עוֹמְדִים בְּדִין חוּץ מִשָּׁל
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדִי לְקַים אֶת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא
יֵאבֵד. פָּרַשׁ עָלָיו רַחֲמִים, וְאוֹתָם הִרְחַמִּים
מִעַכְבָּים אֶת הַדִּין שֶׁלֹּא יִכְלֶה אֶת הָעוֹלָם, וְעַל
הִרְחַמִּים מִתְנַהֵג הָעוֹלָם וּמִתְקִים בְּשִׁבְלֵם.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִין בְּאָדָם
בְּלִי דִין, הֲרִי נֹאמַר, שֶׁכַּאֲשֶׁר הַדִּין שׁוֹרֶה עַל
הָאָדָם כְּשֶׁהוּא צָדִיק, מִשׁוֹם אֲהַבְתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֵלָיו הִיא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, שֶׁהֲרִי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עָלָיו בְּאֲהָבָה לְקָרֵב
אוֹתוֹ אֵלָיו, מִשֶּׁבֵּר אֶת הַגּוֹף כְּדִי לְהַשְׁלִיט אֶת
הַנְּשָׂמָה, וְאִזּוֹ מִתְקָרֵב הָאָדָם אֵלָיו בְּאֲהָבָה כְּרְאוּי,
וְהַנְּשָׂמָה שׁוֹלֵטֶת וְהַגּוֹף נִחְלָשׁ. וְצָרִיךְ גּוֹף חֲלָשׁ
וְנִפְשׁ חֲזָקָה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת בְּחֻזֵק, וְאִזּוֹ הוּא אֲהוּב שֶׁל
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַחֲבָרִים, נוֹתֵן
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצָדִיק צֶעַר בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדִי
לְזַכּוֹת אוֹתוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.

וְכַאֲשֶׁר הַנְּשָׂמָה חֲלָשָׁה וְגוֹף חֲזָק, הוּא שׁוֹנְאוֹ
שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁאִינוֹ מְרַצֶּה
בוֹ, לֹא נוֹתֵן לוֹ צֶעַר בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֲלָא דְרָכִיו

מִתְקַנּוֹת וְהוּא בְּשִׁלְמוֹת יִתְרָה, מְשׁוּם שְׂאֵם עוֹשֶׂה
 צְדָקָה אוֹ חֶסֶד, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁלֵּם לוֹ אֶת
 שְׂכָרוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם
 הַהוּא. וְזֶהוּ שִׁתְּרָגַם אוֹנְקֵלוֹס (דְּבָרִים ז') וּמְשַׁלֵּם
 לְשׁוֹנְאָיו וְגו' – מְשַׁלֵּם לְשׁוֹנְאָיו טוֹבוֹת שֶׁהֵם
 עוֹשִׂים [הוּא], וּמְשׁוּם כֶּף אוֹתוֹ צְדִיק שֶׁנִּשְׁפָּר
 תָּמִיד הוּא אֶהוּב שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהַדְּבָרִים
 הַלְלוּ כְּשֶׁבָדֵק, וְלֹא מְצָא חֵטָא בִּידוֹ שֶׁנַּעֲנֵשׂ עָלָיו.
כָּאן יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל בְּכַמָּה צְדָדִים, אֶחָד – שֶׁהֵנָּה
 רָאִינוּ שְׂאִין הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה בְּמָקוֹם עָצוּב,
 אֲלֵא בְּמָקוֹם שְׂיֵשׁ בּוֹ שְׂמֻחָה. אִם אֵין בּוֹ שְׂמֻחָה,
 אֵין שְׂכִינָה שׁוֹרָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (מַלְכִים-ב ג') וְעַתָּה קָחוּ לִי מִנְגֵן וְהָיָה כְּנִגֵן הַמִּנְגֵן
 וַתְּהִי עָלָיו יַד ה'! שְׁהָרִי וְדָאֵי שֶׁשְּׂכִינָה לֹא שׁוֹרָה
 בְּמָקוֹם עָצוּב. מִנֵּין לָנוּ? מִיַּעֲקֹב, שֶׁמְשׁוּם שֶׁהָיָה
 עָצוּב עַל יוֹסֵף הַסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה. כִּיּוֹן
 שֶׁבָּאָה לוֹ הַשְּׂמֻחָה עַל בְּשׁוֹרֵת יוֹסֵף, מִיָּד וַתְּחִי
 רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. כָּאן בְּצְדִיק הַזֶּה שֶׁנִּשְׁפָּר, כִּיּוֹן
 שֶׁהוּא חָלֵשׁ וְנִשְׁפָּר בְּמַכְאוּבִים, אֵיפֹה הַשְּׂמֻחָה?
 שְׁהָרִי הוּא בְּעָצֵב וְאֵין עֲמוֹ כָּלֵל שְׂמֻחָה.

וְאֶחָד – שֶׁהֵנָּה רָאִינוּ כְּמָה אֶהוּבִים הָיוּ צְדִיקִים
 לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא נִשְׁפָּרוּ

בְּחֻלָּאִים וְלֹא בְּמִכְאוּבִים, וְלֹא נִחְלֵשׁ גּוּפִם
 לְעוֹלָמִים, לָמָּה לֹא אֵלֶּה כְּאֵלֶּה – שְׂאֵלֶּה נִשְׁבְּרוּ,
 וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּגוּפִם כְּרֹאוּי?

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהִנֵּה אֵלֶּה שְׁעֻמְדוּ בְּקִיּוּם כְּרֹאוּי
 מִשׁוּם שֶׁהֵם צְדִיקִים בְּנֵי צְדִיקִים הֵם, כְּמוֹ
 שְׂבָאָרוּהוּ, וְאֵלוּ הָאֲחֵרִים צְדִיקִים וְלֹא בְּנֵי
 צְדִיקִים – הִנֵּה רְאִינוּ צְדִיקִים בְּנֵי צְדִיקִים, שֶׁהִנֵּה
 אָבִיו שֶׁל זֶה צְדִיק בֶּן צְדִיק, וְהוּא צְדִיק, לָמָּה
 נִשְׁבַּר גּוּפוֹ בְּמִכְאוּבִים וְכָל יָמָיו בְּצַעַר?

אֲלֵא כָּאֵן הוּא סוּד, שֶׁהִנֵּה כָּל מַעֲשֵׂי הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּאֵמֶת וְצֶדֶק, (איוב לד) כִּי פִעַל
 אָדָם יִשְׁלַם לוֹ וּכְאֲרַח אִישׁ יִמְצָאנוּ. מְצָאנוּ
 בְּסִפְרֵי הָרִאשׁוֹנִים סוּד אֶחָד, וְאֶצְלוּ סוּד אֶחָד
 אֶחָד שֶׁהוּא שְׁנַיִם, שֶׁהֲרִי יֵשׁ לְפַעֲמִים שֶׁהִלְבְּנָה
 בְּחִסְרוֹן וְשׁוֹרָה בְּדִין וְאִין הַשֶּׁמֶשׁ נִמְצָא אֶצְלָה,
 וּבְכָל זְמַן וּבְכָל שָׁעָה יֵשׁ לָהּ לְהוֹצִיא נִשְׁמוֹת לְבַנֵּי
 אָדָם כְּמוֹ שֶׁלִּקְטָה בְּרִאשׁוֹנָה, וּמוֹצִיאָה אוֹתָם
 כְּעֵת בְּזְמַן שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּדִין, וּמִי שֶׁלֹּקַח אוֹתָהּ
 בְּאוֹתוֹ זְמַן, יִהְיֶה תָּמִיד בְּחִסְרוֹן וְהֶעֱנִי הוֹלֵךְ
 אֵלָיו, וְנִשְׁבַּר תָּמִיד בְּדִין כָּל יְמֵי הָאָדָם, בֵּין חֵיב
 בֵּין זָכָאִי, רַק שֶׁתְּפִלָּה מְבַטֶּלֶת אֶת כָּל גְּזָרֵי
 הַדֵּינִים וְיִכּוֹל לְסַלֵּקָם בְּתְפִלָּה.

וְאוֹתוֹ הַזְמַן שְׁאוֹתָהּ הַדְרָגָה עוֹמְדַת בְּשִׁלְמוֹת,
וְאוֹתוֹ נָהַר שְׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מִשְׁתַּמֵּשׁ
בָּהּ, אֲזִי אוֹתָהּ הַנְּשִׂמָה שִׁיִּצְאָה וְנִדְבָקָה בּוֹ
בְּאוֹתוֹ הָאָדָם, אוֹתוֹ הָאָדָם מִשָּׁלֵם בְּכָל –
בְּעֶשֶׂר, בְּבָנִים וּבְשִׁלְמוֹת הַגּוֹף.

וְהַכֹּל מִשׁוֹם אוֹתוֹ הַמְזֵל שְׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וּמִתְחַבֵּר
בְּאוֹתָהּ הַדְרָגָה לְהַשְׁתַּלֵּם בּוֹ וּלְהִתְבָּרֵךְ
מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן הַכֹּל בְּמֵזֶל הַדְּבָר תְּלוּי. וְעַל כֵּן
שְׁנִינּוּ, בָּנִים, חַיִּים וּמְזוֹנוֹת – לֹא בְזָכוֹת תְּלוּיִים,
אֶלֶּא בְּמֵזֶל הַדְּבָר תְּלוּי, שֶׁהָרִי בְזָכוֹת אֵינּוּ אֶלֶּא
עַד שְׁמֵת־מִלְאֵת וּמְאִירָה מִן הַמְזֵל.

וּמִשׁוֹם כֶּךָ, כָּל אוֹתָם שְׁנִשְׁבְּרוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵם
צְדִיקֵי אֲמֵת, כָּלֵם נִשְׁבָּרִים בְּעוֹלָם הַזֶּה
וְנִדְוֹנִים בְּדִין. מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שְׁאוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ
גְּרָמָה לָהֶם, וְעַל כֵּן חָס עֲלֵיהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל מֵה שְׁעוֹשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הוּא בְּדִין, כְּדִי לְטַהֵר אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ
לְהַבִּיא אוֹתָהּ לְעוֹלָם הַבָּא [וּמִשׁוֹם כֶּךָ כָּל מַעֲשֵׂיו
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא] [נ"א מִשׁוֹם שְׁכָל מַעֲשֵׂי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא] הֵם בְּדִין וְאֲמֵת, וּכְדִי לְהַעֲבִיר

מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ זֶהְמָה שְׁקִבְלָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל כֵּן
נִשְׁבַּר אוֹתוֹ הַגּוֹף וְנִטְהַרְתְּ הַנֶּפֶשׁ, וּמִשׁוֹם כִּף
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְאוֹתוֹ הַצְדִּיק שְׂיִסְבַּל
יְסוּרִים וּמִכְאוּבִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וְיִתְנַקֶּה מִן הַכֹּל
וְיִזְכֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם, וְעַל כֵּן כְּתוּב (תהלים יא) ה' צְדִיק
יִבְחֵן, וְדַאי, וְהִנֵּה נִתְבָּאָר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח, (ויקרא כא) אֵךְ אֵל הַפְּרֻכַת לֹא
יָבֵא וְאֵל הַמְּזַבַּח לֹא יִגֶּשׁ כִּי מוֹם בּוֹ וְלֹא
יִחַלֵּל אֶת מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשׁוֹ. אֵךְ אֵל
הַפְּרֻכַת לֹא יָבֵא – בֵּא רְאֵה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁאוֹתוֹ
הַנְּהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, מוֹצִיא כָּל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת
וְהַנִּקְבָּה מִתְעַבְרַת, כֹּלָם עוֹמְדִים בְּפָנִים בְּחֻצַּר
לְפָנִים מִחֻצַּר מְצַפֶּה שְׂטִיחִים.

וּכְשֶׁהֱלַבְנָה נִפְגַּמַת בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁל הַנְּחָשׁ הָרַע,
אֵז כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שְׂיוֹצָאוֹת, אֵךְ
עַל גַּב שְׁכֵלָן טְהוּרוֹת וְכֵלָן קְדוּשׁוֹת – הוֹאִיל
וְנִפְלוּ בַּפָּגָם, בְּכָל אוֹתָם מְקוֹמוֹת שֶׁהִגִּיעוּ אוֹתָן
הַנְּשָׁמוֹת, כֹּלָם נִשְׁבְּרוּ וְנִפְגְּמוּ בְּכִמָּה צַעַר וְכִמָּה
כְּאֲבִים, וְאֵלוֹ הֵם [נְשָׁמוֹת וּמְקוֹמוֹת] [נ"א נְשָׁמוֹת
שֶׁל מְקוֹמוֹת שֶׁל פָּגָם] שְׁמִתְרַצָּה בָּהֶם הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אַחַר שֶׁנִּשְׁבְּרוּ, וְאֵךְ עַל גַּב שֶׁהַנְּשָׁמוֹת
בְּעֶצֶב וְלֹא בְשִׂמְחוֹת.

סוד הדבר שורים כמו שלמעלה, הגוף נפגם, והנשמה בפנים כמו שלמעלה, וזה כמו זה. ומשום כך אלו הם שצריכות להתחדש בהתחדשות הלבנה, ועל אלו כתוב (ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר ה'. כל בשר ודאי, שאלו יתחדשו בכל. וצריכים להתחדש בהתחדשות הלבנה.

ואלו הם בשתפות אחת עם הלבנה פגומים באותו הפגם שלה, ומשום כך היא תמיד שורה בתוכם, שאינה עוזבת אותם, כמו שנאמר (שם נז) ואת דכא ושפל רוח, וכתוב (תהלים לד) קרוב ה' לנשברי לב. לאותם שסובלים עם הלבנה, אותו הפגם הם קרובים לה תמיד. ועל זה להחיות לב נדכאים, באותם החיים שבאים לה להתחדש יהיה להם חלקם, אותם שסובלים עמה יתחדשו עמה.

ואלו נקראים יסורים של אהבה. של אהבה הם, ולא מאותו האדם. של אהבה, אותם שנפגם האור של האהבה הקטנה שנדחית מאהבה רבה. משום כך אלה הם חברים משתפים עמה. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם

הָבֵא, שֶׁהֵם זָכוּ לָזֶה לְהִיּוֹת חֲבָרִים עִמָּהּ, עֲלֵיהֶם
כָּתוּב (שם קכב) לְמַעַן אַחֵי וְרַעֵי וְגו'.

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה נב) הִנֵּה יִשְׁכְּלֵל עֲבָדֵי יְרוּם
וְנִשְׂאָ וְגִבָּה מְאֹד. אֲשֶׁרֵי חִלְקָם שֶׁל
הַצְּדִיקִים שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גָּלָה לָהֶם דְּרָכֵי
הַתּוֹרָה לְלַכֵּת בָּהֶם. בֹּא רֵאֵה, הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא
סוּד עֲלִיוֹן, הִנֵּה יִשְׁכְּלֵל עֲבָדֵי וּבְאֲרוּהָ. אֲבָל
בֹּא רֵאֵה, כְּשֶׁבְּרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָם, עָשָׂה אֶת הַלְּבָנָה וְהַקְּטִין לָהּ אֶת
אוֹרָהּ, שֶׁהֵרִי אֵין לָהּ מַעְצָמָה כְּלוּם. וּמִשּׁוּם
שֶׁהַקְּטִינָה אֶת עֲצָמָהּ, הָאִירָה בְּגִלְלַת הַשֶּׁמֶשׁ
וּבְחֻזֶּק הָאוֹרוֹת הָעֲלִיוֹנִים.

וּבְזִמְן שֶׁהָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, יִשְׂרָאֵל הָיוּ
מִשְׁתַּדְּלִים בְּקַרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת וְעִבּוּדוֹת
שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים הַכֹּהֲנִים וְלוֹוִים וְיִשְׂרָאֵלִים כְּדִי
לְקַשֵּׁר קִשְׁרִים וּלְהָאִיר אוֹרוֹת. וְלֹאֲחֵר שֶׁנִּחְרַב
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, נִחְשַׁךְ הָאוֹר, וְהַלְּבָנָה לֹא הוּאֲרָה
מִן הַשֶּׁמֶשׁ, וְהַשֶּׁמֶשׁ הִסְתַּלַּק מִמֶּנָּה וְלֹא הָאִירָה,
וְאֵין לָהּ יוֹם שְׁלֹא שׁוֹלְטִים בּוֹ קְלָלוֹת וְצַעַר
וּכְאֵבִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַלְּבָנָה לְהָאִיר, מֶה
כָּתוּב? הִנֵּה יִשְׁכְּלֵל עֲבָדֵי. נֹאמַר עַל

הַלְבָנָה הִנֵּה יִשְׁכִּיל עֲבָדֵי, זֶהוּ סוּד הָאָמוּנָה. הִנֵּה
 יִשְׁכִּיל - שְׁמַתְעוֹרְרַת הַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלֹמְעֵלָה, כְּמִי
 שֶׁהֵרִיחַ רִיחַ וּבָא לְהַתְּעוֹרֵר וּלְהַסְתַּפֵּל. יְרוֹם -
 מֵצַד הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן שֶׁל כָּל הָאוֹרוֹת.

יְרוֹם - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ל) וּלְכֵן יְרוֹם לְרַחֲמֶכֶם.
 וְנִשְׂא - מֵהֶצֶד שֶׁל אַבְרָהָם. וְגִבָּה - מֵהֶצֶד
 שֶׁל יִצְחָק. מָאֵד - מֵצִדּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. וְאָף עַל גֵּב
 שֶׁבְּאַרוּהוּ, וְהֵכֵל אֶחָד בְּסוּד שֶׁל הַחֲכָמָה.

וּבִאוֹתָו זְמַן יַעֲוִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּעוֹרְרוֹת
 עֲלִיּוֹנָה לְהָאִיר לְלִבָּנָה כְּרֵאוּי, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (סו) וְהָיָה אוֹר הַלְבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר
 הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתִים כְּאוֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים.
 וּמִשׁוּם כֵּן תִּתּוּסַף לָהּ רוּחַ עֲלִיּוֹנָה, וּמִשׁוּם כֵּן
 יִתְעוֹרְרוּ אֲזַי כָּל אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁהֵם בְּתוֹךְ הָעֶפֶר.
 וְזֶהוּ עֲבָדֵי, הַסּוּד שֶׁמִּפְתָּחוֹת רְבוּנוּ בִּידוֹ, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר [אֶל עֲבָדוֹ זִקֵּן בֵּיתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר]
 (בראשית כד) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עֲבָדָו. זוֹ הַלְבָנָה
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, מִטְּטְרוּ"ן שֶׁהוּא עֶבֶד שְׁלִיחַ רְבוּנוּ.

זִקֵּן בֵּיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לד) נִעַר הָיִיתִי גַם
 זִקְנָתִי. הַמִּשְׁלַל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ, מִשׁוּם שֶׁכָּל
 הַגּוֹנִים נִרְאִים בּוֹ יְר"ק וְלִבָּן וְאָד"ם.

שׁוּיִם נָא יִדְּךָ תַּחַת יָרְכִי – זֶהוּ הַצְּדִיק, סוּד הַדְּבָר
 קִיּוּם הָעוֹלָם, שְׁהִרִי אֲזוּ הָעֶבֶד הַזֶּה מִמְּנָה
 בְּסוּד עֲלִיּוֹן לְהַחֲיוֹת אֶת שׁוֹכְנֵי הָעֶפְרָה, וַיַּעֲשֶׂה
 שְׁלִיחַ בְּרוּחַ שֶׁל מַעְלָה לְהַשִּׁיב הַרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת
 לְמִקּוֹמָן לְאוֹתָם גּוֹפִים [שְׁנֹאֲכֻלוּ] שֶׁהִתְבַּלּוּ
 וּנְרָקְבוּ תַּחַת הָעֶפְרָה.

וְאֲשַׁבְּיעֶךָ בְּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם. וְאֲשַׁבְּיעֶךָ – מֵה
 זֶה וְאֲשַׁבְּיעֶךָ? לְהִתְלַבֵּשׁ בְּסוּד שֶׁל
 שְׁבַע אִוְרוֹת עֲלִיוֹנִים, שֶׁהֵם סוּד הַשְּׁלֵמוֹת
 הָעֲלִיוֹנָה. אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה – זֶהוּ הַגּוֹף שֶׁתַּחַת
 הָעֶפְרָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִיּוּם לְהַקִּים מִהָעֶפְרָה, שֶׁכָּל אוֹתָם
 שְׁנִקְבְּרוּ בָּהּ וְזָכוּ לְהַקְבֵּר בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, הֵם
 יִתְעוֹרְרוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שְׁבַאֲרָנוּ, שְׁכַתּוֹב (יִשְׁעִיָּה
 10) יַחֲיוּ מִתִּיקָה, בְּרֵאשׁוֹנָה – אֵלּוּ הַמֵּתִים שֶׁל אֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל. נִבְלַתִּי יִקּוּמוּן – אוֹתָם הַמֵּתִים שֶׁל שְׂאֵר
 הָאֶרְצוֹת. וְעַל זֶה לְאוֹתָם גּוֹפִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 שְׁנִקְבְּרוּ שָׁם, וְלֹא לְגוֹפּוֹת שְׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי
 עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהָאֶרֶץ נִטְמָאָה מֵהֶם.

וַיַּעַל כֵּן, אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי. מֵה זֶה לְבָנִי?
 שֶׁכָּל נִשְׁמוֹת הָעוֹלָם שִׁיּוּצָאוֹת מֵאוֹתוֹ נִהְרָה
 שְׁשׁוּפָע וַיּוּצֵא, הֵם בְּנֵים לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַל
 זֶה אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה – זֶה הַגּוֹף. לְבָנִי – זוֹ

הַנְּשֻׁמָּה. מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי – אֵלוֹ גּוֹפּוֹת שֶׁל עַמִּים
 עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְנַעַר אוֹתָם מֵהָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב
 לח) וַיִּנְעֲרוּ רַשְׁעִים מִמֶּנָּה, כְּמִי שֶׁמִּנְעַר טְלִית
 מֵהַזֶּהֱמָה שְׁלָה.

כִּי אֵל אֲרֻצֵי וְאֵל מוֹלַדְתִּי תִלְךְ. אֲרֻצֵי – זֶה הָאָרֶץ
 הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא רֵאשׁוֹנָה לְכָל שְׂאֵר הָאָרְצוֹת,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאָר. [וְעַל זֶה כִּי אֵל אֲרֻצֵי, זֶה הָאָרֶץ
 הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא שְׁלוֹ בֵּין כָּל שְׂאֵר הָאָרְצוֹת
 שֶׁחֵלַק אוֹתָם לְמַמְנִים אֲחֵרִים], וְעַל זֶה כִּי אֵל
 אֲרֻצֵי וְאֵל מוֹלַדְתִּי. כִּיּוֹן שֶׁאֵמַר אֵל אֲרֻצֵי, מַה זֶה
 וְאֵל מוֹלַדְתִּי? אֵלָּא אֵל אֲרֻצֵי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. [מַה
 זֶה] וְאֵל מוֹלַדְתִּי? אֵלוֹ הֵם יִשְׂרָאֵל

בֵּא רֵאָה מַה כְּתוּב, וַיִּקַּח הָעֶבֶד – כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאָר.
 עֲשָׂרָה גַמְלִים – אֵלוֹ הֵם עֶשֶׂר דְּרָגוֹת שֶׁהָעֶבֶד
 הַזֶּה שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה. מִגַּמְלֵי אֲדָנָיו
 – שֶׁהֵם בָּאוּתוֹ גְּזוֹן מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאָר, וְהָעֶבֶד
 הַזֶּה שׁוֹלֵט וְנִתְקַן בָּהֶם.

וְכָל טוֹב אֲדָנָיו בִּידוֹ – כָּל אוֹתוֹ טוֹב הָרִיחוֹת
 הָעֲלִיוֹנִים שִׁיּוֹצְאִים מִתּוֹךְ אוֹתָם אוֹרוֹת
 וּמְאוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים. וְכָל טוֹב אֲדָנָיו – אוֹתוֹ
 הַשְּׁמוּשׁ שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁנִּמְשָׁכָה בָּהּ בְּלִבְנָה.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל אָרֶם נְהָרִים – זהו המקום של הארץ הקדושה ששם בכתה רחל כשחרב בית המקדש. ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים – להתחזק כחה בחזקה כראוי טרם תכנס להקים את אותם הגופים.

לַעֲת עָרַב, מה זה לעת ערב? זה ערב שבת שהוא הזמן של האלף הששי. לעת ערב – כמו שנאמר (תהלים קד) וּלְעִבּוּדְתוֹ עַדֵי עָרַב, וכתוב (ירמיה ו) כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עָרַב.

לַעֲת צאת השאבת – שבאותו זמן עתידים לקום ולהחיות. בראשונה מכל שאר בני העולם אותם ששואבים מימי התורה [ושואבים], כדי שיתעסקו לשאב מימי התורה, והתחזקו בעץ החיים, והם יצאו בראשונה, שעץ החיים גרם להם שיקומו בראשונה, כמו שנתבאר.

וּבְנֹת אֲנָשֵׁי הָעִיר יֵצְאוּ, מה זה יצאת? כמו שנאמר (ישעיה כו) וְאָרֶץ רַפְּאִים תִּפְּיֵל, שעתידה הארץ לפלט ממנה כל הגופות שהם בתוכה, ועל כך כתוב יצאת. לשאב מים – לטל נשמה ולקבלה כראוי מתקנת ממקומה כראוי. והיה הנערה אשר אמר אליה הטי נא כדך ואשתה, משום שהרי נתבאר, שכל אותן

נְשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִתְקִימוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה
וְהִשְׁתַּדְּלוּ לְדַעַת אֶת רַבּוֹנָם בְּסוּד הַחֲכָמָה
הָעֲלִיּוֹנָה, הִיא עוֹלָה וּמִתְקַיֶּמֶת בְּדַרְגָּה עֲלִיּוֹנָה
עַל כָּל אוֹתָם שֶׁלֹּא נִדְבְּקוּ וְלֹא יָדְעוּ, וְהֵם
מִתְקַיִּמִים בְּרֵאשׁוֹנָה. וְזוֹ הַשְּׂאֵלָה שֶׁעָמַד אוֹתוֹ
הָעֶבֶד לְדַעַת וְלִשְׂאֵל, בְּמָה הִתְעַסְקָה אוֹתָהּ
הַנְּשָׁמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְאָמְרָה אֵלַי גַּם אַתָּה שְׂתֵה, אַתָּה צָרִיךְ לִשְׁתוֹת
וְלִהְיוֹת מְשֻׁקָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחֲרֶיךָ –
וְגַם ^(ל)גַּמְלִיךָ אֲשֶׁקָה, מְשׁוּם שֶׁכָּל אוֹתָם שָׂאָר
הַמְּרַכְבוֹת, אֵף עַל גַּב שְׁנִשְׁקִים מִהַדְרָגָה הַזֹּו,
כָּלֵם נְשָׁקִים מִעֲבוּדַת הַצְּדִיקִים שִׁיּוּדְעִים עֲבוּדַת
רַבּוֹנָם כְּרֵאוּי, שֶׁהַצְּדִיקִים יוֹדְעִים לְסַפֵּק לְכָל
דְּרָגָה וְדַרְגָּה כְּרֵאוּי. וְעַל זֶה וְגַם ^(ל)גַּמְלִיךָ אֲשֶׁקָה.
וְדַאי הִיא הָאֲשָׁה אֲשֶׁר הִכִּיחַ ה' לְבֶן אֲדָנָי. וְדַאי
הִיא [ס"א בְּהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה שְׁלִי] הוּא
הַגּוֹף שֶׁהִזְדַּמֵּן לְאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה הָעֲלִיּוֹנָה.

בֵּא רֵא, שֶׁהִנֵּה נִתְבָּאָר שֶׁתְּשׁוּקַת הַזְּכָר לְנִקְבָּה
עוֹשֶׂה נְשָׁמָה, וְתְּשׁוּקַת הַנְּקֵבָה לְזָכָר עוֹלָה
וּמִתְעַרֵּב עִמָּה שְׁלִמְעָלָה, וְנִכְלָלִים זֶה עִם זֶה
וְעוֹשֶׂה נְשָׁמָה. וּמְשׁוּם כֵּן, הִיא הָאֲשָׁה – זֶהוּ

הגוף ודאי, שהוא זמין לאותו רצון של הנשמה שיצאה מן הזכר.

ואותם הגופים עתידים להתעורר בראשונה, כמו שאמרנו. ולאחר שאלו יקומו, יקומו כל האחרים שבשאר הארצות ויתקיימו בקיום שלם, ויתחדשו בהתחדשות הלבנה, ויתחדש העולם כמו מקדם, ואז כתוב באותו הזמן (תהלים קד) ישמח ה' במעשיו.

ומישום כף, הנה ישפיל עבדי - להחזיר הנשמות כל אחת ואחת למקומה. ירום ונשא וגבה מאד - מהצד של כל אותן הדרגות העליונות, כמו שאמרנו.

כאשר שממו עליך רבים כן משחת מאיש מראהו ותארו מבני אדם (ישעיה נב), בא ראה, שהנה נאמר שכאשר נחרב בית המקדש והשכינה גלתה לתוך ארצות נכריות ביניהם, מה כתוב? (שם לג) הן אראלם צעקו חצה מלאכי שלום מר יכביון, כלם בכו על זה וקשרו בכיה ואבל, וכל זה על השכינה שגלתה ממקומה. וכמה שהיא משתנית מכמו שהיתה, אף כף בעלה לא מאיר אורו והשתנה מכמו שהיה,

שְׁכַתוֹב (שם יג) חֲשַׁף הַשָּׁמַשׁ בְּצֵאתוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב
כֵּן מִשַּׁחַת מְאִישׁ מְרֹאֵהוּ.

דָּבָר אַחֵר כֵּן מִשַּׁחַת מְאִישׁ מְרֹאֵהוּ – מִהֶעֱבַד
הַזֶּה שֶׁהִשְׁתַּנֵּה דְיוֹקְנוֹ וְגוֹנוֹ מִכְמוֹ שֶׁהָיָה.
דָּבָר אַחֵר כֵּן מִשַּׁחַת מְאִישׁ מְרֹאֵהוּ – כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שם נ) אֲלֵבִישׁ שָׁמַיִם קְדֵרוֹת וְשֶׁקֶ אֲשִׁים
כְּסוּתָם. שֶׁהָרִי מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא
עָמְדוּ הַשָּׁמַיִם בְּאוֹרָם, וְסוּד הַדָּבָר – הַבְּרָכוֹת לֹא
שׁוּרוֹת אֲלָא בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצְאִים זָכָר וְנִקְבָּה,
וּבְאוֹרוֹהוּ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) זָכָר וְנִקְבָּה בְּרֹאֵם
וַיִּבְרָךְ אֹתָם, וּמִשׁוֹם כֵּן מִשַּׁחַת מְאִישׁ מְרֹאֵהוּ.

וְזֵהוּ כְּכַתוּב (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבֵד. אָבוֹד אוֹ נֶאֱבֵד
לֹא נֶאֱמַר, אֲלָא אָבֵד, שְׂאִין שׁוּרוֹת בְּרָכוֹת
אֲלָא בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצְאִים זָכָר וְנִקְבָּה יַחַד, כְּמוֹ
שֶׁנִּתְבָּאָר. מִשׁוֹם זֶה בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁלֹּא נִמְצָא הַזָּכָר
עִמָּה, וְאֵז כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת שְׂיוּצָאוֹת, לְכַלֵּן הָיָה
לְהֵן שְׁנוּי מִכְמוֹ שֶׁהָיָה בְּזְמַן שֶׁהִשְׁמַשׁ מִתְחַבֵּר
בְּלִבָּנָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. וְלִכֵּן אֵלֶּה תְּלִדוֹת יַעֲקֹב
יוֹסֵף וְגו', וְנִתְבָּאָר.

וְהוּא נַעַר, מִשׁוֹם שְׂאִין נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים,
צַדִּיק וְצַדִּיק הֵם יַחַד. כְּמוֹ שֶׁהִיא

נִקְרָאת בְּשֵׁם שֶׁל הַזְכָּר, גַּם כִּף הוּא נִקְרָא בְּשֵׁם
שְׁלָה, שְׁכָתוּב וְהוּא נֶעַר.

אֵת בְּנֵי בִלְהָה וְאֵת בְּנֵי זִלְפָּה. בְּכֻלָּם עוֹמְדֵת
לְחֵדֶשׁ אוֹתָם כְּרֵאוּי וּלְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ לָהֶם
בְּשִׂמְחָה שְׁלוֹ. שְׁכַל הָעֲנָפִים וְכָל הָעָלִים, כָּלָם
מִתְבָּרְכִים בְּשִׂמְחָתוֹ.

אֵלֶּה תְּלִדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, שְׁכַל
דְּמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הִיָּתָה בְּיוֹסֵף, וְכָל מֵה
שְׁאַרְע לָזֶה אַרְע לָזֶה, וּשְׁנִיָּהֶם הוֹלְכִים יַחַד. וְזֶהוּ
הַסּוּד שֶׁל הָאוֹת וְי״ו, שְׁשִׁנִּיָּהֶם הוֹלְכִים יַחַד,
מִשּׁוּם שֶׁהֵם סוּד אֶחָד וּדְמוּת אֶחָת.

וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה, הֲרֵי פְּרִשׁוּהָ שְׁהָיָה
אוֹמֵר לְאָבִיו עָלֵיהֶם שְׁהָיוּ אוֹכְלִים אֵיבָר
מִבְּעָלֵי חַיִּים כְּשֵׁהֶם חַיִּים. וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם
רָעָה, וְכִי זֶה בְּמַנְיָן הָיוּ אוֹתָם בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת, אֵיךְ
הָיוּ מְזִלְזָלִים בָּהֶם בְּנֵי לֵאָה, וְאֵיךְ הָיוּ אוֹכְלִים
אֵיבָר מִן הַחַי וְהָיוּ עוֹבְרִים עַל מִצְוֹת רְבוּנָם,
שְׁהָרֵי צָוָה עַל בְּנֵי נַח מִצְוָה זוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(בְּרֵאשִׁית ט) אַךְ בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ דָּמוֹ לֹא תֹאכְלוּ, וְהֵם
הָיוּ אוֹכְלִים אוֹתָם וְעוֹבְרִים עַל מִצְוֹת רְבוּנָם?
אֵלֶּה יוֹסֵף הָיָה אוֹמֵר, וְעַל זֶה נֶעְנַשׁ.

רבי יהודה אָמַר, אֶת דְּבַתְּם רְעָה - כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהוּ שֶׁנִּתְּנוּ עֵינֵיהֶם בְּבִנּוֹת הָאָרֶץ, וְזֶהוּ דְּבַתְּם רְעָה, לְהִינִיק אֶת כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת שֶׁאֵינָן קְדוֹשׁוֹת [ד"א אף על גב] שֶׁבְּאוֹת מֵצַד הַטְּמֵאָה.

וישראל אָהַב אֶת יוֹסֵף מְכַל בְּנָיו כִּי בֶן זִקְנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּתַנַּת פְּסִים. **רבי** אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) לֵךְ עִמִּי בֵּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דְלַתְךָ בְּעֶדְךָ חֲבִי כִמְעַט רָגַע עַד יַעֲבֹר זַעַם. לֵךְ עִמִּי בֵּא בַחֲדָרֶיךָ.

בא רָאָה כִּמָּה אוֹהֵב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל, וּבִשְׂבִיל אֲהַבְתֶּם שְׂאוּהֵב אוֹתָם עַל כָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, הַזְּהִיר אוֹתָם וְרוֹצֵה לְשָׁמֵר אוֹתָם בְּכֹל מֵה שֶׁהֵם עוֹשִׂים. **בא** רָאָה, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים יֵשׁ בְּיוֹם שֶׁהַדִּין שׁוֹרֵה בְּעוֹלָם, וּכְשֶׁבֵּא אוֹתוֹ הַזְּמַן, צָרִיךְ הָאָדָם לְהַזְהֵר וּלְהַשְׁמֵר שֶׁלֹּא יִפְגַּע בּוֹ אוֹתוֹ הַדִּין, וְהֵם זְמַנִּים יְדוּעִים, וְהָרִי בְּאַרוּהָ.

משום שֶׁהָרִי כְּשֶׁעוֹלָה הַבָּקָר, אֲבָרְהֵם מִתְּעוֹרֵר בְּעוֹלָם וְאוֹחֵז אֶת הַדִּין לְקֶשֶׁר אוֹתוֹ עִמוֹ, וּבְרֵאשִׁית שְׁלֹשׁ הַשָּׁעוֹת הָרֵאוֹשׁוֹנוֹת נוֹסֵעַ הַדִּין

ממקומו להתעורר בו ביעקב, עד שמתעוררת תפלת המנחה שמחזירה את הדין למקומו, ומתעורר הדין שלמטה להתקשר בדין של מעלה, שהרי אז נקשר דין עם דין, וצריך להזהר.

עוד, כשהדין מתעורר בעולם והמות נמצא בעיר, לא צריך האדם ללכת יחידי בשוק, והרי בארנו את הדברים, אלא צריך לסגר את עצמו שלא יצא החוצה, כמו שבארוהו בנח שסגר את עצמו בתבה שלא ימצא לפני המשחית.

ועל זה לך עמי בחדריך, סגר את עצמך, וסגר דלתך בעדך, שלא יתראה לפני המשחית. חבי כמעט רגע עד יעבר זעם, שאחר שעובר הדין אין רשות למשחית להשחית.

בא ראה, שהקדוש ברוך הוא בשביל האהבה שהוא אוהב את ישראל וקרב אותם אליו, כל שאר העמים עובדי כוכבים ומזלות שונאים את ישראל, משום שהם מרחקים וישראל קרובים.

ובא ראה, משום האהבה שאהב יעקב את יוסף יותר מאחיו, אף על גב שכלם היו לו

אחים, מה כתוב? ויתנכלו אתו להמיתו. כל שכן העמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות לישראל.

בא ראה כמה גרמה לו אותה אהבה שאהב אותו יותר, שגרם לו שהגלה מאביו, וגלה אביו עמו, וגרם להם גלות ולשכינה שגלתה ביניהם, ואף על פי שנגזרה הגזרה, ובארוהו שבשביל כנתת הפסים שעשה לו יותר, מה כתוב? ויראו אחריו.

ויחלם יוסף חלום וגו'. רבי חייא פתח ואמר, (במדבר יב) ויאמר שמעו נא דברי אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו. בא ראה כמה דרגות לדרגות עשה הקדוש ברוך הוא, כלם עומדים זה על זה, דרגה על דרגה, זו למעלה מזו, וכלן יונקות אלו מאלו כראוי להם, אלו מימין ואלו משמאל, וכלם ממנות אלו על אלו הכל כראוי.

בא ראה, כל נביאי העולם, כלם יונקים מצד אחד מתוך שתי דרגות ידועות, ואותן הדרגות היו נראות בתוך האספקלריה שאינה מאירה, שכתוב במראה אליו אתודע. מה היא המראה? כמו שנאמר [שמראה] המראה שכל

הַגּוֹנִים נִרְאִים בְּתוֹכָהּ, וְזוֹהִי הָאֶסְפֶּקְלָרִיָּה שְׂאִינָה מְאִירָה. בְּחֵלום אֲדַבֵּר בּוֹ, זֶהוּ אֶחָד מִשְׁשִׁים בְּנִבּוּאָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהוּ, וְהִיא הַדְּרָגָה הַשְּׁשִׁית מֵאוֹתָהּ הַדְּרָגָה שֶׁל נִבּוּאָה, וְהִיא הַדְּרָגָה שֶׁל גְּבֻרֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמְמַנֶּה עַל הַחֵלום, וְהִרִי נִתְבָּאֵר.

בֵּא רֵאָה, כָּל חֵלום שֶׁהוּא כְּרָאוּי, בָּא מִן הַדְּרָגָה הַזֹּאת, וְעַל כֵּן אֵין לָךְ חֵלום שֶׁלֹּא יִתְעַרְבוּ בּוֹ דְּבָרִים כּוֹזְבִים, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרְנוּ. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ מֵהֵם אָמַת וּמֵהֵם כּוֹזְבִים, וְאֵין לָךְ חֵלום שְׂאִין בּוֹ מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה.

וּמִשּׁוֹם שֵׁשׁ בְּחֵלום הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, כָּל הַחֵלוֹמוֹת שֶׁבְּעוֹלָם הוֹלְכִים אַחַר פְּתוּרֵן הַפֶּה, וּבְאֵרוֹהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית מא) וַיְהִי כִּכְאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ כֵּן הָיָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֵׁשׁ בְּחֵלום כְּזָב וְאָמַת, וְהַדְּבֹר שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ צָרִיךְ הַחֵלום פְּתוּרֵן טוֹב. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִשּׁוֹם שֶׁכָּל חֵלום הוּא מֵהַמְּדֻרָגָה שֶׁלְמַטָּה, וְהַדְּבֹר שׁוֹלֵט עָלָיו, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ כָּל חֵלום הוֹלֵךְ אַחַר הַפְּתוּרֵן.

פְּתַח וְאָמַר, (איוב לג) בְּחֵלום חֲזִיוֵן לִילָה בְּנֶפֶל תִּרְדָּמָה עַל אַנְשִׁים בְּתַנּוּמוֹת עָלֵי מִשְׁכָּב

אִזּוּ יִגְלֶה אֶזֶן אַנְשִׁים וּבְמִסְרָם יַחְתֵּם. בֵּא רְאָה,
 כְּשֶׁעוֹלָה אָדָם לְמִטָּתוֹ, הוּא צָרִיךְ לְהַמְלִיךְ עָלָיו
 מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּךְ יֹאמֵר פְּסוּק
 אֶחָד שֶׁל רַחֲמִים, וּבְאַרוּהוּ הַחֲבָרִים. מִשׁוּם
 שֶׁהִנֵּה כְּאִשֶּׁר אָדָם יֵשֵׁן עַל מִטָּתוֹ, הִנֵּה נִשְׁמָתוֹ
 יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטְטֶת לְמַעְלָה, כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דְרָכּוֹ, וְכֵן עוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.
 מַה כָּתוּב? בְּחֵלוֹם חֲזִיוֹן לֵילָה, כְּשֶׁבִנִי אָדָם
 שׁוֹכְבִים בְּמִטָּתָם יִשְׁנִים וְהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת
 מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּתַנּוּמוֹת עָלַי מִשְׁכָּב אִזּוּ יִגְלֶה
 אֶזֶן אַנְשִׁים. וְאִזּוּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹדִיעַ
 לְנִשְׁמָה, בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה שֶׁעוֹמֶדֶת עַל הַחֵלוֹם,
 אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁעֲתִידִים לָבֵא עַל הָעוֹלָם, אוֹ
 אוֹתָם דְּבָרִים כְּפִי אוֹתָם הַהִרְהוּרִים שֶׁל לְבוֹ,
 מִשׁוּם שֶׁאָדָם נוֹטֵל דְּרָךְ שֶׁל תּוֹכָחוֹת הָעוֹלָם.
מִשׁוּם שֶׁהִנֵּה לֹא מוֹדִיעִים לְאָדָם בְּעוֹד שֶׁהוּא
 עוֹמֵד בְּכַח הַגּוֹף [נ"א שֶׁל הָרוּחַ] כְּמוֹ
 שְׁאִמְרָנוּ, אֵלָּא מְלַאֵךְ מוֹדִיעַ לְנִשְׁמָה, וְהַנְּשָׁמָה
 לְאָדָם, וְאוֹתוֹ הַחֵלוֹם הוּא מְלַמֵּעָה, כְּשֶׁהַנְּשָׁמוֹת
 יוֹצֵאוֹת מִן הַגּוּפִים וְעוֹלוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת כְּפִי
 דְּרָכָהּ. וְכַמָּה דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת בְּסוּד הַחֵלוֹם, כֵּלְךָ
 בְּסוּד הַחֲכָמָה. וּבֵא וּרְאָה, הַחֵלוֹם דְּרָגָה אַחַת,

הַמְרָאָה דְרִגָּה אַחַת, הַנְּבוּאָה דְרִגָּה אַחַת, וְכָלֵם
דְּרִגּוֹת לְדְרִגּוֹת אֵלֶּה עַל אֵלֶּה.

וַיַּחְלִים יוֹסֵף חִלּוּם וַיִּגְדַּל לְאַחֲיוֹ וַיּוֹסֶפּוּ עוֹד שְׁנָא
אֲתוּ עַל חִלּוּמוֹתָיו. מִכָּאֵן שְׁלֹא צָרִיךְ
הָאָדָם לומר אֵת חִלּוּמוֹ רַק לְאוֹתוֹ הָאָדָם שְׂאוּב
אוֹתוֹ, וְאִם לֹא – הוּא גוֹרֵם לוֹ. שְׂאֵם אוֹתוֹ הַחִלּוּם
מִתְהַפֵּךְ לְגוֹן אַחַר – הוּא גוֹרֵם לְסִלְקוֹ

בֵּא רֵאָה שְׂיוֹסֵף אָמַר אֵת הַחִלּוּם לְאַחֲיוֹ, וְעַל
כֵּן גָּרְמוּ לוֹ לְסִלְקָא אֵת חִלּוּמוֹ עֲשָׂרִים
וּשְׁתַּיִם שָׁנִים שְׁהִתְעַכֵּב. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מִנֵּין
לָנוּ? שְׁכַתּוֹב וַיּוֹסֶפּוּ עוֹד שְׁנָא אֲתוּ. מַה זֶה שְׁנָא
אֲתוּ? שְׁגָרְמוּ לוֹ בְּזֵה קְטְרוּגִים.

מַה כְּתוֹב? וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם שְׁמַעוּ נָא הַחִלּוּם הַזֶּה
אֲשֶׁר חָלַמְתִּי. שְׂרָצָה מֵהֶם שְׂיִשְׁמַעוּ לוֹ,
וְהוּא הוֹדִיעַ לָהֶם אוֹתוֹ הַחִלּוּם, שְׂאֵלְמֵלֵא הֵם
שְׁהַפְּכוּ אוֹתוֹ לְגוֹן אַחַר – כֶּךָ הַתְּקִים, וְהֵם הַשִּׁיבוּ
וְאָמְרוּ, הַמֶּלֶךְ תְּמַלֵּךְ עָלֵינוּ אִם מְשׁוּל תְּמַשֵּׁל
בָּנוּ?! מִיָּד אָמְרוּ לוֹ אֵת פֶּשֶׁר הַחִלּוּם וַגְּזִרוּ גְזָרָה,
וּמְשׁוּם כֶּךָ וַיּוֹסֶפּוּ עוֹד שְׁנָא אֲתוּ.

רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסֵי הָיוּ מְצוּיִים לְפָנַי רַבִּי
שְׁמַעוֹן. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, הִנֵּה שְׁנִינּוּ, חִלּוּם

שְׁלֵא נִפְתָּר כְּמוֹ אֲגָרַת שְׁלֵא נִקְרָאָה, אִם מְשׁוּם
 שְׁהִתְקִיָּם וְהוּא לֹא יָדַע, אוֹ שְׁלֵא הִתְקִיָּם כָּלָל.
 אָמַר לוֹ, הִתְקִיָּם וְלֹא נֹדַע, שְׁהָרִי אוֹתוֹ הַחֲלוּם
 תְּלוּי עָלָיו כַּח, וְהוּא לֹא נֹדַע וְלֹא יָדוּעַ אִם
 הִתְקִיָּם וְאִם לֹא הִתְקִיָּם.

וַיֵּין לָךְ דְּבַר בְּעוֹלָם שְׁטָרָם יָבֵא לְעוֹלָם שְׁאִינוּ
 תְּלוּי בְּחֲלוּם אוֹ עַל יְדֵי כְרוּז, שְׁהָרִי נֹאמַר
 שְׁכָל דְּבַר וְדְבַר בְּטָרָם יָבֵא לְעוֹלָם מְכַרְזִים עָלָיו
 בְּרָקִיעַ, וּמִשָּׁם מִתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם וְנִתָּן עַל יְדֵי
 הַכְּרוּז, וְהַכֹּל מְשׁוּם שְׁכַתוּב (עמוס ג) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה
 ה' אֱלֹהִים דְּבַר כִּי אִם גָּלָה סוּדוֹ אֶל עַבְדָּיו
 הַנְּבִיאִים, בְּזִמָּן שְׁנִבְיָאִים נִמְצְאִים בְּעוֹלָם, וְאִם
 לֹא – אָף עַל גַּב שְׁנִבּוּאָה לֹא שׁוּרָה, חֲכָמִים
 עֲדִיפִים מִנְּבִיאִים, וְאִם לֹא – נִתָּן בְּחֲלוּם, וְאִם לֹא
 – הַדְּבַר נִמְצָא בְּצַפְרֵי הַשָּׁמַיִם, וְהָרִי בְּאֵרוּהַ.

סדר הלימוד ליום כט חשון [יום 59 בשנה]

וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו לְרַעוֹת אֶת צֶאֱן אָבִיהֶם בְּשִׁכְמָם. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אָמַר, לְרַעוֹת צֶאֱן אָבִיהֶם הִיָּה
 צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מַה זֶה אֲ"ת נִקּוּד מֵעָלָיו? לְרַבּוֹת
 שְׁכִינָה עִמָּהֶם, שְׁהִיא שְׁרוּיָה עִמָּהֶם, מְשׁוּם
 שֶׁהֵם הָיוּ עֲשָׂרָה, שְׁהָרִי יוֹסֵף לֹא הִיָּה עִמָּהֶם,

ובנימין הוא קטן בבית, ומשום כך הם היו עשירה, וכשהלכו, השכינה הייתה ביניהם, ועל כן נקוד מלמעלה.

ומשום כך, בזמן שמכרו את יוסף, השתתפו כלם עם השכינה, ושתפו אותה עמהם כשעשו שבועה, ועד שהתגלה דבר יוסף, לא שרתה שכינה על יעקב.

ואם תאמר שהשכינה לא נמצאה עמהם – בא ראה, שכתוב (תהלים קכב) ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'. כלם צדיקים וחסידים, הקיום של כל העולם, הם קיום למעלה ולמטה.

פתח ואמר, (שם) שמחתי באמרים לי בית ה' גלך. את הפסוק הזה בארוהו, שדוד היה עם לבו לבנות הבית, כמו שנאמר (מלכים א ח) ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם ה' וגו'. ואחר כך מה כתוב? רק אתה לא תבנה הבית כי אם בנה היצא מחלציה הוא יבנה הבית לשמי. וכל ישראל היו יודעים את זה, והיו אמרים מתי ימות דוד ויקום שלמה בנו ויבנה את הבית, ואז עמדות היו רגלינו בשעריך ירושלים, אז נעלה ונקריב שם קרבנות.

וְעַם כָּל זֶה, אָף עַל גַּב שְׁהִיּוּ אוֹמְרִים מְתֵי יָמוֹת
הַזְקֵן הַזֶּה, אֲזִי שְׂמַחְתִּי וְשִׂמְחָה הִיְתָה לִי
בְּשִׁבִיל בְּנֵי, שְׁהִיּוּ אוֹמְרִים שְׂבַנִּי יָקוּם תַּחְתִּי
לְגַמֵּר אֶת הַמְצֻוָּה לְבָנוֹת אֶת הַבֵּית. אֲזִי הַתְּחִיל
לְשַׁבַּח אוֹתָהּ וְאָמַר, יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר
שְׂחֻבָּה לָהּ יַחְדָּו.

שְׁנֵינּוּ, עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם לְמַטָּה
כְּמוֹ שְׁלַמְעֵלָה, וְזוֹ מְתַקְנֶת [זוֹ] כְּנֶגֶד זוֹ,
שְׂכָתוֹב (שְׂמוֹת טו) מְכוּן לְשַׁבְּתָךְ פְּעֻלַת ה'. הַבְּנוּיָה,
שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹרִיד אֶת יְרוּשָׁלַיִם
שְׁלַמְעֵלָה כְּרָאוּי, וּמִשׁוּם כֶּף הַבְּנוּיָה. שְׂחֻבָּה לָהּ
יַחְדָּו, וְהָרִי בְּאֵרוֹהָ, שְׂחֻבָּה? הֲיֵה צָרִיף לְהִיּוֹת
שְׂחֻבָּרוּ! אֲלֵא שְׂהַתְּחַבְּרָה הָאֵם עִם הַבַּת וְנִהְיִו
יַחַד, וּבְאֵרוֹהוּ.

וְנֵאמַר שְׁשֵׁם עָלוּ שְׂבָטִים, אֵלוֹ הֵם קִיּוּם שֶׁל
הָעוֹלָם וְהַתְּקוּן שֶׁל הָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן.
וְאֵל תֹּאמַר שְׁהָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן לְבָדוּ, אֲלֵא אֶפְלוּ
שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שְׂכָתוֹב שְׂבָטֵי יְהוָה עֲדוֹת
לְיִשְׂרָאֵל, דּוּקָא לְיִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שֶׁהֵם הַקִּיּוּם
לְמַטָּה, עֲדוֹת הֵם לְמַעְלָה, וְהַכֹּל – לְהוֹדוֹת לְשֵׁם
ה', לְהוֹדוֹת לְשֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכֹל
הַצְּדָדִים, שְׂכָתוֹב לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'.

וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תַעֲהָ בַשָּׂדֶה וַיִּשְׁאַלְהוּ
הָאִישׁ לֵאמֹר מַה תְּבַקֵּשׁ. מַה כָּתוּב
לְמַעַלָּה? וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף הֲלוֹא אַחִיךָ
רָעִים בַּשָּׂכֶם לָכֵה וְאַשְׁלַחְךָ אֲלֵיהֶם. וְכִי יַעֲקֹב
הַשָּׁלֵם, שֶׁהָיָה אוֹהֵב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו וְהָיָה
יודֵעַ שֶׁכָּל אַחָיו הָיוּ שׁוֹנְאִים אוֹתוֹ, לָמָּה שָׁלַח
אוֹתוֹ אֲלֵיהֶם? אֲלֵא הוּא לֹא חָשַׁד עֲלֵיהֶם, שֶׁהָיָה
יודֵעַ שֶׁכָּלָם הָיוּ צְדִיקִים וְלֹא חָשַׁד אוֹתָם, אֲלֵא
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גָרַם אֶת כָּל זֶה כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת
הַגְּזֵרָה שֶׁגָּזַר בֵּין הַבְּתָרִים.

מִצְאָנוּ בְּסִפְרֵי הַקְּדָמוֹנִים, שֶׁצָּרִיכִים בְּנֵי יַעֲקֹב
הָלְלוּ לְשֵׁלֵט עָלָיו בְּטָרִם יָרַד לְמִצְרַיִם,
שֶׁאִלוֹ הוּהוּ יָרַד לְמִצְרַיִם וְהֵם לֹא הָיוּ שׁוֹלְטִים בוֹ
בְּרֵאשׁוֹנָה, יָכְלוּ הַמִּצְרַיִם לְשֵׁלֵט עַל יִשְׂרָאֵל
לְעוֹלָמִים, וְהַתְקִים בְּיוֹסֵף שֶׁנִּמְכַר לְעֶבֶד, וְהֵם
שָׁלְטוּ עָלָיו, וְאָף עַל גַּב שְׁיֹסֵף הָיָה אַחֵר כִּף מֶלֶךְ
וְהַמִּצְרַיִם הָיוּ עֶבְדִים שְׁלוֹ, נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל
שֶׁשָׁלְטוּ עַל כָּלָם.

בֵּא רֵאָה שְׁיֹסֵף הוּא הַבְּרִית הָעֲלִיּוֹנָה, כָּל זְמַן
שֶׁמִּתְקַיֵּם הַבְּרִית, הַשְּׂכִינָה מִתְקַיֶּמֶת עִם
יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם כְּרֵאוּי. כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּלַּק יוֹסֵף,
הַבְּרִית הָעֲלִיּוֹנָה, מִן הָעוֹלָם, אֲזִי הַבְּרִית

וְהַשְׂכִּינָה וַיִּשְׂרָאֵל יֵצְאוּ כָל־ם לַגְּלוּת, וְהִנֵּה בְּאַרְנוֹ
 שְׁכָתוֹב (שמות א) וַיִּקֶּם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם אֲשֶׁר
 לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף, וְהַכֹּל הָיָה מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא כְּרֵאוּי.

בא רָאָה, וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ – זֶה גְּבֻרֵי־אֵל. וּפְרָשׁוּהוּ,
 כְּתוּב כָּאֵן וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ, וְכְתוּב שֵׁם (דניאל ט)
 וְהָאִישׁ גְּבֻרֵי־אֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּחִזּוֹן בְּתַחֲלָה. וְהִנֵּה
 תַּעֲהָ – תוֹעָה בְּכֹל, שְׁבֻטָּח עַל אַחֲיוּ שְׁהִיָּה מִבְּקֵשׁ
 אֶת הָאֲחֻהָ שְׁלֵהֶם וְלֹא מִצָּא, וּבִקֵּשׁ אוֹתָם וְלֹא
 מִצָּא, וְעַל כֵּן תוֹעָה בְּכֹל. וְעַל זֶה, וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ
 לֵאמֹר מַה תְּבַקֵּשׁ.

ויאמר אֶת אַחֵי אֲנֹכִי מִבְּקֵשׁ וְגו'. וַיֹּאמֶר הָאִישׁ
 נִסְעוּ מִזֶּה וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (שיר ח)
 מִי יִתְנַף כְּאֵחַ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אֲמִי אֲמַצְאָךְ בַּחוּץ
 אֲשַׁקֶּךָ גַּם לֹא יִבְזוּ לִי. אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאָרוֹ
 הַחֲבֵרִים, אָבֵל אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה אָמְרָה כְּנִסְת
 יִשְׂרָאֵל לְמֶלֶךְ שְׁהַשְׁלוּם שְׁלוֹ, מִי יִתְנַף כְּאֵחַ לִי,
 כִּי־וֹסֵף עַל אַחֲיוּ, שְׁאָמַר וְעַתָּה אֵל תִּירָאוּ אֲנֹכִי
 אֲכַלְכַּל אֶתְכֶם וְאֶת טַפְכֶּם. נָתַן לָהֶם מְזוֹן וְזָן
 אוֹתָם בְּרָעַב. מִשּׁוּם כֶּף, מִי יִתְנַף כְּאֵחַ לִי.

דבר אַחַר מִי יִתְנַף כְּאֵחַ לִי – זֶה יוֹסֵף, אֵל
 הַשְׂכִּינָה, שְׁנֵאָחֲזוּ עִמָּה וְנִדְבַק עִמָּה. יוֹנֵק

שְׂדֵי אַמִּי - שְׁהָרִי אֶז אַחֻוּה וּשְׁלָמָה עִמָּהֶם.
 אֲמַצְאָךְ בַּחוּץ - בְּתוֹךְ הַגְּלוּת, שְׁהִיא בְּאֶרֶץ
 אַחֲרַת. אֲשַׁקֶּךָ - כְּדֵי לְהַדְבִּיק רוּחַ עִם רוּחַ.
 גַּם לֹא יִבְזוּ לִי - אֵף עַל גַּב שְׂאֵנִי נִמְצְאָת
 בְּאֶרֶץ אַחֲרַת

בא רֵאָה שְׂיֹוסֶף, אֵף עַל גַּב שְׂאֲחִיו לֹא הָיוּ לוֹ
 כְּמוֹ אַחִים כְּשֶׁנִּפְּל בִּיְדֵיהֶם, הוּא הָיָה לָהֶם
 כְּמוֹ אֶחָ כְּשֶׁנִּפְּלוּ בִּידוֹ, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ שְׁכַתוֹב
 (בראשית ג) וַיִּנַּחֵם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם, בְּכֹל הוּא
 דִּבֶּר, עַל לִבָּם.

ובא וְרֵאָה מַה כְּתוּב, וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו. זֶה
 שְׁמַעוֹן וְלוֹי שְׁהֵם הָיוּ וְדָאִי אַחִים בְּכֹל,
 מִשׁוּם שְׁבָאוּ מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה, וּמִשׁוּם כֶּךָ רִגְזָם
 הוּא רִגְזוֹ שֶׁל הָרֵג בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁנֹאָמֵר (שם מט)
 אַרוּר אָפֶם כִּי עָז וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּהּ

בא רֵאָה אֶת סוּד הַדְּבָר, יֵשׁ רִגְזוֹ וַיֵּשׁ רִגְזוֹ. יֵשׁ רִגְזוֹ
 שֶׁהוּא מְבָרֵךְ מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה, וְנִקְרָא בְּרוּךְ,
 כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר שְׁכַתוֹב (שם יד) בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל
 עֲלִיוֹן קִנְיָה שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ. וַיֵּשׁ רִגְזוֹ
 מְקַלָּל לְמַעְלָה וּמִמַּטָּה, כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר, שְׁנִקְרָא
 אַרוּר, שְׁכַתוֹב (שם ג) אַרוּר אַתָּה מְכַל הַבְּהֵמָה
 וּמְכַל חַיַּת הַשָּׂדֶה. אַרוּר אָפֶם כִּי עָז.

ועל הסוד הזה יש שני הרים, שכתוב (דברים יא) ונתתה את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל, כנגד שתי הדרגות הללו. ועל כן זה נקרא ארור וזה נקרא ברוך. ושמעון ולוי הם מצד הדין הקשה, ומצד הדין הקשה החזק יוצא רגז שמקלל.

ובא וראה, מצד הדין הקשה יוצא רגז לשני צדדים - אחד שהתברך ואחד שהתקלל, אחד ברוך ואחד ארור. כמו כן מהצד של יצחק יצאו שני בנים - אחד מברך, ואחד שהתקלל למעלה ולמטה. זה נפרד לצדו וזה נפרד לצדו. זה דיורו בארץ הקדושה, וזה דיורו בהר שעיר, שכתוב (בראשית כד) איש ידע ציד איש שדה. זה מקומו במקום של מדבר, חרבה ושממה, וזה ישב אהלים, והכל כמו שצריך.

ומישום כף שתי דרגות הן - ברוך וארור, זה לצדו וזה לצדו. מזה יוצאות כל הברכות של העולמות למעלה ולמטה וכל הטוב וכל האור וכל גאלה וכל הצלה, ומזה יוצאות כל הקללות וכל חרב וכל דם וכל שממה וכל הרעות וכל הטמאה של העולם.

רבי שמעון פתח ואמר, (תהלים כו) אֲרַחֵץ בְּנִקְיוֹן
 כְּפִי וְאֶסֹבְבָה אֶת מִזְבְּחֶךָ ה'. הפסוק הזה
 בארוהו. אבל בא ראה כאן את סוד הדבור, שהרי
 אין לך אדם בעולם שאינו טועם את טעם המות
 בלילה, ורוח הטמאה שורה על אותו הגוף, מה
 הטעם? משום שהנשמה הקדושה מסתלקת מן
 האדם ויוצאת ממנו, ועל שהנשמה הקדושה
 יוצאת ומסתלקת ממנו, שורה רוח של טמאה על
 אותו הגוף ונטמא.

כִּשְׁהַנְּשָׁמָה חוֹזֶרֶת לְגוֹף, עוֹבֵרֶת אוֹתָהּ
 הַזֶּהֱמָה, וְהָרִי נִתְבָּאֵר שְׂבִידֵי
 הָאָדָם נִשְׁאֶרֶת זְהֵמַת הַטְּמָאָה, וְעַל כֵּן אֵל יַעֲבִיר
 יָדוֹ עַל עֵינָיו, מִשּׁוּם שְׂאוֹתָהּ רוּחַ הַטְּמָאָה שׁוֹרֶה
 עָלָיו עַד שְׁנוּטֵל אוֹתָם, וְכִשְׁנוּטֵל יָדוֹ כְּרָאוּי, אֲזַי
 מִתְקַדֵּשׁ וְנִקְרָא קְדוֹשׁ.

וְאֵיךְ צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ? צָרִיךְ כָּלִי אֶחָד לְמִטָּה
 וְכָלִי אֶחָד מְלַמְעֵלָה, כְּדֵי שִׁיתְקַדֵּשׁ מֵאוֹתוֹ
 שְׁלַמְעֵלָה, וְאוֹתוֹ שְׁלַמְטָה שְׂיוֹשֵׁב בְּזֵהֱמָה
 שְׁטְמָאָה בּוֹ. וְזֶה הַכָּלִי לְקַבֵּל טְמָאָה, וְזֶה
 לְהִתְקַדֵּשׁ מִמֶּנּוּ. זֶה בְּרוּךְ וְזֶה אָרוּר. וְלֹא צָרִיךְ
 לְשַׁפֵּךְ בְּבֵית אֶת אוֹתָם מִים שֶׁל הַזֵּהֱמָה, שְׁלֹא

יִקְרַב אֲלֵיהֶם אִישׁ, שְׁהָרִי בָהֶם מִתְכַּנְּסִים הַצֵּד
 שְׁלָהֶם, וְיִכּוֹל לְקַבֵּל גִּזְק מֵאוֹתָם הַמִּים הַטְּמָאִים.
 וְעַד שֶׁיַּעֲבֹר הַזְּהָמָה מִיָּדוֹ לֹא יִבְרַךְ, וּבִאֲרָנוּ.
 וּמִשׁוּם כֵּן, בְּטָרִם יִקְדַּשׁ הָאָדָם אֶת יָדָיו
 בְּבִקְרָה, נִקְרָא טָמֵא. כִּיּוֹן שֶׁהַתְּקַדֵּשׁ, נִקְרָא טָהוֹר.
 וּמִשׁוּם כֵּן אֵל יִטַּל אֶלָּא מִיָּד שְׁנִטְהָרָה בְּרֵאשׁוֹנָה,
 שְׁכָתוּב (במדבר יט) וְהָזָה הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא. זֶה
 נִקְרָא טָהוֹר, וְזֶה נִקְרָא טָמֵא.

מִשׁוּם כֵּן כָּלִי אֶחָד לְמַעְלָה וְכָלִי אֶחָד לְמַטָּה,
 זֶה קָדוֹשׁ וְזֶה טָמֵא. וְאֶסוּר לַעֲשׂוֹת דְּבָר
 עִם אוֹתָם הַמִּים, אֶלָּא צָרִיךְ לְשַׁפֵּךְ אוֹתָם בְּמָקוֹם
 שְׁאֵנָשִׁים לֹא עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יִלִּין אוֹתָם
 בְּבֵית, שְׁהָרִי כִּיּוֹן שְׁנִשְׁפְּכוּ בְּאֶרֶץ, רוּחַ הַטְּמָאָה
 נִמְצָאת שָׁם וְיִכּוֹלָה לְהִזִּיק. וְאִם חָפַר לָהֶם מְדֻרָּן
 תַּחַת הָאֶרֶץ שֶׁלֹּא יֵרְאוּ – יִפָּה.

וְלֹא יִתֵּן אוֹתָם לְנָשִׁים מְכַשְׁפוֹת שְׁיִוְכְלוּ לְהִרְע
 בָּהֶם לְבִנְיָ אָדָם, מִשׁוּם שֶׁאוֹתָם הַמִּים
 שֶׁהַתְּקַלְלוּ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְטַהֵר אֶת
 יִשְׂרָאֵל שֶׁיְהִיוּ קְדוֹשִׁים, שְׁכָתוּב (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי
 עֲלֵיכֶם מִיַּם טָהוֹרִים מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל
 גִּלוּלֵיכֶם אֶטְהַר אֶתְכֶם.

וַיִּקְרָהוּ וַיִּשְׁלְכוּ אֹתוֹ הַבְּרָה וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ
 מַיִם. רַבֵּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יט)
 תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. [מִי שֶׁמְבַטֵּל דְּבָרֵי
 תּוֹרָה כְּאֵלוֹ הַחֲרִיב עוֹלָם שְׁלָם] כִּמָּה יֵשׁ לְבָנֵי
 אָדָם לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שְׁכָל מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל
 בַּתּוֹרָה, יֵהִי לוֹ חַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא
 וְזוֹכֵה בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת. וְאֶפְלוּ מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה
 וְלֹא מְשַׁתְּדֵל בָּהּ לְשִׁמָּה כְּרֵאוּי, זוֹכֵה לְשָׂכָר טוֹב
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵין דָּנִים אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַהוּא.

וְכֵן וּרְאָה, כְּתוּב (משלי ג)
 אַרְךָ יָמִים בְּיָמֵינֶה
 בְּשִׂמְאֵלָה עֶשֶׂר וְכָבוֹד. אַרְךָ יָמִים בְּאוֹתוֹ
 שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה, שֵׁשׁ לוֹ אַרְךָ יָמִים
 בְּעוֹלָם הַהוּא שְׁבוּ אַרְךָ הַיָּמִים, וְאוֹתָם הַיָּמִים הֵם
 וְדַאי יָמִים, שֵׁם הוּא בְּטַחֲוֹן הַקִּדְשָׁה שְׁלִמְעָלָה
 שְׁבוּטָח אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה,
 לְהִתְחַזֵּק בְּעוֹלָם הַהוּא, בְּשִׂמְאֵלָה עֶשֶׂר וְכָבוֹד,
 יֵשׁ לוֹ שְׂכָר טוֹב וְשִׁלּוֹה בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְכֵן מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה, כְּשִׁיּוּצָא מִן
 הָעוֹלָם הַזֶּה, הַתּוֹרָה הוֹלְכַת לְפָנָיו וּמְכַרִּיזָה
 לְפָנָיו וּמְגַנְנָה עָלָיו שְׁלֹא יִקְרְבוּ אֵלָיו בְּעֵלֵי הַדִּין.
 כְּשֶׁשׁוֹכֵב הַגּוֹף בְּקִבְרוֹ, הִיא שׁוֹמֵרַת אוֹתוֹ.
 כְּשֶׁהִנְשָׂמָה הוֹלְכַת לְהַסְתַּלֵּק לְשׁוּב לְמִקּוּמָה, הִיא

הולכת לפני הנשמה הזיא. וכמה שערים
נשברים מלפני התורה עד שנכנסת למקומה,
ועומדת על האדם עד שיתעורר בזמן שיקומו
המתים של העולם, והיא מלמדת עליו סגוריה.

זהו שכתוב (משלי ו) בהתהלךך תנחה אתך בשכבך
תשמר עליך והקיצות היא תשיחך.
בהתהלךך תנחה אתך - כמו שנתבאר. בשכבך
תשמר עליך - בשעה ששוכב הגוף בקבר, שהרי
אז בזמן ההוא נדון הגוף בקבר, ואז התורה
מגנה עליו. והקיצות היא תשיחך - כמו
שנתבאר, בזמן שיתעוררו המתים של העולם מן
העפר, היא תשיחך להיות עליך סגור.

רבי אלעזר אומר, היא תשיחך, מה זה היא
תשיחך? משום שאף על גב שעכשו
יקומו מהעפר, התורה לא תשתפח מהם, שהרי
אז ידעו את כל אותה התורה שעזבו
כשהסתלקו מן העולם הזה. אותה התורה
שמורה מאותו זמן, ותכנס למעיהם כמו מקדם,
והיא תדבר במעיהם.

וכל הדברים מתקנים יותר מכמו שהיו
בראשונה, שהרי כל אותם הדברים

שְׁהוּא לֹא יִכַּל לְהַשִּׁיג אוֹתָם כְּרְאוּי וְהוּא
הַשְּׁתַדֵּל בָּהֶם וְלֹא נִדְבַק בָּהֶם – כָּלָם נִכְנָסִים
לְמַעַיִן מִתְקַנִּים וְהַתּוֹרָה תִּדְבַר בּוֹ. זֶהוּ שְׁפֹתוֹב
וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּמוֹ זֶה
כָּל מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכֵה
לְהַשְׁתַּדֵּל בָּהּ לְעוֹלָם הַבָּא, וְהֵינָה נִתְבָּאֵר.

בא רְאֵה, אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁלֹּא זוֹכֵה לְהַשְׁתַּדֵּל
בְּעוֹלָם הַזֶּה בַּתּוֹרָה וְהוּא הוֹלֵךְ בַּחֲשֵׁכָה,
כְּשִׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נוֹטְלִים אוֹתוֹ וּמְכַנְיָסִים
אוֹתוֹ לְגִיּהֵנָם לְמָקוֹם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְרַחֵם
עָלָיו, שֶׁנִּקְרָא בּוֹר שְׁאוֹן טֵיט הַיּוֹן, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים מ) וַיַּעֲלֵנִי מִבוֹר שְׁאוֹן מְטִיט הַיּוֹן וַיִּקֶּם עַל
סֹלֶעַ רַגְלֵי כוֹנֵן אֲשׁוּרֵי.

וּמִשׁוּם כֵּן, אוֹתוֹ שֶׁלֹּא מְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּמִתְטַנֵּף בְּטַנוּפוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, מֵה
כְּתוּב? וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלַכּוּ אוֹתוֹ הַבְּרָה – זֶה הוּא
הַגִּיּהֵנָם, הַמָּקוֹם שֶׁדָּנִים אֶת אוֹתָם שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדְּלוּ
בַּתּוֹרָה. וְהַבוֹר רַק – כָּמוֹ שֶׁהוּא הָיָה רֵיק, מֵה
הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ מַיִם.

ובא וְרְאֵה כִּמָּה הוּא הָעֲנָשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהָרִי
לֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל מִהָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה אֲלֵא

מִשׁוּם שֶׁהִסְתַּלְקוּ מִן הַתּוֹרָה וְנִעְזְבוּ מִמֶּנָּה, זֶהוּ שְׁכָתוּב (ירמיה ט) מִי הָאִישׁ הַחֲכָם וַיִּבֶן אֶת זֹאת וְגו' עַל מָה אֲבָדָה הָאָרֶץ וְגו'. וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרָתִי וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מִכָּאן (ישעיה ה) לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דַעַת.

מִשׁוּם כִּן הַכֹּל עוֹמֵד עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה, וְהַעוֹלָם לֹא מִתְקַיֵּם בְּקִיּוּמוֹ אֲלָא בַתּוֹרָה, שֶׁהִיא קִיּוּם הָעוֹלָמוֹת, מַעֲלָה וּמַטָּה, שְׁכָתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי.

וַיִּקְרַחֲהוּ וַיִּשְׁלַכּוּ אֹתוֹ הַבְּרָה, רָמַז עַל שְׁזָרְקוּ אֹתוֹ לְתוֹךְ הַמַּצְרִים, הַמְּקוֹם שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ סוּד הָאֱמוּנָה כָּלֵל. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִם נִחָשִׁים וְעַקְרָבִים הָיוּ בּוֹ, לָמָּה כָּתוּב בְּרֵאוּבֵן לְמַעַן הֲצִיל אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשִּׁיבּוֹ אֶל אָבִיו, וְכִי לֹא חָשַׁשׁ רֵאוּבֵן לָזֶה שֶׁהִנֵּה אֹתָם נִחָשִׁים וְעַקְרָבִים יִזְיקוּ אֹתוֹ, וְאִיךָ אָמַר לְהַשִּׁיבּוֹ אֶל אָבִיו, וְכָתוּב לְמַעַן הֲצִיל אֹתוֹ?

אָלָּא שָׂרָא רֵאוּבֵן שֶׁהִנּוּק נִמְצָא בְיַדִּי אָחִיו, מִשׁוּם שֶׁיָּדַע כִּמָּה הֵם שׁוֹנְאִים אֹתוֹ וְרִצּוֹנָם לְהַרְגוֹ אֹתוֹ. אָמַר רֵאוּבֵן, טוֹב לְהַפִּיל

אותו לתוך בור הנחשים והעקרבים ולא ימסר בידי שונאיו שלא מרחמים עליו. מכאן אמרו, יפיל אדם עצמו לאש או לבור של נחשים ועקרבים ולא ימסר בידי שונאיו [שמעטים הם שיכולים להנצל, ומשום כך אמר למען הציל אתו מידם].

משום שכאן במקום הנחשים והעקרבים – אם הוא צדיק, הקדוש ברוך הוא ירחיש לו נס, ולפעמים שזכות אבות מסייעים לאדם וינצל מהם. אבל כיון שנמסר בידי שונאיו, מעטים הם שיכולים להנצל.

ומשום כך אמר למען הציל אתו מידם, מידם דוקא, ולא כתוב למען הציל אותו ויותר לא. אלא אמר ראובן, ינצל מידם, ואם ימות בבור – ימות. ומשום כך כתוב וישמע ראובן ויצלהו מידם

בא ראה כמה היא חסידותו של ראובן, שמשום שידע ששמעון ולוי, השתפות והחכמה והחברות שלהם הם קשים, שכאשר התחברו בשכם הרגו כל זכר [ס"א וזה שהרגו כל זכר], לא די להם, אלא שנוטלים נשים וטף וכסף וזהב

וְכָל הַבְּהֵמוֹת וְכָל כְּלֵי יָקָר וְכָל מִי שֶׁנִּמְצָא
 בְּקֶרְיָה, וְלֹא דֵי, אֲלֵא שֶׁאֶפְלוּ כָּל מֵה שֶׁבִּשְׂדֵה
 נִטְלוּ, שֶׁכְּתוּב (בראשית לד) וְאֵת אֲשֶׁר בְּעִיר וְאֵת
 אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה לְקַחוּ.

אָמַר, וּמֵה הַקֶּרִיָּה הַגְּדוּלָּה כְּזוֹ לֹא נִצַּל מֵהֶם –
 אֲלֵמֵלֵא הָעֵלֶם הַזֶּה יִפֹּל בִּיְדֵיהֶם, לֹא
 יִשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ חֲתִיכַת בְּשָׂר בְּעוֹלָם, וְעַל כֵּן אָמַר
 טוֹב לְהִנָּצֵל מֵהֶם, שֶׁלֹּא יִשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ שְׂאֲרִית
 בְּעוֹלָם וְלֹא יֵרָאֶה מִמֶּנּוּ אֲבָא כְּלוּם לְעוֹלָמִים.

וְכֵאֵן אִם יָמוּת, לֹא יִכּוֹלִים לוֹ, וַיִּשְׁאַר כָּל גּוֹפוֹ
 שְׁלֵם וְאָשִׁיב אוֹתוֹ לְאָבָא שְׁלֵם, וְעַל כֵּן
 לְמַעַן הֲצִיל אוֹתוֹ מִיָּדָם לְהִשְׁיבוֹ אֶל אָבִיו, אִף עַל
 גַּב שְׂיָמוּת שָׁם. וּמִשׁוּם כֵּן אָמַר הַיֵּלֶד אֵינְנוּ, וְלֹא
 אָמַר אֵינְנוּ חַי, אֲלֵא אָמַר אֵינְנוּ – אֶפְלוּ מֵת.

בֵּא רָאֵה מֵה שֶׁעָשָׂה, שֶׁהוּא בְּחֻכְמָה הָיָה מְשַׁתֵּף
 עֲצָמוֹ עִמָּהֶם, שֶׁכְּתוּב לֹא נִכְנְנוּ נֶפֶשׁ, וְלֹא
 כְּתוּב לֹא תִכּוּהוּ, וְהוּא לֹא הָיָה שֵׁם כְּשֶׁנִּמְכַּר
 יוֹסֵף, שֶׁהָרִי כָּלֶם שִׁמְשׁוּ אֵת אָבִיהֶם, כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד יוֹם אֶחָד, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה שֶׁל רְאוּבֵן, וְעַל
 כֵּן רָצָה שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהָיָה הַשְּׁמוֹשׁ שֶׁלוֹ לֹא
 יֵאָבֵד יוֹסֵף, וּמִשׁוּם כֵּן כְּתוּב וַיִּשָּׁב רְאוּבֵן אֶל

הבור והנה אין יוסף בבור ויקרע את בגדיו. והנה
אין יוסף דוקא, אפלו [חי או] מת, מיד וישב אל
אחיו ויאמר הילד איננו.

ואפלו ראובן לא ידע מאותה המכירה של יוסף.
והרי בארוהו שהשכינה השתתפה
עמם, ועל כן לא ידע ראובן מהמכירה ההיא
של יוסף, ולא התגלטה לו עד אותו הזמן שיוסף
התגלה לאחיו.

בא ראה כמה גרם לראובן משום שהוא השתדל
להחיות את יוסף. מה כתוב? (דברים לג) יחי
ראובן ואל ימת וגו'. שהרי משום זה, אף על גב
שידע שנלקחה בכורתו ממנו ונתנה ליוסף,
השתדל להחיות אותו, והתפלל משה ואמר יחי
ראובן ואל ימת, והתקיים בעולם הזה ובעולם
הבא. מה הטעם? משום זה, ומשום שעשה
תשובה מהמעשה ההוא. שכל מי שעושה
תשובה, הקדוש ברוך הוא מקים אותו בעולם
הזה ובעולם הבא.

בא ראה מה כתוב? ויקחו את כתנת יוסף וגו'.
הרי בארוהו, שמשום שדם השעיר דומה
לדם של אדם. אבל בא ראה, אף על גב שהדבר

בֶּא כְּרֵאוּי, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם
הַצְדִּיקִים אֲפֵלו כְּחוּט הַשְּׁעָרָה.

יַעֲקֹב עָשָׂה מַעֲשֵׂה כְּרֵאוּי, בְּמָה? מִשּׁוּם
שֶׁהַקְּרִיב לְאָבִיו שְׁעִיר, שֶׁהוּא צַד הַדִּין
הַקָּשָׁה, וְעַם כָּל זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַקְּרִיב שְׁעִיר
וְהַכְּחִישׁ אֶת אָבִיו שֶׁהוּא הַצַּד שְׁלוֹ, נִעְנַשׁ בַּשְּׁעִיר
הָאֲחֵר הַזֶּה שֶׁהַקְּרִיבֵי לוֹ בְּנֵי אֶת הַדָּם שְׁלוֹ.

בּו כְּתוּב (בראשית כז) וְאֵת עֶרְת גְּדֵי הָעִזִּים
הַלְבִּישָׁה עַל יָדָיו וְעַל חֻלְקַת צְוֹאֲרָיו, מִשּׁוּם
כֶּךָ - וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכַּתְנַת בְּדָם, הַקְּרִיבֵי לוֹ כַּתְנַת
לְהַכְּחִישׁ אוֹתוֹ. וְהַכֵּל זֶה כִּנְגַד זֶה. הוּא גֵרָם
שְׁכַתוּב וַיִּחְרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְדֹלָה עַד מְאֹד, מִשּׁוּם
כֶּךָ גֵרָמוֹ לוֹ שֶׁחֲרַד חֲרָדָה בְּזִמְנֵי הַהוּא, שְׁכַתוּב
הַכֵּר נָא הַכַּתְנַת בְּנֶךָ הִיא אִם לֹא.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, כְּתוּב בּו (שם) הֲאֵתָה זֶה בְּנֵי עֲשׂוֹ
אִם לֹא - לוֹ כְּתוּב, הַכַּתְנַת בְּנֶךָ הִיא אִם לֹא.
וּמִשּׁוּם כֶּךָ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם
הַצְדִּיקִים בְּכָל מָה שֶׁהֵם עוֹשִׂים.

רַבִּי אַבָּא אָמַר [נ"א אָמַר רַבִּי אַבָּא], כִּיּוֹן שְׁכָל
הַשְּׁבָטִים רָאוּ אוֹתוֹ הִצְעֵר שֶׁל אָבִיהֶם,
וְדַאי הִתְנַחְמוּ וְנִתְנָה עֲצָמָם עַל יוֹסֵף שִׁיפְדוּ אוֹתוֹ

אֶלְמָלָא יִמְצְאוּ אוֹתוֹ. כִּיּוֹן שְׂרָאוּ שְׁלֵא יְכוּלִים,
חֲזְרוּ אֶל יְהוּדָה וְהַעֲבִירוּ אוֹתוֹ מֵעֲלֵיהֶם, מִשׁוּם
שֶׁהוּא הָיָה מְלֻךְ עֲלֵיהֶם, [וְאִזְ ס"א וְכִיּוֹן שֶׁ]
הַעֲבִירוּהוּ מֵעֲלֵיהֶם, מִה כָּתוּב? וַיְהִי בְּעֵת הַהִיא
וַיֵּרֵד יְהוּדָה וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יח) וַיֵּרַעַם בַּשָּׁמַיִם
ה' וְעֲלִיּוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ בְּרֵד וְגִחְלִי אֵשׁ. בֵּא
רְאֵה, כְּשֶׁבְרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם,
הַתְּקִין לוֹ שְׁבַע עֶמּוּדִים עַל מֵה שְׁעוּמֵד, וְכָל
הָעֶמּוּדִים עוֹמְדִים בְּעֶמּוּד אֶחָד יְחִידִי, וְהָרִי
פָּרְשׁוּהָ שְׁכָתוּב (משלי ט) חֲכָמוֹת בִּנְתָה בֵּיתָה חֲצֻבָה
עֶמּוּדֶיהָ שְׁבַע, וְכָל אֱלֹהִים הֵם עוֹמְדִים בְּדַרְגָּה
אֶחָת מֵהֶם שְׁנִקְרָאת (שם י) צְדִיק יְסוּד עוֹלָם.

וְכִשְׁנִבְרָא הָעוֹלָם, נִבְרָא מֵאוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁהוּא
הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם וְתִקּוּנוֹ, שֶׁהוּא
נִקְדָּה אֶחָת שֶׁל הָעוֹלָם וְהָאֲמִצָּע שֶׁל הַכֹּל, וּמִי
הוּא? צִיּוֹן, שְׁכָתוּב (תהלים ג) מִזְמוֹר לְאַסָּף אֶל
אֱלֹהִים ה' דָּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמְזִרַח שָׁמֶשׁ עַד
מְבֹאוֹ. וּמֵאִיזָה מְקוֹם? מִצִּיּוֹן, שְׁכָתוּב מִצִּיּוֹן
מְכַלֵּל יְפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. מֵאוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁהוּא
צֵד הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הָאֲמוּנָה הַשְּׁלֵמָה כְּרָאוּי [וְכַעֲת
יִשְׂרָאֵל הַחֲזִיקוּ בוֹ בְּסוּדוֹת הַמְּצוּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה,

משום שְׁכָל יוֹם וְיוֹם מִחֲזִיק אָדָם בְּצִיּוֹת
שְׁמַתְעִיף בָּהּ, וְצִיּוֹן הַחֲזִק וְהִנְקָדָה שֶׁל כָּל
הָעוֹלָם, וּמֵהַמְּקוֹם הַהוּא נִתְקַן כָּל הָעוֹלָם וְנַעֲשֶׂה,
וּמִתּוֹכוֹ נִזְוֵן כָּל הָעוֹלָם.

וְבֵא וְרָאָה, וַיִּרְעַם בְּשָׁמַיִם ה' וְעֲלִיּוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ
וְגו'. כִּיּוֹן שְׁאָמַר וַיִּרְעַם בְּשָׁמַיִם ה', לְמָה
כְּתוּב וְעֲלִיּוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ? הֲנֵיחָה [ס"א אֱלֹא] כָּאֵן סוּד
הָאֱמוּנָה [עַל מָה עוֹלָם] שְׁאָמַרְנוּ שְׁצִיּוֹן הִיא
הַשְּׁלֵמוֹת וְהִיפִי שֶׁל הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם נִזְוֵן מִמֶּנּוּ,
מִשׁוּם שְׁשִׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן, וְהֵן אַחַת, הֵם צִיּוֹן
וִירוּשָׁלַיִם, זֶה דִין וְזֶה רַחֲמִים, וְשְׁנֵיהֶם אֶחָד,
מִכָּאֵן דִּין וּמִכָּאֵן רַחֲמִים.

מִמַּעֲלָה לְמַעֲלָה יוֹצֵא קוֹל שְׁנִשְׁמָע. לְאַחַר
שְׁאוֹתוֹ הַקּוֹל יוֹצֵא וְנִשְׁמָע, אֲזַי יוֹצֵאִים
הַדִּינִים וְדַרְכֵי הַדִּין, וְהַרַחֲמִים יוֹצֵאִים וְנִפְרָדִים
מִשָּׁם. וַיִּרְעַם בְּשָׁמַיִם ה', זֶה בֵּית הַדִּין בְּרַחֲמִים.
וְעֲלִיּוֹן, אֵף עַל גַּב שְׁאִינוֹ נִמְצָא וְאִינוֹ נוֹדָע, כִּיּוֹן
שֶׁהַקּוֹל הַהוּא יוֹצֵא, אֲזַי נִמְצָא הַכֹּל, דִּין וְרַחֲמִים.
זֶהוּ שְׁכָתוּב וְעֲלִיּוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ. כִּיּוֹן שְׁיִתֵּן קוֹלוֹ, אֲזַי
בְּרַד וְגִחְלֵי אֵשׁ, מִיָּם וְאֵשׁ.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעַה שְׁנוּלֵד יְהוּדָה, מָה כְּתוּב?
(כְּרַאשִׁית כֹּט) וְתַעֲמַד מְלֻדָת, מִשׁוּם שְׁזֶה הוּא

הַיְסוּד הַרְבִּיעִי מֵאוֹתָם הָאַרְבָּעָה שֶׁהֵם הַמְרַכְּכָה
הַעֲלִיּוֹנָה, עֲמוּד אֶחָד מֵאוֹתָם אַרְבָּעָה הָעֲמוּדִים,
מָה כָּתוּב בּוֹ? וַיְהִי בַּעַת הַהִיא וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת
אַחִיו, שֶׁהָיָה מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם. מָה הֵטַעַם? מִשּׁוּם
שֶׁהוֹרִידוֹ אֶת יוֹסֵף לְמִצְרַיִם, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ.

וַיֵּרָא שֵׁם יְהוּדָה בֵּת אִישׁ כְּנַעֲנִי, וְכִי כְּנַעֲנִי הָיָה?
אֲלָא הִנֵּה פִּרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים. וַתֵּהָר וַתֵּלֶד
בֶּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר. שְׁלֹשָׁה בָּנִים הָיוּ לַיהוּדָה,
וְלֹא נִשְׂאָר מֵהֶם רַק אֶחָד, וְזֶה הוּא שְׁלֵה.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים
בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, לָמָּה
כָּתוּב בְּבִנְיַי יְהוּדָה, בְּרֵאשׁוֹן – וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר,
וּבְשֵׁנַי הָאֲחֵרִים כָּתוּב, וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אוֹנָן,
וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁלֵה?

אָמַר לוֹ, בֵּא רְאֵה, הַפֶּרֶשָׁה הַזֹּאת הִיא סוּד עֲלִיּוֹן,
וְהַכֹּל הוּא כְּרֵאוּי. וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אַחִיו,
שֶׁהִנֵּה נִכְסְתָה הַלְּבָנָה וַיֵּרְדָה מֵהַדְרָגָה שֶׁל תְּקוּן
לְתוֹךְ דְּרָגָה אַחֶרֶת, שֶׁהִתְחַבֵּר בָּהּ הַנְּחָשׁ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּט עַד אִישׁ עַדְלָמִי וּשְׁמוֹ חִירָה.

וַתֵּהָר וַתֵּלֶד בֶּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ עֵר, וְהוּא רַע,
וְהַכֹּל אֶחָד, שֶׁבֵּא מִצַּד הַיָּצָר הָרַע,

וּמְשׁוּם כֶּךָ כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ וְלֹא כְּתוּב
וַיִּקְרָא שְׁמוֹ. בַּיַּעֲקֹב כְּתוּב וַיִּקְרָא שְׁמוֹ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ יַעֲקֹב, וְכֵאן אֶת – לְרִבּוֹת דְּרָגָה
אַחֲרַת שְׁזַהְמַת הַטְּמֵאָה נוֹלַד, וְזֶה הוּא עַר רַע,
וְהַכֹּל אֶחָד.

אַחַר כֶּךָ לֹא הִתְבַּסֵּם הַמְּקוֹם עַד שֶׁבֵּא שְׁלָה
שֶׁהָיָה הָעֵקֶר שֶׁל כָּלֵם. מַה כְּתוּב? וַיְהִי עַר
בְּכוֹר יִהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה'. כְּתוּב כֵּאן רַע, וְכְתוּב
שָׁם (בְּרֵאשִׁית ח) כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו. רַע
שֶׁשׁוּפָךְ דָּמִים, שׁוּפָךְ זֶרַע עַל הָאָרֶץ, וּמְשׁוּם כֶּךָ
וַיִּמְתְּהוּ ה'. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? וַיֹּאמֶר יִהוּדָה
לְאוֹנָן בֵּא אֶל אִשְׁתִּי אַחִיךָ וְגו'.

וַיֹּאמֶר יִהוּדָה לְאוֹנָן בֵּא אֶל אִשְׁתִּי אַחִיךָ וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וָאָמַר, (ישעיה מא)
הַעִירוֹתִי מִצְפוֹן וַיָּאֵת מִמְּזֹרַח שְׁמֶשׁ יִקְרָא בְּשֵׁמִי
וַיָּבֹא סָגְנִים כְּמוֹ חֶמֶר וְכִמוֹ יוֹצֵר יִרְמָס טִיט. בֵּא
רְאֵה כִּמָּה בְּנֵי אָדָם הֵם טְפָשִׁים שְׂאִין יוֹדְעִים
וְאִין מִסְתַּכְּלִים לְדַעַת דְּבָרֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שֶׁהֵנָּה כָּלֵם יִשְׁנִים, שְׂאִין מִתְעוֹרְרִים, וְשִׁנְהָ
בְּנִקְבֵי עֵינֵיהֶם.

בֵּא רְאֵה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הָאָדָם
כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, הַכֹּל הוּא בְּחֻכְמָה, וְאִין לָךְ

אִיבַר וְאִיבַר בְּאָדָם שְׂאִינוּ עוֹמֵד בְּחֻכְמָה
 עֲלִיוֹנָה. שְׁהָרִי כִּיּוֹן שְׁנַתְקַן כָּל הַגּוֹף בְּאִיבָרָיו
 כְּרָאוּי, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִשְׁתַּתַּף [הַתְּחִזָּק]
 עָמוּ וְהַכְּנִיס בּוֹ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה כְּדִי לְלַמֵּד אֶת
 הָאָדָם לְלַכֵּת בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְלִשְׁמַר מְצוּוֹתָיו,
 כְּדִי שְׂאָדָם יִתְתַּקֵּן כְּרָאוּי.

[וּמִשּׁוּם זֶה] [וּבְעוֹד] שֵׁישׁ בּוֹ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה,
 צָרִיף לְאָדָם לְהַגְדִּיל אֶת דְּמוּת הַמֶּלֶךְ
 הָעֲלִיּוֹן בְּעוֹלָם. וְסוּד זֶה, שְׁהָרִי אוֹתוֹ הִנְהָר
 שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא לֹא פּוֹסְקִים מִיָּמָיו לְעוֹלָמִים, וְעַל
 זֶה צָרִיף לְאָדָם שְׁלֹא יִפְסִיק אֶת הִנְהָר וְהַמְקוֹר
 שְׁלוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. [נְהָר רְמָז לְבְרִית הַקְּדוֹשׁ
 שְׁחֲתוּם בְּבִשְׂרוֹ, שֶׁהוּא דְגָמָא שֶׁל אוֹתוֹ הִנְהָר
 הַסּוּד שֶׁל צְדִיק שְׁמַתְחַבֵּר עִם צְדָ"ק יַחַד לְמַעְלָה.
 מִשּׁוּם כֵּן צָרִיף אָדָם לְמַטָּה לְהַתְּחַבֵּר עִם אֲשֶׁתוֹ
 בְּקִדְשָׁה כְּדִי שְׁיִתְחִזֵּק בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם]. וְכֹל זְמַן
 שְׂאָדָם לֹא יִצְלִיחַ בְּעוֹלָם הַזֶּה [ס"א וְעַל כֵּן צָרִיף
 לְאָדָם שְׁלֹא יִפְסִיק אֶת הִנְהָר וְהַמְקוֹר שְׁלוֹ בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, וְאִם לֹא] הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹקֵר אוֹתוֹ
 וְנוֹטֵעַ אוֹתוֹ בְּכַמָּה פְּעָמִים כְּמוֹ מְקַדָּם.

בא רָאָה מָה כָּתוּב, הַעִירוֹתִי מִצְפוֹן וַיֵּאת.
 הַעִירוֹתִי - זו הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל הַזְנוּג שֶׁל

הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהִיא הַתְּעוֹרְרוֹת מֵצַד
הַצָּפוֹן. וַיָּאֵת – זוֹ הִיא הַנְּשָׂמָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁבָּאָה
מִלְּמַעְלָה, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלַח אוֹתָהּ
מִלְּמַעְלָה, בָּאָה לְעוֹלָם הַזֶּה וְנִכְנָסֶת לְתוֹךְ בְּנֵי
אָדָם, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ.

מִמְזִיחַ שְׁמֵשׁ – זֶה הַמָּקוֹם שֶׁל אוֹתוֹ הַנְּהַר
שֶׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, שְׁמֵשׁ יוֹצֵאת הַנְּשָׂמָה
וּמְאִירָהּ. וַיָּבֵא סָגְנִים [כְּמוֹ חֶמֶר] – אֵלּוּ הֵם
חֵילוֹת הָעוֹלָם שֶׁבָּאִים מִשׁוֹם [בְּתוֹךְ] אוֹתָהּ
הַהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל הַנְּשָׂמוֹת. כְּמוֹ חֶמֶר – כְּמוֹ
שֶׁמֶתְעוֹרֵר אָדָם בַּגּוֹף.

שְׁהַרֵי מִשׁוֹם זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה זְנוּגִים
וּמְטִיל נְשָׂמוֹת בְּעוֹלָם, וְנִמְצָאת חֲבֵרוֹת
לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַמָּקוֹר שֶׁל הַכֹּל הוּא [ס"א
יְהִי] בְּרוּךְ. וּמִשׁוֹם כֶּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה
אֶת הָאָדָם, כְּדֵי לְהַשְׁתַּדֵּל בְּדַרְכָּיו, וְלֹא יִפְסִיק אֶת
מְקוֹרוֹ וּמַעְיָנו לְעוֹלָמִים.

וְכֵן מִי שֶׁמְפָסִיק מְקוֹרוֹ [מִלְּמַטָּה וּמִיָּבֵשׁ אוֹתוֹ,
כְּבִיכּוֹל גּוֹרֵם לְהַפְסֵק לְמַעְלָה, אֲזוֹ (אִיּוֹב יד)
אֲזָלוּ מֵיָם מִנֵּי יָם וְנִהָר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ. וְהוֹאִיל וּבֶן
אָדָם הוֹקֵם לְמַטָּה כַּדְּגָמָא שְׁלַמְעֵלָה – מִי

שְׁמָקוּרוּ יָמִישׁ מַעֲשׂוֹת פְּרוֹת, כְּמוֹ זֶה שֶׁלֹּא רָצָה
 לִשָּׂא אִשָּׁה, אוֹ שֶׁנִּשְׂאָ אֹתָהּ וְהִשְׁתַּדֵּל וְלֹא יָכַל,
 אִלּוּ שְׁשָׁנֵי הַפְּכִים הֵם זֶה מִזֶּה, (אוֹ אוֹתוֹ) שְׁיָמִישׁ
 מַעֲשׂוֹת פְּרוֹת, אֵין לוֹ תִקְנָה לְעוֹלָם.

מַעֲוֹת לֹא יוֹכֵל לְתַקֵּן (קהלת א), מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא רָצָה
 לִשָּׂא אִשָּׁה וְלִהְשַׁתַּדֵּל בַּפְּרִיָּה וּרְבִיָּה.
 וְאוֹתוֹ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל וְנִשְׂאָ אִשָּׁה וְלֹא יָכַל, זֶה מִתְקַן
 בְּגוֹאֵלוֹ שֶׁקְרוֹב לוֹ, שֶׁהוּא אָחִיו שֶׁל אוֹתוֹ מֵת בְּלִי
 בָּנִים]. כְּשִׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתוֹ הָאִישׁ לֹא
 נִכְנָס לַפְּרָגוֹד וְלֹא נוֹטֵל חֶלֶק בְּעוֹלָם הַהוּא
 [וְנִשְׁמָתוֹ לֹא נִכְלָלָת בַּמָּקוֹם שֶׁכָּל הַנִּשְׁמוֹת
 נִכְלָלוּ, וְנִגְזַרְתָּ דְמוּתוֹ מִשָּׁם, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְנִכְרְתָהּ
 הַנֶּפֶשׁ הַזֶּה מִלְּפָנָי. הוֹאִיל וְכֵן הוּא, בּוֹרֵא לוֹ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹאֵל שִׁיגְאֵלְנוּ מִיַּד
 הַמַּשְׁחִיתִים, וְזֶה אָחִיו שֶׁקְרוֹב אֵלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים
 כה) כִּי יֵשְׁבוּ אָחִים יַחְדָּו וְגו'. וְכְתוּב בֵּא אֶל אִשְׁתְּ
 אָחִיךָ וַיִּבֶם אֶתְּהָ וְגו', מִשּׁוֹם שֶׁנִּשְׁמָתוֹ לֹא נִכְנָסָת
 לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶלָּא הִיא עוֹמְדָת בַּחוּץ,
 מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא זָכָה לְהָאִיר בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּגוֹף הַהוּא.
 מִי שֶׁלֹּא זוֹכֵה בַּמָּקוֹם הַזֶּה, יֵלֵךְ לְמָקוֹם אַחֵר
 וַיִּזְכֶּה בּוֹ. כְּמוֹ כֵן עֵץ שְׂדוּלֵק וְאוּרוֹ לֹא
 עוֹלָה, יָכוֹ אוֹתוֹ וַיַּעֲלֶה בּוֹ אוֹר וַיֵּאִיר. עֵץ הוּא

אָדָם, שְׁכָתוּב (שם כ) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. רוּצָה
 לוֹמַר, שֶׁהָאָדָם כִּשְׁהוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהוֹלֵךְ וְתָאֵב
 וְאוֹכֵל וְשׁוֹתָהּ וּמְזַדְּג עִם אִשָּׁה וְלֹא זוֹכָה
 לְבָנִים, זֶהוּ עֵץ שְׂדוּלָק וְאוּרוֹ לֹא עוֹלָה, כְּלוֹמַר,
 נִשְׁמָתוֹ לֹא זוֹכָה בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף לְהִיּוֹת מוֹאֲרָת,
 אֲלָא הִיא בְּחֻשְׁכָּה].

בא רֵאָה, כְּתוּב (ישעיה מה) לֹא תִהְיֶה בְּרָאָה לְשֹׁכֵת
 יִצְרָהּ, שְׁמִשׁוּם כֶּךָ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֶת הָאָדָם כְּרֵאוּי, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם הָעוֹלָם בֵּא רֵאָה מֶה כְּתוּב,
 (בראשית כה) וַיִּסַּף אֲבִרְהֵם וַיִּקַּח אִשָּׁה וְשָׁמָּה
 קִטְוָרָה. סוּד הַנִּשְׁמָה שְׁבָאָה לְהִתְתַּקֵּן כְּמוֹ מְקַדָּם.

בא רֵאָה בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף מֶה כְּתוּב, (ישעיה נג) וְה'
 חִפֵּץ דְּכָאוּ הַחֲלִי אִם תְּשִׁים אִשָּׁם נִפְשׁוֹ
 יִרְאֶה זֶרַע יֵאָרִיךְ יָמִים וְחִפֵּץ ה' בְּיָדוֹ יִצְלַח. וְה'
 חִפֵּץ דְּכָאוּ, בְּפִסּוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, לְמָה חִפֵּץ?
 כִּדִּי שְׂיִטְהַר. אִם תְּשִׁים אִשָּׁם – הֲיֵה צָרִיךְ לְהִיּוֹת
 אִם יֵשִׁים אִשָּׁם! מֶה זֶה אִם תְּשִׁים? אֲלָא עַל
 הַנִּשְׁמָה חוּזַר הַדְּבָר. אִם הַנִּשְׁמָה הִיא רוּצָה
 לְהִתְתַּקֵּן כְּרֵאוּי – יִרְאֶה זֶרַע, מִשׁוּם שְׁאוֹתָהּ
 הַנִּשְׁמָה הוֹלְכָת וּמְשׁוֹטְטָת וּמְזַמְנָת לְהַכְּנִס לְאוֹתוֹ

הזרע שֶׁהִתְעַסַּק בָּהּ הָאָדָם בְּפִרְיָהּ וּרְבִיָּהּ, וְאִז
יֵאָרֶיךָ יָמִים, וְחִפְץְךָ ה' – זו הַתּוֹרָה – בְּיָדוֹ יִצְלַח.
בֹּא רְאֵה, אָף עַל גַּב שְׂאֵדָם מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם
וְלַיְלָה וּמְקוֹרוֹ וּמַעְיָנוֹ עוֹמֵד בּוֹ לְחֹנָם, אֵין לוֹ
מְקוֹם לְהִכָּנַס לְפָרְגוֹד. וְהָרִי נֹאמֵר שְׁבָאֵר הַיָּמִים,
אִם לֹא נִכְנַס בָּהּ אוֹתוֹ הַמְּקוֹר וְהַמְּעֵיץ, אֵינָהּ בָּאֵר,
שְׁהַבָּאֵר וְהַמְּקוֹר הֵם יַחַד וְהֵם סוּד אֶחָד, וּבִבְאֲרָנוּ.
כְּתוּב (תהלים קכז) שְׂוֹא לָכֶם מִשְׁכִּימֵי קוֹם מֵאַחֲרֵי
שֶׁשַׁבַּת אֲכָלִי לָחֶם הָעֵצָבִים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ
שְׂנֵא. **בֹּא רְאֵה** כִּמָּה הֵם חֲבִיבִים דְּבָרֵי הַתּוֹרָה,
שְׁבִכָּל דְּבָר וְדָבָר בַּתּוֹרָה יֵשׁ בּוֹ סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים
קְדוּשִׁים, וְהָרִי נֹאמֵר שְׁכַפְּאֵשׁ נָתַן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, אֶת כָּל הַגְּנֹזִים הָעֲלִיוֹנִים
הַקָּדוּשִׁים כָּלָם נָתַן לָהֶם [וְכָלָם] בַּתּוֹרָה, וְכָלָם
נִתְּנוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַה שֶׁקִּבְּלוּ הַתּוֹרָה בְּסִינֵי.
בֹּא רְאֵה, שְׂוֹא לָכֶם מִשְׁכִּימֵי קוֹם – אֵלוֹ הֵם
הַיְחִידִים שְׁנִמְצָאִים, שְׂאֵינָם זָכָר וּנְקֵבָה
כְּרֵאוּי, וּמְקַדִּימִים בְּבִקְרָה לְעִבּוּדְתָם, כְּמוֹ שְׂנֵאמֵר
(קהלת ד) יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שְׁנַי וְגו', וְאֵין קֵץ לְכָל
עֲמָלוֹ. מֵאַחֲרֵי שֶׁשַׁבַּת – מֵאַחֲרֵים הַמְּנוּחָה, כְּמוֹ
שְׂנֵאמֵר כִּי בּוֹ שֶׁשַׁבַּת, מִשּׁוֹם שֶׁהָאִשָּׁה אֶל הָאָדָם
הִיא נַחַת וְדַאי אֶצְלוֹ.

אֲכִלִּי לֶחֶם הָעֶצְבִּים, מֵה זֶה לֶחֶם הָעֶצְבִּים?
 שְׂכָאֲשֶׁר לְאָדָם יֵשׁ בָּנִים, אוֹתוֹ הֶלֶחֶם
 שְׂאוּכֵל, אוֹכֵל אוֹתוֹ בְּשִׂמְחָה וּבְרִצּוֹן הֵלֵב. וְזֶה
 שְׂאִין לוֹ בָּנִים, אוֹתוֹ לֶחֶם שְׂאוּכֵל הוּא לֶחֶם שֶׁל
 עֶצֶב, וְאֵלּוֹ הֵם אֲכִלִּי לֶחֶם הָעֶצְבִּים וְדָאֵי.

סדר הלימוד ליום א כסלו [יום 60 בשנה]

בן יתן לידידו שנא, מה זה יתן לידידו? זהו שמקורו מברך, שהקדוש ברוך הוא נותן לו שנה בעולם ההוא, כמו שנאמר (משלי ג) ושכבת וערבה שנתך, משום שיש לו חלק בעולם הבא, כדי שאותו האיש ישכב ויהנה בעולם הבא. ההוא כראוי.

יש אחד ואין שני וגו', יש אחד - זהו אדם שהוא יחידי בעולם, לא יחידי כראוי, אלא שהוא בלי זוג. ואין שני - שאין עמו סמך. גם בן - שיקים שמו בישראל לא השאיר. ואח אין לו - שיביא אותו לתקון.

ואין קץ לכל עמלו - שהוא עמל תמיד, שמקדים יום ולילה. גם עינו לא תשבע עשר - ואין לו לב להשגיח ולומר, למי אני עמל ומחסר את נפשי מטובה.

ואם תאמר שכדי שיאכל וישתה יותר ויעשה משתה בכל יום תמיד - לא כן, שהרי הנפש אינה נהנית ממנו. אלא ודאי הוא מחסר את נפשו מטוב של האור של העולם הבא משום שזוהי נפש חסרה, שלא השלמה כראוי. בא ראה

כְּמָה חָס הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל מַעֲשָׂיו, מְשׁוּם שְׁרוּצָה שְׂיִתְקַן וְלֹא יֵאבֵד מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ.

רַבִּי חֵיִיא שָׁאֵל, זֶה שֶׁהוּא צְדִיק שְׁלֵם וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלַיְלֹת וְכָל מַעֲשָׂיו לְשִׁמּוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא זָכָה לְבָנִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל בָּהֶם וְלֹא זָכָה, אוֹ שֶׁהָיוּ לוֹ וּמִתּוֹ – מָה הֵם לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, מַעֲשָׂיו וְהַתּוֹרָה הַזֵּהיָא מְגַנְּיִם עָלָיו לְעוֹלָם הַהוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עָלֵיהֶם וְעַל אוֹתָם צְדִיקֵי הָאָמֶת, [כְּמוֹ רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁהָיוּ לוֹ בָּנִים וּמִתּוֹ, וְכְמוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה שֶׁהוּא עֶקֶר] עָלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה נז) כֹּה אָמַר ה' לְסַרְיִסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שְׁבִתוֹתַי וּבְחָרוּ בְּאֲשֶׁר חִפְצָתִי וּמִחֲזִיקִים בְּבְרִיתִי. מָה כָּתוּב אַחֲרָיו? וְנִתַּתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבְנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֲתָן לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִפְרֹת, מְשׁוּם שְׁלֵאלָהּ יֵשׁ חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, נֶאֱדָה הוּא וַיִּפֶּה.

בֵּא רְאֵה, צְדִיק שְׁלֵם שֶׁהָיוּ בוֹ כָּל אֵלֶּה וְהַשְּׁלֵם כְּרֵאוּי וּמֵת בְּלֵי בָּנִים, וְהִנֵּה יוֹרֵשׁ מְקוֹמוֹ בְּעוֹלָם הַהוּא – הָאֵם אֲשֶׁתּוֹ צְרִיכָה יְבוּם אוֹ לֹא?

אם תאמר שצריכה להתייבם, הרי זה לריקנות,
שהרי את מקומו ירש בעולם ההוא.

אף ודאי צריכה ליבום, משום שאיננו יודעים
אם היה שלם במעשיו ואם לא. ואם היא
מתלבמת, זה לא היה בריקנות, משום שיש מקום
לקדוש ברוך הוא לאיש הזה שהיה בעולם ומת
בלי בנים וגואל לא היה לו בעולם. כיון שהצדיק
השלם הזה מת ואשתו מתלבמת, והוא ירש את
מקומו, בא האיש ההוא ומשתלם כאן, ובין כך
ובין כך הקדוש ברוך הוא מזמין לו מקום לעולם
עד שימות הצדיק השלם הזה והוא ישתלם
בעולם. זהו שכתוב (במדבר לב) כי בעיר מקלטו ישב
עד מות הכהן הגדול וגו'.

וזהו ששנינו, בנים מזמנים לצדיקים במיתתם.
בחייהם לא זכו, ובמיתתם זכו. ומשום
כך כל מעשיו של הקדוש ברוך הוא כלם אמת
וזכות, [וחס] ורחיים על הכל. (קהלת ד) טובים
השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב
בעמלם - אלו הם שמתעסקים בעולם הזה
להוליד בנים, שאותם בנים שהשאירו, בגללם
יש להם שכר טוב בעולם הזה ובגללם יורשים
אבותיהם חלק בעולם ההוא, ובארוהו.

בא רָאָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵעַ אֵילָנוֹת
 בְּעוֹלָם הַזֶּה. אִם הִצְלִיחוּ - יָפָה. לֹא
 הִצְלִיחוּ - עוֹקֵר אוֹתָם וְשׂוֹתֵל אוֹתָם אֶפְלוּ כִּמְהָ
 פְּעָמִים, וּמְשׁוּם כֵּן כָּל דַּרְכֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הֵן לְטוֹב וְלִתְקוּן אֶת הָעוֹלָם.

בא אֵל אִשֶׁת אַחִיךָ וַיְבַכּוּ אִתָּהּ. שְׁהִירֵי יְהוּדָה וְכָל
 הַשְּׂבָטִים הָיוּ יוֹדְעִים אֶת זֶה וְעָקֵר הַדְּבָר
 וְהַקָּם זָרַע, מְשׁוּם שְׁאוֹתוֹ הַזָּרַע צָרִיךְ לְהִתְתַּקֵּן
 הַדְּבָר וְלַגְלֵם גְּלָם לְתַקוּן שְׁלֵא יִפְרֹד הַזָּרַע
 מִשְׁרָשׁוֹ כְּרֵאוּי, זֶהוּ שְׂכָתוֹב (איוב לד) וְאָדָם עַל עֶפְרַיִם
 יָשׁוּב.

וּבְשֵׁנֵת תְּקוּן אַחַר כֵּן כְּרֵאוּי, אֵלוּ מִשְׁתַּבְּחִים
 בְּעוֹלָם הַהוּא, מְשׁוּם שֶׁהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְתַרְצֶה בָּהֶם, וּמְשׁוּם כֵּן כָּתוּב (קהלת ד)
 וְשָׂבַח אֲנִי אֶת הַמַּתִּים שְׂכָבָר מִתּוֹ, דוֹקָא, מִן
 הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עֲדָנָה. מַה זֶה עֲדָנָה? כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (בראשית יח) אַחֲרַי בְּלִתי הִיְתָה לִי עֲדָנָה,
 וְכָתוּב (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוֹמָיו.

וּמוֹב מְשַׁנִּיָּהֵם אֶת אֲשֶׁר עֲדָן לֹא הָיָה [שְׁלֵא שָׁב
 לִימֵי עֲלוֹמָיו] אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת הַמַּעֲשֵׂה
 הָרַע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ. וְטוֹב מְשַׁנִּיָּהֵם אֶת

אֲשֶׁר עֵדֶן לֹא הָיָה, שְׁלֹא שָׁב לְיָמֵי עֲלֻמּוֹ וְלֹא צָרִיךְ לְהִתְתַּקֵּן וְלֹא סוֹבֵל חֲטָאִים רֵאשׁוֹנִים, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ מְקוֹם מִתְקַן בְּעוֹלָם הַהוּא כְּרֵאוּי.

בא רֵאָה מַה כָּתוּב? (קהלת ח) וּבִכֵּן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבָרִים וְגו', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד וְלֹא רוּצָה לְכַלּוֹת אֶת הָעוֹלָם, אֲלֵא כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר, וְכָל דֶּרְכֵי כָלָם אָמַת וְזָכוֹת לְהֵיטִיב לָהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הָאָמַת, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (תהלים לו) צְדִיקִים יִרְשׁוּ אָרֶץ.

וירע בְּעֵינַי ה' אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמַת גַּם אֲתוֹ. רַבִּי חֲזִיָּא פְתַח, (קהלת יא) בְּבִקְרֵי זֶרַע אֶת זֶרַעַךְ וְלַעֲרֹב אַל תִּנַּח יָדְךָ וְגו'. בֹּא רֵאָה כְּמָה רָאוּי לְאָדָם לְהִזְהַר מִחֲטָאֵיו וּלְהִזְהַר בְּמַעֲשָׂיו לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁכְּמָה שְׁלוּחִים וְכְמָה מְמַנִּים הֵם בְּעוֹלָם שֶׁהֵם הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים וְרוֹאִים אֶת מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם וּמַעֲיָדִים עָלָיו [ז"ח עֲלֵיהֶם], וְהַכֹּל כְּתוּבִים בַּסֵּפֶר.

ובא וְרֵאָה, בְּכָל אוֹתָם הַחֲטָאִים שֶׁנֶּטְמָא בְּהֵם הָאָדָם יוֹתֵר בְּעוֹלָם הַזֶּה, זֶהוּ חֲטָא שֶׁנֶּטְמָא

בו אדם יותר בעולם הזה ובעולם הבא – מי ששופך זרעו לריק ומוציא זרע לחנם ביד או ברגל ונטמא בו, כמו שנאמר (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגרף רע.

בגלל זה לא נכנס למחצה ולא רואה תאר פניו של עתיק יומין, כמו שלמדנו, כתוב כאן לא יגרף רע, וכתוב ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה', ומשום כך כתוב (ישעיה א) ידיכם דמים מלאו. אשרי חלקו של האיש שירא מרבונו ויהיה שמור מדרך רעה, ויטהר עצמו להשתדל ביראת רבונו.

בא ראה, בבקר זרע [את] זרעה. הפסוק הזה בארוהו, בבקר – זהו בזמן שאדם עומד בכחו ויהיה בעלומיו, אז ישתדל להוליד בנים עם אשה שראויה לו, שכתוב בבקר זרע את זרעה.

שְׁהָרִי אז הוא הזמן, כמו שנאמר (תהלים קכז) כחצים ביד גבור כן בני הנעורים, משום שיכול ללמד אותם דרכי הקדוש ברוך הוא, ויהיה לו שכר טוב לעולם הבא, שכתוב אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא

יבושו כי ידברו את אויבים בשער. לא יבושו – בעולם ההוא, בזמן שבעלי הדין יבואו לקטרג עליו, שאין לה שָׁכַר טוב בעולם ההוא כמו ההוא שמלמד את בנו יראת רבונו בדרך התורה.

בא ראה מה אמר באברהם, שכתוב (בראשית יח) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, ועל כן אותה הזכות קימת לו בעולם ההוא אצל כל בעלי הדין.

ומישום כך בבקר זרע את זרעך, ולערב אל תנח ידך – אפלו בימי הזקנה, שהוא הזמן שאדם זקן, [לא יאמר כבר השתדלתי ודי לי, או – כבר השתדלתי ואיני יכול, וכעת שאני זקן איני רוצה. ועם כל זה] מה כתוב? אל תנח ידך. לא יניח מלהוליד בעולם הזה. מה הטעם? משום שלא תדע איזה יכשר הזה או זה. לפני האלהים – כדי שיעמדו בשבילו בעולם ההוא.

ועל כן כתוב (תהלים קכז) הנה נחלת ה' בנים. זהו צרור הנשמות, הצד של העולם הבא. ולנחלה הזו, מי מזכה את האדם להכניס לאותה

נחלת ה' ? הבנים. אותם הבנים מזכים אותם לנחלת ה', ועל כן אשרי אותו האיש שמזכה אותם ללמד אותם דרכי התורה כמו שנתבאר.

ותסר בגדי אלמנותה מעליה וגו'. בא ראה, תמר הייתה בת כהן, וכי תעלה על דעתך שהיא הלכה כדי לזנות עם חמיה? שהרי היא, צניעות נמצאה בה תמיד. אלא היא הייתה צדקת, ובחכמה עשתה את זה, שהרי היא לא הפקירה את עצמה אליו, אלא משום שידעה ידיעה ובחכמה התבוננה, ועל כן היא באה אליו לעשות [עמו] חסד ואמת, ועל זה באה [בפרהסיא] והשתדלה בעסק הזה.

בא ראה, משום שהיא ידעה ידיעה והשתדלה בעסק זה, הקדוש ברוך הוא עשה שם סיוע במעשה ההוא ומיד התעברה, והכל היה ממנו. ואם תאמר, למה לא הביא הקדוש ברוך הוא אותם בנים מאשה אחרת? למה מזו? אלא ודאי שהיא הצרכה למעשה הזה ולא אשה אחרת.

שתי נשים היו שמהן נבנה הזרע של יהודה, ובאו מהן דוד המלך ושלמה המלך ומלך המשיח, ושתי הנשים הללו זו כמו זו, תמר

וְרוּת שָׁמְתוּ בְעַלְיָהֶן בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהֵן הִשְׁתַּדְּלוּ
לְמַעֲשֵׂה הַזֶּה.

תָּמַר הִשְׁתַּדְּלָה אֶצֶל חָמִיָּה, שֶׁהוּא יוֹתֵר קָרוֹב
לְבָנָיו שָׁמְתוּ. מָה הַטַּעַם הִיא הִשְׁתַּדְּלָה
אֶצְלוֹ? שְׁכָתוֹב כִּי רָאֲתָהּ כִּי גָדַל שְׁלָה וְהִיא
לֹא נִתְּנָה לוֹ לְאִשָּׁה, וּמִשּׁוֹם זֶה הִשְׁתַּדְּלָה
בְּמַעֲשֵׂה הַזֶּה אֶצֶל חָמִיָּה.

רוּת מֵת בַּעֲלָהּ, וְאַחַר כֵּן הִשְׁתַּדְּלָה בְּמַעֲשֵׂה
הַזֶּה אֶצֶל בַּעַז, שְׁכָתוֹב (רוּת א) וַתִּגַּל
מִרְגְּלֶתָיו וַתִּשְׁכַּב, וְהִשְׁתַּדְּלָה עִמוֹ, וְאַחַר כֵּן
הוֹלִידָה אֶת עוֹבֵד. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה לֹא יֵצֵא
עוֹבֵד מֵאִשָּׁה אַחֲרֶת? אֵלָּא וְדַאי הִיא הַצְּרֻכָּה וְלֹא
אִשָּׁה אַחֲרֶת. וּמִשְׁתִּי אֵלָּו נִבְנָה וְנִתְקַן זִרְעוֹ שֶׁל
יְהוּדָה, וּשְׁתִּיָּהֶן עָשׂוּ בְּכִשְׁרוֹת, לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם
אוֹתָם הַמֵּתִים לְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם לְאַחַר מִכֵּן.

וְזֶהוּ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קֹהֶלֶת ד) וְשָׁבַח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים
שְׁכָבָר מֵתוֹ, שֶׁהָרִי כְּשֶׁהָיוּ חַיִּים בַּהֲתַחֲלָה,
לֹא הָיָה בָּהֶם שְׁבַח [ז"ח וְאַחַר כֵּן הָיָה בָּהֶם
שְׁבַח], וּשְׁתִּיָּהֶן הִשְׁתַּדְּלוּ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד וְאַמֵּת עִם
אוֹתָם הַמֵּתִים, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא סִיעַ בְּאוֹתוֹ
הַמַּעֲשֵׂה וְהַכֹּל הָיָה כְּרֵאוּי. אֲשֶׁרִי הוּא מִי

שְׁמֵשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע א) וְהִגִּיתָ בוּ יוֹמָם וְלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמַר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַפְּתוּב בּוּ כִּי אַז תִּצְלִיחַ אֶת דְּרָכְךָ וְגו'.

וַיּוֹסֶף הוֹרֵד מִצְרֵימָה וַיִּקְנֶהוּ פּוֹטִיפַר וְגו'. [מה כתוב לְמַעֲלָה? וַיִּכַּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר. הוּא אָמַר לְאָבִיו הִכָּר נָא וְגו', וְעַל כֵּן וַיִּכַּר יְהוּדָה. וְכָתוּב וְהִנֵּה תֹאמִים בְּבִטְנָה. תֹּאמִים הָיוּ מִקְדָּם לְכֵן אַחִים הָיוּ. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, לֹא כֶּךָ נִשְׁמַע, אֲלֵא בָּנִים אַחֲרִים נוֹלְדוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִשׁוּם כֶּךָ הִשְׁתַּדְּלָה לְמַצֵּא הָאֲבִדָּה שֶׁנֶּאֱבְדָה בֵּא רְאֵה מָה כָּתוּב, וַיְהִי כַּמְּשִׁיב יָדוֹ וְהִנֵּה יֵצֵא אָחִיו וְתֹאמַר מֵה-פְּרֻצָּת עָלֶיךָ פְּרִץ. רִמְזוּ כֵּאֵן הַתְּפָרְצוֹת רֵאשׁוֹנָה שֶׁפְּרִץ זֶה שְׁמֵת עָלָיו, מִמִּשְׁמַע שֶׁכָּתוּב פְּרֻצָּת עָלֶיךָ, הַתְּפָרְצוֹת בְּגִלְלֵי שֶׁהִצְטַרְכָּתָ לְהַטְרִיחַ לְאֲדוֹנָךְ, וּמִשׁוּם כֶּךָ הַתְּפָרְצוֹת תַּעֲשֶׂה בְּשֵׁאֵר אֲמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. וְעַל זֶה וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פְּרִץ. וְלֵאחֶר שְׁכָל מַעֲשֵׂה שֶׁל יְהוּדָה נֶאֱמַר שֶׁיְהוּדָה מָכַר לוֹ לְיוֹסֵף, וְהוּא גָרַם לוֹ לְכָל זֶה, שְׂאֵם יְהוּדָה הָיָה אוֹמֵר נַחְזִיר אוֹתוֹ לְאָבִינוּ, הָיוּ עוֹשִׂים לוֹ אָחִיו כֶּךָ, וְעַל זֶה הוֹרִידוּ אוֹתוֹ אָחִיו מִשְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁעָלִיהֶם. וּלְבִסּוֹף שֶׁגָּלָה מֵאָחִיו וּבָא עָלָיו כָּל זֶה, חָזַר וְאָמַר וַיּוֹסֶף הוֹרֵד מִצְרֵימָה]

מה זה הורד? שהסכים הקדוש ברוך הוא לאותו המעשה לקיים את הגזרה שלו שגזר בין הבתרים, שכתוב (בראשית טו) ידוע תדע כי גר יהיה זרעך וגו'. ויקנהו פוטיפר, לצד החטא קנה אותו.

פֶּתַח וְאָמַר, (איוב ט) הָאֵמֶר לַחֲרֹס וְלֹא יִזְרַח וּבָעַד כּוֹכְבִים יַחְתָּם. בא ראה, שבעה כוכבים עשה הקדוש ברוך הוא ברקיע, ובכל רקיע ורקיע יש כמה שמשים ממנים לשמושו של הקדוש ברוך הוא.

מוֹשׁוֹם שאין לה שמש או ממנה שאין לו עבודה ושמוש לאדונו, ועומדים כל אחד ואחד על אותו השמוש שנתמנה בו, וכל אחד יודע עבודתו לשמש.

מִהֶם שמשמשים בשליחות רבונם ומפקדים בעולם על כל מעשי בני האדם, ומהם שמשבחים אותו, והם [הרי] מפקדים על השירה. ואף על גב שהם מפקדים על זה, אין לה כל חיל בשמים וכוכבים ומזלות שכלם לא משבחים את הקדוש ברוך הוא.

שְׁהָרִי בשעה שנכנס הלילה, אז נפרדים שלשה צדדים מחנות לשלשת צדדי העולם,

וּבְכָל צַד וְצַד אֶלְף אֶלְפִים וְרַבּוֹא רַבָּבוֹת, וְכָלֶם
מִמְנִים עַל הַשִּׁירָה.

שְׁלֹשָׁה מַחֲנוֹת הֵם, וְחִיָּה קְדוּשָׁה אַחַת מִמֶּנָּה
עֲלֵיהֶם וְעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם, וְכָלֶם מִשְׁבָּחִים
אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שְׁבַא הַבְּקָר. כְּשֶׁבֵּא
הַבְּקָר, כָּל אוֹתָם שְׁבַצַד דָּרוֹם וְכָל הַכּוֹכְבִים
שְׁמַאֲרִים, כָּלֶם מִשְׁבָּחִים וְאוֹמְרִים שִׁירָה לְקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לח) בְּרֵן יַחַד כְּכִבִּי
בְקָר וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. בְּרֵן יַחַד כְּכִבִּי בְקָר –
אֵלוֹ הַכּוֹכְבִים שְׁבַצַד דָּרוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט)
וַיִּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבְּקָר. וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים –
אֵלוֹ הֵם שְׁבַצַד שְׁמַאל שֶׁנִּכְלְלוּ בִּימִין.

וְאִזּוּ מֵאִיר הַבְּקָר, וַיִּשְׂרָאֵל נוֹשָׂאִים שִׁירָה
וּמִשְׁבָּחִים לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם, שֶׁלֹּשׁ
פְּעָמִים בַּיּוֹם כְּנֶגֶד שֶׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁל הַלֵּילָה,
וְעוֹמְדִים אֵלָה כְּנֶגֶד אֵלָה, עַד שֶׁמִּתְעַלָּה כְבוֹדוֹ
שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם וּבַלֵּילָה כְּרָאוּי,
וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעַלָּה בַּשָּׁשׁ הַלָּלוּ.

אוֹתָהּ הַחִיָּה הַקְּדוּשָׁה שְׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה,
עוֹמֶדֶת עַל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה כְּדִי לְתַקֵּן הַכָּל
כְּרָאוּי. מַה כָּתוּב בָּהּ? (משלי לא) וַתִּקַּם בְּעוֹד לֵילָה

וּתְתַן טָרַף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ. וּתְתַן טָרַף לְבֵיתָהּ - אֵלּוּ אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת שֶׁלְמַעְלָה. וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ - אֵלּוּ הַמַּחֲנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה. וּמִשּׁוּם כֶּף כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעַלֶּה מִכָּל הַצְּדָדִים, מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה, וְעַל כֵּן הַכֹּל הִיא [הוּא] עוֹמֵד בְּרִשּׁוֹתָו וְהַכֹּל הוּא בְּרִצּוֹנוֹ.

הָאָמַר לַחֲרָס וְלֹא יִזְרַח (איוב ט) - רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר זֶה יוֹסֵף. וּבְעֵד כּוֹכְבִים יַחְתָּם - אֵלּוּ הֵם אֲחִיו, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם וְאֶחָד עָשָׂר כּוֹכְבִים מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ. דְּבַר אַחַר, הָאָמַר לַחֲרָס - זֶה יַעֲקֹב בְּשַׁעַה שֶׁאָמְרוּ לוֹ הֵכֵר נָא. וְלֹא יִזְרַח - בְּשַׁעַה שֶׁהִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה. וּבְעֵד כּוֹכְבִים יַחְתָּם - מִשּׁוּם בְּנָיו נִחְתָּם וְנִסְתָּם הָאוֹר שֶׁלּוֹ, הַשֶּׁמֶשׁ חָשַׁךְ וְהַכּוֹכְבִים לֹא הָאִירוּ, מִשּׁוּם שְׂיוֹסֵף נִפְרַד מֵאָבִיו. וּבֹא וּרְאֵה, מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל יוֹסֵף, נִפְרַד יַעֲקֹב מִשְׁמוֹשׁ הַמַּטָּה, וְנִשְׁאַר אֲבֵל עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהִתְבַּשֵּׂר בְּשׁוֹרֵת יוֹסֵף.

וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מְצַלִּיחַ וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים לו) כִּי ה' אֱהָב מִשְׁפָּט וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו לְעוֹלָם נִשְׁמְרוּ.

הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוּהוּ בְּאִבְרָהִם. אֶת חֲסִידוֹ, כְּתוּב
חֲסִידוֹ, וְהָרִי נִתְבָּאָר.

בא רֵאָה, בְּכָל מְקוֹם שֶׁהֶצְדִּיקִים הוֹלְכִים,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתָם וְלֹא עוֹזֵב
אוֹתָם. דָּוִד אָמַר (שם כג) גַּם כִּי אֵלֶךְ בְּגִיא צְלָמוֹת
לֹא אֵירָא רַע כִּי אֶתָּה עִמָּדִי שְׁבִטָּךְ וּמִשְׁעֲנִתְךָ וּגו'.
בְּכָל מְקוֹם שֶׁהֶצְדִּיקִים הוֹלְכִים, הַשְּׂכִינָה הוֹלֶכֶת
עִמָּהֶם וְלֹא עוֹזֶבֶת אוֹתָם.

יוסף הֵלֶךְ בְּגִיא צְלָמוֹת וְהוֹרִידוּ אוֹתוֹ לְמִצְרַיִם
– הַשְּׂכִינָה הֵיְתָה עִמּוֹ, זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיְהִי ה'
אֶת יוֹסֵף. וּמִשׁוּם שֶׁשְּׂכִינָה הֵיְתָה עִמּוֹ – בְּכָל מָה
שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה, הָיָה מְצַלִּיחַ בְּיָדוֹ. שְׁאֶפְלוּ מָה
שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ וְהָיָה מְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ אֲדוֹנוֹ בְּגוֹן אַחֵר –
הָיָה מִתְהַפֵּף בְּיָדוֹ לְאוֹתָהּ הַצּוֹרֶה שְׂרָצוֹן אֲדוֹנוֹ
הָיָה רוֹצֵה בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּרָא אֲדָנָיו כִּי ה' אִתּוֹ
וְכָל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מְצַלִּיחַ בְּיָדוֹ. מְצַלִּיחַ בְּיָדוֹ
וַדַּאי, כִּי ה' אִתּוֹ.

בא רֵאָה, וַיַּדַּע אֲדָנָיו כִּי ה' אִתּוֹ לֹא כְּתוּב, אֶלָּא
וַיֵּרָא אֲדָנָיו, שֶׁהָרִי בְּעֵינָיו הָיָה רוֹאֶה מִעֲשֵׂה
נִסִּים בְּכָל יוֹם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בְּיָדוֹ,
וְעַל כֵּן וַיְבָרֶךְ ה' אֶת בֵּית הַמִּצְרִי בְּגִלְלַל יוֹסֵף.

הקדוש ברוך הוא שומר את הצדיקים, ובגללם הוא שומר את הרשעים, שהרי הרשעים מתברכים משום הצדיקים. כמו כן כתוב (שמואל-ב ח) וַיִּבְרַךְ ה', את בית עבד אדם, [הגת'י] בעבור ארון האלהים.

הצדיקים, מתברכים האחרים בגללן, והם לא יכלו להזון [ס"א להנצל] בזכותם, והרי פשוה. יוסף התברך אדונו בגללו, והוא לא יכל להנצל ממנו בזכותו ולצאת לחרות.

ואחר כך הכניס אותו לבית הסהר, כמו שנאמר (תהלים קח) ענו בכבל רגלו ברזל באה נפשו, עד שלאחר מכן הקדוש ברוך הוא הוציא אותו לחרות והשליט אותו על כל ארץ מצרים. ומשום כך כתוב ולא יעזב את חסידיו לעולם נשמו. כתוב חסידו ונתבאר, והקדוש ברוך הוא מגן על הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שכתוב (תהלים ה) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירגנו ותסוף עלימו ויעלצו בך אהבי שמך.

ויחי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף. רבי חייא פתח ואמר, (שם קג) ברכו ה' מלאכיו גברי כח עשי דברו לשמע

בְּקוֹל דְּבָרוֹ בֵּא רְאֵה כַּמָּה צָרִיף הָאָדָם לְהַשְׁמַר
מִחֲטָאֵיו וְלִלְכֶת בְּדַרְךְ מִתְקַנֵּת, כְּדִי שְׁלֵא יִסִּיט
אוֹתוֹ הַיֵּצֵר הָרַע הַהוּא, שֶׁהוּא מְקַטְרֵג לוֹ כָּל יוֹם
וַיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא מְקַטְרֵג לוֹ תָּמִיד, צָרִיף הָאָדָם
לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו וְלְהִתְעַלּוֹת עָלָיו בְּמָקוֹם
שֶׁל חֲזֵק, שֶׁצָּרִיף לְהִיּוֹת גּוֹבֵר עָלָיו וְלְהַשְׁתַּתֵּף
בְּמָקוֹם שֶׁל גְּבוּרָה, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר אָדָם גּוֹבֵר
עָלָיו, אִזּוֹ הוּא בְּצַד הַגְּבוּרָה וְנִדְבֵק בּוֹ לְהִתְגַּבֵּר,
וּמִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע תְּקִיף, צָרִיף הָאָדָם
לְהִיּוֹת תְּקִיף מִמֶּנּוּ.

וּבְנֵי הָאָדָם הִלְלוּ שְׁמֵתְגַבְרִים, נִקְרְאִים גְּבוּרֵי
כַח, שֶׁיִּמְצָא מִיֵּן עִם מִינוֹ, וְאֵלוֹ הֵם
מְלֹאכְיוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁבָּאִים מִצַּד
הַגְּבוּרָה הַקְּשָׁה, לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, גְּבֻרֵי כַח עֲשִׂי
דְּבָרוֹ. בָּרְכוּ ה' מְלֹאכְיוֹ – כְּמוֹ יוֹסֵף שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק
וְגִבּוֹר וְשָׁמַר בְּרִית הַקָּדֹשׁ הַרְשׁוּמָה בְּתוֹכוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, מַה
זֶה הִיא? הֲרֵי פִרְשׁוּהָ, מָקוֹם זֶה שֶׁיֵּצֵר הָרַע
מְקַטְרֵג, שֶׁהוּא הַדְּרָגָה אַחַר הַדְּבָרִים. מִשּׁוּם
שִׁיוֹסֵף נָתַן לוֹ מָקוֹם לְקַטְרֵג, שֶׁהִיא יוֹסֵף מְסֻלָּסֵל

בשֶׁעָרוּ וּמִתְקַן אֶת עֲצָמוֹ וּמְקַשֵּׁט אוֹתוֹ, אֲזַי נִתֵּן
מָקוֹם לִיִּצְרַר הָרַע לְקַטְרֵג, שְׁאָמַר: וּמָה אָבִיו
מִתְאַבֵּל עָלָיו, וְיוֹסֵף מְקַשֵּׁט אֶת עֲצָמוֹ וּמְסַלֵּס
בְּשֶׁעָרוֹ?! אֲזַי הִתְגַּרְהָ בּוֹ הַדָּב וְקַטְרֵג לוֹ.

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. בֹּא רְאֵה, בְּזִמְן
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגֵּיחַ בְּעוֹלָם לְדוֹן
אוֹתוֹ וּמוֹצֵא רְשָׁעִים בְּעוֹלָם, מָה כָּתוּב? (דְּבָרִים י"א)
וְעֲצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהֶאֱדָמָה לֹא
תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. וְאֲזַי – וְאֶבְדְּתֶם מִהָרָה. שֶׁהָרִי
מִשׁוֹם חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם הַשָּׁמַיִם נִעְצָרִים וְלֹא
נוֹהֲגִים בְּחֻקוֹתֵיהֶם כְּרְאוּנִי.

וּבֹא וּרְאֵה, אוֹתָם שְׁלֹא שׁוֹמְרִים אֶת בְּרִית הַקְּדוֹשׁ
הַזֶּה, גּוֹרְמִים הַתְּפָרְדוֹת בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאָבִיהֶם
שְׁבַשְׁמַיִם, מִשׁוֹם שְׁכָתוּב וְסִרְתֶּם וְעִבְדְּתֶם אֱלֹהִים
אַחֲרֵים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם, וְכָתוּב וְעֲצַר אֶת
הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר. שְׁזֵהוּ כְּמוֹ שֶׁמִּשְׁתַּחֲוֶה
לְאֵלוֹהַ אַחֲרֵי, שֶׁמִּשְׁקַר בְּאוֹת הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה
הַזֶּה.

וּכְאֲשֶׁר הַבְּרִית הַקְּדוֹשָׁה נִשְׁמְרֶת בְּעוֹלָם כְּרְאוּנִי,
אֲזַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן בְּרָכוֹת
לְמַעַלְהָ לְהַרְיֵק בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים סח) גִּשְׁם

נְדָבוֹת תְּנִיף אֱלֹהִים נַחֲלֶתְךָ וְנִלְאָה אֶתָּה כּוֹנְנָתָה.
 גֶּשֶׁם נְדָבוֹת – זֶהוּ גִשְׁמֵי רְצוֹן, כְּשִׁמְתַרְצָה הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְרוֹצֵה לְהַרְיֵק לָהּ
 בְּרָכוֹת, אֲזִי נַחֲלֶתְךָ וְנִלְאָה אֶתָּה כּוֹנְנָתָה.

נַחֲלֶתְךָ – הֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נַחֲלָתוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) יַעֲקֹב
 חָבַל נַחֲלָתוֹ. וְנִלְאָה – זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא
 נִלְאָה בְּאַרְץ אַחֲרֵת. שֶׁהִיא צְמָאָה לְשִׁתוֹת, וְאִז
 הִיא נִלְאָה. וּכְשֵׁאוֹתוֹ גֶּשֶׁם שֶׁל רְצוֹן נִתֵּן, אִז אֶתָּה
 כּוֹנְנָתָה.

וַיַּעַל כֵּן שָׁמַיִם וְאָרֶץ וְכָל צְבָאָם, כֻּלָּם עוֹמְדִים עַל
 הַקִּיּוֹם הַזֶּה, שְׁכָתוֹב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי
 יוּמָם וְלִילָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי, וּמִשׁוּם
 כֶּךָ צָרִיךְ לְהִזְהַר בָּזֶה, וְהָרִי פִרְשׁוּהָ. וּמִשׁוּם כֶּךָ
 כְּתוּב וַיְהִי יוֹסֵף יָפָה תֹאֵר וַיְפִיחַ מִרְאָה, וְאַחֲרָיו
 כְּתוּב וַתִּשָּׂא אִשְׁתּוֹ אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף.

וַיְהִי כַּדְבָרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח
 וְאָמַר, (משלי ו) לְשִׁמְרֶךָ מֵאִשְׁתּוֹ רַע וְגו'. אֲשֶׁרִי
 הַצְדִּיקִים שְׂיֻדְעִים אֶת דְּרָכֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְלַכֵּת בָּהֶם, מִשׁוּם שֶׁהֵם מְשִׁתְּדְלִים בַּתּוֹרָה יוּמָם
 וְלִילָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁמְשִׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת,

נוחל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת – הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְהָעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן. נוחל אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה – אֶף עַל גַּב שְׂאִין
הָאָדָם מִתְעַסֵּק בָּהּ לְשִׁמָּה. וְיִוְרֵשׁ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
הַהוּא – כְּשִׁמְתַּעֲסֵק בָּהּ הָאָדָם לְשִׁמָּה.

בא רֵאָה מָה כְּתוּב, (משלי ג) אַרְךְ יָמִים בִּימִינָה
בְּשִׁמְאֻלָּה עֵשֶׂר וְכָבוֹד. אַרְךְ יָמִים בִּימִינָה –
מִי שֶׁהוֹלֵךְ לִימֵין הַתּוֹרָה, אַרְךְ שָׁל חַיִּים הוּא
לְעוֹלָם הַבָּא, שְׂזוּכָה שֵׁם לְכָבוֹד הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא
כְּבוֹד וְכֹתֵר לְהִתְעַטֵּר עַל הַכֹּל, שֶׁכֹּתֵר הַתּוֹרָה הוּא
בְּעוֹלָם הַהוּא. בְּשִׁמְאֻלָּה עֵשֶׂר וְכָבוֹד – בְּעוֹלָם
הַזֶּה, שְׂאֵף עַל גַּב שְׂאִינוֹ מִתְעַסֵּק בָּהּ לְשִׁמָּה,
זוֹכָה בְּעוֹלָם הַזֶּה לְעֵשֶׂר וְכָבוֹד.

שְׂהָרִי רַבִּי חַיִּיא, כְּאֲשֶׁר בָּא מִשָּׁם לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל,
קָרָא בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁהָיוּ פָּנָיו מְאִירִים כְּמוֹ
הַשֶּׁמֶשׁ, וְכִשְׁהָיוּ עוֹמְדִים לְפָנָיו כָּל אוֹתָם שְׁעָסְקוּ
בַּתּוֹרָה, הָיָה אוֹמֵר: זֶה הַשְּׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה,
וְזֶה לֹא הַשְּׁתַּדֵּל לְשִׁמָּה. וְהָיָה מִתְפַּלֵּל עַל אוֹתוֹ
שִׁמְתַּעֲסֵק לְשִׁמָּה, שֶׁכֶּף יִהְיֶה תְּמִיד וְיִזְכָּה לְעוֹלָם
הַבָּא. וּמִתְפַּלֵּל עַל אוֹתוֹ שֶׁלֹּא הִתְעַסֵּק לְשִׁמָּה,
שְׂיִבֵּא לְהִתְעַסֵּק בָּהּ לְשִׁמָּה וְיִזְכָּה לְחַיֵּי עוֹלָם.

יּוֹם אֶחָד רָאָה תַלְמִיד אֶחָד שֶׁהָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה
וּפָנָיו מוֹרִיקִים. אָמַר, וּדְאִי מְהִרְהֵר בְּעֵבְרָה

הוא זה. אחז אותו לפניו, והמשיך עליו דברי תורה עד שהתישבה רוחו בתוכו. מאותו היום והלאה שם על רוחו שלא ירדף אחר אותם ההרהורים הרעים וישתדל בתורה לשמה.

אמר רבי יוסי, כשאדם רואה שבאים אליו הרהורים רעים, יתעסק בתורה, ואז יעברו ממנו. אמר רבי אלעזר, כשאותו הצד הרע בא לפתות את האדם, ימשיך אותו לתורה, ויפרד ממנו.

בא ראה, שהנה שנינו, שכאשר הצד הרע הזה עומד לפני הקדוש ברוך הוא להשטין על העולם משום מעשים רעים, הקדוש ברוך הוא חס על העולם, ונותן עצה לבני אדם להנצל ממנו, ולא יוכל לשלט עליהם ולא על מעשיהם. ומה היא העצה? להשתדל בתורה, ונצולים ממנו. מנין לנו? שכתוב (שם 1) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר. מה כתוב אחריו? לשמרך מאשת רע מחלקת לשון נכריה.

זהו צד הטמאה. הצד האחר – שעומד תמיד לפני הקדוש ברוך הוא להשטין על חטאי בני האדם, ועומד תמיד להשטין למטה לבני

אדם. עומד תמיד למעלה כדי להזכיר חטאי בני האדם ולהשטין להם על מעשיהם, ומשום שנתנו ברשותו, כמו שעשה לו לאיוב.

וכן עומד עליהם להשטין את ישראל ולהזכיר חטאיהם בכל מה שעשו באותן הפעמים שהקדוש ברוך הוא עומד עליהם בדין, אזי עומד להשטין להם ולהזכיר חטאיהם, והקדוש ברוך הוא חס על ישראל ונותן להם עצה להנצל ממנו, ובמה? בשופר, ביום של ראש השנה, וביום הכפורים בשעיר המשתלח שנותנים לו, כדי להפרד מהם ולהשתדל באותו החלק שלו, והרי בארוה.

בא ראה מה כתוב, (שם ה) רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמכו. ובסוד האמונה מה כתוב? (שם ג) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. ואלו הם דרכי ושבילי התורה, והכל אחד. זה שלום וזה מות, והכל הפוכים זה מזה.

סדר הלימוד ליום ב כסלו [יום 61 בשנה]

אשרי חלקם של ישראל שנדבקים בקדוש ברוך הוא כראוי ונותן להם עצה להנצל מכל הצדדים האחרים של העולם, משום שהם

תיקון הבללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי
אָבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדוֹד עֶבְדוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת וּתְשׁוּבָחוֹת שֶׁתַּפֵּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא בְּאֵלּוֹ אֲמַרְם דְּדוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּתֵיהֶם וְאוֹתֵייתֵיהֶם וּנְקוּדוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם מְרָאשֵׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִים
אֶת הַשׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשֶׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּהַ וְרַעוּת וּמִשָּׁם יִמְשֵׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהְרָנוּ מֵעוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסְּלַחַת לְדוֹד שֶׁאֵמַר מִזְמוֹרִים אֵלּוֹ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי הַעֲבִיר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קִדְם זְמַנְנוּ עַד
מְלֵאת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאִפֵּן שְׁנוֹכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שַׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דְּדוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יִגַּן עָלֵינוּ וּבְעֵדְנוּ
שֶׁתֹּארוּךְ אַפְּךָ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוֹצֵר מִתַּנַּת חַנּוּם חֲנָנוּ כְּדַכְתִּיב וְחַנּוּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחַן
 וְרַחֲמֹתַי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֵׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּי נִזְכָּה לֹאמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׁבַחָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אַמִּירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרִנָּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה:

הַרְיֵנִי מִזְמַן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהִלָּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לֵשֶׁם יַחּוּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּהּ בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמֵינוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

הַרְיֵנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאִמִּירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלַי
 לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרְנוּ וּלְכָל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרַיִם קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּהָר, וּבְפָרֵט לְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חַכְמָה רַבְּנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּינְחָס שֶׁגִּלָּה תַקּוּן זֶה זְכוּתָם
 יִגַּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ נִרְנְנָה לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ נִרְיָעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת נִרְיָע לֹא: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ וּמְלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזֹּ « מִכְּתָם לְדוֹד, שְׁמֵרְנֵי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אָמְרַת
 לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ, אֲדַנִּי אֶתְּהָ, טוֹבֹתֵי בַל־עֲלִיךָ:

ג לקדושים אשר-בארץ הַמָּה, וְאֲדִירִי, כָּל-חֲפָצֵי-בָם:
 ד יָרְבוּ עֲצָבוֹתָם, אַחַר מְהָרוּ, בַּל-אֲסִיף נִסְפֵיהֶם מִדָּם,
 וּבַל-אֲשָׂא אֶת-שְׁמוֹתֶם עַל-שִׁפְתָי: ה יְהוָה יֵאֱהוּדֵנִהוּ
 מִנֶּת-חֲלָקֵי וְכוּסִי, אֶתְּהָ תוֹמִיךְ גּוֹרְלִי: ו חֲבָלִים נִפְלוּ-לִי
 בְּנַעֲמִים, אֶף-נִחַלְתָּ שִׁפְרָה עָלַי: ז אֲבָרַךְ אֶת-יְהוָה
 יֵאֱהוּדֵנִהוּ אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי, אֶף-לֵילוֹת יִסְרוּנִי כְלִיּוֹתַי: ח שׁוֹיֵתִי
 יְהוָה יֵאֱהוּדֵנִהוּ לְנַגְדֵי תְּמִיד, כִּי מִיְמִינִי בַל-אֲמוּט: ט לָכֵן
 שָׂמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי, אֶף-בְּשָׂרֵי יִשְׁכֵּן לְבַטַח: י כִּי
 לֹא-תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשָׂאוֹל, לֹא-תִתֵּן חֲסִידְךָ חֲסִידֶיךָ כִּי לְרֵאוֹת
 שָׁחַת: יא תוֹדִיעֵנִי אֲרַח חַיִּים, שִׁבַּע שְׁמֹחוֹת אֶת-פְּנִיךָ,
 נַעֲמוֹת בִּימִינְךָ נִצַּח:

לב « לְדוֹד מִשְׁכִּיל, אֲשֶׁרִי נְשׁוּי-פֶשַׁע, כְּסוּי חֲטָאָה:
 ב אֲשֶׁרִי-אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב יְהוָה יֵאֱהוּדֵנִהוּ לוֹ עוֹן,
 וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: ג כִּי-הִחַרְשֵׁתִי כָּלוּ עֲצָמֵי, בְּשִׂאֲנָתִי
 כָּל-הַיּוֹם: ד כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יְדָה, נִהַפְּךָ
 לְשָׂדֵי, בְּחֲרַבְנִי קִיץ סְלָה: ה חֲטָאתִי אֹדִיעֶךָ, וְעוֹנֵי
 לֹא-כִסִּיתִי, אָמַרְתִּי אוֹדָה עָלַי פֶּשַׁעִי לִיהוָה יֵאֱהוּדֵנִהוּ,
 וְאֶתְּהָ נִשְׂאתָ עוֹן חֲטָאתִי סְלָה: ו עַל-זֹאת יִתְפַּלֵּל
 כָּל-חֲסִיד אֱלֹהֶיךָ לְעֵת מִצָּא, רַק לְשִׁטְף מִים רַבִּים אֱלֹו
 לֹא יִגִּיעוּ: ז אֶתְּהָ סִתֵּר לִי, מִצָּר תִּצְרַנִּי, רְנִי פִלְט
 תְּסוּבְבֵנִי סְלָה: ח אֲשַׁכִּילְךָ, וְאוֹרְךָ בְּדַרְדָּרוֹ תִּלְךָ,

אִיעֲצָה עָלַיךָ עֵינַי: ט אֶל-תְּהִי כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הַבּוּן,
 בְּמַתְגַּוְרְסוֹן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלַיךְ: י רַבִּים
 מִכְּאוֹבִים לָרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ חֶסֶד
 יְסוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בַיהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ, וְגִילוּ צְדִיקִים,
 וְהִרְנִינוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא « לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל-דָּל,
 בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ: ג יְהוָה
 יֵאֱהוּדְנֵהוּ יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאֱשֶׁר כִּי בְּאֶרֶץ, וְאֶל-
 תְּתַנְּהוּ בְּנַפְשׁ אֵיבָיו: ד יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ יִסְעֲדֵנּוּ עַל-עֵרֶשׁ
 דָּוִי, כָּל-מִשְׁכָּבוֹ הַפְּכֶתָּה בְּחַלְיוֹ: ה אֲנִי-אִמַּרְתִּי יְהוָה
 יֵאֱהוּדְנֵהוּ חַנּוּנִי, רַפְּאֵה נַפְשִׁי כִּי-חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֵאֱמְרוּ
 רַע לִי, מִתִּי יָמוּת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם-בָּא לְרֵאוֹת, שְׂוֹא
 יִדְבַר, לְבוֹ יִקְבֹּץ-אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יִדְבַר: ח יַחַד עָלַי
 יִתְלַחֲשׁוּ כָּל-שֹׁנְאָי, עָלַי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר-כְּלִיעֵל
 יֵצוּק בוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא-יֹסִיף לְקוֹם: י גַּם-אִישׁ שְׁלוֹמִי
 אֲשֶׁר-בָּטַחְתִּי בוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֶקֶב:
 יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ חַנּוּנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאֲשַׁלְּמָה לָּהֶם:
 יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי-חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא-יִרְעֵ אֵיבֵי עָלַי:
 יג וְאִנִּי בְּתַמִּי תִּמְכָּתָּה בִּי, וְתַצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
 יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 אָמֵן וְאָמֵן:

מב « לְמִנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי-קָרַח: ב פְּאִיל תְּעָרַג
 עַל-אֲפִיקֵי-מַיִם, בֵּן נַפְשֵׁי תְעָרַג אֱלֹהִים:
 ג צְמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חוּ, מְתֵי אָבּוּא וְאַרְאָה
 פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיתְהָלִי דְמַעְתִּי לְחַם יוֹמָם וְלַיְלָה,
 בְּאִמְרַי אֵלִי כָּל-הַיּוֹם, אֵיזָה אֱלֹהֵיךָ: ה אֵלֶּה אֲזַכְּרָה
 וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעְבֵּר בְּסַף, אֲדַדְּם עַד-בֵּית
 אֱלֹהִים בְּקוֹל-רְנָה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגְגִי: ו מַה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי
 נַפְשִׁי וְתַהֲמִי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲוַדְנוּ
 יִשׁוּעוֹת פְּנִי: ז אֱלֹהִי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתַּוְּחַח, עַל-בֵּן
 אֲזַכְּרָךְ מֵאַרְצֵי יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצָעַר: ח תַּהוּם-
 אֶל-תַּהוּם קוֹרְא, לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל-מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךְ עָלַי
 עֲבָרוּ: ט יוֹמָם יִצְוָה יְהוָה יֵאָדְוֵנִי חֶסֶדּוֹ, וּבְלִילָה
 שִׁירָה עִמִּי, תִּפְּלָה לְאֵל חַיִּי: י אֲמַרְהָ לְאֵל סְלַעִי,
 לָמָּה שָׁכַחְתָּנִי, לָמָּה-קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֲץ אֹיִב: יא בְּרִצַּח
 בְּעֲצָמוֹתַי, חֶרְפוּנֵי צוּרְרִי, בְּאִמְרָם אֵלִי כָּל-הַיּוֹם אֵיזָה
 אֱלֹהֵיךָ: יב מַה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי נַפְשִׁי, וּמַה-תַּהֲמִי עָלַי,
 הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲוַדְנוּ יִשׁוּעַת, פְּנֵי וְאֵלֵהִי:

נבז « לְמִנְצַח אֶל-תִּשְׁחַח, לְדוֹד מְכַתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֶת-הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: ב הֲצִילֵנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהִי,
 מִמַּתְקוּמֵי תִשְׁגְּבֵנִי: ג הֲצִילֵנִי מִפְּעֵלֵי אָוֶן, וּמֵאֲנָשֵׁי
 דְמַיִם הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי, יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא-פִשְׁעֵי וְלֹא-חַטָּאתַי יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ: ה בְּלִי-עֹן
 יִרְצֹן וַיְכַוְּנֵנוּ, עֹנֶה לְקִרְאתִי וְרָאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יֵאָהֳרֶנּוּ אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל-הַגּוֹיִם, אֶל-תַּחַן כָּל-בְּגְדֵי אֹן סֵלָה: ז יִשׁוּבוּ לְעָרֵב,
 יִהְמוּ כַכָּלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעִיֹן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ
 תִשְׁחַק-לָמוֹ, תִלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: י עֲזֹז אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁמְרָה,
 כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבֵי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֶי חֲסֵדוֹ כ, יִקְדַּמְנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל-תַּהַרְגֵם פֶּן-יִשְׁכַּחוּ עָמִי,
 הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילֶךָ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנֵנוּ אֲדָנָי: יג חַטָּאת-פִּימוֹ,
 דַּבַּר-שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֲלֹהִים וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מִשְׁלַל
 בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ לְעָרֵב יִהְמוּ כַכָּלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיַעֹן יִנְעֹן כ, לְאָכֵל, אִם-לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: יז וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָה, וְאַרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסָדֶךָ,
 כִּי-הָיִיתָ מְשֻׁנֵּב לִי וּמְנוּס, בְּיוֹם צָר-לִי: יח עֲזֵז אֱלֹהֶיךָ
 אֲזַמְרָה, כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבֵי אֱלֹהֵי חֲסָדֶי:

עז « לְמַנְצַח עַל-יְהוּדוֹתוֹן יִדִּיתוֹן כ, לְאַסְפָּה מְזֻמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל-אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלָי: ג
 בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנִּי דַרְשֵׁתִי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג,
 מֵאַנְהָה הַנַּחֵם נַפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַעֲטֹף רוּחִי סֵלָה: ה אַחֲזַתְּ שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
 אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה
 נִגְיַנְתִּי בַלְיָלָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
 ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: ט הָאִפִּס
 לְנִצָּח חֲסֵדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדַר וְדַר: י הִשְׁכַּח חַנּוּת אֵל,
 אִם-קָפֵץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: יא וְאֲמַר חֲלוֹתִי הִיא, שָׁנוֹת
 יָמַי עֲלִיוֹן: יב אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר כ' מֵעַלְלֵי-יָהּ, כִּי-אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם
 פְּלִאָה: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּהּ, וּבְעַלְלוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָה:
 יד אֱלֹהִים בִּקְדֹשׁ דְּרָכָהּ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה
 הָאֵל עֲשֵׂה פְלֵאָה, הוֹדַעְתָּ בְּעַמּוּם עֲזָה: טז גְּאֻלַּת בּוֹרוֹעַ
 עַמָּהּ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיִּוֹסֵף סֵלָה: יז רְאוּהָ מַיִם אֱלֹהִים, רְאוּהָ
 מַיִם יַחֲלוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: יח זָרְמוּ מַיִם עֲבוֹת, קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצְיָהּ יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָהּ בַּגְּלָגַל,
 הָאִירוּ בְּרָקִים תִּבְל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: כ בְּיָם דְּרָכָהּ,
 וַשְׁבִּילָהּ וַשְׁבִּילֶיהָ כ' בְּמַיִם רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיהָ לֹא נִדְעוּ:
 כא נְחִית כְּצֹאן עַמָּהּ, בִּיד-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ א תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מְעוֹן אַתָּה
 הָיִיתָ לָנוּ בְּדַר וְדַר: ב בְּמַרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתְּחַוֵּל
 אָרֶץ וַתִּבַּל, וַיִּמְעוֹלִם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ג תָּשַׁב אֲנוֹשׁ
 עַד-דָּבָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי-אָדָם: ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
 בְּעֵינֶיהָ כִּיּוֹם אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלְיָלָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלף: ו בבקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כִּי־כִלְינוּ בְּאֶפֶד, וּבְחַמְתָּךְ
 נִבְהַלְנוּ: ח שְׁתֵּה שֶׁת כ' עֹנֵתִינוּ לְנִגְדָּךְ, עֲלַמְנוּ לְמֵאֹר
 פְּנִיךָ: ט כִּי כָל־יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ, כִּלְינוּ שְׁגִינוּ כְּמוֹ־
 הֶגֶה: י יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרֹת
 שְׂמוֹנִים שָׁנָה, וְרֹהֲבִים עִמָּל וְאוֹן, כִּי־גוּ חֵישׁ וְנִעְפָּה:
 יא מִי־יֹדַע עֵז אֶפֶד, וּכִירְאָתְךָ עִבְרַתְךָ: יב לְמִנּוֹת יְמֵינוּ
 בֶּן הַדָּע, וְנִבְא לְכַב חֲכָמָה: יג שׁוֹבָה יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי
 עֲד־מָתִי, וְהִנָּחִם עַל־עֲבֹדֶיךָ: יד שִׁבְעֵנוּ בְּבִקֵּר חֲסִדְךָ,
 וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמָחָה בְּכָל־יְמֵינוּ: טו שְׂמַחְנוּ בַּיְמֹת עֲנִיתְנוּ,
 שְׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה: טז יִרְאָה אֶל־עֲבֹדֶיךָ פְּעֻלָּה, וְהִדְרִיךְ
 עַל־בְּנֵיהֶם: יז וַיְהִי נָעִם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה
 יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קה א הודו ליהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי קראו בשמו, הודיעו
 בעמים עלילותיו: ב שִׁירֹו־לוֹ זְמֵרו־לוֹ, שִׁיחוּ
 בְּכָל־נְפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
 מְבַקְשֵׁי יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי: ד דִּרְשׁוּ יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי וְעֵזוֹ,
 בְּקִשׁוּ פְּנֵיו תָּמִיד: ה זְכְרוּ נְפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה, מִפְּתֵיו
 וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו: ו זֶרַע אֲבָרְהָם עֲבָדוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
 ז הוּא יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפְּטָיו:
 ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צוּה לְאַלְפֵי דוֹר: ט אֲשֶׁר בָּרַת

אֶת-אַבְרָהָם, וְשִׁבְעֵתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחַק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לְאָמֹר לְךָ אֲתָן אֶת-אֶרֶץ-כְּנָעַן,
 חֶבְל נַחֲלַתְכֶם: יב בְּהַיּוֹתֶם מִתִּי מִסְפָּר, כַּמַּעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתְּהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל-גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל-עַם אַחֵר:
 יד לֹא-הָנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקֶם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל-תִּגְעוּ בְּמוֹשִׁיחִי, וְלִנְבִיאֵי אֱלֹהֵי-תִרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל-הָאָרֶץ, כָּל-מִטְּהַלְחֵם שָׁבָר: יז שְׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לְעַבְדְּ נִמְכָר יוֹסֵף: יח עָנּוּ בַכָּבֵל רִגְלוֹ רִגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בָּאָה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד-עַתָּה בֹאֲדָבָרוֹ, אִמְרַת יְהוָה יאהרונחי
 צִרְפַּתְהוּ: כ שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירְהוּ, מִשַּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שָׁמוֹ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשַּׁל בְּכָל-קְנִינֹו: כב לְאָסֹר שָׂרְיוֹ
 בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקִינוֹ יַחֲבֵם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ-חָם: כד וַיִּפְרַר אֶת-עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרַיִם:
 כה הִפְךָ לָבֶם לְשֵׁנָא עַמּוֹ, לְהַתְנַכַּל בְּעַבְדֵי: כו שְׁלַח
 מִשֵּׁה עַבְדּוֹ, אֶהְרֹן אֲשֶׁר בָּחַר-בּוֹ: כז שָׁמוּ-בְכֶם דְּבָרֵי
 אֹתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שְׁלַח חֲשֵׁד וַיַּחֲשֵׁד,
 וְלֹא-אָמְרוּ אֶת-דְּבָרֵי דְבָרֵי כ': כט הִפְךָ אֶת-מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת-דָּגְתָם: ל שָׂרֵץ אֶרֶץ צִפְרֻדַּעִים, בְּחַדְרֵי
 מְלִכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב, בָּנִים בְּכָל-גְּבוּלָם: לב גָּתָן
 גִּשְׁמֵיהֶם בָּרַד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרֶץ: לג וַיָּה, גִּפְגָּפָם
 וַתֵּאֲנָתָם, וַיִּשְׁפַּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֹא אֲרָבָה,

וַיִּלְקֵהוּ, וְאִין מְסָפֵר: ^ל וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרְצָם, וַיֹּאכַל
פְּרֵי אֲדָמָתָם: ^{לו} וַיִּדְּ כָל-בְּכוֹר בְּאֶרְצָם, רֵאשִׁית לְכָל-
אוֹנָם: ^{לז} וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאִין בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
^{לח} שְׂמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, פִּי-נֶפֶל פָּחַדָם עֲלֵיהֶם:
^{לט} פָּרַשׁ עֵנָן לְמִסְדָּה, וְאִשׁ, לְהָאִיר לְיָלָה: ^מ שָׁאֵל וַיִּבְא
שָׁלְיוֹ שְׁלוֹ כ', וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁפִיעֵם: ^{מא} פָּתַח צוּר, וַיּוֹזְבוּ
מִיָּם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר: ^{מב} פִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קָדְשׁוֹ,
אֶת-אַבְרָהָם עֲבָדוֹ: ^{מג} וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה
אֶת-בְּחִירָיו: ^{מד} וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֲמִים
יִירָשׁוּ: ^{מה} בְּעִבּוֹר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלז א על נהרות בבֵּל שֵׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-פָּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ
אֶת-צִיּוֹן: ^ב עַל-עַרְבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ בְּנֻרוֹתֵינוּ:
ג כִּי שֵׁם שְׁאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַר־יְשִׁיר, וְתוֹלְלֵנוּ שְׂמֻחָה,
שִׁירוֹ לָנוּ מְשִׁיר צִיּוֹן: ^ד אִיךָ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר־יְהוָה־
יֵאֱהוּדוֹנְהִי, עַל אֲדָמַת נֶכֶר: ^ה אִם-אֲשַׁפְּחֵךְ יְרוּשָׁלַם,
תִּשְׁפַח יְמִינִי: ^ו תִּדְבַּק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכֶּי,
אִם-לֹא אֲעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ^ז זָכַר
יְהוָה־יֵאֱהוּדוֹנְהִי לְבִנְיָ אָדָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֲמָרִים
עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ: ^ח בַּת-כָּבֵל הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרִי
שִׁישְׁלֵם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלֵת לָנוּ: ^ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
וְנִפְץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסָּלַע:

קנ « הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקיעַ עֲזוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרַב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבָּל וּבְנֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַרְפָּה
 וּמְחֹזֵל, הַלְלוּהוּ בַּמַּנִּים וְעֹגֵב: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְהִלֵּל יָהּ,
 הַלְלוּ-יָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מְצִיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה יֵאֱהַרְוֵנִי
 שְׁבוּת עֲמוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה יֵאֱהַרְוֵנִי מְעֹזִים בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה יֵאֱהַרְוֵנִי וַיַּפְלִטֵם וַיַּפְלִטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בוֹ:

רבנונו שֶׁל עוֹלָם, עֵלְת הָעֲלוֹת וְסִפְת כָּל הַסְּבוּת, אֲנִתָּה
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כְּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנְּךָ, דְּלִית
 מִחֲשָׁבָה תְּפִיסָא כְּךָ כְּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְּהִלָּה, וּמְרָמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וְתְהִלָּה. אוּתְךָ אֲדַרְשׁ, אוּתְךָ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֵר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה מֵאַתְךָ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בַּמָּקוֹם שְׁאַנִּי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לְךָ, יוֹדַע תְּעֲלוּמוֹת, וּבְדֶרֶךְ וּנְתִיב הַזֶּה
 תְּאִיר עָלַי אוּרְךָ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מְבַחַר הַכְּרוּאִים,
 לְבָלִי לְחֶשֶׁב בְּמִחְשַׁבְתִּי שׁוּם מִחֲשַׁבְתִּי חוּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדרך במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. ומצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהדונהי כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחזות בנעם יהוה יאהדונהי ולבקר בהיכלו, בלוי אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 דמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושתיים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ שְׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
 וְתִדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתִסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
 יאמר וְתַחְזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
 בַּדֶּרֶךְ, וְתִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד
 וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 יֵאֱהוּדְנֵהי, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

יש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִים מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
 הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵי:

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חַמַּת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
 וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי
 יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי:

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי
 פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: יֵשֵׂא יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי פָּנָיו
 אֵלֶיךָ וַיִּשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מִלְּאֶךָ לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֶךָ בַּדֶּרֶךְ וְלַהֲבִיאֶךָ
 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכַּנְתִּי:

הַמִּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
 וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתַי, אֲבָרְכֵם
 וַיִּצְחַק, וַיִּדְגּוּ לְרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לְכָל הישועות.
 כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
 וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיד מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךָ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רַבּוֹנוּ
 שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׂאֲנִי עוֹמֵד/ת כֹּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לְךָ.
 וְכֵל מַה שְׂאֲנִי אוֹמֵר יְהִי כֹּאֵן וּכְאֶפֶס לְעֲמַת כְּמַה שְׂאֲנִי
 בְּאֲמַת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.

הָרִי עַל הַכֵּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.
 כִּי הַכֵּל מוֹמֵךְ, הַכֵּל נִתַּת לִי בְּחַן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
 תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבֵּי רַבּוֹת פְּעֻמִּים שְׁעֹזְרֶת לִי, תְּמוֹכֶת בֵּי,
 הוֹשְׁעַת אוֹתִי הַצֹּלֶת אוֹתִי, שְׂמַחֶת אוֹתִי רִיפֹאת אוֹתִי,
 שְׂמֹרֶת עָלַי, עוֹדֶדֶת אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֲתָה אֶתִּי תְּמִיד.

תּוֹדָה שְׂאֲתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת
 מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכּוֹחַ לְהִתְפַּלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעֻמִּים שְׁעֹזְרֶת לִי וְלֹא יָדַעְתִּי לְהַגִּיד לְךָ
 תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֲתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכֹל רַגַע וְרַגַע.
 תּוֹדָה עַל כָּל גְּשִׁימָה וְגְשִׁימָה שְׂאֲנִי נוֹשֵׁמ/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
 תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
 תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודעת שכל מה
 שמוגיע ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
 במיוחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדויקת ומשלמות, כמו
 שרק מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודעת להעריך
 את הטוב,

כי רק בשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
 לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
 היו פעמים שלא הערכת את מה שנתת לי, ובמקום לומר
 לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
 ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צוּאָה ס' כ"ו)
 מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

תפילה קצרה לאומדה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׁכִינְתָא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוּי שְׁכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׁמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

הֲרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּלִימוּד הַקְדוּשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְדִּיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלוֹקֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנֵי. וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְקַיֵּים תְּפִילַת דְּוֹד הַמְּלָךְ
עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' - ה') כִּי הִיִּית מַחְסָה לִי מִגְדֵּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגוּרָה בְּאֶהְלֵךְ עוֹלָמִים אֲחַסֶּה בְּסֶתֶר
כְּנֶפֶךְ סֵלָה. וְאִזְכֶּה שְׁבִלִימוּדֵינוּ זֶה יִהְיֶה שְׁפָתוֹתֵיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקֶבֶר, לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאֶהְבֶּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבְהַדִּין סִפְרָא סִפְרָא
הַזוּהַר, יִפְקוֹן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי, יִרְאֶה אֵל
עַבְדֶּיךָ פְּעֻלָּךְ וְהַדְרִיךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהְיֶה נַעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָהוּ, וְיִהְיֶה נַעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָהוּ (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה מהאר"י זלה"ה

רבוץ העולמים ואדני האדונים. אב הרחמים
 והסליחות. מודים אנחנו לפניך יהוה
 יאהדונהי אלהינו ואלהי אבותינו, בקידה ובהשתחויה,
 שנקרבנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו
 חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו,
 אשר עשית עמנו חסד גדול כזה. על פן אנחנו מפילים
 תחנונינו לפניך שתמחל ותסלח לכל חטאתינו
 ועונותינו. ואל יהיו עונותינו מבדילים בינינו לבינך.
 ובכן יהי רצון מלפניך יהוה יאהדונהי אלהינו ואלהי
 אבותינו, שתכונן את לבבנו ליראתך ואהבתך,
 ותקשיב אזנך לדברינו אלה, ותפתח לבבנו הערל
 בסודות תורתך. ויהיה למועדנו זה נחת רוח לפני כסא
 כבודך פריח נוח. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו
 בכל בחינותינו. ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים
 אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם וזכות
 אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדשם יעמד לנו
 לכל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה
 שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל, גל עיני
 ואביטה נפלאות מתורתך. יהיו לרצון אמרי פי והגיון
 לבי לפניך, יהוה יאהדונהי צורי וגאלי. כי יהוה

יאהדונהי יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה:

רבוֹן עֲלֵמוֹן, דְּאַנְתָּ הוּא מְגַלִּי עֲמִיקְתָּא וּמִסְתַּרְתָּא
 וְגַלִּי רְזִיא. יְהֵא רַעְוֵא מִן קְדָמְךָ לְאַסְפְּרֵא
 מְלִין בְּפּוּמָנָא, לְקִימָא בְּנָא מְקָרָא שְׁכֵתוּב, וְאַנְכִי
 אֶהְיֶה עִם פִּידָּ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֵּר. וְלֹא נִיעוּל
 בְּכִסּוּפֵא קְדָמְךָ. וְנִזְכִּי לְמִשְׁמַע רְזִין עֲלֵאִין דְּאוּרִיתָא
 מְפּוּמָּא דְרִישָׁא דְמִתִּיבְתָא עֲלָאָה. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן,
 אָמֵן, סְלָה:

וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה
 לְאַרְבַּעַה רְאשִׁים: וְהַמְשַׁבְּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר
 הַרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד: גַּל־עֵינֵי
 וְאַבְיֹטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרְתֶךָ:

תפלה לרפואות וישועות

הַרְיִנִי מְקַבֵּל עָלַי מְצוֹת עֲשֵׂה נָשָׁל וְאַהֲבַת לְרַעְךָ
 כְּמוֹךָ, וְהַרְיִנִי אוֹהֵב כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 כְּנַפְשֵׁי וּמַאֲדֵי, וְהַרְיִנִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי הַזוֹהַר
 הַקְדוּשׁ לְזִכּוֹת ... פב"פ (וְכַאֵן יִפְרַט בַּקְּשָׁתוֹ) [לְרַפּוּאֹת...]
 [יְשׁוּעַת ...] [לְבָנִים ...] הַיֵּשׁם יִשְׁלַח דְּבָרוֹ יְחֻזְקֵהוּ
 [וְיִרְפְּאֵהוּ בְּרַפּוּאֹת הַנְּפֶשׁ וּרַפּוּאֹת הַגּוּף בְּרַמ"ח אַבְרָיו
 וַיִּשְׁמַח גִּידָיו בְּתוֹךְ שְׂאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּאֲרִיךְ יָמָיו
 וּשְׁנוֹתָיו בְּנִעְיָמִים] [וַיּוֹשִׁיעֵהוּ בְּדַבַּר יְשׁוּעָה
 וּרְחֻמִּים ...] אָמֵן סְלָה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתַי
 שְׂוִיתֶקִים בְּנֹו עֵתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
 בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנִמְעַ שְׁמַים וְלִיסַד אָרְצֵי",
 לְהַעֲלוֹת לְרוּמַם וּלְתַקַּן הַרִיסוֹת וְחַרְבוֹת הַשְׂכִּינָה
 הַקְדוּשָׁה לְקִשׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנֹו
 יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקַים בְּנֹו מְהֵרָה מִקְרָא
 שְׁפָתוֹב "וְהָיָה אֹור הַלְבָנָה בְּאֹור הַחֲמָה וְאֹור הַחֲמָה
 יְהִיָּה שְׁבַעֲתִים בְּאֹור שְׁבַעֲת הַיָּמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁבִי
 הַקְדוּשׁ וּבְנֹו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתַם בֶּן עֲזִיָּהוּ, יַעֲמוּד לָנוּ
 לְתַקַּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנַבְרָא עַד סוּפּוֹ בְּרַצוֹנֹו וּכְרַצוֹן
 יִרְאוּ. וּבְזִכּוֹת הַיּוֹתְנֹו עֶסוּקִים בְּחַכְמָה הַזֹּאת, עַל יָדָה
 תִּתְקַרֵּב הַגְּאוּלָּה, וְיִשׁוּעָתָה מְהֵרָה תַצְמִיחַ, לְעַלְוֵי
 שְׂכִינַת עוֹזְנֹו בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקוּיַם בְּנֹו מִקְרָא שְׁפָתוֹב
 "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹור", וַיִּזְרַח עֲלֵינוּ אֹור יְהוָה
 יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחַד וְנִשְׁמוּ
 אַחַד, אָמֵן נִצַּח סְלָה וְעַד. (נִסַּח הַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנֵי הַקְדוּשׁ שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתַי שְׂוִיתֶנִּי לְלָמוּד וּלְהַגּוֹת בְּסִפְרֵי הַקְדוּשׁ
 הַזֶּה זִיְהֵרָה עֵילָאָה, וְזִכּוֹת הַתְּנָאִים הַקְדוּשִׁים שְׁלַמְדֵנוּ
 תּוֹרַתָם יַעֲמוּד לָנוּ וּלְזֵרְעֵנוּ וְנִזְכָּה לְהַבְטַחַת הַנְּבִיא

(ישעיה נט, כ-כא) וְכֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פִשַׁע בִּיעַקֵּב נְאֻם
 יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי. וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִוְתָם אָמַר יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרִי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיךָ לֹא
 יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זִרְעָה וּמִפִּי זֶרַע זִרְעָה אָמַר יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְיִתְקַיֵּים בְּנֹו הַנְּבוּאָה (ישעיה
 נא, מז) וְאֲשִׁים דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצֶל יָדֵי בְּסִיתֶיךָ לְנִטְע
 שָׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אָתָּה. וּבְרַפְת
 מִשָּׁה רַעֲיָא מְהִימְנָא תַתְּגַלָּה בְּמַהֲרָה דִּידָן, יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי בְּדָד יִנְחֲנוּ וְאִין עֲמוּ אַל נִכְר, יִרְאוּ עֵינֵינוּ
 וְיִשְׁמַח לְבַנּוּ וְתִגַּל נַפְשֵׁנוּ בִישׁוּעַתְךָ בְּאֵמַת בְּאֵמֹר לְצִיּוֹן
 מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ, בְּרוּךְ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
 (סוד ה')

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ
 טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ
 [עֲלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגַלְל אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוּנְךָ.
 בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְחֻלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנוּ.
 וְהִרְאֵנוּ בְּכַנְיָנוּ וְשִׁמְחָנוּ בְּתַקוּנוּ. וְהִשְׁבֵּנוּ שְׂכִינְתְּךָ
 לְתוֹכוֹ, וְהִשְׁבֵּנוּ כְּהַנִּים לְעַבֹדְתֶם וְלוֹיִים לְדוֹכְנֶם
 לְשִׁירִם וְלִזְמָרֶם. וְהִשְׁבֵּנוּ יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָהֶם. וּמְלֵאָה
 הָאָרֶץ דְּעָה אֶת יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לִירְאָה וְלֵאֲהַבָּה
 אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן.
 (סי"ת)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת"ר יב"ש, וְזֶהוּ נִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ,
 (שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶשׁ וְהִיא
 יִבְשָׁה, צוֹנְחִים הַבְּנִים לְמִטָּה בְּיַחְוֹד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל, וְאִין קוֹל וְאִין עוֹנָה. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (משלי א כח) אָז
 יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומוד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נברא כלל בעולם

וְכִדָּה מִי שְׁגוֹרִם שְׁתַּסְתַּלַּק קְבֵלָה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שְׁבַעַל
 פֶּה וּמִתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, וְגוֹרִם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּהֵן,
 וְאוֹמְרִים שְׁאִין אֵלָא פִּשְׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלִמּוּד, בְּוֹדָאֵי
 כְּבֹלוּ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲזֵן מֵאוֹתוֹ נִהַר וּמֵאוֹתוֹ גֵּן. אוֹי
 לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
 שְׁבִכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁנַחֲשֵׁב לוֹ כְּבֹלוּ הַחֲזוֹר
 הָעוֹלָם לְתֵהוּ וּבֵהוּ, וְגוֹרִם עֵנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום וזה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תִּדְרָשׁא הָאָרִיץ דְּרָשׁא וְכו' (בראשית א יא),
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אָבָא, וְהִרִי קָרָא לוֹ יִבְשָׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ, ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים, זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לייבשה ארץ ולמקנה המים קרא ימים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד הוציא למינהו את כל אחד פראוי. עץ פרי - זה תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד פראוי (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמיתו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה, שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה ורבייה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורבייה, כאלו החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תֵּר"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּר"א שְׁת"י, וְהֵן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמַר (שמות לא): "וַשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמֵר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר כָּאֵן שַׁבָּת, כְּנֶגֶד
 הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּחִינָה. "לְדַרְתֶּם", מֵהוּ
 לְדַרְתֶּם? אֵלָּא זָכַאי הוּא מִי שֶׁעוֹשֶׂה לָהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב, וּמִתְפַּנֵּה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנִיֵּהֶם עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי כְּלָיוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצָּח וְהוֹר, בְּנִים
 לְיִשְׂרָאֵל סְבָא - עֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי - תְּפָאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהְרָ יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּ'ן" (בראשית
 ב'י). וְנִהְרָ, יֵשׁ נִהְרָ וַיֵּשׁ נִהְרָ, יֵשׁ נִהְרָ הַנִּקְרָא נִהְרָ פְּלִגְיוֹ,
 וַיֵּשׁ נִהְרָ הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֶן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמַר
 (ישעיה סד) "עֵינִן לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלְתָּד", זֶה הַנִּהְרָ
 הוּא אוֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אוֹת א', וְעוֹכֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאֵמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שְׁנָה, וּמְבִיעַ עַד צְדִיק - יְסוּד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מִשְׁקָה לְגִנָּה - מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. זְכַאי
 הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבַּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שְׁלֹא יִתְקַרֵּב
 שָׁם עֵצֶב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמְּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגֵּיהֶנֶם,
 שְׁעָלֶיהָ נֹאמַר (שְׁמוֹת ל"ה): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
 מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדַאי, שְׁכָל מִי
 שְׁכּוֹעֵם כְּאֵלוֹ מְדַלֵּק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגֵּיהֶנֶם. אַרְבָּעִים
 מְלָאכוֹת חָסֵר אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים מְלָקִיּוֹת חָסֵר
 אַחַת בְּשַׁבַּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלֵקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחֹהָה,
 וְעֲשָׂרָה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֲדָמָה, וּבְגִלְלָה זֶה אָמְרוּ בְּעַלֵּי
 הַמִּשְׁנָה אֵין לֹקִין בְּשַׁבַּת, שְׂאֵלוֹ הַמְּלָאכוֹת הֵן נַחֲשָׁבוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מְלָקִיּוֹת. יְצִיאוֹת הַשַּׁבַּת שְׁתַּיִם, הֵם
 עֲקִירָה וְהַנְּחָה, שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבַת אַחַת, מִי שְׁעוֹקֵר
 חֶפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וּמְנִיחַ אוֹתוֹ מִחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמְרִשׁוֹתוֹ,
 כְּאֵלוֹ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנְּיִחַ
 אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שְׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לְעַקוֹר
 נְשָׁמְתוֹ מְרִשׁוֹת שְׁלָה וּמְנִיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
 מְרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שְׁנַעֲקֵרוּ מֵאַרְצָן יִשְׂרָאֵל
 וְגָלוּ לְאַרְצָן נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הַרְבִּיבִים, וְכֵן הוּא מִי
 שְׁמוֹעֵל בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שְׁלוֹ וּמַעֲבִיר כַּח לְרִשׁוֹת
 נְכַרְיָה. שַׁבְּתָא"י הוּא טַחּוּל, חֶמְ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמְרָה,
 שַׁבְּתָא"י עָלְיוֹ נֹאמַר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
 בּוֹ אֲבָל נַחֲשִׁים וְעַקְרָבִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצַמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעֶרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנַיִם בְּכַל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אֶסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֹאשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מְקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבֵרָהֶם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבַרְתִּי אֲנִי בְּרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּךְ מֵעַל רַגְלֶיךָ", נֵעַל מִטַּנָּף שֶׁל טַפָּה סְרוּחָה, כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמְרַת הַשְּׂכִינָה: "פִּשְׁטֵמִי אֶת בְּתַנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצֵתִי אֶת רַגְלֵי אֵיכָכָה אִטְנַפִּים", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלְבוּשִׁים, בְּגָד וּבְמֵאֲכָלִים, וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֶּדֶשׁ, וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת, וְכֹל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (תיקוני' תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדר רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישי, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמַר. רבוֹן הָעוֹלָמִים שְׁאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחֻשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, נִעְלָם מֵעַל כָּל נִעְלָמִים. וְאִין מִחֻשְׁבָּה אוֹ תְּפִיסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שְׁהוֹצֵאת וְגַלִּיתָ עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׁאִינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מִתְּכַסֶּה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוֹשֵׁר אוֹתָם וּמַיְחֵד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׁאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שְׁמַבְדִּיל וּמַפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נֶחֱשֵׁב לוֹ כְּאֵלוֹ הוּא מַפְרִיד בְּךָ. וְאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדְרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קֶצֶר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שְׁמַנְהִיג לָהֶם. וְאִין מִי שְׁמַנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְּמַעְלָה וְלֹא מִלְּמַטָּה וְלֹא מִכָּל צַד שְׁהוּא. לְבוֹשִׁים תִּקְנֶת לָהֶם, שְׁמֵהֶם פּוֹרְחִים נְשָׁמוֹת לְבַנֵי אָדָם, וְכִמְהָ גּוֹפִים תִּקְנֶת לָהֶם, שְׁנִקְרְאוּ גּוֹפִים כָּלִפִּי הַלְּבוּשִׁים שְׁמַכְסִים עֲלֵיהֶם, וְנִקְרְאִים בְּתַקוּן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׂמָאל. תְּפָאֶרֶת כְּנֻגַד הַגּוֹף. נִצְחַ וְהוּד כְּנֻגַד שְׁנֵי רִגְלָיִם. יְסוּד – שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מְלָכוּת נִקְרְאת פֶּה, תוֹרָה שְׁבַעֵל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻכְמָה הִיא הַמַּחַת, הִיא הַמְּחֻשְׁבָּה שְׁבַפְּנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבָהּ הַלֵּב מְבִין, וְעַל אֵלוֹ שְׁנֵיהֶם [הַחֻכְמָה וְהַבִּינָה] נֶאֱמַר, הַנְּסֻתְרוֹת לְה' אֱלֹקֵינוּ. כְּתָר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתָר מְלָכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמַר מְגִיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובה אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנבראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף ברוך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקיפה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

איך מתנהג העולם אבל לא שיש לה צדק הידוע שהוא דין ולא משפט הידוע שהוא רחמים, ולא מכל אלו המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשו סודות עליונים על ידך שהרי רשות נתנה לה לגלות רזים נסתרים על ידיך, מה שלא נתן רשות לגלות לשום בן אדם עד עתה. קם רבי שמעון פתח ואמר: לה ה' הנהגות הגדולה, חסד והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד. כי כל – יסוד, בשמים ובארץ. לה ה' הממלכה – מלכות. והמתנשא לכל לראש. עליונים שמעו, אלו ישני חברון, והרועה הנאמן, התעוררו משנתכם. "הקיצו ורננו שוכני עפר", הם אלו אותם הצדיקים, שהם מחלק השכינה שנאמר בה, "אני ישנה ולבי ער", ואינם קרויים מתים אלא ישנים, ובשביל זה נאמר בהם, "הקיצו ורננו" וגו', משה הרועה הנאמן, אתה והאבות. התעוררו לשמח ולעורר את השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה, הצדיקים כלם רדומים, ושינה בעיניהם. מיד נתנה השכינה שלש קולות, לנגד הרועה הנאמן, ואומרת לו: קום הרועה הנאמן. שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", אצלי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם בכחם, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי". שהרי כתוב: "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך" שהרי ראשי מלא טל ומדוע מלא טל? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, את השכינה חשבת, שמיום שנחרב בית המקדש, שעליתי לבית המקדש של מעלה, ועליתי לישובי – ירושלים של מעלה? אין זה כף, שבאמת לא עליתי לביתי כל זמן שאת בגלות! הרי לה סימן, "שראשי נמלא טל" והא היא השכינה בגלות, השלמות שלה והחיים שלה הוא בסוד טל, וזה הוא סוד אות יו"ד אות ה"א אות נא"ו ואות ה"א היא השכינה שאינה בחשבון ט"ל, אלא אות יוד אות הא ואות נא"ו עלים האותיות לחשבון ט"ל, שהשם הזה ממלא את השכינה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חז, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שפאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לרדף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הבה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הבה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הכה פעם ב' בהארת המסך העומד ועל ידי זה האירו כולם כאחד ונעשו ונתקנו תשעה היכלות ואלו ההיכלות אינם אורות ואינם בבחינת רוח ואינם בבחינת נשמות ולא יש מי שעומד בהם בבחינת חיה. הרצון של כל תשע האורות, שעומדים כלם בכח המחשבה שהוא אחד מהם בחשבונם כולם רוצים לרדף אחריהם בזמן שעומדים במחשבה ואינם משיגים אותו ולא נודע להם כלל ואלו לא קימים לא ברצון ולא במחשבה העליונה תופסים בה מעט הארה ולא תופסים. באלו נמצאים כל סודות האמונה וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה, משם ולמטה כולם נקראים בערכם אין סוף. עד כאן מגיעים האורות בדקות ולא מגיעים, ולא נודעים מהותם, אין כאן השגה של רצון ולא השגה של מחשבה כאשר מאירה המחשבה ולא נודע לו מי מאיר אז מתלבש ונעלם בתוך בינה ומאירים למי שראוי להאיר ומתחבר זה עם זה עד שנכללים ונחשבים כולם לאחד ובסוד הקרבן כאשר עולה עשן הקטרת, כולם נקשרים זה בזה ומאירים זה בזה, אז עומדים כולם בסוד עליה והמחשבה עולה ומתעטרת באין סוף. זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה (שלא נודע בה כלל) נקרא אין סוף וממנו נמצא ונאצל ומקיים ומאיר למי שמאיר ועל סוד זה הכל עומד, אשרי וזך חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

